

VANTAAN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖS 2016

Vantaa

VANTAAN KAUPUNGIN

TILINPÄÄTÖS 2016

Kaupunginvaltuusto 8.5.2017

Kansi: Viestintä

Kannen kuva: Vantaan aineistopankki, Vetokannas

VANTAAN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖS 2016

Sisällysluettelo

1	TOIMINTAKERTOMUS	1
1.1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
1.1.1	<i>Kaupunginjohtajan katsaus</i>	<i>1</i>
1.1.2	<i>Vantaan kaupungin hallinto.....</i>	<i>2</i>
1.1.3	<i>Kansantalouden ja aluetalouden kehitys.....</i>	<i>6</i>
1.1.4	<i>Vantaan kaupungin toimintaympäristö ja talouden kehitys.....</i>	<i>8</i>
	<i>Väestönkasvu nopeinta sitten 1970-luvun huippuvuosien</i>	<i>8</i>
1.1.5	<i>Vantaan kaupungin henkilöstö</i>	<i>18</i>
1.1.6	<i>Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.....</i>	<i>19</i>
1.1.7	<i>Ympäristötekijät.....</i>	<i>23</i>
1.2	SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	24
1.3	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	26
1.3.1	<i>Tilikauden tuloksen muodostuminen.....</i>	<i>26</i>
1.3.2	<i>Toiminnan rahoitus</i>	<i>28</i>
1.4	RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	30
1.5	KOKONAISTULOT JA MENOT	35
1.6	KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	37
1.6.1	<i>Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.....</i>	<i>37</i>
1.6.2	<i>Konsernin toiminnan ohjaus</i>	<i>38</i>
1.6.3	<i>Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat</i>	<i>38</i>
1.6.4	<i>Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....</i>	<i>40</i>
1.6.5	<i>Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....</i>	<i>40</i>
1.6.6	<i>Vantaan kaupungin keskeisille ja taloudellisesti merkittävillä tytäryhteisöille asetettujen sitovien tavoitteiden toteutuminen 2016.....</i>	<i>44</i>
1.6.7	<i>Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....</i>	<i>50</i>
1.7	TILINPÄÄTÖKSEN KESKEISET LIITETIEDOT	54
1.8	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY	55
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	56
2.1	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	56
2.2	MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN.....	67
2.2.1	<i>Käyttötalouden toteutuminen.....</i>	<i>67</i>
2.2.2	<i>Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 2016</i>	<i>147</i>
2.2.3	<i>Investointien toteutuminen.....</i>	<i>150</i>
2.2.4	<i>Rahoitusosan toteutuminen (ilman liikelaitoksia).....</i>	<i>158</i>
2.2.5	<i>Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta</i>	<i>159</i>
3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	160
3.1	VANTAAN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA.....	160
3.2	VANTAAN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA	161
3.3	VANTAAN KAUPUNGIN TASE	162
3.4	VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA	164
3.5	VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOTUSLASKELMA	165
3.6	VANTAAN KAUPUNGIN KONSERNITASE	166
4	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	168
4.1	TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	168
4.1.1	<i>Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....</i>	<i>168</i>
4.1.2	<i>Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....</i>	<i>169</i>
4.2	TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	171
4.3	TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	176
4.3.1	<i>Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....</i>	<i>176</i>

4.3.2	<i>Taseen vastattavia koskevat liitetiedot</i>	182
4.4	VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	187
4.5	YMPÄRISTÖTILINPITOJA KOSKEVAT LIITETIEDOT	191
4.6	HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJIEN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	198
5	ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	200
5.1	KESKI-UUDENMAAN PELASTUSTOIMEN LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖS	200
5.1.1	<i>Toimintakertomus</i>	200
5.1.2	<i>Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu</i>	203
5.1.3	<i>Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut</i>	205
5.1.4	<i>Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot</i>	208
5.1.5	<i>Tilinpäätöksen allekirjoitukset</i>	213
5.2	VANTAAN TYÖTERVEYS LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖS	214
5.2.1	<i>Toimintakertomus</i>	214
5.2.2	<i>Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu</i>	217
5.2.3	<i>Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut</i>	219
5.2.4	<i>Vantaan työterveys liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot</i>	222
5.2.5	<i>Tilinpäätöksen allekirjoitukset</i>	226
5.3	SUUN TERVEYDENHUOLLON LIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖS	227
5.3.1	<i>Toimintakertomus</i>	227
5.3.2	<i>Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu</i>	232
5.3.3	<i>Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut</i>	233
5.3.4	<i>Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot</i>	236
5.3.5	<i>Tilinpäätöksen allekirjoitukset</i>	240
5.4	LIKELAITOSTEN VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUTEEN	241
5.5	MUIDEN ERIYTETTYJEN YKSIKÖIDEN TILINPÄÄTÖKSET	243
5.5.1	<i>Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	243
5.5.2	<i>Marja-Vantaan ja keskustan kehittämisrahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	244
5.5.3	<i>Sosiaalisen luototuksen rahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	247
5.5.4	<i>Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat</i>	249
6	LUETTELOT JA SELVITYKSET	250
6.1	KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT JA SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ	250
6.2	LUETTELO TOSITELAJEISTA	251
6.3	TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT	253
7	ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ	255

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2016 oli Vantaan kaupungille hyvä vuosi. Se oli myös nykyisen valtuustokauden viimeinen kokonainen tilivuosi. Valtuustokauden alussa kaupunginvaltuusto päätti talouden tasapainottamistyön jatkosta. Tavoitteeksi otettiin velkaantumiskehityksen pysäyttäminen kauden loppuun mennessä. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä kaupungin pitkäaikaisen lainamäärän kasvu saatiin pysäytettyä ja lainakantaa päästiin lyhentämään. Kaupungin pitkäaikainen lainakanta väheni edellisestä tilinpäätöksestä noin 18 milj. eurolla.

Vuoden 2016 tilinpäätöksessä Vantaan kaupungin toimintakulut kasvoivat 0,2 prosenttia, verotulojen kasvu nousi 2,1 prosenttiin ja koko verorahoituksen kasvu valtionosuudet huomioiden 5,4 prosenttiin. Kun vielä korokulut pysyivät edelleen poikkeuksellisen matalalla tasolla, tilinpäätöksen vuosikate nousi 178,8 milj. euroon ja tilikauden tulos asettui 64,5 milj. euroon. Tulokseen vaikuttivat oman toiminnan lisäksi muun muassa vastaanotettujen maa-alueiden kirjanpidolliset tulot, kilpailukykysopimuksen aiheuttama lomapalkkakajaksotuksen muutos sekä HUS- ja HSL-kuntayhtymien ylijäämistä tehdyt kirjaukset.

Kaupungin kokonaisinvestoinnit vuonna 2016 olivat 146,7 milj. euroa. Tästä noin 30 milj. euroa muodostui kirjanpidollisesta maankäyttösopimuksen voimaantulon myötä vastaanotetusta maa-alueesta, 10 milj. euroa konsernin sisäisestä pysäköintilaitosten omaisuusjärjestelystä sekä reilut 6 milj. euroa Kehärata-projektin vuodelle 2016 siirtyneistä lopuista kaupungin maksuosuuksista. Erityisasiat huomioiden vuoden 2016 investiohjelman toteutui kokonaisuutena suunnitellulla tasolla.

Vantaan kasvu kiihtyi edelleen vuonna 2016: rakennuslupia myönnettiin yli 5 500 asunnon rakentamiseen, asuntoja valmistui lähes 3 000 ja kaupungin asukasmääräkin kasvoi 4 600 hengellä. Tulevan valtuustokauden suurimpia haasteita on pitää kaupungin talouskehitys tasapainossa kaupungin erittäin nopean kasvun ja tulevien rakennemuutosten keskellä. Yleiseen taloustilanteeseen ja verotulokehitykseen liittyy edelleen epävarmuutta eikä työttömyystilanne ole vielä olennaisesti helpottanut.

Vuonna 2017 kuntakentällä valmistaudutaan historialliseen rakennemuutokseen, kun valmisteilla olevan maakunta- ja sote-uudistuksen myötä merkittävä osa nykyisin kuntien järjestämistä tehtävistä on siirtymässä 18 perustettavan maakunnan vastuulle. Tämä tarkoittaa olennaisia muutoksia myös kaupungin tulopohjaan. Kasvupalveluiden osalta Uudellemaalle on syntymässä pääkaupunkiseudun kaupunkien tekemän esityksen mukainen erillisratkaisu, jossa kasvupalvelut keskitetään perustettavaan kuntayhtymään. Maakunta- ja sote-uudistusta sekä kasvupalveluja koskevan lainsäädännön on ilmoitettu olevan tulossa eduskunnan käsittelyyn kesään 2017 mennessä.

Kiitokset vuoden 2016 erinomaisesta tilinpäätöksestä kuuluvat kaikille kaupungin työntekijöille, esimiehille sekä toimialojen johdolle. Kautensa keväällä 2017 päättävää kaupunginvaltuustoa ja kaupunginhallitusta haluan kiittää antamastanne hyvästä tuesta ja luottamuksesta kaupungin johtamiseen ja talouden tasapainottamistyöhön. Viime vuosina Vantaan asema suurten kaupunkien talousvertailuissa on parantunut selvästi. Tasapainottumassa oleva talous auttaa kaupunkia valmistautumaan tuleviin muutoksiin.

Kari Nenonen, Kaupunginjohtaja

1.1.2 Vantaan kaupungin hallinto

Kaupunginvaltuusto

Suomen sosiaalidemokraattinen puolue

Abdi Faysal Yuusuf

Ala-Kapee-Hakulinen Pirjo

Bruun Susanna

Eklund Tarja

Hako Jukka

Kassila Christina

Kaukola Ulla

Kiljunen Kimmo

Kähärä Sirkka-Liisa

Laakso Päivi

Letto Pirkko

Mölsä Jukka

Niemi-Saari Mari

Päivinen Tiina-Maaria

Rannikko Ulla

Sainio Jari

Sodhi Ranbir

Kansallinen kokoomus

Kaira Lauri

Karén Timo

Koivuniemi Petri

Kortesalmi Mia

Lehmuskallio Paula

Leppänen Janne

Multala Sari

Mäkinen Tapani

Norres Lasse

Orlando Carita

Orpana Anitta

Porthén Jari

Puha Seija

Rokkanen Sakari

Tenhunen Juha

Virta Raija

Weckman Markku

Perussuomalaiset
Auvinen Timo
Herranen Jouni
Jääskeläinen Pietari
Kyyrö Marja
Kärki Niilo
Malmi Juha
Nieminen Johannes
Niikko Mika
Sajaniemi Ulla
Simonen Juha
Vahtera Pauli

Vihreä liitto
Aura Anssi-Pekka
Huhta Jaana
Juurikkala Timo
Kauppinen Sirpa
Laakso Sari
Norrena Vaula
Rosbäck Heidi
Åstrand Riikka

Vasemmistoliitto
Eerola Eino
Saramo Jussi
Sillanpää Minttu
Tyystjärvi Kati

Suomen keskusta
Ansalehto-Salmi Irja
Hirvaskoski Johannes
Wallenius Arja

Suomen kristillisdemokraatit
Hurri Maija
Jääskeläinen Jouko

Ruotsalainen kansanpuolue-Svenska folkpartiet
Härmälä Göran
Karlsson Patrik

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat
Puheenjohtaja
I varapuheenjohtaja
II varapuheenjohtaja

Antti Lindtman (SDP)
Heikki Heinimäki (KOK)
Kostilainen Anniina (VIHR)

Kaupunginhallitus

Suomen sosiaalidemokraattinen puolue

Bruun Susanna

Mäntynen Taisto

Näätsaari Sinikka

Suvensalmi Jouko

Kansallinen kokoomus

Kaira Lauri

Lehmuskallio Paula

Orpana Anitta

Perussuomalaiset

Kärki Niilo

Niemelä Arja

Vihreä liitto

Kokko Hannu

Åstrand Riikka

Ruotsalainen kansanpuolue-Svenska folkpartiet

Karlsson Patrik

Suomen keskusta

Ryhänen Riitta

Vasemmistoliitto

Kotila Pirkko

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat:

Puheenjohtaja

Tapani Mäkinen (KOK)

I varapuheenjohtaja

Letto Pirkko (SDP)

II varapuheenjohtaja

Jääskeläinen Pietari (PS)

Esittelijä (31.12.2016)

Kaupunginjohtaja Kari Nenonen

Tilivelvolliset (31.12.2016)

Kaupunginjohtaja Kari Nenonen

Apulaiskaupunginjohtaja Martti Lipponen

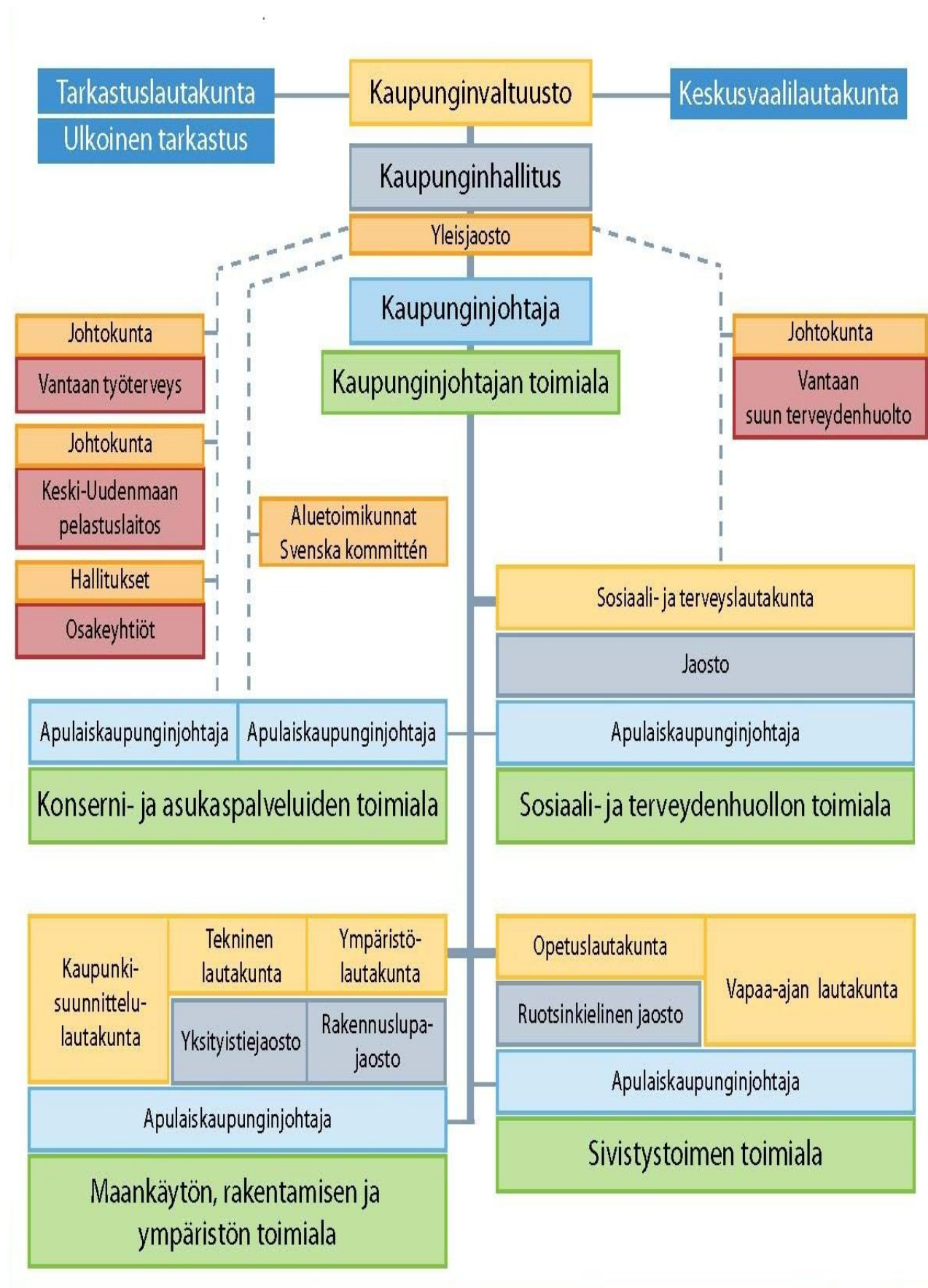
Apulaiskaupunginjohtaja Jaakko Niinistö

Apulaiskaupunginjohtaja Jukka T. Salminen

Apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä

Apulaiskaupunginjohtaja Elina Lehto-Häggroth

Vantaan kaupungin organisaatio 2016

1.1.3 Kansantalouden ja aluetalouden kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Talouden taantuma on taittunut ja kansantalous on kääntynyt lievään kasvuun vuoden 2016 aikana. Brutto-kansantuote kasvoi runsaan prosentin. Maailmantalouden kohtuullisesta kasvuvauhdista huolimatta viennin arvo laski neljä prosenttia vuonna 2016 edelliseen vuoteen verrattuna. Kauppataaseen alijäämä tammi-joulukuussa oli 2,9 miljardia euroa. Vuonna 2017 talouden odotetaan kasvavan 1,3 prosenttia ja vuonna 2018 1,2 prosenttia.

Kuluttajien luottamus talouden kehitykseen on kehittynyt myönteiseen suuntaan koko vuoden 2016 ajan. Myös yritysten luottamus on hieman parantunut ja suhdannetilanteen odotetaan hieman paranevan keskeisillä toimialoilla alkuvuodesta 2017. Kilpailukyky sopimuksen odotetaan parantavan työllisyyttä ja yksikkökustannusten laskun kautta myös tukevan vientiä, jonka odotetaan kääntyvän kasvuun. Työn tuottavuuden kasvu pysyy kuitenkin varsin vaatimattomana, runsaan puolen prosentin tasolla. Kotimainen kysyntä ja investointien, niin rakennusinvestointien kuin tuotannollistenkin investointien, lisääntyminen ovat tukeneet talouden kasvua vuonna 2016 ja tämän kehityksen odotetaan jatkuvan myös vuonna 2017. Investointien kasvu onkin tarvetta, koska investointiaste on ollut viime vuosina varsin alhainen.

Yksityinen kulutus kasvoi vuonna 2016 noin kaksi prosenttia ja sen odotetaan kasvavan vuonna 2017 1,5 prosenttia. Tulonsiirtojen kasvu on osaltaan ylläpitänyt kotitalouksien ostovoiman kasvua viime vuosina. Myös kotitalouksien velkaantuminen on jatkunut. Inflaatio oli vuonna 2016 keskimäärin 0,4 prosenttia kuitenkin lievästi kiihtyen loppuvuotta kohden. Joulukuussa 2016 inflaatiovauhti oli 1,0 prosenttia. Euroopan keskuspankin keveä rahapolitiikka oli ja on edelleen alkuvuodesta 2017 vahvistanut kulutusta ja on investointeja tukevaa. Inflaatiovauhdin ennakoita pöytäkirjassa edelleen maltillisena, 0,8 prosentissa, vuonna 2017.

Työttömyys kasvoi vuodesta 2012 alkaen varsin voimakkaasti koko maassa kääntyen loivaan laskuun vasta vuonna 2016. Vuoden 2015 lopulla työttömänä ja lomautettuna oli koko maassa noin 378 000 henkeä. Tämän lisäksi työllistettynä, työvoimapolitiikassa koulutuksessa ja työllistämistä edistävissä palveluissa oli noin 104 000 henkeä. Joulukuuhun 2016 mennessä työttömien ja lomautettujen määrä oli hieman laskenut vuoden takaisesta, ollen noin 358 000 henkeä. Samalla myös pitkäaikaistyöttömyys kääntyi laskuun. Työvoimapolitiikallisten toimenpiteiden piirissä olevien määrä oli samalla kasvanut 113 000 henkeen. Työttömyyden lievästä laskusta huolimatta rakennetyöttömyys on merkittävä ongelma. Vuoden 2016 lopulla rakennetyöttömiä oli koko maassa noin 215 000 henkeä. Maakunnittain tarkasteltuna työttömyyden alueelliset erot ovat suuria. Korkeimmillaan työttömyysaste oli Pohjois-Karjalassa 18 prosentin tasolla ja alimmillaan Pohjanmaalla 10 prosentin tasolla, koko maan työttömyysasteen ollessa 13,6 prosenttia.

Julkinen talous

Valtiontalous oli vuonna 2016 suuresti alijäämäinen jo kahdeksatta vuotta peräkkäin. Valtiokonttorin mukaan uutta velkaa nostettiin 2,5 miljardia euroa, siten valtion velka vuoden 2016 päättyessä oli 102,4 miljardia euroa. Valtion velan arvioidaan olevan vuoden 2016 lopun tilanteessa noin 48 prosenttia bruttokansantuotteesta.

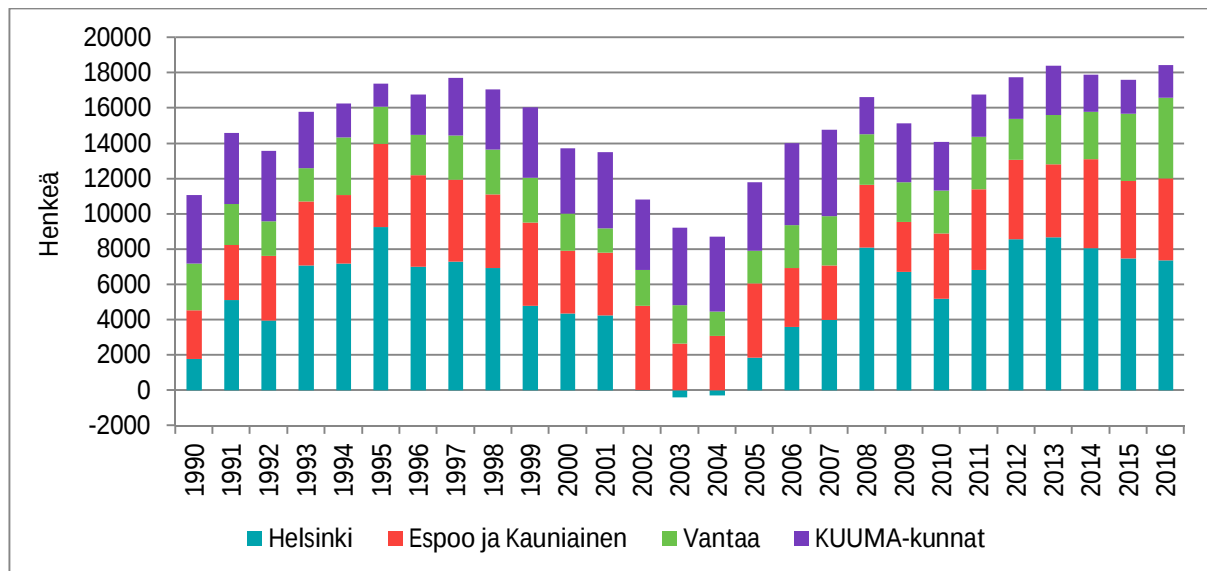
Kuntien yhteenlasketut kunnallisverotuotot kasvoivat 2,0 prosenttia vuonna 2016. 45 kuntaa nosti tulovero-prosenttiaan vuodelle 2016. Kunnallisverotuoton kasvua hillitsi vaimea ansiotulojen kehitys sekä 260 milj. euroa laskevasti vaikuttaneet veroperustemuutokset. Kiinteistöverot kasvoivat 4,1 prosenttia. Yhteisöverotulot laskivat 6,3 prosenttia johtuen kuntien yhteisövero-osuuden viiden prosenttiyksikön määräaikaisen korotuksen päättymisestä. Valtionosuudet kasvoivat 7 prosenttia eli lähes 600 milj. euroa johtuen mm. valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksesta sekä kunnallisveroon kohdistuneiden veroperustemuutosten vaikutusten kompensatiosta.

Tilastokeskuksen tekemien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 0,84 miljardia euroa vuonna 2016. Toimintatuotot lisääntyivät 0,3 prosenttia ja toimintakulut maltillisesti 1,3 prosenttia. Yhteenlaskettu toimintakatteen muutos oli 1,6 prosenttia ja vuosikatteen muutos 16,8 prosenttia. Palkkasopimusten vaikutus toimintakulujen lisääntymiseen oli hyvin maltillinen, keskimäärin 0,6 prosenttia. Kunnat jatkoivat edelleen henkilöstökulujen sopeutusta, mikä hidasti toimintakulujen kasvua KT:n kyselyn mukaan noin 360 milj. euroa. Toimintakulujen kasvua hidasti myös kilpailukyky-sopimuksen (kiky) lomarahaleikkauksesta johtuva vuoden 2017 lomapalkkavelan pieneneminen, noin 150 milj. euroa. Myös matala inflaatio vaimensi ostojen kasvua. Toimintakuluja kuitenkin kasvattivat mm. ikärakenteen tuomat paineet, lisääntynyt maahanmuutto sekä korkealla tasolla pysynyt pitkäaikaistyöttömyys. Kunnissa ja kuntayhtymissä tehtiin investointeja 4,23 miljardilla eurolla. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta oli vuoden 2016 lopussa noin 18 miljardia euroa, kasvua edellisestä vuodesta 0,6 miljardia euroa. Vuonna 2016 18 kunnan vuosikate muodostui negatiiviseksi ja 111 kunnan tilikauden tulos oli negatiivinen.

Uudenmaan ja Helsingin seudun kehitys

Väestön keskittyminen suurimmille kaupunkiseuduille jatkuu Suomessa voimakkaana. Uudenmaan maakunnan väkiluku on jo yli 1,6 miljoonaa. Vuonna 2016 maakunnan väkiluku kasvoi noin 18 000 hengellä ja vuodesta 2000 alkaen kasvua on tullut jo noin 260 000 henkeä. Vuonna 2016 Uudenmaan maakunnan väestönkasvu tapahtui kokonaan Helsingin seudulla, jonka sisällä erityisesti pääkaupunkiseutu kasvoi voimakkaasti, yli 16 600 hengellä. Myös KUUMA-kunnat, Pornaista lukuun ottamatta kasvattivat väkilukuaan. Yhteensä kasvua tuli noin 1 800 henkeä. Sen sijaan Lohjan, Loviisan ja Raasteporin seuduilla väestönkasvu on taittunut tai laskusuunnassa. Helsingin seudun kunnista Vantaan väestönkasvu oli vuonna 2016, Sipoon jälkeen, seudun toiseksi nopeinta. Väestömäärä Vantaalla kasvoi yli kaksi prosenttia, lähes 4 600 henkeä. Helsingissä väestömäärä kasvoi vuonna 2016 lähes 7 400 hengellä ja Espoossa yli 4 700 hengellä.

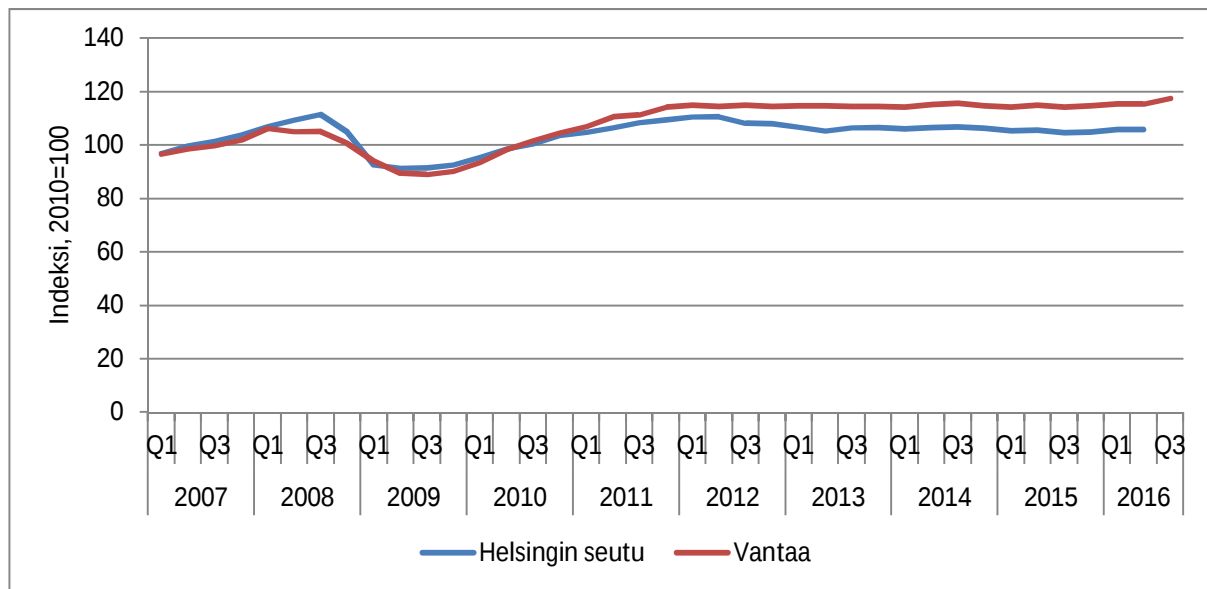
Kuvio 1: Väestökehitys Helsingin seudulla vuosina 1990–2016

Lähde: Tilastokeskus

Talouden pitkäkestoinen taantuma näkyy myös Helsingin seudun yritysten liikevaihdon kehityksessä, joka oli laskusuunnassa aina vuoteen 2015 asti. Koko seudun kehityksestä poiketen Vantaalla yritysten yhteenlaskettu liikevaihto pysyi vuoden 2011 lopulta ennallaan aina vuoden 2016 alkupuolelle asti, jolloin yritysten liikevaihto kääntyi kasvuun.

Kuvio 2: Yritysten liikevaihdon kehitys Helsingin seudulla ja Vantaalla vuosina 2007–2016

Lähde: Tilastokeskus

Helsingin seudulla työttömyysaste on viime vuodet ollut selvästi koko maan tason alapuolella. Vuoden 2016 aikana työttömyysaste on muun maan tapaan kääntynyt laskuun. Työttömyysaste laski vuoden 2015 lopusta vuoden 2016 lopulle tultaessa Helsingin seudulla 0,5 prosenttiyksikköä ollen joulukuussa 11,4 prosenttia. Helsingin seudun sisällä työttömyys on KUUMA-kunnissa noin kaksi prosenttiyksikköä pääkaupunkiseutua alemmalla tasolla. Pääkaupunkiseudun suurista kaupungeista työttömyys oli joulukuussa 2016 alimmillaan Espoossa, 10,3 prosenttia. Helsingissä työttömyysaste oli 12,4 prosenttia ja Vantaalla 12,2 prosenttia.

1.1.4 Vantaan kaupungin toimintaympäristö ja talouden kehitys

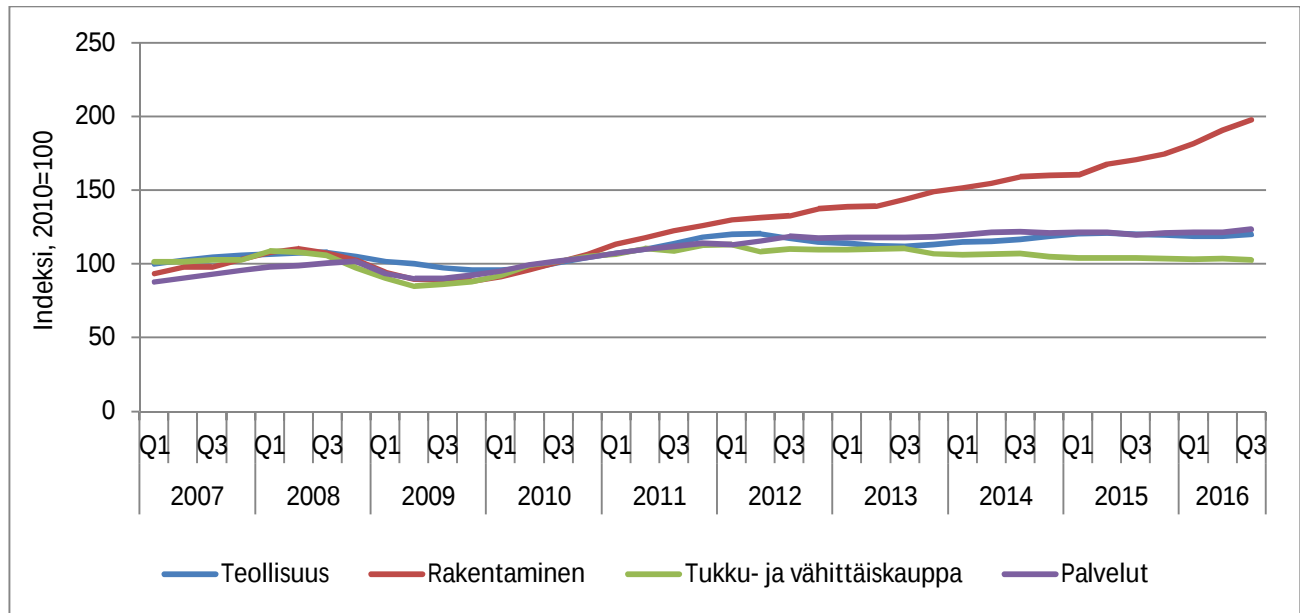
Väestönkasvu nopeinta sitten 1970-luvun huippuvuosien

Vantaan väestö kasvoi Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuonna 2016 lähes 4 600 hengellä. Yli 4 000 hengen väestönkasvuun on päästy Vantaalla edellisen kerran vuonna 1977. Vantaan väkiluku oli vuoden 2016 lopussa noin 219 300 henkeä. Vuoden 2016 väestönkasvu ylitti vuoden 2015 väestönkasvun noin 800 hengellä. Toteutunut väestönkasvu ylitti selvästi väestöennusteen mukaisen kasvun, mikä johtui erityisesti kotimaisen muuttovoiton ennakoitua suuremmasta määrästä. Kuntien välinen tulomuutto Vantaalle kasvoi lähes 1 000 hengellä vuoteen 2016 verrattuna samalla kun kuntien välinen lähtömuutto Vantaalta väheni lähes 400 hengellä. Kotimaan muuttoliikkeessä muuttovoittoa kertyi noin 2 000 henkeä ja ulkomaisen muuttoliikkeen osalta yli 1 400 henkeä. Syntyneitä oli lähes 200 vähemmän kuin ennustettiin eli kutakuinkin saman verran kuin vuotta aiemmin, noin 2 500 henkeä. Syntyneiden enemmitys kuolleisiin nähden oli runsaat 1 100 henkeä.

Rakennusala kasvaa edelleen voimakkaasti

Vantaalaisten yritysten liikevaihto kokonaisuudessaan pysyi taantumassa, vuodesta 2011 alkaen, samalla tasolla aina vuoden 2016 alkupuolelle asti. Toimialojen välillä kehitys kuitenkin poikkesi merkittävästi toisistaan. Rakennusalan kasvu on ollut viime vuosina vahvaa ja kasvu jatkui vuonna 2016 jopa kiihtyvällä vauhdilla. Muilla keskeisillä toimialoilla kasvu on ollut vaatimatonta ja jopa negatiivista. Erityisesti tukku- ja vähittäiskaupan liikevaihto on laskenut viime vuodet eikä vuoden 2016 kolme ensimmäistä neljänestä tehnyt tähän poikkeusta. Palkkasumma on kaikilla toimialoilla kuitenkin kasvanut vuodesta 2011 alkaen. Rakennusallalla palkkasumman kasvu on ollut, toimialan liikevaihdon kasvun myötä, huomattavasti muita toimialoja nopeampaa.

Kuvio 3: Yritysten liikevaihdon kehitys keskeisimmillä toimialoilla Vantaalla vuosina 2007–2016 (Q1-Q3)

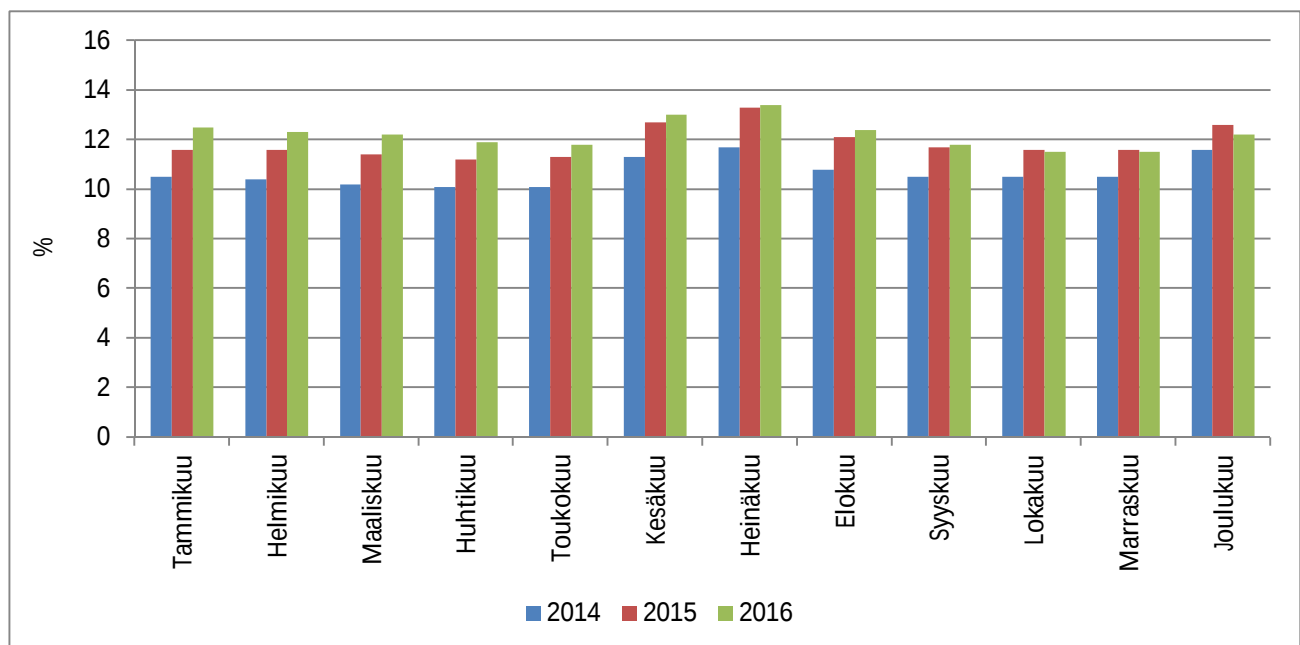

Lähde: Tilastokeskus

Työttömyyskehitys käännekohtassa

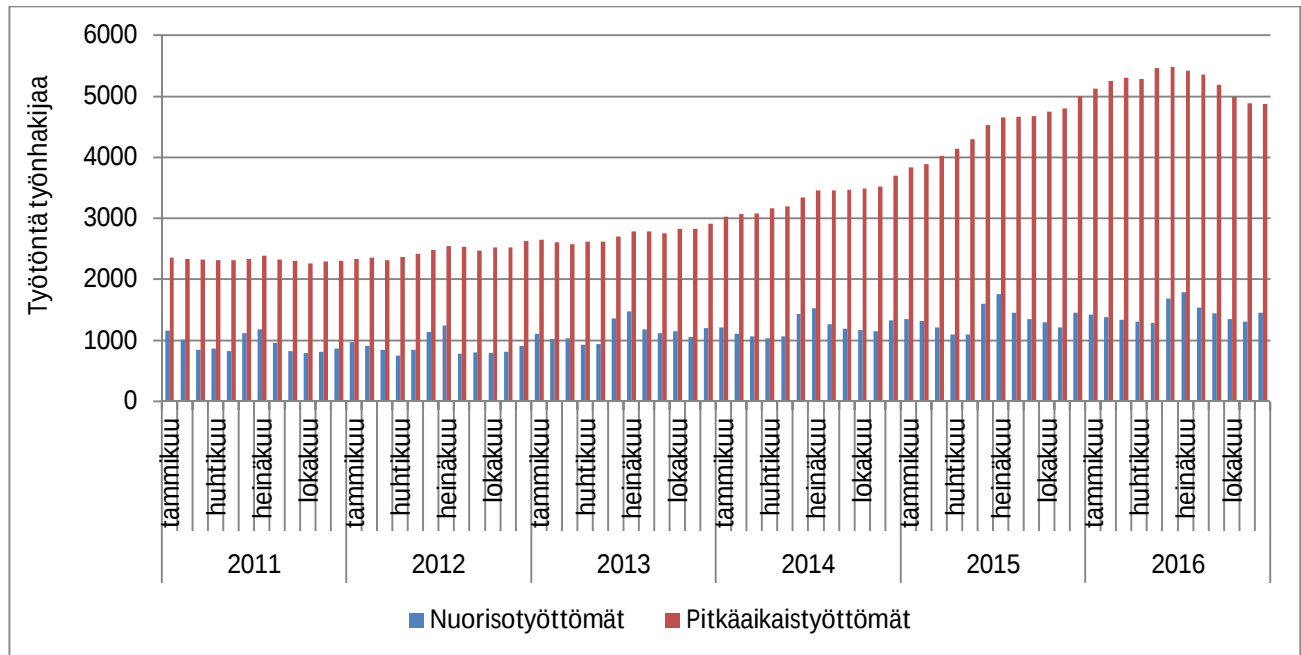
Työttömyydessä on Vantaalla tapahtunut vuoden 2016 aikana käänne, kun työttömyys on kääntynyt laskuun. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut selvästi kesän ja syksyn 2016 aikana. Pitkäaikaistyöttömiä oli Vantaalla vuoden lopulla vajaat 4 900 kun heitä vielä kesällä oli lähes 5 500. Nuorisotyöttömyydessä ei vielä vastaava kehitystä ole havaittavissa. Joulukuussa 2016 nuorisotyöttömien määrä Vantaalla oli lähes 1 500 henkeä.

Kuvio 4: Työttömyysaste Vantaalla vuosina 2014–2016

Lähde: TEM

Kuvio 5: Nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys Vantaalla vuosina 2011–2016

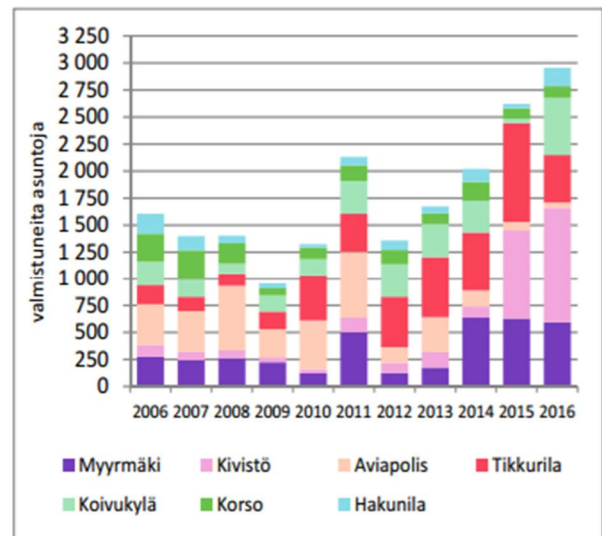
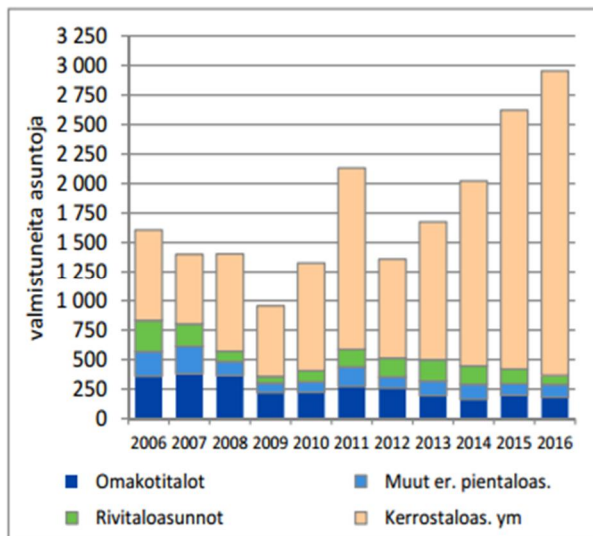
Lähde: TEM

Asuntotuotanto jatkaa kasvuaan

Asuntotuotanto Vantaalla on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2012 alkaen. Vuonna 2016 valmistui lähes 3000 uutta asuntoa. Näistä 48 prosenttia oli omistusasuntoja, 39 prosenttia vuokra-asuntoja ja 13 prosenttia asumisoikeusasuntoja. Lähes kolme neljäsosaa valmistuneista vuokra-asunnoista oli vapaarahoitteisia. Valmistuvien vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen määrä on kasvanut jo usean vuoden ajan. Vuonna 2016 kaupungin vuokra-asuntoja valmistui 105, mikä oli selvästi vähemmän kuin vuosina 2014 ja 2015.

Asuntotuotannon voimakas kasvu viime vuosina perustuu kokonaan kerrostaloasuntotuotannon kasvuun. Valmistuvien omakotitalojen ja muiden erillisten pientaloasuntojen määrä on puolittunut kymmenessä vuodessa. Vuonna 2016 kerrostaloasuntojen osuus uusista asunnoista oli 88 prosenttia. Vain vajaat 10 prosenttia asunnoista valmistui omakotitaloihin, erillisiin pientaloihin ja paritaloihin. Rivitaloasuntojen osuus valmistuvista asunnoista oli alle kolme prosenttia. Valmistuvien asuntojen keskikoko laski 57 neliömetriin. Asuntotuotanto painottui vuonna 2016 vahvasti Kehäradan vaikutusalueelle. Uusista asunnoista noin 90 prosenttia rakennettiin Kivistön, Myyrmäen, Koivukylän ja Tikkurilan suuralueille.

Kuviot 6 ja 7: Asuntorakentaminen talotyypeittäin ja suuralueittain vuosina 2006–2016

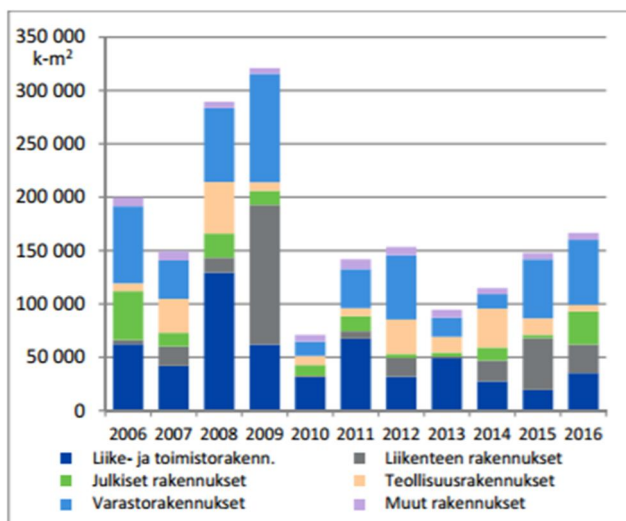
Lähde: Facta-kuntarekisteri

Vuonna 2016 myönnettiin rakennusluvat noin 5 500 asunnolle. Eniten lupia myönnettiin Tikkurilan suuralueelle, noin 1 550 asunnolle. Myös Kivistön (lähes 1 300 asuntoa), Myyrmäen (noin 1 150 asuntoa), Koivukylän (noin 650 asuntoa) ja Hakunilan suuralueille (yli 400 asuntoa) on tulossa runsaasti uusia asuntoja. Kaikkiaan vuonna 2016 aloitettiin Vantaalla lähes 4 400 uuden asunnon rakentaminen. Vuoden 2017 aikana odotetaan valmistuvan noin 3 800 uutta asuntoa.

Toimitilarakentamisessa Aviapolis edelleen kärjessä, Tikkurila odottaa vuoroaan

Toimitilarakentamisessa aloitukset (kerrosneliömetreillä mitattuna) vähenivät vuonna 2016 noin seitsemän prosenttia vuoden 2015 tasosta. Suhteellisesti eniten vähenivät liike- ja toimistorakennusten aloitukset, noin 40 prosenttia. Vuonna 2016 aloitettujen liike- ja toimitilarakennusten kerrosneliömetrimäärä oli, vuoden 2013 jälkeen, toiseksi alin viimeisten kymmenen vuoden aikana. Myös varastorakennusten aloitukset vähenivät selvästi vuoteen 2015 verrattuna. Alueellisesti toimitilarakentamisen aloitukset keskittyivät Tikkurilan (38 %) ja Aviapoliksen (32 %) suuralueille.

Kuvio 8: Toimitilarakentaminen vuosina 2006–2016

Lähde: Facta-kuntarekisteri

Viime vuosien tapaan Aviapoliksen alue on vahvinta toimitilarakentamisen aluetta Vantaalla. Vuonna 2016 noin 58 prosenttia uudesta toimitilasta Vantaalla valmistui Aviapoliksen alueelle. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Aviapoliksen osuus toimitilarakentamisesta Vantaalla on ollut 54 prosenttia. Muita merkittäviä toimitilarakentamisen alueita ovat olleet Tikkurila (19 %) ja Myyrmäki (10 %). Koivukylän, Korson, Hakunilan ja Kivistön osuudet toimitilarakentamisesta ovat jääneet viiden prosentin tasolle.

Verotulot

Kaupunki sai verotuloja yhteensä 953,8 milj. euroa vuonna 2016. Verotulot kasvoivat 2,1 prosenttia vuoteen 2015 verrattuna. Talousarvion verotuloarvio ylittyi yhteensä 3,1 milj. eurolla, mihin vaikutti Vantaan kunnallisveron jako-osuuden muutos joulukuussa 2016 vuoden 2015 verotuksen valmistumisen myötä. Talousarvion verotuloarvion toteumaprosentiksi muodostui 100,3 prosenttia.

Kunnallisveroja kaupunki sai 813,7 milj. euroa, mikä on 3,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Koko maassa kunnallisverot kasvoivat 2,0 prosenttia. Koko maassa kaikkiaan 45 kuntaa nosti kunnallisveroprosenttiaan vuodelle 2016. Tämä tarkoitti 0,04 prosenttiyksikön nousua koko maan kunnallisveroprosentin painotettuun keskiarvoon, joka vuonna 2016 oli 19,83.

Verovuoden 2016 kunnallisveron ennakoita kertyi kaupungille yhteensä 754,7 milj. euroa. Valmistuneen vuoden 2015 verotuksen tietojen mukaan vantaalaisten veronalaiset tulot vuonna 2015 kasvoivat 2,4 prosentilla, mikä ylitti koko maan keskimääräisen 1,8 prosentin kasvutason. Vantaalaisten ansiotulot vuonna 2015 kasvoivat 1,9 prosentilla, mikä sekin oli hieman koko maan kehitystä korkeampi. Ansiotulokehityksestä johtuen Vantaan kunnallisveron jako-osuutta korotettiin joulukuussa 2016 0,5 prosentilla, mikä tarkoitti 3,4 milj. euron ennakoitua suurempaa kunnallisverotilitystä. Kuntaryhmän jako-osuus tuloveroista vuodelta 2015 pysyi vuoden 2016 ajan ennallaan joulukuun 2015 tasossa eli 61,04 prosentissa.

Yhteisöveroja kaupunki sai vuonna 2016 yhteensä 66,2 milj. euroa. Kaupungin saamat yhteisöverot laskivat edellisvuodesta 9,5 milj. eurolla (-12,5 prosenttia) johtuen kuntaryhmän yhteisövero-osuuden määräaikaisen korotuksen poistumisesta vuonna 2016. Kuntaryhmän jako-osuus yhteisöveroista laski 2015 vuoden 36,87 prosentista 2016 vuoden 30,92 prosenttiin.

Vantaan oma jako-osuus kuntien yhteisöveroista laski 2015 vuoden 4,63 prosentista 2016 vuoden 4,31 prosenttiin. Sekä kuntaryhmän että Vantaan oman yhteisöveron jako-osuuden laskemisesta huolimatta talousarvio ylittyi yhteisöverojen osalta 5,1 milj. eurolla, ja talousarvion toteumaprosentti asettui 108,3 prosenttiin. Ylitys johtui muun muassa yritysten toukokuussa 2016 maksamista suurista ennakontäydennysmaksuista vuodelle 2015. Koko maan kuntien saamat yhteenlasketut yhteisöverotulot laskivat 6,3 prosenttia edellisvuodesta kuntaryhmän jako-osuuden laskusta johtuen.

Kaupunki sai kiinteistöverotuloja 73,9 milj. euroa vuonna 2016, kasvua edellisvuoteen 1,7 milj. euroa eli 2,4 prosenttia. Koko maassa kiinteistöverojen kasvu edellisvuoteen nähden oli 4,2 prosenttia. Vantaan kiinteistöveroprosentit pysyivät vuonna 2016 edellisvuoden tasolla. Vuodelle 2015 valtio korotti vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveron alarajaa 0,32 prosentista 0,37 prosenttiin sekä rakentamattoman rakennuspaikan veron ylärajaa 2,5 prosentista 3,0 prosenttiin.

Vuoden 2016 talousarvion kiinteistöverotuloarvio alittui 4,1 milj. eurolla ja kiinteistöverotulojen toteumaprosentti talousarvioon nähden oli 94,7 prosenttia. Verohallinnon tietojen mukaan kiinteistöveroa olisi maksuunpantu 74,7 milj. euroa vuonna 2016, osa maksuunpanosta ei kertynyt vielä talousarviovuoden aikana. Maksuunpannuista kiinteistöveroista noin 16,7 milj. euroa kertyi vakituista asuinrakennuksista ja 56,8 milj. euroa yleisen kiinteistöveroprosentin perusteella muista rakennuksista ja maa-alueista (tonteista). Rakentamattoman rakennuspaikan korotettua kiinteistöveroa maksuun pantiin noin 1 milj. euroa vuonna 2016. Vantaalla oli vuoden 2016 alussa 761 kpl sellaisia rakentamattomia rakennuspaikkoja, joille tulee määrätä korotettu kiinteistövero.

Taulukko 1: Kaupungin verotulot vuonna 2016

1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Taloarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	950 663		950 663	953 810	3 147
Kunnan tulovero	811 516		811 516	813 747	2 231
Kiinteistövero	78 000		78 000	73 894	-4 106
Osuus yhteisöveron tuotosta	61 147		61 147	66 169	5 022

Taulukko 2: Kaupungin tuloveron määräytymisperusteet

	Tulovero- prosentti	Verotettava tulo milj. euroa	Muutos- %
2008	18,50	3 591,6	7,7
2009	18,50	3 656,7	1,8
2010	19,00	3 730,0	2,0
2011	19,00	3 924,3	5,2
2012	19,00	4 086,7	4,1
2013	19,00	4 210,3	3,0
2014	19,00	4 275,4	1,5
2015	19,00	4 352,7	1,8
2016	19,00		

* Vuoden 2016 verotus valmistuu syksyllä 2017

Taulukko 3: Kaupungin kiinteistöveron määräytymisperusteet

Kiinteistöveroprosentit	
Yleinen	1,00
Vakituinen asuinrakennus	0,37
Voimalaitos	2,85
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00

Valtionosuudet

Kaupunki sai käyttötalouden valtionosuuksia 189,4 milj. euroa vuonna 2016, kun vuonna 2015 valtionosuuksia kertyi yhteensä 150,5 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuksia kertyi vuonna 2016 173,3 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen muita valtionosuuksia 16,0 milj. euroa. Talousarvio ylittyi valtionosuuksien budjetoidun kokonaismäärän suhteen 5,5 milj. euroa.

Vantaan valtionosuuksia kasvatti valtionosuusjärjestelmämuutoksen vaikutusten täysimääräinen voimaantulo vuonna 2016. Uudistuksen hyödyksi Vantaalle muodostui 100 euroa/asukas/vuosi. Lisäksi kaupungin saamien valtionosuustulojen kasvuun vaikuttivat kuntien veroperustemuutoksista aiheutuneiden veromenetysten kompensointi valtionosuuksien kautta sekä valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkastus.

Valtionosuuksiin on toisaalta tehty valtion toimesta mittavia leikkauksia. Vuodesta 2012 lähtien kuntien valtionosuuksiin on kohdistettu leikkauksia siten, että leikkausten vuosivaikutus kunnille vuonna 2016 oli jo noin -1,5 miljardin euroa. Mittavat valtionosuusleikkaukset ovat vaikuttaneet olennaisesti myös Vantaan kaupungin verorahoitukseen ja kokonaistalouteen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus määräytyy uuden järjestelmän mukaan valtionosuustehtävien laskennallisista kustannuksista sekä lisäosista. Laskennallisten kustannusten määräytymisperusteena on ikärakenne, sairastavuus, työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus ja koulutustausta. Peruspalvelujen valtionosuusprosentti vuonna 2016 oli 25,61 prosenttia ja kunnan omarahoitusosuus oli 3 636,07 euroa/asukas.

Laskennallisia kustannuksia Vantaalle kertyi vuoden 2016 peruspalvelujen valtionosuuslaskennassa yhteensä 948,6 milj. euroa. Lisäosien määräytymisperusteena on uudessa valtionosuusjärjestelmässä syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus sekä saamelaisten kotialue. Lisäosia kertyi Vantaalle vuoden 2016 peruspalvelujen valtionosuuslaskennassa 8,4 milj. euroa. Kunnan omarahoitusosuus oli 766,5 milj. euroa. Valtionosuuteen tehtävien lisäysten ja vähennysten vaikutus Vantaalle oli 30,3 milj. euroa. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus vähensi -47,4 milj. euroa kaupungin vuoden 2016 valtionosuuksia (v. 2015: -48,3 milj. euroa).

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia kaupungin arvioitiin saavan Opetushallituksen alustavan laskelman mukaisesti 14,2 milj. euroa vuonna 2016 (VM, OKM 30.12.2015). Lopullisen tarkistuspäätöksen mukainen Vantaan opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien määrä vuonna 2016 oli 16,0 milj. euroa. Laskennallisista kustannuksista suurimmat erät kohdistuvat lukiokoulutukseen ja ammatilliseen peruskoulutukseen. Kunnan rahoitusosuus oli 291,83 euroa/asukas ja Vantaan rahoitusosuus yhteensä 61,5 milj. euroa vuonna 2016. Vantaan saamiin opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin sisältyi vuoden 2015 rahoituksen oikaisemista 455 060 euroa (OKM 22.9.2016).

Valtionosuuslaskelmien yhteydessä esitettävät ja kuukausittaisiin valtionosuustilityksiin sisältyvät kotikuntakorvaustulot ja -menot on kirjattu kirjanpito-ohjeiden mukaisesti erillisille, omille tileilleen sivistystoimen käyttötalouden toimintatuloihin ja -menoihin. Kotikuntakorvaukset eivät sisälly tilinpäätöksen valtionosuuslaskelmiin.

Vantaan kaupungin verorahoitus yhteensä oli 1 084,5 milj. euroa vuonna 2016, 5,4 prosentin kasvu edellisvuoteen verrattuna. Tilinpäätöksessä verorahoitus ylitti vuoden 2016 talousarvion verorahoitusarvion 8,7 milj. eurolla ja talousarvio toteutui verorahoituksen kokonaisuuden suhteen 100,8 prosenttisesti.

Taulukko 4: Kaupungin käyttötalouden valtionosuudet vuonna 2016

1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Taloarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	183 850		183 850	189 353	5 503
Peruspalvelujen valtionosuus	172 271		172 271	173 323	1 052
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	11 579		11 579	16 031	4 451

Vuoden 2016 talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.11.2015 talousarvion vuodelle 2016 ja taloussuunnitelman vuosille 2016–2019.

Vuoden 2016 alkuperäinen valtuuston hyväksymä talousarvio päättyi -35,8 milj. euron tilikauden tulokseen ja -35,7 milj. euron tilikauden alijäämään sekä yhteensä 103,1 milj. euron bruttoinvestointitasoon. Kaupunginvaltuusto päätti muutoksista vuoden 2016 talousarvioon toimialojen esitysten perusteella syksyn 2016 aikana. Talousarviomuutoksista suurimman taustalla oli Kivistön kaupunkikeskuksen sopimuskorvauksena saatujen maa-alueiden kirjaamiskäytäntö, jonka vuoksi sopimuskorvauksena saadut maa-alueet kirjattiin investointiosan menoksi (30 milj. euroa), mutta myös vastaavaksi kuntatekniikan keskuksen käyttötalouden tulokirja-

ukseksi, jolloin muutoksella ei ollut rahoitusvaikutusta. Talousarviomuutosten jälkeen talousarvion tilikauden tulokseksi muodostui -13,3 milj. euroa ja bruttoinvestointitasoksi 154,1 milj. euroa.

Vuoden 2016 tilinpäätös päättyi 64,5 milj. euron tilikauden tulokseen ja 64,8 milj. euron tilikauden ylijäämään. Tilinpäätöksen tulos on 78 milj. euroa parempi kuin muutettu talousarvio ja 37 milj. euroa parempi kuin syksyllä 2016 kaupunginhallitukselle raportoinnissa esitetyt vuoden lopun kaupunkitason tulosenusteet. Toimintatuotot toteutuivat 2 milj. euroa ja toimintamenot 19 milj. euroa kaupunkitason ennustetta paremmin. Valtionosuuksien ylittyminen ja korkokulujen alittuminen on huomioitu keväästä 2016 alkaen vuotta 2016 koskeneissa ennusteissa, mutta niistä ei ole tehty talousarviomuutoksia.

Talousarvion käyttötalousosan ja tuloslaskelmaosan toteutuminen

Käyttötaloudessa suurimpia poikkeamia vuoden 2016 muutettuun talousarvioon nähden olivat kaupunkitasolla:

- Toimintatuottojen ylittyminen 20,8 milj. eurolla.
- Toimintakulujen alittuminen (ilman valmistusta omaan käyttöön) 53,5 milj. eurolla.
- Verotulojen ylittyminen 3,1 milj. eurolla.
- Valtionosuustulojen ylittyminen 5,5 milj. eurolla.
- Korkokulujen alittuminen 6 milj. eurolla.
- Rahoitustuottojen alittuminen 1,6 milj. eurolla.
- Poistojen ylittyminen 11,4 milj. eurolla.
- Talousarviossa enakoimaton 1,8 milj. euron satunnainen tuotto.

Vuoden 2016 muutetussa talousarviossa kaupungin käyttötalouden toimintatuotot olivat 436,2 milj. euroa. Vuoden 2016 aikana toteutuneet toimintatuotot olivat 457,0 milj. euroa ylittäen muutetun talousarvion 20,8 milj. eurolla. Toimintatuotot toteutuivat 105-prosenttisesti muutettuun talousarvioon nähden ja ne kasvoivat 6,5 prosenttia vuoden 2015 tilinpäätökseen nähden. Toimintatuottoja kertyi ennakoitua enemmän ennätysellisen viikasta kaavoituksesta ja rakentamisesta johtuen. Talousarvion toimintatuotot ylittyivät 23,8 milj. euroa maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla erityisesti kuntatekniikan keskuksen sopimus- ja maanlajitystuotoissa sekä maanmyyntituotoissa. Myyntituotot sisältävät 4,3 milj. euroa Helsingin seudun ympäristöpalveluille (HSY) myytyjä ns. läpilaskutettavia rakentamispalvelutuottoja.

Kaupungin toimintakulut ilman valmistusta omaan käyttöön olivat muutetussa talousarviossa 1 500,5 milj. euroa. Vuoden 2016 aikana toteutuneet toimintakulut ilman valmistusta omaan käyttöön olivat 1 447,1 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat 53,5 milj. eurolla ja ne toteutuivat 97-prosenttisesti muutettuun talousarvioon nähden. Toimintakulujen kasvu (ilman VOK) oli 0,2 prosenttia vuoden 2015 tilinpäätökseen nähden. Joukkoliikenteen toimintakulut alittivat talousarvion noin 12 milj. eurolla, sillä HSL:n kuntaosuus toteutui budjetoitua pienempänä. HSL myös hyvitti Vantaan vuoden 2016 kuntaosuutta noin 0,5 miljoonalla eurolla Länsimetron viivästymisen vuoksi. Toimeentulotuen kulut alittivat talousarvion 4,4 milj. eurolla ja erikoissairaanhoidon kulut noin 8 milj. eurolla. Henkilöstökulut alittivat talousarvion noin 21 milj. eurolla, josta kiky-sopimuksen lomarahaleikkauksesta johtuva vuoden 2017 lomapalkkavelan pieneminen ja muiden lomapalkkajaksotusmuutosten vaikutus oli 6,5 milj. euroa. Lisäksi palvelujen ostokulut alittuivat kaupunginjohtajan toimialalla, konserni- ja asukaspalvelujen toimialalla sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla yhteensä noin 4,6 milj. euroa. Toimintakulut sisältävät 4,3 milj. euroa Helsingin seudun ympäristöpalveluille (HSY) myytyjä ns. läpilaskutettavia rakentamispalvelujen kustannuksia.

Talousarvion toteumavertailuosiossa esitetään talousarvion toteutuminen toimialojen, liikelaitosten ja rahastojen osalta valtuuston päättämien sitovuustasojen mukaisesti.

Vuoden 2016 verotulot ylittivät talousarvion 3,1 milj. eurolla. Talousarvioon nähden kunnallisveroarvion toteuma oli 100 prosenttia, yhteisöveron toteuma 108 prosenttia, kiinteistöveron toteuma 95 prosenttia ja val-

tionosuuksien toteuma 103 prosenttia. Kaikkiaan verorahoitus yhteensä (verot ja valtionosuudet) toteutui 101-prosenttisesti suhteessa talousarvioon ja se kasvoi 5,4 prosenttia vuoden 2015 tilinpäätökseen nähden.

Rahoitustuottoja ja -kuluja toteutui vuonna 2016 yhteensä 25,7 milj. euroa, talousarviossa yhteenlasketuiksi rahoitustuotoiksi ja -kuluiksi oli arvioitu 21,3 milj. euroa. Talousarvion ja toteuman välinen ero johtuu edelleen alhaisena pysyneestä korkotasosta. Kaupungin 1,06 miljardin euron lainasalkun korkokulut toteutuivat 3,9 milj. euron tasolla. Kaikki kaupungin korkotulot yhteensä alittivat talousarvion 6,0 milj. eurolla. Rahoitus- tuotot ja -kulut toteutuivat syksyllä 2016 esitettyjen ennusteiden mukaisesti.

Poistoja toteutui vuonna 2016 116,1 milj. euroa, joka oli 111 prosenttia ja 11,4 milj. euroa enemmän talous- arvioon nähden. Ylityksen taustalla on vuonna 2016 tehty Kivistön alueen maakauppoihin liittyvä noin 9 milj. euron arvonalennus Koy Erikasin osakkeiden tasearvoon. Lisäksi Kehärataan kuului talousarviossa oletettua enemmän lyhyen poistojen hankeryhmiä, mikä osaltaan nosti poistotasoa.

Pelastushelikopteritoiminnan uudelleenjärjestelyjen tuloksena Vantaan kaupunki vastaanotti toimintaan ai- emmin liittyneen kiinteistön. Kiinteistön vastaanotto näkyy laskennallisena 1,8 milj. euron kuluna investoin- tien osakekuluissa ja vastaavansuuruisena satunnaisena tuottona käyttötaloudessa.

Kaupungin vuosikatteeksi vuoden 2016 tilinpäätöksessä muodostui 178,8 milj. euroa, tilikauden tulokseksi 64,5 milj. euroa ja tilikauden ylijäämäksi 64,8 milj. euroa.

Investointiosan ja rahoitusosan toteutuminen

Vuoden 2016 alkuperäisen talousarvion investointiosan tulot olivat (liikelaitokset ja rahastot mukaan lukien) 3,7 milj. euroa, menot 103,1 milj. euroa ja investointiosan netto 99,4 milj. euroa. Vuoden 2016 aikana valtuus- to päätti lisätä Kehäradan hankeryhmään investointimenoja 5,3 milj. euroa lentoaseman juna-aseman urakan viivästymisen vuoksi, korottaa kiinteän omaisuuden ostojen investointimenoja 35,6 milj. euroa maanostoihin ja sopimuskorvauksena saatujen maa-alueiden arvon kirjaamiseen sekä lisätä osakkeiden hankinnan inves- tointimenoihin 10,2 milj. euroa pysäköintiyhtiöiden siirtämiseksi Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahas- tosta kaupungin taseeseen. Muutosten jälkeen bruttoinvestointimenoiksi muodostui 154,1 milj. euroa.

Vuoden 2016 toteutuneet bruttoinvestointimenot olivat yhteensä 146,7 milj. euroa, josta Kehäradan osuus 6,4 milj. euroa. Muutetun talousarvion mukaiset investointimäärärahat ylittyivät Kehäradan osalta 1,2 milj. euroa taloudellisen loppuselvityksen valmistuttua. Osakkeiden ja osuuksien osalta muutettu talousarvio ylittyi 1,8 milj. euroa em. pelastushelikopteritoimintaan liittyneen kiinteistön vastaanoton vuoksi. Investointimäärä- rahat alittuivat rakentamisen osalta 3,2 milj. euroa, aineettoman omaisuuden (tietojärjestelmähankinnat) osalta 0,8 milj. euroa ja kiinteän omaisuuden osalta 4,2 milj. euroa.

Investointituloja toteutui 20,5 milj. euroa, noin 16,8 milj. euroa yli talousarvion. Tästä ylityksestä noin 14,5 milj. euroa liittyi osaketuloihin. Suurin yksittäinen selitys tälle oli pysäköintiyhtiöiden siirtäminen Marja- Vantaan ja keskusten kehittämisrahastosta kaupungin taseeseen, mikä tuotti rahastolle 10,2 milj. euron inves- tointitulon, ja mitä ei ollut huomioitu rahaston talousarviossa.

Vuoden 2016 investointiosan nettomenoiksi muodostui yhteensä 126,2 milj. euroa, joka alitti muutetun talo- usarvion 24,2 milj. eurolla.

Valtio tulee maksamaan Kehä III:n perusparannuksen 2. vaiheessa Vantaan valtion puolesta rahoittamat 38,3 milj. euroa takaisin Vantaalle kahdessa erässä vuosina 2016–2017. Vuonna 2016 valtio lyhensi osuuttaan 19,2 milj. eurolla, minkä vaikutus näkyy kaupungin rahoituslaskelmassa.

Talousarviossa 2016 varauduttiin talousarvion käyttötalouden ja investointiosan perusteella 16,2 milj. euron nettolainanottoon. Vuoden 2016 hyvästä kassatilanteesta johtuen ja toiminta- ja rahoitustuottojen ja -kulujen toteuduttua vuonna 2016 huomattavasti talousarviota paremmin lainan nostoon ei ollut tarvetta. Sen sijaan

kaupungin lainamäärä vähentyi vuoden 2016 aikana 18 milj. eurolla. Kaupungin lainakannaksi muodostui 1 060 milj. euroa (ilman konserniyhtiöiden konsernitilin saldoa).

Tuottavuusmittarit

		TP 2015	TP 2016
Vertailukelpoinen menokehitys	Vertailukelpoinen toimintakatteen kehitys	0,3 %	-3,4 %
Suhteutettu menokehitys	Asukaskohtainen toimintakatteen muutos %	-0,8 %	-4,1 %
Sairauspoissaoloprosentti	Terveysperusteiset poissaolot / työpäivä	4,50 %	4,60 %
Tilatehokkuus	Toimitilaneliöt / asukasmäärä	3,8	3,9
Energiatehokkuus (kWh/rm ³)	Energiankulutus / tilavuus	*59,0	**60,5

*) TP 2015 luku muutettu lopullisen toteuman mukaiseksi

**) Arvio vuoden 2016 toteumasta

Vertailukelpoisen toimintakatteen kehitys sekä asukaskohtaisen toimintakatteen muutos on suhteutettu myös hintatason muutokseen (Peruspalvelujen hintaindeksi, Lähde: Tilastokeskus, ennusteet VM). Toteutuneet mittarit lasketaan kerran vuodessa tilinpäätöstietojen valmistuttua.

Sairauspoissaoloprosentin mittari kuvaa sitä kuinka suuri osuus kokonaistyöajasta on kulunut terveysperusteisiin poissaoloihin. Terveysperusteisia poissaoloja ovat omasta sairaudesta johtuvat poissaolot sekä työtapa-turmista, työmatkatapaturmista ja ammattitaudeista johtuvat poissaolot.

Tilatehokkuus -mittarilla toimitilaneliöt on suhteutettu asukasmäärään. Mittarin suhdeluvun avulla voidaan vertailla kuntien palvelutuotantoon käytössä olevan toimitilan määrää suhteessa palvelujen kysyntään. Energiatehokkuus -mittarilla energiankulutus suhteutetaan rakennustilavuuteen. Mittari kuvaa kaupungin omistaman rakennuskannan vuotuista energian ominaiskulutusta. Mittarin tunnusluku raportoidaan kerran vuodessa, edellisen vuoden energiankäyttötilastojen valmistuttua.

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2016 Vantaan kaupungin toimintaan vaikuttivat selvästi aiemmasta kiihtyneet asuntorakentaminen ja väestönkasvu. Vuoden 2016 aikana päivähoidon kapasiteettia jouduttiin kasvattamaan nopeilla tilaratkaisuilla palvelutarpeen ennakoitua nopeamman kasvun myötä. Koulupuolella kaupunki päätti korvata pitkittyneiden sisäilmaongelmien johdosta Hämeenkylässä koulun uudella koulurakennuksella.

Uusi opetussuunnitelma on astunut voimaan 1.8.2016. Uuden opetussuunnitelman myötä uusia pedagogisia toimintatapoja, digitaalisia oppimisympäristöjä, opetusmateriaalia ja arvioinnin menetelmiä on kehitetty.

Vantaan terveyskeskuspäivystys siirtyi vuoden 2016 alussa HYKS Akuutin tuottamaksi. Sosiaali- ja terveystoimi valmistautui vuonna 2016 toimeentulotuen perusosan siirtoon Kelan vastuulle vuoden 2017 alusta lukien.

Valtion ja Helsingin seudun 14 kunnan maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL -sopimus 2016–2019 hyväksyttiin Vantaan kaupunginvaltuustossa 23.5.2016 ja kuntien päätösten jälkeen allekirjoitettiin 9.6.2016. Sopimuksen tavoitteena on kasvattaa Helsingin seudun asuntotuotantoa kysyntää vastaavasti ja luoda edellytykset jopa 10 000 asuntoa päättynyttä sopimuskautta suuremmalle asuntotuotannolle.

Vantaan kaupunginvaltuuston marraskuussa 2016 hyväksymä talousarvio vuodelle 2017 perustuu negatiiviseen tilikauden tulokseen sekä 34 milj. euron nettolainanottoon. Vuoden 2016 selvästi talousarviota parempi tilinpäätös kuitenkin luo hyvän pohjan talouden tasapainon kohtuulliselle kehitykselle myös vuoden 2017 aikana. Vantaan väestönkasvu on kiihtynyt uudelle tasolle vuosina 2015 ja 2016, mutta sen vaikutukset kunnallisverotuksessa näkyvät aikaisintaan vuonna 2017 verotuskuntamuutosten ja verotilijärjestelmän aikatauluista johtuen. Verotulokasvuun vaikuttaa edelleen korkealla tasolla pysyvä työttömyys. Väestönkasvu luo voimakkaana jatkuessaan paineita myös kaupungin palveluiden järjestämiseen sekä investointiohjelmaan.

Valmisteilla olevalla maakunta- ja sote-uudistuksella on toteutuessaan merkittäviä vaikutuksia kaupungin toimintaan ja talouteen vuodesta 2019 alkaen. Vantaalla on käynnistetty maakunta- ja sote-uudistukseen valmistautuminen. Uudistuksen talousvaikutuksia arvioidaan ja ne huomioidaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti taloussuunnitelman 2018–2021 valmistelussa.

1.1.5 Vantaan kaupungin henkilöstö

Henkilöstömäärä

	31.12.2015	31.12.2016
Yleishallinto	5	6
Kaupunginjohtajan toimiala	170	171
Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala	367	343
Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos	466	472
Vantaan Työterveys liikelaitos	73	72
Sivistystoimen toimiala	5 729	5 772
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	2 701	2 759
Suun terveydenhuollon liikelaitos	319	314
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala	676	677
Yhteensä	10 506	10 586

Palkat

Palkkamenot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 2,1 prosenttia eli 7,9 milj. euroa. Palkkamenojen kasvuun vaikutti kunnalliseen työmarkkinaratkaisiin 2014–2016 sisältyneet 1.2.2016 palkantarkistukset. Vuoden 2016 palkkamenot olivat 380,6 milj. euroa. Henkilöstön lukumäärä kasvoi verrattuna edelliseen vuoteen. Henkilöstömäärää kasvatti sekä vakituisten että määräaikaisen henkilöstön palkkaaminen.

Henkilöstön kehittäminen

Osuma – kaupungin uusi koulutuksenhallintajärjestelmä otettiin käyttöön 1.12.2016. Järjestelmän kautta voidaan hoitaa sisäisten valmennusten mm. hallinta, markkinointi ja kaikkiin (myös ulkoisiin) koulutuksiin ilmoittautuminen.

Lisäksi kilpailutettiin kaupunkitasoiset kehittämiskumppanit.

Kunta10-tutkimus toteutettiin loka-marraskuussa koko organisaatiossa ja tulokset saatiin joulukuussa. Tulokset olivat kaupunkitasolla erinomaiset: johtaminen ja työyhteisöt olivat kehittyneet entistä parempaan suuntaan – eroja työyhteisöjen välillä on kuitenkin runsaasti.

Sairauspoissaolot lisääntyivät hieman, mutta silti sairauspoissaolopäivistä 2,13 prosenttia (laskennallisesti) saatiin muutettua Tuunatun työn päiviksi, jolloin työpanos oli kuitenkin käytettävissä. Tällä syntyi laskennallisesti noin 1,0 milj. euron säästö henkilöstömenoissa.

Työterveyshuollon palveluostot saatiin kuriin akuuttisairaanhoidon rajauksilla sekä prosessien kehittämisellä. Lisäksi työterveyshuollon uuden palveluntuottajan alkukankeus vähensi palveluostoja.

Lisäksi valmisteltiin uusi sairauspoissaolokäytäntö, joka tuli käyttöön varhaiskasvatuksessa 1.1.2017. Syksyn aikana valmennettiin esimiehet, päälliköt ja henkilöstö.

Henkilöstökertomus

Vuoden 2016 osalta laaditaan myös erillinen henkilöstökertomus vuoden merkittävistä tapahtumista ja tunnusluvuista. Toimii myös tasa-arvotyön arviointityövälineenä mittareiden osalta.

1.1.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinnan tavoitteet

Vantaan kaupungissa riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Vantaan kaupunkikonserni ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee menetyksiä. Kaupunkikonsernissa riskejä käsitellään ensisijaisesti vaikutuksiltaan kielteisinä tapahtumina, mutta myös menetetty mahdollisuus voi olla riski. Riskin merkittävyyttä arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden sekä mahdollisten seurausten vakavuuden kautta.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan myös se, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

Riskienhallinta

Toimiva riskienhallinta edellyttää järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida sekä hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan kokonaisuuteen kuuluvat keskeisesti myös menetetyt toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden seurantaan sekä riskeistä raportointiin.

Riskienhallinnan vastuut ja toimintatavat on määritetty kaupunginvaltuuston hyväksymässä Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa -asiakirjassa (2.3.2015). Vantaan kaupunkikonsernin riskienhallinnan periaatteet on määritetty ISO 31000-standardin periaatteiden mukaisesti. Riskien arviointia ja hallintaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla määritettyjen vastuiden mukaisesti. Riskien arvioinnissa riskit luokitellaan strategisiin, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Riskienhallintasuunnitelma toimii kaupunkikonsernissa riskienhallinnan raportoinnin välineenä. Riskejä arvioidaan kaupunkikonsernissa monien eri prosessien yhteydessä. Riskienhallintasuunnitelmaan koetaan sekä riskitieto että riskien hallitsemiseksi määritetyt toimenpiteet organisaation toiminnan kannalta merkittävimmiksi arvioiduista riskeistä. Riskienhallintasuunnitelmat tarkastetaan kaksi kertaa vuodessa, ja samalla arvioidaan toteutettujen riskienhallintatoimenpiteiden vaikuttavuus.

Riskienhallinnan kehittäminen vuonna 2016

Rahoituksen tulosalue on jatkanut vuonna 2014 käynnistettyjä kaupunkikonsernin riskienhallinnan kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä. Riskienhallinnan ohjausryhmä kokoontui vuonna 2016 toimintasuunnitelmansa mukaisesti neljä kertaa ja käsitteli mm. Vantaan kaupungin riskienhallinnan valvonnan toimintamalleja sekä muita vastuualueensa ajankohtaisia asioita.

Vuonna 2016 riskienhallintasuunnitelman laatiminen vietiin kaupungissa tulosaluetasolle. Riskienhallintasuunnitelmien laadinta on siten vastuutettu kaupungin tulosalueille, toimialoille, liikelaitoksille sekä kaupunkikonserniin kuuluville merkittävillä yhteisöillä. Riskienhallintasuunnitelmat tarkastetaan ja päivitetään sekä niiden avulla raportoidaan organisaation riskienhallinnasta kaksi kertaa vuodessa. Vuoden toista arviointia täydennetään lisäksi selonteolla kuluvan vuoden riskienhallinnassa sekä sisäisessä valvonnassa onnistumisesta sekä organisaatiossa käytössä olevista riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimintatavoista. Tällä menettelyllä on pyritty saavuttamaan varmuus siitä, että riskienhallintaa toteutetaan kaupunkikonsernissa riittävässä laajuudessa ja että riskitieto on ajantasaista. Raportoinnin kautta toimialojen, liikelaitoksien ja nimettyjen yhtiöiden johtoryhmillä, luottamuselimillä sekä riskienhallinta- ja valmiuspäälliköllä yhdessä riskienhallinnan ohjausryhmän kanssa on ollut mahdollisuus todentaa kaupunkikonsernin riskienhallinnan toteutumista.

Vuonna 2016 riskienhallinta- ja valmiuspäällikkö jatkoi osaltaan riskienhallinnan menettelyiden jalkauttamista. Jalkauttamista toteutettiin erityisesti riskienhallintaa käsittelevissä työpajoissa sekä koulutus- ja infotilaisuuksissa, joita järjestettiin kaikilla toimialoilla. Tavoitteena on käytänteiden yhdenmukaistaminen sekä riskienhallintaa koskevan tietoisuuden lisääminen.

Riskien arvioinnin johtopäätökset

Tilinpäätöksessä esitettävä arvio Vantaan kaupungin merkittävimmistä riskeistä perustuu kaupunkikonserniin kuuluvien organisaatioiden laatimiin riskien arviointeihin. Kaupunkitasoiset riskit on arvioitu riskienhallinnan ohjausryhmän toimesta.

Strategiset riskit

Strategiset riskit kohdistuvat kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin sekä näiden toteutumista tukeviin kriittisiin menestystekijöihin. Strategisia riskejä arvioidaan säännöllisesti kaupungin kaikilla tasoilla osana muun muassa toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seurantaa.

Merkittävimmiksi arvioiduista strategisista riskeistä yhdeksi keskeisimmäksi nousee sote- ja maakuntauudistus, joka voi aiheuttaa huomattavan strategisen riskin toteutumisen, mikäli muutos toteutuu Vantaan kaupungin etujen vastaisesti. Sote- ja maakuntauudistuksella voidaan arvioida olevan sekä pitkän aikavälin ei-toivottuja seurauksia että siirtymävaiheen hallintaan liittyviä riskitekijöitä.

Strategiseksi riskiksi voidaan arvioida myös resurssit ylittävä kuntalaisten palvelutarpeen kasvu. Vantaan kaupunki on jatkanut kasvuaan jo vuosia, mutta kaupungin verotulot eivät ole seuranneet kasvua. Osaltaan väestön kasvua selittää maahanmuutto ja Vantaalle tulleet turvapaikanhakijat. Erilaisilla kielitaito- ja koulutustasutoilla tulevien ihmisten palvelutarpeisiin vastaaminen edellyttää merkittävää resursointia, mihin kaupungin tiukka taloudellinen liikkumavara asettaa haasteen. Lähitulevaisuuden epävarmuustekijäksi voidaan arvioida myös seudulle jäävät laittomasti maassa oleskelevat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt.

Toiminnalliset riskit

Toiminnalliset (operatiiviset) riskit ovat kaupungin organisaation päivittäisen toiminnan jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä.

Vantaan kaupungissa keskeisiksi toiminnallisiksi riskeiksi on arvioitu muun muassa henkilöstön saatavuus ja osaaminen tietyissä kriittisissä ammattiryhmissä, tietohallinnon peruspalveluihin liittyvät poikkeamat (ml. tietoturvallisuuteen liittyvät riskit) sekä avainhenkilöihin, työhyvinvointiin ja henkilöstön jaksamiseen liittyvät riskit.

Henkilöstön saatavuus on riski ennen kaikkea henkilöintensiivisissä toiminnoissa kuten sosiaali- ja terveystoimessa, sivistystoimessa sekä tietyissä teknisissä tehtävissä. Saatavuusongelmista johtuvia riskejä on pyritty hallitsemaan muun muassa ennakoidulla rekrytoinnilla, erilaisilla harjoitteluohjelmilla sekä ylläpitämällä kiinnostavan työnantajan mielikuvaa ja mainetta.

Henkilöstön osaamisesta huolehditaan perehdytyksen ja koulutuksen avulla sekä suunnitelmallisella henkilöstön kouluttamisella. Tarvittaessa palveluiden saatavuuden turvaaminen toteutetaan ostamalla palveluita ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Tietojärjestelmien toimintahäiriöihin on Vantaan kaupungissa varauduttu muun muassa uudistetussa ICT-valmiussuunnitelmassa määritetyin toimenpitein, ylläpitämällä vaihtoehtoisia toimintatapoja sekä testaamalla merkittävimpien ICT-palveluita tuottavien yritysten kykyä toimia häiriötilanteissa. Kaupungin tietoturvallisuutta koskeissa ohjeissa ohjeistetaan käyttäjiä oikeaan ja tietoturvalliseen tapaan toimia. Lisäksi kaupungin henkilöstöltä edellytetään tietoturvasitoumuksen allekirjoittamista.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät kaupungin talouden tasapainoon, investointeihin sekä rahoitukseen, sijoituksiin ja maksuvalmiuteen.

Merkittävin kaupungin toimintaan vaikuttavista taloudellisista riskeistä on sen verotulojen määrässä tapahtuvat negatiiviset muutokset yhdistettynä menojen budjetoitua suurempaan kasvuun. Koska kaupunki voi omalla toiminnallaan vaikuttaa tulopohjaansa vain rajallisesti, riskiä hallinnoidaan ensisijaisesti hillitsemällä käyttötalouden menojen kasvua sekä käyttämällä investoinneissa tiukkaa tarpeellisuusharkintaa ja hajauttamalla niitä ajallisesti.

Vantaan kaupunginhallituksen hyväksymän yleisohjeen mukaisesti kaupungin rahoitus- ja korkoriskien hallinnan tavoitteena on suojata Vantaan kaupunkikonsernia rahoitusmarkkinoilla tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta. Lainanoton kustannuksiin ja niiden vaihteluihin vaikuttavat ensisijaisesti euroalueen yleinen korkotaso ja sen muutokset. Kustannuksiin vaikutetaan pääasiassa toteuttamalla kaupunkikonsernin lainanotto mahdollisimman kustannustehokkaasti sekä hallitsemalla velan korkoriskiasemaa.

Rahoitusriskiä hallinnoidaan välttämällä jälleenrahoitettavaksi tulevien lainojen liiallista keskittymistä ajallisesti ja varainhankintalähteittäin sekä sijoitetun ylimääräisen likviditeetin avulla. Kaupungin lainasalkku supistui vuonna 2016 n. 17,8 milj. eurolla ja sen koko oli vuoden 2016 lopussa n. 1,06 miljardia euroa. Sekä kaupunki oma että konsernin pitkäaikainen varainhankinta pystyttiin järjestämään erittäin kohtuullisilla ehdoilla.

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta Vantaan kaupunkikonsernissa on keskitetty rahoituksen tulosalueelle. Kaupungin lainasalkku hyötyi edelleen historiallisen matalan korkotason jatkumisesta, mikä näkyi ennätyskellisen alhaisissa korkomenoissa. Kaupunki teki vuonna 2016 kaksi kiinteäkorkoista lainaa, yhteismäärältään 80 milj. euroa, mikä paransi jonkin verran kaupungin korkoriskiasemaa. Vantaan kaupungin lainasalkkuun ei sisälly valuuttakurssiriskiä.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi

organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen tai häviäminen esimerkiksi rikoksen tai muun vahingollisen tapahtuman seurauksena.

Keskeisiksi vahinkoriskeiksi Vantaan kaupungissa on arvioitu henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä muu työturvallisuus, toimitilojen turvallisuuteen, terveellisyys- ja käytettävyyteen liittyvät riskit (sisäilmaongelmat, kosteusvahingot), kuntalaisiin kohdistuvat tapaturmat, joista kaupunki on vastuussa sekä vakavat potilaisiin ja asiakkaisiin kohdistuvat riskit, kuten hoitovirheet tai mahdolliset ruokamyrkytykset.

Vuonna 2016 vahinkoriskitapahtumat eivät aiheuttaneet kaupunkitasoisesti merkittäviä seurauksia.

Kaupungin vahinko- ja vastuuriskien seurauksia on rajattu vakuuttamalla. Kaupungille lakisääteisiä vakuutuksia ovat tapaturmavakuutus ja liikennevakuutus, minkä lisäksi kaupungilla on voimassa ryhmähenkivakuutus. Lakisääteiset ja muut pakolliset vakuutukset otetaan vähintään sen mukaisina, mitä lainsäädäntö ja muut määräykset edellyttävät. Myös kaupunkikonsernin omaisuus- ja keskeytysvakuutukset sekä toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset kilpailutetaan säännöllisin väliajoin niin, että kaupungilla, sen liikelaitoksilla ja tytäryhteisöillä on ajantasainen ja mahdollisimman laaja ja kattava vakuutusturva sekä vakuutusyhtiön tarjoamat riskienhallinta- ja vahinkojen torjuntapalvelut. Niiltä osin kuin kaupungin vakuutukset eivät korvaa omaisuutta kohdanneita vahinkoja, ne voidaan kattaa rahoituksen tulosalueen hallinnoimasta vahinkorahastosta.

Riskitapahtumat, oikeudenkäynnit sekä kunnallisvalitukset vuonna 2016

Sisäisen tarkastuksen suorittamissa tarkastuksissa on edelleen noussut esille kehittämistarpeita eräissä kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen toimintatavoissa ja hallinnossa. Kaupunki on käynnistänyt korjaustoimenpiteet vuoden 2016 aikana. Joidenkin yhtiöiden kohdalla tapauksien tutkinta on vielä kesken.

Merkittävimmistä käynnissä olevista oikeudenkäynneistä voidaan nostaa esille muun muassa asfalttikartelliin liittyvä tapaus, josta on haettu valituslupaa korkeimpaan oikeuteen. Asfalttikartellissa kaupungin esittämä lisävaatimus asiassa on noin 3 -3,5 milj. euroa. Lisäksi Kivistön maanrakennusurakkaan liittyen kaupungille on esitetty käräjäoikeudessa noin 1,1 milj. euron vaade, johon kaupunki on esittänyt lähes vastaavan suuruisen vastakanteen.

Vantaan sosiaali- ja terveystoimella on käynnissä kolme oikeudenkäyntiprosessia, joissa toinen kunta velkoo lastensuojelukustannuksia. Yhteensä nämä vaatimukset ovat noin 500 000 euroa.

Oikaisuvaatimuksia kaupungin viranhaltijan tai toimielimen päätöksistä esitettiin vuonna 2016 yhteensä 865 kpl. Suurin osuus näistä on sosiaali- ja terveystoimen asiakasasioiden (esim. toimeentulotuki) päätöksiin tehtyjä muutoksenhakuvaatimuksia.

Korvausvaatimuksia esitettiin vuonna 2016 yhteensä 213 kpl. Suurin osa näistä oli vahinkorahaston asiamiehelle päätettäväksi meneviä auto- ja liukastumis- tai omaisuusvahinkoja, joissa hakijan mukaan on ollut kyseessä kaupungin vastuu. Vahinkorahaston asiamiehen päätöksiin voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella.

Häiriötilanteisiin varautuminen ja valmiussuunnittelu

Kaupungin asukkaille ja yhteistyökumppaneille tärkeiden toimintojen jatkuvuus merkittävien riskien toteutuksessa varmistetaan valmiussuunnitelmin sekä muilla toiminnan jatkuvuuteen pyrkivillä etukäteen tehtävillä varautumisjärjestelyillä. Edellä mainittuun kuuluvat suunnitelmien lisäksi keskeisesti henkilöstön kouluttaminen ja erilaiset harjoitukset, yhteistyö toiminnalle tärkeiden kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa, tietyt etukäteen toteutettavat hankinnat ja varmistukset sekä muun muassa henkilöstön varaaminen poikkeusolojen tehtäviin.

Nykypäivän verkostomainen toiminta edellyttää säännöllistä yhteyttä, yhteistä suunnittelua ja sopimista sekä harjoituksia ja häiriötilanteen aikaisen tiedonkulun varmistamista keskeisten toimijoiden välillä. Yhteys kriitti-

sestä infrastruktuurista ja palveluista vastaavien välillä tulee perustua jo normaaliaikana luotuihin ja sovittuihin järjestelyihin. Vantaan kaupungilla on tiivis yhteistyö esimerkiksi sähkönjakelusta vastaavan Vantaan Energia Oy:n, muun muassa vesi- ja jätehuollosta vastaavan Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymän (HSY), sekä alueen eri turvallisuusviranomaisten ja pääkaupunkiseudun kaupunkien kanssa.

Kaupungin palveluiden järjestäminen edellyttää keskeisten teknisten järjestelmien toimivuutta ja ostopalveluja käytettäessä luotettavia palvelujen tuottajia. Voimassa oleva kaupungin hankintaohje edellyttää hankittessa kaupungin vastuulla olevia elintärkeitä palveluja tai niiden järjestämiselle välttämättömiä tavaroita, että hankintasopimusta tehtäessä on varmistuttava toimittajan sitoutumisesta ja kyvystä toimittaa palveluita tai tavaroita myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

1.1.7 Ympäristötekijät

Kuntien ympäristötilinpidon laatimisen lähtökohtana on kauppa- ja teollisuusministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan tai kuntayhtymän tilinpidossa. Vantaalla seurattavat ympäristötilinpidon tulot, kulut ja investoinnit on määritelty kuutoskaupunkien kestävän kehityksen raportoinnin kehittämistyön yhteydessä.

Vantaan ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit toiminnoittain

Vuonna 2016 Vantaalla ympäristötuottoja oli noin 472 000 euroa. Eniten tuottoja tuli tilakeskuksen energia-
tehokkuustoimista, ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä ja öljyntorjuntarahaston avustuksesta maaperän ja pohjaveden suojeluun.

Ympäristökulut vuonna 2016 olivat yhteensä 23,4 miljoonaa euroa. Edellisten vuosien tapaan kuluista valtaosa oli ryhmän *Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet* kuluja. Jätehuollon ja alueiden puhtaanapidon kulut olivat 2,4 miljoonaa euroa, ulkoilman suojeluun käytettiin 1,1 miljoonaa euroa ja ympäristönsuojelun viranomaistehtävien osuus oli 1,3 miljoonaa euroa.

Ympäristöinvestoinnit olivat 14,2 miljoonaa euroa, josta valtaosa (9,6 milj. euroa) käytettiin jätehuollon ja alueiden puhtaanapidon investointeihin. Seuraavaksi suurimmat investointikohteet olivat ryhmässä *Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet* (2,2 milj. euroa) ja melun ja tärinän torjunta (1,4 milj. euroa).

Ympäristötuotot

Ympäristötuotoilla tarkoitetaan kuntaorganisaation toiminnasta saatuja tuloja, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun. Niitä ovat esimerkiksi jätehuoltomaksut sekä ympäristön pilaajilta perityt kunnan suorittamien tai teettämien kunnostustöiden ja siivousten korvaukset sekä energiansäästöillä saadut toimenpiteet. Ympäristötuotto on tilikaudelle jaksotettu ympäristötulo.

Vuonna 2016 Vantaan kaupunkiorganisaation ympäristötuotot olivat 472 000 euroa. Se kattoi 0,2 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuotoista. Ympäristötuottoja kertyi 2,15 euroa asukasta kohden.

Ympäristökulujen kokonaissumma muodostuu tilikaudelle jaksotetuista ympäristömenoista ja ympäristöinvestoinneista tehdyistä poistoista tilikauden aikana. Ympäristömeno määritellään ympäristönsuojelutoimenpiteistä aiheutuneeksi menoksi. Ympäristömeno puolestaan aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää taikka parantaa tulevaa luonnonuojelun tasoa ja edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä. Ympäristönsuojelutoiminnan kulut esitetään yleiseurooppalaisen ympäristönsuojelutoimenpiteiden tilastoluokituksen mukaisesti soveltuvin osin.

Vantaalla valtaosa kaikkiaan 23,4 miljoonan euron ympäristökuluista kertyi ryhmästä *Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet* (16,3 milj. euroa). Seuraaviksi suurimmat kulut tulivat jätehuollosta ja alueiden puhtaanapidosta, ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä sekä ulkoilman suojelusta.

Ympäristöinvestoinnit on meno, joka syntyy hyödykkeiden tuottamiseksi, ympäristöhaittojen ennaltaehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja korjaamiseksi, tulevan ympäristönsuojelutason parantamiseksi ja luonnonvarojen kestävä käytön edistämiseksi hankitusta hyödykkeestä. Lisäksi investoinnin odotetaan tuottavan tuloa tai se on tarkoitettu käytettäväksi tuotannontekijänä kunnan hyödyke- ja palvelutuotannossa jatkuvasti usean tilikauden ajan ja hankintameno ylittää poistosuunnitelman mukaisen pienhankintarajan. Ympäristöinvestointien hankintamenosta vähennetään investoinnin tekemiseksi saadut rahoitusosuudet ja avustukset.

Vantaalla tehtiin ympäristöinvestointeja hieman yli 14,2 miljoonalla eurolla. Ylivoimaisesti eniten, lähes 9,6 miljoonaa euroa, investoitiin jätehuoltoon ja alueiden puhtaanapitoon. Seuraavaksi eniten investointeja tehtiin ryhmään *Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet* (2,3 milj. euroa) sekä melun ja värinän torjuntaan (1,4 milj. euroa).

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tavoitteet

Sisäisen valvonnan tavoitteena on edistää kaupunkikonsernin taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus, turvata resurssit, omaisuus ja toiminnan jatkuvuus sekä varmistaa lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattaminen. Riskienhallinnalla pyritään osaltaan varmistamaan myös se, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon.

Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan sekä sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Vantaan kaupungin päätöksentekoa, omaisuuden hallintaa ja sopimustoimintaa säätelevät lakien ja asetusten lisäksi mm. johtosäännöt, hallinto- ja taloussääntö sekä eri toimialojen ja tulosalueiden vastuulla olevien toimintojen osalta näiden tulosalueiden laatimat ohjeet. Vantaan kaupungin hallintosäännön 3. luvun 37 §:ssä todetaan, että hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestäminen ja kehittäminen ovat jokaisen toimialan vastuulla olevia tehtäviä. Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa toteutetaan kaikilla organisaatiotasoilla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa että palveluntuottajille ulkoistetuissa palveluissa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on määritetty Vantaan kaupunginvaltuuston 2.3.2015 hyväksymässä Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa - ohjeessa. Edellä mainitun ohjeen ajantasaisuus tarkastetaan valtuustokausittain tai tarvittaessa.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä esitetään kohdassa 1.6.5.

Sisäinen valvonnan järjestäminen

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kaupunkikonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäinen valvonta on kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Sisäinen valvonta kohdistuu organisaation kaikkeen toimintaan. Sisäisen valvonnan toteuttamiseen vaikuttavat organisaation toiminnan luonne, sisältö ja laajuus, talous sekä edellä mainittuihin liittyvät riskit. Suuri osa sisäisestä valvonnasta toteutuu organisaation prosesseihin sisällytettävänä päivittäisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Säännölliseen valvontaan kuuluvat muun muassa johdolle ja luottamuselimille laadittavat raportit, toiminnan ja erityisesti poikkeamien seuranta, talousarvion toteutumisen seuranta, säädösten ja ohjeiden noudattamisen valvonta, hyväksymis- ja valtuutusmenettelyt sekä fyysiset valvontatoimenpiteet.

Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja tulosaluejohtajat vastaavat kaupunki- toimiala- ja tulosalueta- salla hyvän johtamis- ja hallintotavan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti sekä seuraa- vat raportointia alaisensa toiminnan johtamis- ja hallintojärjestelmän ja sisäisen valvonnan tilasta. Liikelaitok- sissa vastuu on liikelaitoksen johtajalla.

Esimiehet ja yksiköiden päälliköt vastaavat siitä, että johtamassaan organisaatiossa henkilöstö toimii hyväk- syttyjen hyvään johtamis- ja hallintotapaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Esimies vastaa johtamansa yksikön osalta siitä, että henkilöstön toimivalta ja vastuut on mää- ritelty ja että henkilöstöllä on ajantasaiset tehtäväkuvaukset. Esimiesten ja päälliköiden on seurattava vastuul- laan olevia toimintoja ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin mikäli hyvän johtamis- ja hallintotavan, ris- kienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan.

Vantaan kaupunkikonsernissa ei sallita väärinkäytöksiä. Johdon velvollisuutena on toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin. Sisäinen tarkas- tus voi kaupungin johdon harkinnan mukaan avustaa tutkimuksen teossa tai tutkia väärinkäytösepäilyjä.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa ja tulosalueen tehtävät on määritelty kaupunginhal- lituksen ja kaupunginjohtajan toimialan johtosäännössä. Tarkastustyö perustuu kalenterivuoden kattavaan kaupunginjohtajan hyväksymään vuosisuunnitelmaan, joka yhteen sovitetaan ulkoisen tarkastuksen työoh- jelman kanssa.

Tarkastusten tuloksista raportoitin kuukausittain kaupunginjohtajalle ja kerran vuodessa kaupunginhallituk- selle. Tarkastusraportit toimitettiin niiden valmistuttua kaupunginhallituksen puheenjohtajille, kaupunginjohtajalle ja koko kaupunkia tai tiettyä toimialaa koskevissa tapauksissa toimialan apulaiskaupunginjohtajalle ja asianosaisille esimiehille sekä toimialaa merkittävästi koskevissa tapauksissa lautakunnan/johtokunnan pu- heenjohtajalle. Tytär yhteisöä koskevissa tarkastuksissa tarkastusraportit toimitettiin myös ko. yhtiöön ja yleis- jaostoon.

Vuonna 2016 sisäinen tarkastus on tehnyt 22 varsinaista tarkastusta, 18 jälkitarkastusta ja 68 kassantarkastus- ta. Tarkastuksia tehtiin kaikille toimialoille ja ne kohdistuivat mm. yleishallintoon, henkilöstöhallintoon, avus- tuksiin, omaisuuden hallintaan, tavaroiden ja palveluiden hankintaan, taloushallintoon, tietohallintoon sekä sopimuksiin. Tarkastuksista 11 kohdistui kaupungin tytäryhtiöihin. Tulosalueella työskenteli kuusi henkilöä.

Yhtiöihin tehtyjen tarkastusten perusteella voidaan todeta, että eräiden tytäryhtiöiden talouden ja hallinnon sisäisessä valvonnassa on kehittämistarpeita. Muilta osin tarkastukset eivät tuoneet esiin sellaisia laajempia asiakokonaisuuksia, joissa olisi merkittävässä määrin sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan tehostamistarpei- ta.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vuoden 2016 tilikauden tulos oli 64,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 64,8 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos parani 63,1 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintatuottojen, valmistus omaan käyttöön, verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlaskettu kasvu vuoteen 2015 verrattuna oli 53,7 miljoonaa euroa. Toimintakulut vähenivät vuonna 2016 30,5 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Näiden erien positiivinen tulosvaikutus yhteensä on 84,2 miljoonaa euroa. Rahoitus-tuotot vähennettynä rahoituskuluilla vähenivät 3,6 miljoonaa euroa. Poistot ja arvonalentumiset kasvoivat 18,0 miljoonaa euroa.

Tuloslaskelma	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
Toimintatuotot	298,7	274,4	249,1
Valmistus omaan käyttöön	80,6	109,8	137,3
Toimintakulut	- 1 369,3	- 1 399,8	- 1 392,9
Toimintakate	- 990,0	- 1 015,6	- 1 006,4
Verotulot	953,8	934,0	923,5
Valtionosuudet	189,4	150,5	140,2
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	14,3	14,6	14,8
Muut rahoitustuotot	15,5	21,1	17,3
Korkokulut	- 3,9	- 5,9	- 8,9
Muut rahoituskulut	- 0,1	- 0,4	- 0,5
Vuosikate	178,8	98,4	79,9
Poistot ja arvonalentumiset	- 116,1	- 98,1	- 77,8
Satunnaiset erät	1,8	1,0	0,0
Tilikauden tulos	64,5	1,4	2,1
Tilinpäätössiirrot	0,3	0,7	1,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	64,8	0,7	1,1

Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tässä yhteydessä esitetty tuloslaskelma sisältää kaupungin, liikelaitoksien ja rahasto-
jen ulkoiset tuotot ja kulut.

Tuotot

Vantaan kaupungin kokonaistuotot vuonna 2016 ilman valmistus omaan käyttöön olivat 1 471,7 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 77,0 miljoonaa euroa eli 5,5 prosenttia. Toimintatuotot kasvoivat edellisestä vuodesta 24,3 miljoonaa euroa. Verotuloja kertyi yhteensä 953,8 miljoonaa euroa. Vuoteen 2015 verrattuna kasvua oli 19,8 miljoonaa euroa (2,1 prosenttia). Valtionosuuksia kertyi vuonna 2016 yhteensä 189,4 miljoonaa euroa. Ne kasvoivat edellisestä vuodesta 38,9 miljoonaa euroa (25,8 prosenttia).

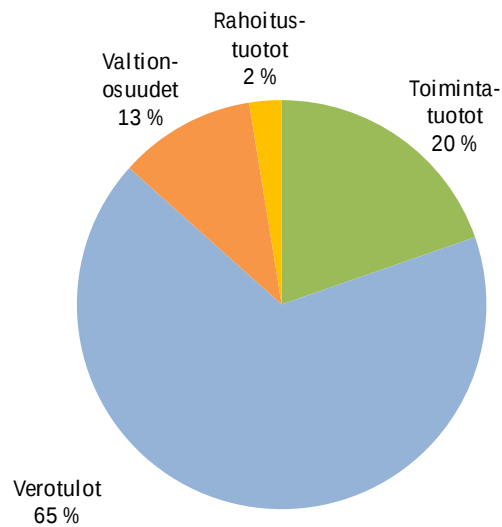
Kulut

Vantaan kaupungin kulujen kokonaismäärä vuonna 2016 oli 1 489,5 miljoonaa euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 14,7 miljoonaa (0,9 prosenttia). Toimintakulut vähenivät 30,5 miljoonaa euroa vuodesta 2015. Palvelujen ostot vähenivät 42,3 miljoonaa euroa (6,1 prosenttia) edelliseen vuoteen verrattuna. Omaan käyttöön valmistettujen, taseeseen aktivoitujen hyödykkeiden arvo laski 29,3 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta.

Taulukko. Tuotot v. 2016 – 2015

Tuotot	2016 milj. €	2015 milj. €
Toimintatuotot	298,7	274,4
Verotulot	953,8	934,0
Valtionosuudet	189,4	150,5
Rahoitustuotot	29,7	35,7
Yhteensä	1 471,6	1 394,6

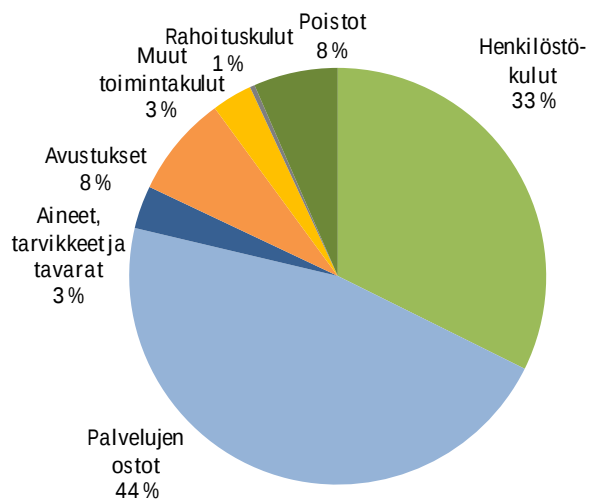
Kuvio. Vuoden 2016 tuottojen jakautuminen

Taulukko. Kulut v. 2016 – 2015

Kulut	2016 milj. €	2015 milj. €
Henkilöstökulut	491,2	486,2
Palvelujen ostot	655,1	698,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	49,3	49,5
Avustukset	124,9	119,3
Muut toimintakulut	48,9	46,9
Rahoituskulut	4,0	6,2
Poistot	116,1	98,1
Yhteensä	1 489,5	1 504,2

Kuvio. Vuoden 2016 kulujen jakautuminen

Toiminta- ja vuosikate

Toimintakulujen ja toimintatuottojen erotuksena muodostuva kaupungin toimintakate osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli vuonna 2016 – 990,0 miljoonaa euroa. Se parani edelliseen vuoteen verrattuna 25,6 miljoonaa euroa.

Toimintatuottojen osuus toimintakuluista on pysynyt viiden vuoden tarkastelujaksolla tasaisena. Toimintatuotot kattoivat vuonna 2016 toimintakuluista 23,2 prosenttia.

Tuloslaskelman tunnusluvut	2016	2015	2014
Toimintatuotot/ toimintakulut, %	23,2	21,3	19,8
Vuosikate/ poistot, %	154,0	100,4	102,7
Vuosikate, euroa/ asukas	815,4	458,7	379,0
Asukasmäärä	219 341	214 605	210 803

Vuosikate kuvaa kokonaistulorahoituksen riittävyyttä. Kaupungin vuosikate kasvoi edellisestä vuodesta 81,7 prosenttia ollen 178,8 miljoonaa euroa. Kaupungin tulorahoitus vuosikatteella mitattuna on ylijäämäinen.

Asukaskohtainen vuosikate on noussut vuoden 2015 tasosta 357,1 euroa, ollen 815,4 euroa/ asukas vuonna 2016. Vantaan kaupungin tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso (104,28 miljoonaa euroa) asukasmäärällä, jolloin arvoksi muodostuu 475,4 euroa/ asukas.

Tilikauden tulos ja yli-/ alijäämä

Kun vuosikatteesta vähennetään poistot ja arvonalentumiset, saadaan tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus eli tilikauden tulos. Poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman mukaan. Poistot ja arvonalentumiset olivat yhteensä 116,1 miljoonaa euroa vuonna 2016.

Tilikauden tulos parani edellisestä vuodesta 63,2 miljoonaa euroa, ollen 64,5 miljoonaa euroa vuonna 2016. Tilikauden ylijäämä poistoeron ja varausten muutosten sekä rahastosiirtojen jälkeen oli 64,8 miljoonaa euroa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kaupungin ja liikelaitoksien eli Suun terveydenhuollon, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Vantaan Työterveyden sekä rahastojen varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tilinpäätöksen tuloslaskelmas- ta ja taseesta.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2016 oli 55,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Vuonna 2016 investointimenot olivat 146,7 miljoonaa euroa. Investointien omahankintameno, eli investointimenojen ja investointien rahoitusosuuksien erotus, oli 145,4 miljoonaa euroa. Omahankintamenon vähennys edellisvuoteen verrattuna oli 1,7 miljoonaa euroa (1,2 prosenttia).

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta puolestaan oli 27,9 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kaupunki otti uutta pitkäaikaista lainaa yhteensä 80 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 97,8 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen nettovähennykseksi muodostui siten 17,8 miljoonaa euroa, kun se edellisvuonna oli lisäystä 15,1 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen vähennys 24,7 miljoonaa euroa koostuu tytäryhteisöjen konsernitilin saldon muutoksesta. Muihin maksuvalmiuden muutoksiin sisältyy tytäryhteisöjen konsernitilin saldon muutos 1,8 miljoonaa euroa.

Rahavarojen muutos

Rahavarojen muutos muodostuu rahoitustoiminnan muutosten nettomäärän sekä tulorahoituksen ja investointien nettomäärän erotuksena. Rahavarat olivat vuoden 2016 lopussa 193,4 miljoonaa euroa sisältäen tytäryhteisöjen konsernitilin saldon 29,7 miljoonaa euroa. Tytäryhteisöjen konsernitilin saldo väheni 22,9 mil-

joonaa euroa vuoden 2016 aikana. Rahavarat kokonaisuudessaan lisääntyivät 27,3 miljoonaa euroa vuoden 2016 aikana.

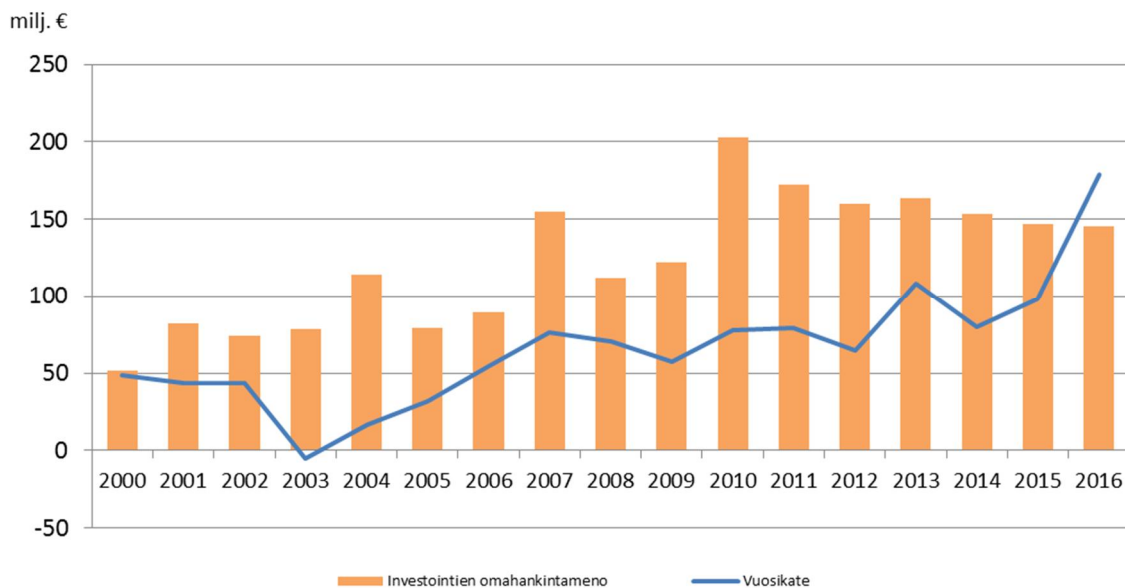
Rahoituslaskelma	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	178,8	98,4	79,9
Satunnaiset erät	1,8	1,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	- 48,9	- 37,3	- 36,1
Investointien rahavirta			
Investointimenot	- 146,7	- 152,8	- 159,0
Rahoitusosuudet investointeihin	1,3	5,8	5,7
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	68,8	48,4	41,3
Toiminnan ja investointien rahavirta	55,2	- 36,6	- 68,1
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	- 0,1	- 3,0	- 9,9
Antolainasaamisten vähennykset	1,3	2,4	0,7
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	80,0	152,0	204,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 97,8	- 136,9	- 103,8
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 24,7	7,0	20,9
Oman pääoman muutokset	0,4	10,0	2,4
Muut maksuvalmiuden muutokset	13,1	- 19,5	- 6,3
Rahoituksen rahavirta	- 27,9	12,1	108,1
Rahavarojen muutos	27,3	- 24,5	40,0
Rahavarat 31.12.	193,4	166,2	190,7
Rahavarat 1.1.	166,2	190,7	150,7

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v. milj. €	-181,9	-314,9	-33,2
Investointien tulorahoitus, %	123,0	66,9	52,1
Lainanhoitokate	1,8	0,7	0,8
Kassan riittävyys, pv	45,9	38,2	45,3

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Investointien tulorahoituksen tunnusluku oli 123,0 vuonna 2016, joten Vantaan kaupungin investoinnit pystyttiin kokonaisuudessaan rahoittamaan tulorahoituksella.

Vuosikatteen ja investointien omahankintamenon kehitystä vuosina 2000 - 2016 havainnollistetaan alla olevassa kuvassa.

Kuvio. Vuosikate ja investointien omahankintameno 2000 – 2016

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Vantaan kaupungilla lainanhoitokate oli 1,8 vuonna 2016. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, sillä tunnusluvun arvo on yli 1. Hyvinä lainanhoitokykyä voidaan pitää silloin, kun tunnusluvun arvo on yli 2. Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Vantaan kaupungin vuoden 2016 lopun rahavaroilla olisi voitu kattaa 45,9 päivän kassasta maksut.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase käsittää sekä kaupungin että liikelaitoksien, eli Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Vantaan Työterveyden ja Suun terveydenhuollon, sekä Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston, Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston, Sosiaalisen luototuksen rahaston ja Vahinkorahaston taseyksiköiden taseet yhdisteltynä. Sisäiset erät, kuten keskinäiset saatavat ja velat, eivät sisälly taseeseen.

Vastaavaa

Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat tuotannontekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset. Pysyvät vastaavat on arvostettu hankintahintaan ja poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman perusteella. Poistosuunnitelmat ja pysyvien vastaavien muutokset on esitetty liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli vuoden 2016 lopussa 1 865,8 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien suurin erä on aineelliset hyödykkeet, joita oli 1 197,5 miljoonaa euroa vuoden 2016 lopussa (55,1 prosenttia taseen loppusummasta). Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden arvo oli vuoden 2016 lopussa 1,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2015 lopussa. Sijoituksia, eli osakkeita ja osuuksia sekä muita saamisia oli vuoden 2016 lopussa 593,2 miljoonaa euroa (27,3 prosenttia vastaavien kokonaismäärästä).

Toimeksiantojen varat koostuivat pääosin välitetyistä valtion asuntolainoista. Toimeksiantojen varat olivat vuoden 2016 lopussa 1,5 miljoonaa. Toimeksiantojen varat vähenivät 0,6 miljoonaa vuodesta 2015.

Vaihtuviin vastaaviin luetaan vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Vaihtuvia vastaavia oli vuoden lopussa yhteensä 306,6 miljoonaa euroa (14,0 prosenttia taseen loppusummasta). Vaihto-omaisuuden arvo oli vuoden 2016 lopussa 19,7 miljoonaa euroa. Vaihto-omaisuuden arvo väheni vuoden 2016 aikana 19,4 miljoonaa euroa verrattuna edellisvuoden arvoon. Arvon väheneminen johtui pääosin Kehä III:n perusparannusmenojen vähenemisestä. Muuhun vaihto-omaisuuteen sisältyy vuoden 2016 lopun tilanteessa 19,2 miljoonan edestä Kehä III:n perusparannusmenoja.

Saamisia oli vuoden lopussa yhteensä 93,4 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisia myyntisaamisia oli 28,7 miljoonaa euroa ja lainasaamisia 7,9 miljoonaa euroa. Muita saamisia oli 13,2 miljoonaa euroa ja siirtosaamisia 27,0 miljoonaa euroa. Rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden lopussa 192,3 miljoonaa euroa, eli ne olivat lisääntyneet edellisvuoden lopun tilanteeseen nähden 27,2 miljoonaa euroa. Saamisiin ei ole sisällytetty asfalttikartelliin perustuvaa vahingonkorvaussaatavaa 3,8 miljoonaa euroa eikä siihen liittyviä oikeudenkäyntikuluja 0,3 miljoonaa euroa.

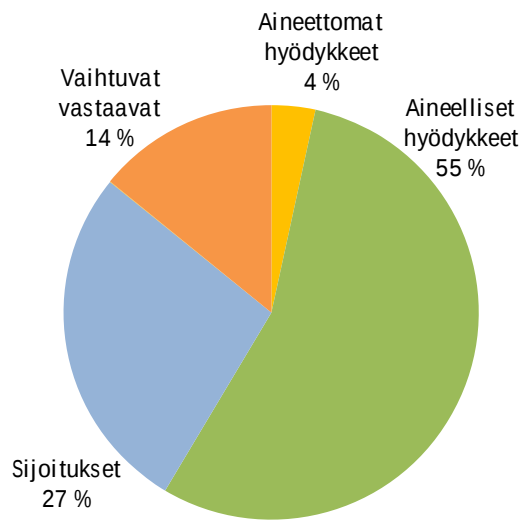
Vastattavaa

Oma pääoma oli vuoden lopussa 897,1 miljoonaa euroa (41,3 prosenttia taseen loppusummasta). Oma pääoma koostui peruspääomasta 349,1 miljoonaa, muiden omien rahastojen pääomasta 122,9 miljoonaa sekä edellisten tilikausien ylijäämistä 360,2 miljoonaa ja tilikauden ylijäämästä 64,8 miljoonaa euroa. Muita omia rahastoja ovat Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamis-, Marja-Vantaan ja keskustan kehittämis-, Sosiaalisen luototuksen- ja Vahinkorahasto.

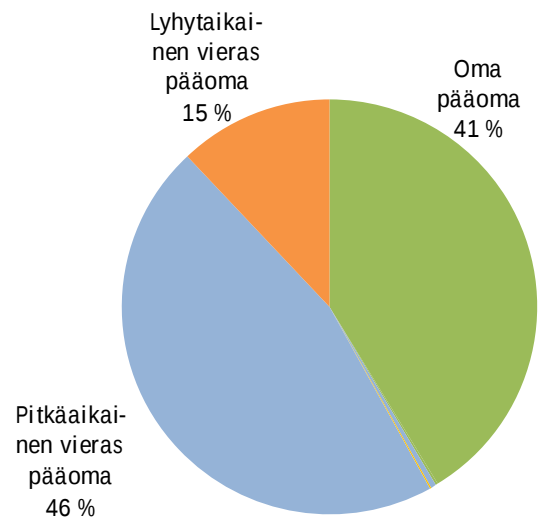
Vapaaehtoisina varauksina on tehty investointivaroja, joiden summa vuoden 2016 lopussa oli 0,3 miljoonaa euroa. Investointivarojen käyttämisestä hankintamenoa kattamaan syntyi vuonna 2016 poistoeron lisäystä 1,8 miljoonan edestä. Pakollisissa varauksissa oli 0,2 miljoonan euron varaus KuEL:n ulkopuolella tehtyjä eläkesitoumuksia varten ja muita pakollisia varauksia 9,4 miljoonaa euroa. Toimeksiantojen pääomista oli välitettyjä valtion asuntolainoja 1,6 miljoonaa ja lahjoitusrahastojen pääomia 0,5 miljoonaa euroa.

Vieras pääoma oli vuoden lopussa yhteensä 1 261,7 miljoonaa euroa. Kaupungin lainakanta väheni vuoden aikana 42,5 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa yhteensä 1 097,5 miljoonaa euroa. Muihin lyhytaikaisiin velkoihin kuului siirtovelkoina lomapalkka- ja korkojaksotuksia ja muita tilinpäätösjaksotuksia yhteensä 58,6 miljoonaa, ostovelkoja 52,0 miljoonaa, saatuja ennakoita 32,7 miljoonaa sekä muita velkoja 21,0 miljoonaa euroa.

Kuvio. Taseen vastaavaa

Kuvio. Taseen vastattavaa

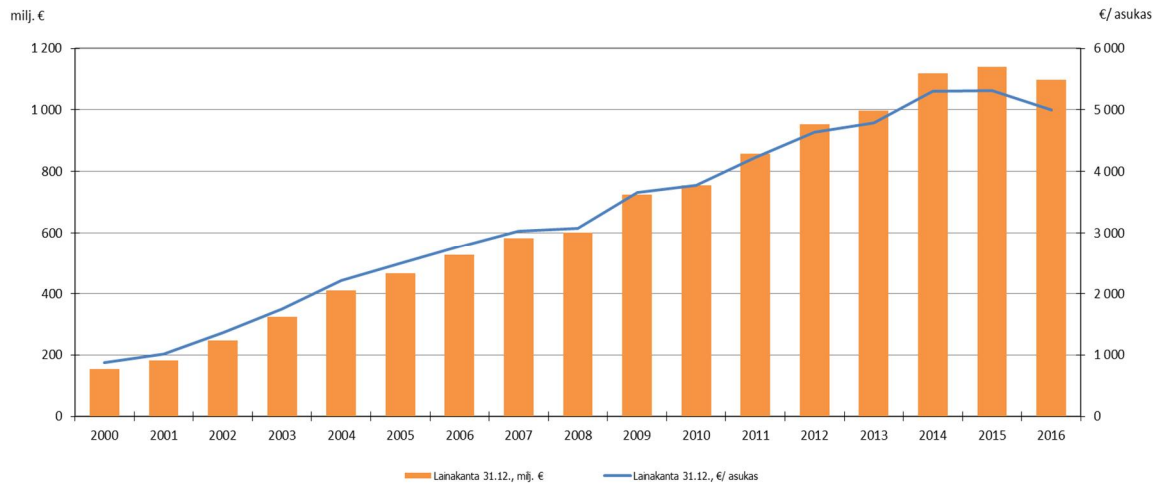
Tase	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	1 865,8	1 859,9	1 819,8
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	75,2	93,6	39,4
Aineettomat oikeudet	0,9	3,4	5,7
Muut pitkävaikutteiset menot	74,3	90,2	33,7
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	1 197,5	1 161,9	1 168,9
Maa- ja vesialueet	277,8	243,8	223,3
Rakennukset	558,6	560,5	461,2
Kiinteät rakenteet ja laitteet	305,9	304,7	452,4
Koneet ja kalusto	18,3	16,5	16,9
Muut aineelliset hyödykkeet	0,3	0,3	0,3
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	36,6	36,2	14,8
<i>Sijoitukset</i>	593,2	604,4	611,6
Osakkeet ja osuudet	300,2	310,2	318,0
Muut lainasaamiset	292,5	293,8	293,2
Muut saamiset	0,5	0,4	0,3
Toimeksiantojen varat	1,5	2,1	2,1
Valtion toimeksiannot	1,5	2,1	2,1
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	0,0	0,0	0,0
Vaihtuvat vastaavat	306,6	301,1	304,5
<i>Vaihto-omaisuus</i>	19,7	39,1	28,6
Aineet ja tarvikkeet	0,5	0,8	1,0
Muu vaihto-omaisuus	19,2	38,3	27,5
<i>Saamiset</i>			
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	16,7	14,1	6,3
Lainasaamiset	0,3	0,3	0,6
Muut saamiset	16,4	13,7	5,7
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	76,7	81,8	79,0
Myyntisaamiset	28,7	28,6	30,3
Lainasaamiset	7,9	12,3	16,1
Muut saamiset	13,2	19,7	21,5
Siirtosaamiset	27,0	21,2	11,0
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	1,1	1,1	1,1
Osakkeet ja osuudet	1,1	1,1	1,1
Rahat ja pankkisaamiset	192,3	165,1	189,6
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 173,9	2 163,1	2 126,5

Tase	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	897,1	835,0	824,5
Peruspääoma	349,1	349,1	349,1
Muut omat rahastot	122,9	123,0	121,3
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	360,2	362,2	353,1
Tilikauden yli-/alijäämä	64,8	0,7	1,1
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	3,3	3,5	2,6
Poistoero	3,0	1,2	0,3
Vapaaehtoiset varaukset	0,3	2,3	2,3
Pakolliset varaukset	9,7	8,9	7,4
Eläkevaraukset	0,2	0,4	0,5
Muut pakolliset varaukset	9,4	8,5	7,0
Toimeksiantojen pääomat	2,2	2,7	2,8
Valtion toimeksiannot	1,6	2,3	2,3
Lahjoitusrahastojen pääomat	0,5	0,4	0,5
Vieras pääoma	1 261,7	1 313,0	1 289,2
<i>Pitkäaikainen vieras pääoma</i>	<i>1 000,0</i>	<i>980,2</i>	<i>976,1</i>
Joukkovelkakirjalainat	245,8	211,6	217,3
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	748,4	762,4	752,0
Lainat julkisyhteisöiltä	5,8	6,2	6,9
<i>Lyhytaikainen vieras pääoma</i>	<i>261,8</i>	<i>332,8</i>	<i>313,0</i>
Joukkovelkakirjalainat	5,7	5,7	5,7
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	54,0	91,6	80,5
Lainat julkisyhteisöiltä	0,5	0,5	0,6
Lainat muilta luotonantajilta	37,3	62,0	55,1
Saadut ennakot	32,7	23,8	16,0
Ostovelat	52,0	63,1	70,7
Muut velat	21,0	20,5	20,5
Siirtovelat	58,6	65,6	64,0
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 173,9	2 163,1	2 126,5

Taseen tunnusluvut	2016	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	42,1	39,2	39,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	85,2	94,9	97,0
Kertynyt yli-/ alijäämä, milj. €	425,1	362,9	354,2
Kertynyt yli-/ alijäämä, €/ asukas	1 937,9	1 690,8	1 680,0
Lainakanta 31.12., milj. €	1 097,5	1 140,1	1 118,0
Lainakanta 31.12., €/ asukas	5 003,6	5 312,4	5 303,4
Lainasaamiset 31.12., milj. €	292,5	293,8	293,2
Asukasmäärä	219 341	214 605	210 803

Omavaraisuusasteella mitataan kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Vantaan kaupungin omavaraisuusaste oli vuoden 2016 lopussa 42,1 prosenttia, mikä tarkoittaa, että Vantaan kaupungilla on merkittävän suuri velkarasite kannettavanaan. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, että Vantaan kaupungin käyttötuloista olisi vuonna 2016 tarvittu 85,2 prosenttia vieraan pääoman takaisinmaksuun. Asukaskohtainen lainakanta oli 5 003,6 euroa asukasta kohti.

Kuvio. Lainamäärän kehitys 2000 - 2016

1.5 Kokonaistulot ja menot

Kokonaistulosten ja -menojen laskelma muodostetaan kaupungin ja liikelaitosten, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen, Vantaan Työterveyden ja Suun Terveysterveysten tulos- ja rahoituslaskelmista. Siinä otetaan huomioon vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Myös Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto, Marja- Vantaan ja keskustan kehittämisrahasto, Sosiaalisen luototuksen rahasto ja Vahinkorahasto on yhdistelty laskelmiin.

Kaupungin kokonaistulot vuonna 2016 olivat 1 575,2 miljoonaa euroa ja kokonaismenot 1 561,1 miljoonaa euroa. Tulosten ja menojen erotukseksi muodostui 14,1 miljoonaa euroa. Kun tähän lukuun lisätään rahoituslaskelmasta Muut maksuvalmiuden muutokset (13,1 miljoonaa euroa), saadaan kassavarojen muutokseksi 27,2 miljoonaa euroa. Se vastaa rahoituslaskelman kassavarojen lisäystä vuoden 2016 aikana.

Kokonaistulot ja menot	2016 milj. €	2016 %	2015 milj. €	2015 %
Tulot				
Toiminta				
Toimintatuotot	298,7	19,0	274,4	17,3
Verotulot	953,8	60,6	934,0	59,0
Valtionosuudet	189,4	12,0	150,5	9,5
Korkotuotot	14,3	0,9	14,6	0,9
Muut rahoitustuotot	15,5	1,0	21,1	1,3
Satunnaiset tuotot	1,8	0,1	1,0	0,1
Tulorahoituksen korjauserät				
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-50,0	-3,2	-38,8	-2,5
Investoinnit				
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1,3	0,1	5,8	0,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	68,8	4,4	48,4	3,1
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset	1,3	0,1	2,4	0,1
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	80,0	5,1	152,0	9,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,0	0,0	7,0	0,4
Oman pääoman lisäys	0,4	0,0	10,0	0,6
Kokonaistulot yhteensä	1 575,2	100,0	1 582,3	100,0
Menot				
Toiminta				
Toimintakulut	1 369,3	87,7	1 399,8	88,2
- Valmistus omaan käyttöön	-80,6	-5,2	-109,8	-6,9
Korkokulut	3,9	0,2	5,9	0,4
Muut rahoituskulut	0,1	0,0	0,4	0,0
Tulorahoituksen korjauserät				
Pakollisten varausten muutos				
- Pakollisten varausten lisäys (-), vähennys (+)	-0,8	0,0	-1,5	-0,1
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-0,3	0,0	0,0	0,0
Investoinnit				
Investointimenot	146,7	9,4	152,8	9,6
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset	0,1	0,0	3,0	0,2
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	97,8	6,3	136,9	8,6
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	24,7	1,6	0,0	0,0
Kokonaismenot yhteensä	1 561,1	100,0	1 587,4	100,0

Vähennyserinä tuloissa ovat käyttöomaisuuden myyntivoitot ja menoissa valmistus omaan käyttöön ja käyttöomaisuuden myyntitappiot sekä pakollisten varausten muutos silloin, kun varausten määrä on tilikauden aikana muuttunut.

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräamisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräamisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräamisvalta toisessa yhteisössä.

Konserniyhteisöt

Kuntakonsernin emoyhteisö on konsernitilinpäätöksen laatimiseen veloitettu yhteisö.

Tytäryhteisöksi nimitetään niitä yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on määräamisvalta. Kunnalla on määräamisvalta yhteisössä silloin, kun sillä on:

- yli puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai
- yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai niihin verrattavan sääntöjen nojalla oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksen tai vastaavan elimen jäsenistä tai
- sopimuksen perusteella edellä selostettua vastaava äänivalta.

Yhdistys tai säätiö on kunnan tytäryhteisö, jos:

- kunnalla on oikeus nimittää enemmistö yhteisön hallituksesta tai vastaavasta elimestä tai
- sääntöjen mukaan yhdistyksen tai säätiön nettovarallisuus siirtyy purkautuessa kokonaisuudessaan kunnalle tai kuntakonserniin kuuluvalla yhteisölle.

Osakkuusyhteisöksi nimitetään yhteisöjä, joissa emoyhteisöllä on joko yksin tai yhdessä muiden konserniyhteisöjen kanssa *samanaikaisesti huomattava vaikutusvalta ja merkittävä omistusosuus* yhteisössä. Huomattava vaikutusvalta tarkoittaa 20 - 50 prosentin omistusta yhteisön äänimäärästä ja merkittävä omistusosuus vähintään 20 prosentin omistusta osakkuusyhteisön omasta pääomasta. Osakkuusyhteisöt ovat yhdistelty ensimmäistä kertaa vuonna 2008.

Kuntayhtymä yhdistellään kunnan konsernitaseeseen siitä riippumatta, mikä on kunnan osuus kuntayhtymän varoista ja velvoitteista. Yhdistely tehdään omistussuuden mukaisesti.

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	33	2
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	16	4
Muut yhtiöt	1	
Kuntayhtymät	8	
Osakkuusyhteisöt	15	2
Yhteensä	73	8

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Vantaan kaupunkikonserniin kuuluvat kaupunki ja ne osakeyhtiöt, säätiöt, yhdistykset ja muut yhteisöt, joissa kaupungilla yksin tai tytäryhteisöjen kanssa on määräysvalta sekä kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut johtosäännössä määrätty viranomaiset. Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupungin konsernijohtoon muodostavat ne viranomaiset ja viranhaltijat, jotka esittelevät, päättävät ja toimeenpanevat konserniyhteisöjä koskevia asioita sekä vastaavat kaupunkikonsernin edunvalvonnasta valtuuston hyväksymän konsernistrategian ja talousarvion sekä johtosääntöjen mukaisesti.

Kaupunginhallitus päättää osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä, ja sellaisen yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta, jossa kaupunki on omistajana tai jäsenenä.

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii yleisjaosto. Yleisjaosto avustaa kaupunginhallitusta konsernihallinnon järjestämisessä kaupunginvaltuuston hyväksymässä konsernistrategiassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitettulla tavalla, ja valmistelee sellaisen yhteisön perustamisen ja purkamisen, jossa kaupunki on omistajana tai jäsenenä.

Vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alkuun asti sovellettavan kuntalain (365/1995) 13 §:n valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit), palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita tai pääoman tuottovaatimuksia. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista.

Vantaan kaupungin konsernistrategian mukaan tytäryhteisön strategista suunnittelua ohjaa kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma. Kaupungin talousarvion yhteydessä kaupunginvaltuusto hyväksyy mahdolliset tytäryhteisöille asetettavat sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Asetettavat tavoitteet valmistellaan konsernipalveluissa, ao. toimialan ja yhtiön yhteistyönä. Yleisjaoston tehtävänä on tehdä esityksiä ja antaa toimintaohjeita kaupunkikonsernin yhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista.

Kaupunginvaltuuston 17.12.2012 § 7 hyväksymä, 1.1.2013 voimaantullut konsernistrategia sisältää toimivallan ja toimintaperiaatteet, jolla johdetaan, ohjataan ja valvotaan konsernia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi. Konsernistrategia on käsitelty tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa tai vastaavissa muissa ylintä päätösvaltaa käyttävissä hallintoelimissä sekä yhteisöjen hallituksissa tai vastaavissa hallintoelimissä ja hyväksytty tytäryhteisöä sitovaksi. Konsernistrategia ei sido Vantaan Energia Oy:tä.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tytäryhtiöt

Vantaan Energia Oy:n jätevoimalan toiminta on ollut luotettavaa, mistä syystä kaukolämmön asiakashintaa on kyetty alentamaan edelleen. Yhtiö on jatkanut investointeja tuulivoimaan ja päästödirektiivin (IED) vaatimiin muutostöihin voimalaitoksissa. Uuden asiakastietojärjestelmän hankinta ja määrittely käynnistettiin. Toimitalon perusparannushanke etenee ja yhtiö toimii nyt väistötiloissa. Hakkilan sähköaseman rakentaminen jatkui ja Keimolan sähköaseman uusinta käynnistyi. Yhtiön tuotantotoiminta sai ISO 9001 laatusertifikaatin. Yhtiön liiketoiminta oli kannattavaa kaikilla liiketoiminta-alueilla, joten Vantaan Energia-konsernin toteutunut

liikevoitto 52,5 milj. euroa ylitti selvästi budjetoidun liikevoiton (28,1 milj. euroa). Vuoden 2016 toteutuneet investoinnit olivat 41,8 milj. Suurimmat investoinnit olivat sähköverkko 13,9 milj. euroa, voimalaitoksien ja kaukolämpö-verkon ylläpitoinvestoinnit 15,1 milj. euroa ja osakeinvestoinnit sähköntuotantoyhtiöissä 11,7 milj. euroa.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n tehtävänä on tukea Vantaan kaupunkikonsernin toimialoja ja niiden asiakkaita tuottamalla asiakkaiden tarpeita vastaavia ateria-, puhtaus-, kiinteistö- sekä aula- ja turvapalveluja. Yhtiön palveluksessa oli vuoden 2016 lopussa 949 työntekijää (2015: 922 työntekijää). Yhtiön taloudellinen tulos vuonna 2016 oli -11 000 euroa (2015: -11 000 euroa), joka oli edellisen vuoden tapaan tavoitellun nollatuloksen mukainen. Yhtiön tuotot vuonna 2016 olivat 45,65 milj. euroa (2015: 46,16 milj. euroa) ja ne jäivät budjetoidusta 0,47 milj. euroa. Yhtiö alensi veloituslaskutustaan asiakkailtaan 1.1.2016 alkaen keskimäärin yhteensä 4,1 % vuoden 2015 yksikköhintoihin verrattuna.

VAV Asunnot Oy – konsernissa valmistui 105 asuntoa vuonna 2016 (2015: 273 asuntoa). Uustuotanto rahoitetaan korkotukilainalla ja rahoituksen omaisuus tulo- ja lainatuloilla. Yhtiön tuotot olivat vuonna 2016 88,9 milj. euroa (2015: 93,7 milj. euroa) ja yhtiön tulos 18,3 milj. euroa positiivinen (2015: 22,9 milj. euroa positiivinen). Tuotot jäivät edellisestä vuodesta pienemmiksi, koska ne eivät vuonna 2016 sisällä kiinteistöomaisuuden myyntivoittoja. Kiinteistökorjauksia tehtiin 19,2 milj. eurolla (2015: 15,4 milj. euroa) ja ne rahoitettiin tulo- ja lainatuloilla. Tammikuussa 2017 on päätetty fuusioida palveluasumisen kaksi tytäryhtiötä VAV Palvelukodit Oy ja VAV Hoivakiinteistöt Oy.

VTK Kiinteistöt Oy – konsernin liikevaihto oli 16,9 milj. euroa (2015: 18,6 milj. euroa), liiketoiminnan muut tuotot 1,6 milj. euroa (2015: 2,0 milj. euroa). Konsernin tilikauden tulos oli 0,02 milj. euroa (2015: 0,1 milj. euroa). VTK Kiinteistöt Oy:n tilikauden tulos oli 0,3 milj. euroa (2015: 0,9 milj. euroa), joka on 0,1 milj. euroa budjetoitua pienempi. VTK Kiinteistöt Oy myi 1.8.2016 Tikkurilan urheilupuiston hotelli- ja kahvilatoiminnan Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:lle. Keväällä 2016 valmistuneen Hakunilan jalkapallon ylipainehallin rakennustyöt tehtiin yhteistyössä Vantaan kaupungin tilakeskuksen ja kuntatekniikan keskuksen kanssa. VTK Kiinteistöt Oy:n osuus investoinnista oli 0,66 milj. euroa. Vuonna 2015 aloitetut Kolohongan liikekeskuksen saneeraus- ja muutostyöt valmistuivat loppuvuodesta 2016. Saneeraus- ja muutostöiden kokonaiskustannus oli 1,6 milj. euroa. VTK Kiinteistöt Oy solmi 10/2016 leasingosimukset SEB Leasing Oy:n kanssa Metropolia Ammattikorkeakoulun Myyrmäen kampuksen, Leiritie 1 nykyisen kiinteistön sekä rakenteilla olevan laajennuksen osalta. Osana järjestelyä vanha koulurakennus myytiin SEB Leasing Oy:lle. Leasingosimusten yhteisarvo on 45 milj. euroa. Tilikauden aikana VTK Kiinteistöt osti tytäryhtiönsä Kiinteistö Oy Myyrinselän osakkeita 784 kpl, uusi omistusosuus on 95,26 %. VTK Kiinteistöt Oy:n tytäryhtiö Kivistön Pysäköinti Oy myi omistamiensa Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkin osakkeita 36 kpl ja Kiinteistö Oy Vantaan Ruusuparkin osakkeita 58 kpl. Kivistön Pysäköinti Oy omistaa nyt Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkista 38,29 % ja Kiinteistö Oy Vantaan Ruusuparkista 32,84 %. Kiinteistö Oy Vantaan Rubiiniparkin luonne konsernissa muuttui siten vuoden aikana tytäryhtiöstä osakkuusyhtiöksi. Kiinteistö Oy Kehäportin kokonaisjakautumisen ja Vantaan Markkinointi Oy:n fuusion täytäntöönpano VTK Kiinteistöihin toteutettiin 31.12.2016.

Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy säilytti edelleen hyvän tulostasonsa ammatillisen koulutuksen yksikköhinnan leikkauksista huolimatta. Hyvästä tuloksellisuudesta johtuen Kauppiaitten Kauppaoppilaitoksen valtionosuusrahoituksen perusteena oleva yksikköhinta nousi hieman vuodesta 2015. Liikevaihtoa kertyi 7 100 887 euroa ja tilikauden tulos osoittaa ylijäämää 709 896 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteutti laajan toimintaedellytysten arvioinnin kesäkuussa 2016. Koulutuksen järjestämisluvut arvioidaan uudelleen ja uusi lupa on luvattu antaa elokuuhun 2017 mennessä. Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy voitti opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisen koulutuksen laatupalkinnon 2016. Kilpailun teemana oli vuonna 2016 asiakaslähtöisyys ja osaamisperusteisuus. Vuoden 2016 aikana toteutettiin yhtiön verkkosivujen uudistushanke. Verkkoopetuksen ja digitalisuuden edistäminen jatkuvat painopisteinä myös vuodelle 2017. Yhtiön toimitusjohtaja Sinikka Sartonen jäi eläkkeelle 31.3.2016. Uudeksi toimitusjohtajaksi nimitettiin Tiina Immonen 1.4.2016 alkaen.

A Tulkkaus Oy Vantaan kaupungin tulkkeskuksen tulossyksikön toiminta siirrettiin Helsingin Seudun Asioimistukikeskus Oy:hyn 1.1.2015 (entinen Vivamus Oy). Yhtiön toiminimi muutettiin 30.12.2015 A-Tulkkaus Oy:ksi. Kaupungin omistus yhtiöstä on 99,7% ja sen muut osakkaat ovat Helsingin kaupunki, Helsingin ja HUS-yhtymä sekä Espoon kaupunki, kukin 0,1 % osakkuudella. Yhtiön tehtävänä on tuottaa asioimistulkkaus ja käännöspalveluita pääasiallisesti omistajilleen. Yhtiö tuotti vuoden 2016 aikana 82 000 tulkkaustuntia ja 10 400 käännössivua. Yhtiön palveluksessa on 23 vakituista henkilöä ja sivutoiminen toimitusjohtaja. Yhtiö palveluita tuottaa noin 350 tulkkia ja kääntäjää.

Ruukkukujan Autopaikat Oy:n osakkeita vaihdettiin maa-alueeseen. Vantaan kaupungin omistus oli ennen vaihtoa 87,2 % ja vaihdon jälkeen 86,4 %.

Kiinteistö Oy Lehdokkitien Virastotalon osakkeita ostettiin siten, että kaupungin omistus oli ennen ostoa 72,5% ja oston jälkeen 84,6%.

Medi-Heli ry lahjoitti Kiinteistö Oy Vantaan Helikopteritukikohdan koko osakekannan kaupungille 1.1.2016 (KH 30.11.2015 § 17). Kiinteistö ja sillä sijaitsevat rakennukset ovat otettu pelastuslaitoksen käyttöön.

Kiinteistö Oy Vantaan Erikas jakautui yhdeksäksi uudeksi yhtiöksi, jotka perustettiin 26.8.2016. Perustetuista yhtiöistä As Oy Vantaan Marjaana, Elviira, Ullastiina ja Sanna-Liisa ovat myyty vuoden 2016 aikana. Näiden lisäksi jakautumisesta syntyivät asunto-osakeyhtiöt Vantaan Punasafiiri, Sinisafiiri, Keltasafiiri ja Josefiina sekä Kiinteistö Oy Vantaan Erikas.

Tonttiyhtiöitä sulautui vuoden 2016 aikana yhteensä kuusi kappaletta vastaanottavana yhtiönä Kiinteistö Oy Pakkalan Kartanonkoski 10. Sulautuneet yhtiöt olivat Continental Estate Ltd Oy ja viisi kiinteistö osakeyhtiötä: Pakkalan Kartanonkoski 92, Piispankylän Mestarintie, Plane, Vantaan Finn-Ekonomia sekä Vantaan Ahven.

Vantaan kaupungin tytäryhteisöjen vuosikooste 2016 on käsitelty yleisjaostossa 13.3.2017 ja se on luettavissa osoitteessa <http://paatokset.vantaa.fi/> haulla Vantaan kaupungin tytäryhtiöiden vuosikooste 2016.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sote- ja maakuntauudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia, jota Suomessa on koskaan tehty. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen ja muita alueellisia tehtäviä siirtyy maakunnille 1.1.2019 alkaen. Tämä merkittävä rakenteellinen uudistus tulee toteutuessaan vaikuttamaan merkittävästi myös Vantaan kaupunkikonserniin. Vaikutusten selvitystyö on aloitettu vuoden 2016 aikana ja selvitystyötä tullaan jatkamaan aktiivisesti vuonna 2017.

Vantaan kaupungin talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) mukaisesti konsernin rakenteen tarkastelua ja organisointia jatketaan. Tavoitteena on edelleen samantyyppisten toimintojen keskittämisen myötä tytäryhtiöiden lukumäärän vähentäminen. Uusia yhtiöitä perustetaan vain jos perustettavan yhtiön toimintaa ei voida keskittää jo olemassa oleviin yhtiöihin tai on jonkun muu perusteltu syy yhtiön perustamiselle tai jatkamiselle.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Ohjeiden anto kunnan edustajille kaupunkikonsernin yhtiöissä

Kaupunginhallitus teki vuonna 2016 konserniyhtiöihin liittyviä päätöksiä 11 kpl, joista viisi päätöstä koski konserniyhtiöiden lainojen takauksia, kolme päätöstä sopimusten tekemistä, yksi päätös Tiedekeskussäätiön

avustusta ja kaksi päätöstä vastauksia konserniyhtiöitä koskeviin valtuustoaloitteisiin. Lisäksi kaupunginhallitus antoi kaksi lausuntoa kuntayhtymien taloussuunnitelmaluonnoksista.

Yleisjaosto antoi vuonna 2016 menettelyohjeita kaupunkikonsernin yhtiöiden ja muiden yhteisöjen yhtiökokouksissa sekä kuntayhtymien ylimmissä päättävissä toimielimissä päätettävistä asioista. Lisäksi Konserni- ja asukaspalveluiden toimialan johtosäännön 16 §:n 5. kohdan mukaan konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä päättää kiireellisissä tapauksissa menettelyohjeen antamisesta ja kaupungin edustajan määräämisestä yhteisöjen kokouksiin, joissa kaupungin etua on valvottava ja sen mielipidettä kuultava.

Yleisjaosto päätti vuonna 2016 menettelyohjeiden antamisesta yhtiökokouksiin, kuntayhtymien yhtymä- ja valtuustokokouksiin sekä säätiöiden ja yhdistysten kokouksiin 69 päätöksellä. Apulaiskaupunginjohtaja antoi vastaavia ohjeita 46 viranhaltijapäätöksellä. Menettelyohjeita annettiin yhtiöjärjestysten ja toimintasääntöjen muuttamisesta, yhtiö- ja omistusjärjestelyistä, taloussuunnitelmien hyväksymisestä, tilinpäätösten vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä, osakassopimuksen noudattamisesta ja lainanottovaltuuksista, sekä yhtiövastikkeista, edustajavalinnoista, palkkioista ja konsernistrategian noudattamisesta.

Yleisjaosto antoi tilikauden 2016 aikana konsernistrategian mukaisen omistajan ennakkosuostumuksen viidelle toimenpiteelle, jotka koskivat yhtiömuodon muutosta, liiketoimintakauppaa, maanvuokrausta ja yhtiön edunvalvontaan liittyviä toimenpiteitä. Tytäryhtiöt antoivat selvityksiä yleisjaostolle mm. tilintarkastajien tarkastuspyytäkirjoissa esittämiin havaintoihin liittyen.

Tytäryhteisöjen toiminnan valvonta ja taloudellisen aseman seuranta

Konsernistrategian mukaan kaupungin ja tytäryhteisön välillä pidetään kaksi kertaa vuodessa suunnittelu- ja neuvottelutilaisuus (navigointitilaisuus) kaupungin ja yhteisön strategioiden yhteensopivuuden varmistamiseksi sekä vuosittaisen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi. Vuoden 2016 aikana navigoitiin Vantaan Moottorirata Oy, Kiinteistö Oy Kehäsuora, Kiinteistö Oy Kehäportti, Vantaan Tilapalvelut Vanhti Oy, Tikkurilan keskustapysäköinti Oy, Ratakujan Pysäköinti Oy, Tikkuparkki Oy, Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy, Korson Pienteollisuustalo Oy, Korson Toimistokeskus Oy ja Kauppiaitten kauppaoppilaitos Oy. Konsernihallinto laatii pitämistään navigointitilaisuuksista muistiot. Navigointimuistiot raportoidaan yleisjaostolle muun navigointiaineiston ohessa.

Kirjalliset navigoinnit yleisjaostolle toteutetaan vuosittain tytäryhteisöiden riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevan kyselyn yhteydessä. Navigointi voidaan toteuttaa myös muuna yhteistyönä tai kirjallisesti käyttäen konsernipalveluiden tätä tarkoitusta varten tekemää lomakepohjaa. Konserniohjeen mukaan tytäryhtiöt raportoivat asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kaupungille konserniohjeiden mukaisesti ja yleisjaoston tarkemmin päättämällä tavalla vähintään kaksi kertaa vuodessa. Erikseen päätettävien yhteisöjen osalta raportointi suoritetaan kaupunginvaltuustolle.

Tytäryhteisöjen tuloksenseuranta toteutettiin vuonna 2016 siten, että tytäryhteisöt toimittivat konsernihallinnolle määrämuotoiset talousraportit kultakin vuosikolmannekselta. Raporteista laadittiin yleisjaostolle yhteenveto, jossa tulosta verrattiin budjettiin, edellisen vuoden tilinpäätökseen ja vastaavan kolmanneksen tulokseen edellisenä vuonna. Kaikki toimivat tytäryhteisöt palauttivat osavuosisuoritusraportit. Tytäryhtiöiden toiminnasta, taloudesta ja toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä toiminnan tunnusluvusta laadittiin osavuosisikatsaukset kolme kertaa vuoden 2016 aikana. Tytäryhteisöjen osavuosisikatsausten yhteenveto sekä kaupunginvaltuuston päättämät tavoitteet merkittävillä tytäryhtiöillä raportoitiin myös kaupunginhallitukselle sekä valtuustolle osana kaupungin osavuosisikatsausta.

Vantaan Energia, VAV Asunnot Oy, VTK Kiinteistöt Oy sekä Vantaan Tilapalvelut Vanhti Oy kutsuttiin syksyllä 2016 esittelemään valtuuston iltakouluun yhtiöidensä toimintaa, strategiaa, tavoitteita sekä esitykset tavoitteiksi vuosille 2017–2020.

Konsernistrategian mukaisesti tytäryhteisöjen toiminta-, talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelmat sekä kopiot hallitusten kokousten esityslistoista ja pöytäkirjoista liitteineen tulee seurantaan varten toimittaa konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajalle tai tämän määräämälle vastuuhenkilölle sekä yleisjaoston kyseisen yhteisön hallitukseen nimeämälle asiantuntijalle. Keskeisten konserniyhtiöiden hallituksiin on nimetty yleisjaoston antamien menettelyohjeiden mukaisesti asiantuntijat, jotka yhtiöiden hallitukset kutsuvat tarpeen mukaan kokouksiin. Asiantuntijajäsenet ovat tilakeskuksen, konsernihallinnon tai liikuntapalveluiden tulosalueilta.

Tytäryhtiöille on tilikauden aikana lähetetty kaksi konsernihallinnon tiedotetta. Tiedotteissa yhtiöitä on tiedotettu muun muassa ajankohtaisista lakiasioista, talousraportoinnin aikatauluista, henkilöstöasioista, sekä muista ajankohtaisista asioista.

Keskitettyjen konsernipalveluiden käyttö

Kaupungin tytäryhteisöjen rahoitus- ja pääomahuolto toteutetaan rahoituksen tulosalueen toimesta tai sen antamien ohjeiden mukaan. Kaupunki voi myöntää yhtiön lainarahoitukseen takauksen, ja tulosalue kilpailuttaa yhtiön tarvitseman rahoituksen ja toteuttaa pääomahuollon järjestämisen. Kaupunki voi myöntää pitkäaikaista lainaa tytär- ja osakkuusyhtiölle pääasiallisesti oman pääoman luontoisesti. Takauksia myönnettäessä kaupunki huomioi aina EU:n valtiontukisäännösten sekä soveltuvien kansallisten säännösten noudattamisen.

Kaupungin takauksen myöntämisestä, takausprovisiosta ja vastavakuudesta päättää kaupunginvaltuusto. Muista ehdoista päättää kaupunginhallitus pannessaan täytäntöön kaupunginvaltuuston päätöstä. Takauspääöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Kaupunki voi tapauskohtaisesti myöntää takauksia muille kuin määräysvallassaan oleville sellaisille yhteisöille, joiden toiminta liittyy läheisesti kunnan omaan toimintaan noudattaen konsernistrategiassa määritellyjä periaatteita.

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta Vantaan kaupunkikonsernissa keskitetty on rahoituksen tulosalueelle. Keskityksen tavoitteena on tehokas rahoitus- ja korkoriskien hallinta, kustannussäästöt sekä rahavirtojen optimointi.

Kaupungissa on käytössä konsernitilijärjestelmä, johon tytäryhteisöjä voidaan yleisjaoston perusteella liittää. Konsernitilijärjestelmästä vastaa ja sen käyttöä ohjeistaa konsernihallinnon ja rahoituksen tulosalue. Vantaan kaupungin konsernitili- ja maksuliikepalvelut kilpailutettiin keväällä 2013. Päätös valitusta päävälittäjäpankista ja sivuvälittäjäpankista annettiin tiedoksi yleisjaostolle 8.4.2013 § 12. Vuoden 2016 aikana konsernitilijärjestelmään liitettiin Vantaan Moottorirata Oy, Kiinteistö Oy Vantaan Erikas, Tikkurilan keskustapysäköinti Oy ja Ruukkukujan autopaikat.

Vantaan kaupungin Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) sekä konsernistrategian mukaisesti Vantaan tytäryhtiöiden taloushallinnon palvelut keskitetään talouspalvelukeskukseen. Vuonna 2016 siirtyi 14 tytäryhtiötä talouspalvelukeskuksen hoidettavaksi. Vuonna 2017 on tarkoitus siirtää loputkin vielä siirtymättä olevat tytäryhtiöt talouspalvelukeskuksen hoidettavaksi lukuun ottamatta Vantaan Energia – konsernia, VAV – asuntoja sekä Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy:tä. VAV-asunnot -konsernin, sekä Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy:n mahdollista siirtymistä talouspalvelukeskuksen hoidettavaksi selvitetään.

Konsernipalveluista mm. hankintakeskus, konsernihallinto, rahoitus, tietohallinto ja talouspalvelukeskus ovat kilpailuttaneet koko konsernin käyttöön puitesopimuksia sekä ohjeistaneet tytäryhteisöjä kilpailutettujen sopimustoimittajien käyttämisessä. Konsernipalveluiden tulosalueet tuottavat myös Vantaan Tilapalvelut Oy:n tukipalvelut lukuun ottamatta palkanlaskentapalveluja.

Konsernipalveluiden tulosalueiden lakimiehet antoivat asiantuntijapalveluita julkisissa hankinnoissa, sopimusasioissa ja muissa tehtäväalueensa lakiasioissa. Henkilöstökeskus antoi asiantuntijapalveluita henkilöstö- ja työsopimusasioissa. Tilakeskus antoi asiantuntijapalveluita asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöille.

Konsernivalvonnan kehittäminen

Konsernipalvelut on laatinut navigointiohjeistuksen sekä navigoinneissa käytettävät lomakkeet siten, jotta konsernistrategian noudattaminen konserniyhtiöissä liittyen mm. talouden seurantaan, tavoitteiden toteutumiseen, investointeihin, hankintoihin sekä muihin yhtiön kannalta merkittäviin toimenpiteisiin tulee varmistettua myös kirjallisesti. Lomakkeiden laajentaminen lisää yhtiöitä koskevaa läpinäkyvyyttä sekä niiden sisäistä valvontaa sekä helpottaa yleisjaostossa tapahtuvaa yhtiöiden seurantaa niitä koskevien lomakkeiden ollessa määrämukoisia.

Navigointitilaisuuksiin veloitetaan osallistumaan yhtiön toimitusjohtajan lisäksi yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan. Yhtiöiden tulee käsitellä palautettavat navigointiaineistot yhtiön hallituksessa ennen niiden toimittamista konsernihallintoon. Yhtiön toimitusjohtaja ja yhtiön hallituksen puheenjohtajan edellytetään allekirjoittavan kaikki palautettavat lomakkeet.

Navigointitilaisuuteen kaupungin puolelta osallistuvat konsernipalveluiden apulaiskaupunginjohtajan tai tämän määräämän lisäksi edustajat talous- ja hallintopalveluiden, rahoituksen, talouspalvelukeskuksen sekä hankinnan tulosalueilta sekä tarvittaessa sen toimialan edustaja siltä toimialalta, jonka toimintaan yhtiön lähinnä liittyy, ja henkilöstökeskuksen edustus, mikä yhtiössä on merkittävästi omaa henkilökuntaa. Tällä laajennuksella pyritään siihen, että navigointitilaisuudessa yhtiön käytettävissä on laaja-alaisesti kaupungin tukipalvelut ja että tiedonkulku paranee eri osapuolten välillä.

Riskienhallintajärjestelmien ja sisäisen valvonnan toimivuus tytäryhteisöissä

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta konsernissa on keskitetty rahoituksen tulosalueelle. Vantaan kaupungin ja tytäryhteisöjen riskienhallinta järjestetään noudattaen yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa. Toimialat, liikelaitokset ja tytäryhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan järjestelyistään osana talouden seurantaa ja raportointia noudattaen Vantaan kaupunginvaltuuston hyväksymää (2.3.2015) ohjetta riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteista Vantaan kaupunkikonsernissa.

Rahoituksen tulosalueen kilpailuttama vakuutusmeklari huolehtii konsernin vakuutusten kattavuudesta ja kilpailuttamisesta. Konsernijaosto päätti 15.9.2008 § 21, että kaupungin vakuutukset hankitaan 1.1.2009 alkaen vakuutusmeklarin suosituksen pohjalta. Rahoituksen tulosalue kilpailutti kaupungin ja tytäryhteisöjen vakuutusturvan vuosille 2014 - 2017 sekä jatko-option vuosille 2018 - 2019. Vakuutusyhtiöt ja niiden tarjoamat vakuutuslajit valittiin kaupunginhallituksen kokouksessa 16.9.2013 § 20. Vakuutukset astuivat voimaan 1.1.2014. Vuoden 2014 alussa kilpailutettiin kaupunkikonsernin vakuutusmeklaripalvelut. Vantaan kaupunkikonsernin vakuutusmeklaripalveluiden toimittajaksi valittiin Marsh Oy (YJA 24.2.2014 § 7).

Sisäinen valvonta on osa hyvän johtamisen ja hallinnon periaatetta. Yhteisön hallituksen tehtävänä on järjestää yhteisön sisäinen valvonta tarkoituksenmukaisella ja toimivalla tavalla. Erikseen nimetyt merkittävät ja keskeiset tytäryhteisöt raportoivat riskienhallinnastaan kaksi kertaa vuodessa, noudattaen samaa riskienhallinnan vuosikelloa kuin toimialat ja liikelaitokset. Muut tytäryhteisöt raportoivat riskienhallintaan liittyviä asioita osavuositarkastusten yhteydessä. Kevätkaudella laaditut riskienhallintasuunnitelmat on raportoitu yleisjaostolle 22.8.2016 § 13.

Tytäryhtiöissä sisäisestä valvonnasta vastaavat yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja. Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus kaupunginjohtajan toimeksiannon mukaisesti tarkastaa tytäryhteisöjen toimintaa. Sisäinen tarkastus suorittaa työohjelmansa tai erillispäätöksen mukaisia tarkastuksia sekä raportoi havainnoista ja johtopäätöksistä konsernijohdolle. Tarkastusta varten tytäryhteisöjen tulee antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa tietojen saamisessa. Tytäryhtiöillä on mahdollisuus käyttää kaupungin sisäistä tarkastusta oman sisäisen tarkastuksensa järjestämisessä.

Sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman mukaisesti yleisjaostolle raportoitiin vuonna 2016 sisäisen tarkastuksen raportit seuraavien yhtiöiden osalta: A-Tulkkauk Oy, Korson Pienteollisuustalo Oy, Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskus, VTK Kiinteistöt Oy/Peltolantie 5 ja VTK – Kiinteistöt Oy.

1.6.6 Vantaan kaupungin keskeisille ja taloudellisesti merkittävälle tytäryhteisöille asetettujen sitovien tavoitteiden toteutuminen 2016

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.11.2015 kaupungin talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet suunnitelmakaudelle 2016–2019. Vuodelle 2016 keskeisille ja taloudellisesti merkittävälle tytäryrityksille asetettiin yhteensä 26 tavoitetta. Asetetuista tavoitteista toteutui yhteisöjen raportoinnin mukaan 18 täysin, viisi tavoitetta toteutui osittain ja kaksi tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Lisäksi yhden tavoitteen osalta tulokset eivät olleet raportointihetkellä valmiina.

VANTAAN KAUPUNGIN MERKITTÄVIEN TYTÄRYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN RAPORTOINTI 1-12/2016

Vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alkuun asti sovellettavan kuntalain (365/1995) 13 §:n mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä.

Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta, toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit), palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita tai pääoman tuottovaatimuksia.

Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esintuomista.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt tytäryhtiöille 51 tavoitetta talousarviovuodelle 2016. Kaikkien tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumisen tilanne raportoidaan yleisjaostolle ja merkittävien tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumisen tilanne raportoidaan kaupungin osavuosikatsauksen yhteydessä tilanteesta 30.4, 31.8 ja 31.12.2016.

Yhtiö	Tavoite vuodelle 2016	Tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2015 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n toteuma 31.12.2016	Toteutumisarvio Tavoite toteutuu: - täysin - osittain - ei lainkaan
Vantaan Energia-konserni	Konsernin liikevoitto	liikevoitto Meur	29,0	30,1	Yhtiö		52,6	Tavoite toteutui täysin
	Konsernin SIPO	SIPO %	5,7 %	6,0 %	Yhtiö		10,8 %	Tavoite toteutui täysin
	Konsernin investoinnit	toteutuneet uudet investoinnit vuonna 2016, Meur	38,8	41,0	Yhtiö		41,8	Tavoite toteutui täysin
	Toimitushäiriöt sähkö	h/as/a		0,2	Yhtiö		0,12	Tavoite toteutui täysin
) jätteenä tuotettu energia on jaettu 50% uusiutuviin ja 50% muuhun päästökauppavapaseen perustuen tilastokeskuksen polttaineluokitukseen n 2015)	Uusiutuva energia koko energia-tuotannosta (vesivoima, tuulivoima, bioenergia, jäte-energia)	% -osuus koko energian tuotannosta		26 %	Yhtiö		32 %	Tavoite toteutui täysin
	Muu päästökauppavapaa energia koko energiatuotannosta	% -osuus koko energian tuotannosta		16 %	Yhtiö		20 %	Tavoite toteutui täysin

Yhtiö	Tavoite vuodelle 2016	Tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2015 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n toteuma 31.12.2016	Toteutumisarvio Tavoite toteutunee: - täysin - osittain - ei lainkaan
VAV Asunnot Oy - konserni	VAV Asunnot Oy:n tulostavoite	tilikauden 1000 eur	169	0	Yhtiö		98,47	Tavoite toteutui täysin
	VAV Asunnot Oy:n kiinteistöjen korjaukset	korjauskustannukset vuonna 2016 Meur	15,4	19,4	Yhtiö	Alkuvuodesta 2017 päästään toteuttamaan puuttuvat pts-korjaukset	18,9	Tavoite toteutui osittain
	Uustuotantotavoite	Valmistuvien asuntojen lukumäärä vuonna 2016	273	105,0	Yhtiö	Loiskekuja 1 valmistui aikataulun mukaan 6.2016	105	Tavoite toteutui täysin

Yhtiö	Tavoite vuodelle 2016	Tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2015 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n toteuma 31.12.2016	Toteutumisarvio Tavoite toteutuu: - täysin - osittain - ei lainkaan
Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy								
	Toiminnan tehostuminen	Hinnan alennukset + Kustannustason muutos + Tuloksen muutos = Tehostamis- muutos % (luvut % lv:sta)	4,50 %	3,0 %	Yhtiö	Hinnanalennukset 1.1.2016 alkaen keskimäärin 2 % / n. 900 t euroa. Lisäalennukset n. 1 m€ / aterial- ja kiinteistöpalvelut 8-9/2016. Kustannusten sopeuttamiseen tähtäävät toimet budjetin ja toimintasuunnitelman mukaisesti	Yli 4 % (hinnan alennukset 4,1 %, tarkka arvo myöhemmin)	Tavoite toteutui täysin
	Asiakastytyytyväisyys	Asiakaskysely (astekko 1-5)	2,83	3,55	Yhtiö	Asiakkaiden kuuleminen säännöllisissä tapaamisissa (käytäntö avainasiakastapaamisista), laatu- ja asiakas- ja yhteistyö osto- ja myyntikokouksissa	3,21	Tavoite toteutui osittain
	Henkilöstötyytyväisyys	Henkilöstökysely (astekko 1-5)	3,33	3,55	Yhtiö	Työhyvinvointisuunnitelman hyväksyminen yhtiön hallituksessa ja johtoryhmässä, työhyvinvointiasiantuntijan ja henkilöstöpäällikön rekrytoinnit	3,29	Tavoite ei toteutunut lainkaan
	Toiminnan laatu	Laadunseuranta (astekko 1-5)	4,71	4,50	Yhtiö	Laatu- ja asiakas- ja johtamisjärjestelmän kehityshanke	4,77	Tavoite toteutui täysin
	Sairauspoissaolo%	Terveystietojen poissaolot yhteensä (% työajasta)	8,02 %	7,30	Yhtiö	Työhyvinvointisuunnitelman hyväksyminen yhtiön hallituksessa ja johtoryhmässä, työhyvinvointiasiantuntijan ja henkilöstöpäällikön rekrytoinnit	7,80	Tavoite toteutui osittain

Yhtiö	Tavoite vuodelle 2016	Tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2015 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n toteuma 31.12.2016	Toteutumisarvio Tavoite toteutunee: - täysin - osittain - ei lainkaan
VTK Kiinteistöt Oy -konserni	VTK Kiinteistöt -konserni tulos	1000 eur	96	positiivinen tulos	Yhtiön tj Jukka Antila		19	Tavoite toteutui täysin
	Energiatehokkuus	Yhtiöiden keskimääräinen ET-luku (skaala G-A)	E	E	Yhtiön tj Jukka Antila		E	Tavoite toteutui täysin
	VTK Kiinteistöt Oy:n ulkoisten kohteiden vuokrausaste	Vuokratut kohteet / ulosvuokrattavat tilat vuoden lopussa %		90 %	Yhtiön tj Jukka Antila		90 %	Tavoite toteutui täysin
Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy								
	Tilikauden tulos	Nettotulos 1000 eur	405	100	Jussi Kurki, Tiina Immonen		710	Tavoite toteutui täysin
	Täyttöaste	Opiskelijoiden lukumäärä suhteutettuna opiskelijakiintiöön	1,06	1,0	Tiina Immonen		1,01	Tavoite toteutui täysin
	Opiskelijoiden työllistyminen	OKM:n Tulosindeksi	82 %	82 %	Tiina Immonen		77 %	Tavoite toteutui osittain
	Opintojen keskeyttäminen	OKM:n Tulosindeksi	29 opiskelijaa	<20 opisk.	Tiina Immonen		32	Tavoite ei toteutunut lainkaan
	Ylläpitäjän antama arvosana toiminnasta asteikolla 1-5	Laatumittaristo	4,7	>4,3	Tiina Immonen	arvosana toiminnasta annetaan 3/2017		

Yhtiö	Tavoite vuodelle 2016	Tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2015 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n toteuma 31.12.2016	Toteutumisarvio Tavoite toteutunee: - täysin - osittain - ei lainkaan
A-Tulkkauk Oy	Liikevaihdon kasvu	5% kasvu verrattuna v. 2014, meur	5,493	5,768	Hallitus, tj, johtoryhmä	Palvelun hintojen lasku loi uutta kysyntää yhdessä palvelun tarpeen kasvun kanssa.	6,5 %	Tavoite toteutui täysin
	Tilikauden tulos eur	tulos	positiivinen	tilikauden tulos positiivinen	Hallitus, tj, johtoryhmä	yhtiö on pyrkinyt hillitsemään menojen kasvua, vaikka kysyntä on lisääntynyt voimakkaasti	14 042	Tavoite toteutui täysin
	Kontaktien vastausprosentti	Orange raportti	73 %	85 %	Hallitus, tj, johtoryhmä	Asiakaspalvelua on organisoitu uudelleen ja käytetty tilapäistä työvoimaa	83,55	Tavoite toteutui osittain
	Asiakastyytyväisyys (asteikko 1-6)	Laadunseuranta, mittaristo	ei ole	4,5	Hallitus, tj, johtoryhmä	Asiakkaan tarpeita on kuultu ja ryhdytty yhdessä kehittämään palvelua.	4.0	Tavoite toteutui osittain

1.6.7 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
Toimintatuotot	1 049,8	1 020,5	990,7
Toimintakulut	- 1 877,1	- 1 862,3	- 1 833,3
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1,1	4,3	3,0
Toimintakate	- 826,2	- 837,5	- 839,6
Verotulot	953,8	934,0	923,5
Valtionosuudet	195,7	156,5	146,6
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	10,7	11,2	11,6
Muut rahoitustuotot	4,2	0,8	3,1
Korkokulut	- 21,9	- 27,4	- 31,7
Muut rahoituskulut	- 3,0	- 3,3	- 3,5
Vuosikate	313,3	234,2	210,0
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	- 194,2	- 181,5	- 156,7
Omistuksen eliminointierot	0,1	0,2	0,0
Arvonalentumiset	- 0,8	- 0,1	0,0
Satunnaiset erät	13,5	1,2	0,0
Tilikauden tulos	131,9	53,8	53,3
Tilinpäätössiirrot	0,1	0,2	0,0
Tilikauden verot	- 7,0	- 6,9	- 9,2
Laskennalliset verot	- 5,7	- 3,8	- 3,1
Vähemmistöosuudet	- 15,4	- 8,6	- 13,3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	103,9	34,6	27,7

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2016	2015	2014
Toimintatuotot/ toimintakulut, %	55,9	54,8	54,0
Vuosikate/ poistot, %	160,7	129,1	134,1
Vuosikate, euroa/ asukas	1 428,3	1 091,5	996,4
Asukasmäärä	219 341	214 605	210 803

Konsernin rahoituslaskelma	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	313,3	234,2	210,0
Satunnaiset erät	13,5	1,2	0,0
Tilikauden verot	- 7,0	- 6,9	- 9,2
Tulorahoituksen korjauserät	- 45,2	- 35,2	- 34,8
Investointien rahavirta			
Investointimenot	- 321,7	- 318,9	- 471,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1,8	6,0	9,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	111,7	106,0	178,0
Toiminnan ja investointien rahavirta	66,3	- 13,5	- 118,5
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	- 5,4	0,0	- 1,3
Antolainasaamisten vähennys	2,7	1,1	0,1
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	114,5	347,5	274,5
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 155,2	- 229,3	- 233,7
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 10,0	- 21,7	88,2
Oman pääoman muutokset	- 17,3	- 11,6	- 11,3
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset	0,1	0,1	0,0
Vaihto-omaisuuden muutos	25,6	6,3	- 23,3
Saamisten muutokset	69,5	13,0	16,2
Korottomien velkojen muutos	- 27,9	- 110,5	35,2
Rahoituksen rahavirta	- 3,4	- 18,0	144,6
Rahavarojen muutos	63,0	- 31,4	26,1
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	251,6	188,6	220,0
Rahavarat 1.1.	188,6	220,0	194,0
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2015	2014
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v. milj. €	- 269,0	- 391,6	- 346,7
Investointien tulorahoitus, %	97,9	74,9	45,4
Lainanhoitokate	1,9	1,0	0,9
Kassan riittävyys, pv	38,5	28,2	31,2

Konsernitase	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat	3 241,6	3 179,7	3 110,8
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	97,9	118,6	69,2
Aineettomat oikeudet	7,6	8,1	10,1
Muut pitkävaikutteiset menot	85,7	107,8	57,5
Ennakkomaksut	4,7	2,7	1,6
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	2 794,5	2 726,4	2 708,5
Maa- ja vesialueet	379,0	346,5	322,8
Rakennukset	1 397,6	1 413,9	1 281,0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	807,5	794,4	928,1
Koneet ja kalusto	75,1	77,7	73,6
Muut aineelliset hyödykkeet	8,8	9,7	7,5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	126,4	84,1	95,6
<i>Sijoitukset</i>	349,2	334,7	333,1
Osakkuusyhteisöosuudet	60,8	53,8	59,8
Muut osakkeet ja osuudet	87,4	82,5	73,8
Muut lainasaamiset	195,4	196,5	197,6
Muut saamiset	5,5	1,9	1,9
Toimeksiantojen varat	3,6	3,3	3,2
Vaihtuvat vastaavat	460,7	491,4	530,5
Vaihto-omaisuus	36,6	62,2	55,9
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset	20,1	75,5	52,4
Lyhytaikaiset saamiset	152,3	165,1	201,1
Rahoitusarvopaperit	10,7	9,7	13,7
Rahat ja pankkisaamiset	240,9	179,0	207,3
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 705,9	3 674,4	3 644,4

Konsernitase	2016 milj. €	2015 milj. €	2014 milj. €
VASTATTAVAA			
Oma pääoma	1 080,2	981,8	946,8
Peruspääoma	349,1	349,1	349,1
Arvonkorotusrahasto	0,0	0,2	0,2
Muut omat rahastot	182,3	181,3	176,04
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	445,0	416,5	393,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	103,8	34,6	27,7
Vähemmistöosuudet	93,1	88,8	91,7
Pakolliset varaukset	22,5	21,5	19,4
Eläkevaraukset	0,4	0,6	0,8
Muut pakolliset varaukset	22,1	20,9	18,6
Toimeksiantojen pääomat	4,3	3,9	3,8
Vieras pääoma	2 505,8	2 578,4	2 582,7
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	1 927,7	1 917,2	1 796,4
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	168,7	164,0	157,0
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	111,7	172,7	197,1
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	297,8	324,6	432,2
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>3 705,9</u>	<u>3 674,4</u>	<u>3 644,5</u>

Konsernitaseen tunnusluvut	2016	2015	2014
Omavaraisuusaste, %	32,0	29,4	28,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	112,1	120,7	124,2
Kertynyt yli-/ alijäämä, milj. €	548,8	451,1	421,4
Kertynyt yli-/ alijäämä, €/ asukas	2 502,1	2 102,2	1 999,1
Konsernin lainakanta 31.12., milj. €	2 039,3	2 089,9	1 993,5
Konsernin lainakanta 31.12., €/ asukas	9 297,6	9 738,2	9 456,8
Konsernin lainasaamiset 31.12., milj. €	195,4	196,5	197,6
Asukasmäärä	219 341	214 605	210 803

1.7 Tilinpäätöksen keskeiset liitetiedot

Tilinpäätöstä täydennetään liitetiedoilla, jotta tuloslaskelmaa ja tasetta tarkastelemalla ei jää olennaisia kaupungin ja konsernin talouteen liittyviä seikkoja havainnoimatta.

Kaupungin ulkoiset toimintatuotot vuonna 2016 olivat 299 miljoonaa ja konsernin 1 050 miljoonaa euroa. Konsernin toimintatuotoista 36 prosenttia oli yleishallinnon, 28 prosenttia sosiaali- ja terveystoimen sekä 28 prosenttia maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialaan kohdistuvia. Kaupungin verotulokerätyä, 954 miljoonasta eurosta, 85 prosenttia muodostuu kunnan tuloveroista, 7 prosenttia yhteisöveroista ja 8 prosenttia kiinteistöverosta.

Olennaisia myyntivoittoja kirjattiin kaupungin puolella tilikaudella 2016 50 miljoonaa ja konsernissa 45 miljoonaa euroa. Osinkotuottoja kaupungille kertyi vuonna 2016 12,6 miljoonaa euroa, joista Vantaan Energia -konsernilta 12 miljoonaa euroa. Satunnaisia tuottoja oli konsernissa 14 miljoonaa euroa.

Taseen vastaavia koskeissa liitetiedoissa on eritelty kaupungin omistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä sekä yhteisyyhteisöissä. Liitetiedoista ilmenee lisäksi konsernin osuus kunkin yhteisön omasta ja vierasta pääomasta sekä tilikauden yli- tai alijäämästä. Konsernin oma pääoma tilikauden 2016 lopussa oli 1 080 miljoonaa euroa ja konsernin vieras pääoma vuoden 2016 lopussa oli 2 506 miljoonaa euroa. Konsernin osuus Vantaan Energian ylijäämästä oli 23,1 miljoonaa ja VAV:n 15,6 miljoonaa euroa.

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvää pitkäaikaista velkaa oli kaupungilla vuoden 2016 lopussa 464 miljoonaa euroa. Kaupungin lyhytaikaiset velat konserniyhteisöille olivat vuoden 2016 lopussa 43 miljoonaa euroa, josta 37 miljoonaa tytäryhtiöiden konsernitiliin kohdistuvia lainoja. Lyhytaikaisia siirtovelkoja kaupungilla oli vuoden 2016 lopussa 59 miljoonaa euroa, josta 94 prosenttia muodostui palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotuksista. Konsernissa siirtovelkoja oli 114 miljoonaa euroa, josta 79 prosenttia palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotuksista.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevia liitetietoja tarkastelemalla voidaan havaita, että kaupungilla ei ole velkaa, jonka vakuudeksi olisi annettu kiinnityksiä tai pantattu osakkeita. Konsernissa sen sijaan vakuudeksi annetut kiinnitykset kiinteistöihin vuoden 2016 lopussa olivat 923 miljoonaa, pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo oli 18 miljoonaa sekä muut annetut vakuudet 6 miljoonaa euroa. Annettuja takauksia kaupungilla oli tilikauden päättyessä samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta 484 miljoonaa ja muiden puolesta 30 miljoonan euron edestä.

Kaupungin muita vastuita ovat 1 035 miljoonan euron osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuista sekä sopimus- ja leasingvastuut 273 miljoonaa euroa. Konsernin vuokra- ja leasingvastuut olivat vuoden 2016 lopussa 338 miljoonaa euroa. Konsernissa avoimena olevien johdannaissopimusten nimellisarvot olivat 424 miljoonaa ja markkina-arvot -16 miljoonaa euroa.

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely

Vantaan kaupungin tilikauden tulos ennen poistoeron, varausten ja rahastojen muutosta on 64 505 480,84 euroa ylijäämäinen. Tulokseen sisältyvät kaupungin liikelaitosten ja rahastojen tulokset, jotka käsitellään kirjanpitosäännösten mukaisesti niiden omissa kirjanpidoissa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden 2016 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksessa puretaan investointivarausta pysyvien vastaavien poistonalaisen hyödykkeen hankintamenon kattamiseen yhteensä 2 176 661,95 euroa, josta muodostuu poistoeron lisäys. Poistoeron vähennykseksi kirjataan investointivarauksella hankittuihin pysyviin vastaaviin kohdistuneet poistot 341 621,00 euroa.
- Vantaan työterveys liikelaitoksessa puretaan investointivarausta pysyvien vastaavien poistonalaisen hyödykkeen hankintamenon kattamiseen yhteensä 34 521,01 euroa, jolloin muodostuu poistoeron lisäys. Poistoeron vähennykseksi kirjataan investointivarauksella hankittuihin pysyviin vastaaviin kohdistuneet poistot 36 020,19.
- Vantaan suun terveydenhuollon vuoden 2016 tulos sisältää 125 000,00 euron investointivarauksen röntgenlaitteisiin.
- Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston ylijäämä 1 667 266,68 euroa kirjataan rahaston lisäykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.
- Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston alijäämä 470 603,30 euroa kirjataan rahaston vähennykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.
- Sosiaalisen luototuksen rahaston ylijäämä 2 051,13 euroa kirjataan rahaston lisäykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.
- Vahinkorahaston alijäämä 1 263 238,41 euroa kirjataan rahaston vähennykseksi ja yhdistellään kaupungin tilinpäätökseen rahaston sääntöjen mukaisesti.

Tilikauden tuloksen käsittelyn jälkeen:

- Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 1 436 859,36 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.
- Vantaan työterveys liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 608 601,50 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.
- Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 671 745,63 euroa siirretään taseen oman pääoman eräksi. Aikaisempina vuosina kertynyt kumulatiivinen pääoman alijäämä on vuoden 2016 tilinpäätöksen jälkeen täysin katettu suunnitelman (vuosille 2015-2016) mukaisesti.
- Vantaan kaupungin tilikauden ylijäämä 64 822 645,93 euroa siirretään edellisten tilikausien ylijäämään.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

Sitovien tavoitteiden toteutuminen 2016

Vuodelle 2016 valtuusto asetti sitovia tavoitteita yhteensä 29 kappaletta. Tavoitteista 17 toteutui täysin, 11 osittain ja yksi ei lainkaan.

Talousarvion tuloslaskelmavertailun mukainen toimintamenojen kokonaiskasvu vuonna 2016 oli 0,2 prosenttia ja toteutuneet toimintamenot alittivat selvästi budjetoidun. Toteutunut investointiosan netto oli 134 miljoonaa euroa.

Kaupungin tulopohjaa vahvistettiin maanmyyntiä tehostamalla, maanmyyntivoittoja kertyi vuonna 2016 48,8 miljoonaa euroa (vuonna 2015: 37,3 milj. euroa).

Maankäytössä priorisoitiin keskustoihin sijoittuvia kaavahankkeita. Tikkurilan keskustakorttelin ja Myyrmäen keskustan kilpailut on pidetty ja voittajat valittu. Koivukylän keskustan kilpailu on myös pidetty ja Hakunilan keskustan kaavarungon luonnos on valmis

Kaupunki loi edellytykset laadukkaalle ja monipuoliselle asuntotuotannolle. Vuonna 2016 Vantaalle valmistui 2 972 uutta asuntoa, mikä ylittää sitovan tavoitteen tavoitetason 972:lla. Valmistuneet asunnot jakautuvat seuraavasti: kerrostalot (ja muut): 2 579 asuntoa, erillispientalot: 313 asuntoa, rivi- ja ketjutalot: 80 asuntoa.

Koulutustakuuta toteutettiin: Vuoden 2016 yhteishaussa perusopetuksen päättävillä oli Vantaalla tarjolla 100 aloituspaikkaa enemmän kuin edellisellä vuonna. Aloituspaikkoja oli laskennallisesti yli 100 prosenttia suhteessa perusopetuksen päättävien määrään. Perusopetuksen keväällä 2016 päättäneistä 98,7 prosenttia sijoittui lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai valmistaviin koulutuksiin.

Entistä suurempi osa ikääntyneistä pystyy asumaan kotona. Vantaalla omassa kodissa asuvien 75 vuotta täytäneiden osuus oli vuoden 2016 lopussa 92,7 prosenttia (vuonna 2015: 92,2 %).

Uudet käyttöön otetut sähköisen asioinnin muodot ovat lisääntyneet. Muun muassa kuntalaisten sähköisen asioinnin help desk on otettu käyttöön Vantaa-infossa ja puhelinpalveluissa. Rakennusvalvonnan kaikki luvutukset hoidetaan sähköisesti. Sähköinen ajanvaraus on käytössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla useissa palveluissa.

Henkilöstön sairauspoissaolojen määrän vähenemisen osalta ei saavutettu tavoitetasoa, sairauspoissaoloprosentti oli 4,55. Vuoden 2015 lopun tilanteeseen verrattuna (4,52 %) toteuma oli hiukan huonompi, mutta vuoden 2014 lopun tilanteeseen nähden (4,58 %) hiukan parempi.

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, vrn 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuushenkilöt	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui - täysin - osittain - ei lainkaan
Kaupungin talous tasapainossa							
Strateginen päämäärä 1. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma toteutetaan							
1.1 Toimintamenojen kasvu.	Toimintamenojen kasvu-%	2,7 %	Talousarvion 2016 mukainen	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Patrik Marjamaa	Talousarvion 2016 tavoitteiden ja TVOn jatkotoimenpiteiden edistäminen.	Talousarvion tuloslaskelma vertailun mukainen toimintamenojen kokonaiskasvu vuonna 2016 oli 0,2 prosenttia ja toteutuivat toimitamenoja alittavat selvästi budjetoidut. Toimintamenokehitystä hallitsivat mm. HUS:n ja HSL:n tilijäämistä aiheutuneet kirjaukset sekä kikkosopimuksista aiheutunut lomapalkkakajaksotuksen muutos.	
1.2 Investointikaton noudattaminen ja investointiohjelman toteuttaminen kustannustehokkaasti.	Bruttoinvestointien max. euromäärä	89 milj. euroa	Talousarvion 2016 mukainen	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Patrik Marjamaa	Investointiohjelman toteuttaminen talousarvion 2016 mukaisena eri hankeryhmissä.	Vuonna 2016 toteutunut investointien netto oli 134 milj. euroa. Alkuperäinen talousarvio ylittyi johtuen Kehäradan investointimenojen kohdentumisesta vielä myös vuoden 2016 puolelle, maankäytösopimuksissa vastanotettujen maa-alueiden kirjanpidoista investointimenoja kirjauksista sekä konsernin sisäisestä pyrkäintilatoimistujärjestelystä. Enn. erityisasiat huomioitiin talousarvionmuutosten kautta.	
1.3 Joukkoliikenteen kuntasuus on enintään 50 % (tulot/menot) ilman joukkoliikenteen infrakonvauksia.	Joukkoliikenteen kuntasuus-%	48,8 %	Enintään 50 %	Hannu Penttilä	Kaupungin edunvalvonta eri HSL-yhteistyöfoorumissa sekä kustannustietoisuus mm. HSL:n linjasto- ja suunnittelun ja talousarvioista annettavien lausuntojen yhteydessä.	Joukkoliikenteen kuntasuudet 45,6 % vuonna 2016. Tieto kuntasuusten jakautumista kunnittain saadaan HSL:stä kevään aikana.	

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, vrn 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(t) tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
Strateginen päämäärä 2. Velkaantumiskertyksen soidaan hallintaan							
2.1 Onnistunut varainhankinta ja hallittu korkoriski.	Keskimääräinen lainamarginaali	Kuntasektorin keskimääräinen lainamarginaali, v. 2014	Kuntasektorin keskimääräinen lainamarginaali, v. 2016	Martti Lipponen Raportointivastuu: Pirjo van Nues	v. 2016 nostettujen uusien lainojen (yht. 80 MEUR) marginaali hyvin matala.	Ks. toimenpiteet.	Tavoite toteutui täysin.
Lainasalkun korkomenot suhteutettuna keskimääräiseen korkosidonnaisuuteen (duraatio)	Duraatio 0,55 v. 2014 lopussa	Duraatio 0,55 v. 2014 lopussa	Duraatio vähintään 0,55 v. 2016 lopussa	Martti Lipponen Raportointivastuu: Pirjo van Nues	Syksyllä nostettu 2 lainaa polkukeuhkuisesti kiinteäkohtaisena.	Duraatio vuodenvaihteessa 2016/2017 oli 0,751.	
	Korkomenot 89 milj. euroa v. 2014	Korkomenot 89 milj. euroa v. 2014	Korkomenot enintään 99 milj. euroa tai sen alle v. 2016		Annettu alennettu korkokuluennuste taloussuunnitelmaan elokuussa 2016.	Korkomenot 2016 alle 39 milj. euroa.	
Strateginen päämäärä 3. Kaupungin tulopohjaa vahvistetaan							
3.1 Kaupunki saa maanmyyntivoittoja vähintään 32 milj. euroa vuoden 2016 aikana.	Maanmyyntivoitot	35,5 milj. euroa	32 milj. euroa	Hannu Penttilä	Kiinteistöaluppoja on tehty vilkaasti.	Maanmyyntivoitot 48,8 M€.	Tavoite toteutui täysin.
3.2 EU- ja muun ulkopuolisen projektirahoituksen tehokas hyödyntäminen.	EU- ja muuta ulkopuolista rahoitusta saavien projektien määrä	Projektisalkku-järjestelmässä 29 kpl (tilanne 29.4.2015)	Määrä lisääntynyt	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Patrik Marjamaa	Projektirahoituksen aktiivinen hyödyntäminen eri toimialoilla vaikuttavuutta ja hyödyllisyyttä arvioiden. Myös projektisalkun käytettävyyden parantunut. Käytännössä on lisäantanut projektien tietoja löytyvistä kattaavammista järjestelmistä.	EU- ja muuta ulkopuolista rahoitusta saavien projektien määrä projektisalkussa oli 31.12.2016 tilanteessa 38 kpl.	Tavoite toteutui täysin.
Strateginen päämäärä 4. Kumppanuuksien hyödyntäminen							
4.1 Sähköisten palveluiden kehittäminen toteutetaan yhdessä yhteistyökuntien kanssa.	Hyödynnettävien palveluiden osuus itse tehdyistä	Ei ole hyödynnetty	Hyödynnettävien palveluiden osuus 20 %	Martti Lipponen Raportointivastuu: Antti Viia-Jarkko	Kehittämisyhteisö sähköisen alustan ympärille on muodostettu.	Yhteistyössä monen kunnan kanssa yhteinen sähköisten palveluiden alusta. Alustan palveluista 70 - 80 % yhteisiä. Vantaan kehittämistä koodista 60 - 70 % muiden käytävissä.	Tavoite toteutui täysin.
4.2 Cleantech-innovaatiokumppanuuksien hyödyntäminen.	Aloitettujen innovaatiokumppanuuksien määrä	Ei uuden lain mukaisia kumppanuuksia	3 aloitettua kumppanuutta	Martti Lipponen Raportointivastuu: Tiina Ekholm	Vantaa on mukana perustetuissa Smart & Clean -saatioissa, joka on aloittanut aktiivisen toimintansa elämä -hanke ei lähtenyt vielä eteenpäin, ollaan mukana ICT-hankintojen EU-yhteistyössä, hankkeen valmistelu etenee.	Aviapolis-projektissa toteutettiin Maas-kokeiluja, pulpetin uusi elämä -hanke ei lähtenyt vielä eteenpäin, ollaan mukana ICT-hankintojen EU-yhteistyössä, hankkeen valmistelu etenee.	Tavoite toteutui osittain.
4.3 Uusiutuvan energian käytön lisääminen.	Kaavolitus luo mahdollisuuden aurinkoenergian tukemiseen kaavoissa kustannustehokkaille käytölle	Aurinkoenergian käytön tukeminen kaavoissa satunnaisesti	Laaditaan ohje aurinkoenergian huomiointamisesta kaavojen valmistelussa ja sitä sovelletaan kaavoissa	Hannu Penttilä	Systemaattisesti kaavoissa 2016 ohje valmis 2017.	Uusiutuvan energian käyttöä edistetään keskustojen kaavasuunnitelmassa, linjausta bukkennettu mm. Kivistössä.	Tavoite toteutui täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilöt	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
Kaupunkirakenne ehyytyy							
Strateginen päämäärä 5: Kaupunkirakenne ja palvelurakenteen tukeminen raide liikenteeseen ja joukkoliikenteen laadukäytin							
5.1 Kaavoitetaan asuntorakentamisen kerrosalaa 250 000 k-m ² /vuosi.	Vaimituneiden kaavojen k-m ² /v 209 209 k-m ² määrä	209 209 k-m ²	250 000 k-m ²	Hannu Penttilä	Kaavoitusohjelmaa toteutettiin suunnitelmaisesti, mutta osa kaavojen hyväksymisistä siirtyi seuraavalle vuodelle.	159 025 k-m ²	Tavoite toteutui osittain.
5.2 Joukkoliikenteen käyttöjämäärän kasvun mittaamiseksi Vantaalla ja asetetaan tavoitteelliset lukuennot vuodelle 2017	Kehitetään toimintamalli joukkoliikenteen käyttöjämäärän kasvun mittaamiseksi Vantaalla ja asetetaan tavoitteelliset lukuennot vuodelle 2017	Toimintamallia ei ole	Toimintamalli on luotu ja se on käytössä	Hannu Penttilä	Toimintamalli kehitetään ja tavoitteelliset matkustajamäärät määritellään yhteistyössä HSL:n kanssa ja hyödyntäen HSL:n kedia mää tietoa.	Toiminta mallista on sovittu HSL:n kanssa. HSL ei pystynyt lippujärjestelmän voimassa oloa vuodelle 2016 lukuja aikataulussa. Tieto saadaan myöhemmin keuhilla.	Tavoite toteutui täysin.
5.3 Kasvihuonekaasu päästöt vähenevät.	Vantaan kasvihuonekaasupäästöjen määrä	5,8 tonnia CO ₂ -ekv/asukas	Vantaan kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 3 % vuodessa	Hannu Penttilä	Ilmastokysymyksiä on huomioitu suunnittelussa ja päätöksenteossa.	HSL:n päästösäilytyksen mukaan asukas kohtaiset kasvihuonepäästöt vähentyvät Vantaalla 8 % vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2014 (lopulliset vuoden 2016 luvut 10/2017).	Tavoite toteutui täysin.
Strateginen päämäärä 6: Keskustat ovat eläviä, uudistuvia ja turvallisia							
6.1 Priorisoitetaan keskustoihin sijoitettua kaavahankkeita.	Keskusta-alueiden kaavat	2014 kaavoitusohjelma	2014 kaavoitusohjelman taso tai enemmän	Hannu Penttilä	Tikkurilan keskustakorttelin ja Myrmyrän keskustan kilpailu pidetty ja voittaja valittu. Kaivukylän keskustan kilpailu pidetty, saatu 4 ehdotusta, ratkaistaan 5/2017. Hakurilan keskustan kaavarungon luonnos valmis.	Tikkurilan keskustakorttelin suunnittelu käynnissä ja muita kaavahankkeita Tikkurilan keskustassa viety eteenpäin (Junkkari 11, Kieletie 34-36.) Myrmyrän keskustan kaavoitus aloitettu. Korsan keskustassa Kirsikkatie-alueen kaavavaihtoa nähtävillä. Kiviston keskustan asuinalueen kaava valmis. Martinlaakson ostoskeskuksen ja Laaja vuoren koulun ja Kiviston kaupunkikeskuksen asuntokaavat ovat tulleet voimaan.	Tavoite toteutui täysin.
Strateginen päämäärä 8: Asuntorakentaminen on laadukasta ja kohtuuhintaista							
8.1 Kaupunki luodelluokkaset vähintään 2000 asunnon monipuoliselle asuntotuotannolle.	Vaimituneiden asuntojen määrä	2022	2000	Hannu Penttilä	Asuntoluojien rakentaminen on ollut kiivaasta.	Vaimituneita asuntoja 2 972: kerrostalot + muut: 2 579 asuntoa erillisiä pientalot: 313 asuntoa rivi- ja keuhat: 80 asuntoa.	Tavoite toteutui täysin.
8.2 Pientaloalueiden tiivistäminen Maapoliittisten linjausten mukaisesti.	Tiivistämishankkeiden onnistuminen	Ei valmis	Tenety 3 kpl onnistuneesti	Hannu Penttilä	Raportti pientaloalueiden täydennysrakentamisesta ja jatkoedotuksista valmis. Vapaalan täydennysrakentamiselle ja suunnittelupäätteet valmistuneet. Linnalsten ja Itä-Hakkilan täydennysrakentamisen 30-mallinnus, asukasvuorovaikutuksen laajempi käynnistäminen odottaa yhteisiä linjauksia jatkosta.	2 573, yhteistyö vuodelle käynnistetty.	Tavoite toteutui osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähde, v:n 2014 loppu	Mittarin tavoite, vuosi 2016	Vastuhenkilö(t)	Keskiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(n) tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
Kaupungin elinvoima vahvistuu							
Straateginen päämäärä 5: Uudistuva elinkeino- ja työllisyyspolitiikka laskee työttömyyttä ja lisää työpaikkojen määrää Vantaalla.							
9.1 Kaupungin työllisyystilanne kehittyi suhteellisesti parhaiten pääkaupunkiseudulla.	Työttömyysasteen muutos-% Vantaan 11,6 % Helsinki 11,9 % Espoo 9,9 %	Työmarkkinatuen kuntaosuus 2015: Vantaa 18 682 354 Helsinki 55 975 935 Espoo 17 299 309	Kehitys on suotuisempaa kuin Helsingissä ja Espoossa	Jaakko Niinistö, Jose Valanta Raportointivastuu: Jaakko Niinistö	Toimintaa tehostettiin työllisyyspalveluiden uudella organisaatiolla 1.3.2016 alkaen. TYP toteutui uuden lain mukaisista toiminnoista.	Työttömyysaste joulukuun 2016 (muutos lähtökoosta 2014) Vantaa: 12,2 % (+ 0,6 %-yksikköä) Helsinki: 12,4 % (+ 0,5 %-yksikköä) Espoo: 10,3 % (+ 0,4 %-yksikköä)	Tavoite toteutui osittain
Työmarkkinatuen euromääräinen summa vuodessa			Kehitys on suotuisempaa kuin Helsingissä ja Espoossa	Jaakko Niinistö	Ks. ed.	Työmarkkinatuen kuntaosuuden vuosikertymä 1.12.2016 (muutos vuoteen 2015): Vantaa: 20 173 996 (+8,0 %) Helsinki: 60 605 237 (+8,3 %) Espoo: 19 472 192 (+12,6 %)	Tavoite toteutui osittain
9.2 Elinvoimaohjelmaa toteutetaan kaupungin työllisyysstrategian ja elinvoiman nostamiseksi.	Elinvoimaohjelman vuoden 2016 tavoitteet	Tavoitteet määriteltiin elinvoimaohjelmassa	Elinvoimaohjelma toteutuu vuodelle 2016 asetetun toimintasuunnitelman mukaisesti	Jose Valanta	Elinvoiman vuoden 2016 toimenpiteiden seuranta on tehty säännöllisesti sekä valmistelu- että johtotyönä toimesta. Samalla on hahmoteltu uuden, vuodesta 2017 toteutettavan Elinvoimaohjelman mahdollisia painopisteitä mainittujen toimielinten lisäksi käsiteltäviin KHM:n itäkoulussa.	Ks. toimenpiteet.	Tavoite toteutui osittain.
Kaupungin monimuotoisen työllistämisen tavoitteet	Määriteltiin toimialoilta	Määriteltiin toimialoilta	Toimialoilta määritellyt tavoitteet toteutuvat	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtaja	Konsas: Elinvoimaohjelman tavoite on ottaa 388 kuntouttavan työttömyystoiminnan asiakasta kaupungin eri yksiköihin. Vuoden 2016 loppuun mennessä toteutuma oli 222 asiakasta.		
					Vuonna 2016: KALO 1,3 %, MATO 2,7 %, SIVI 2,5 %, SOSTER 3,5 %, KONSAS 4,7 % kuntouttavan työttömyystoiminnan asiakasta suhteessa vakinaiseen henkilökuntaan. (KONSAS:n luvussa ei ole mukana TYP:ää.)		
					Soster: Toimialia jatkunut monimuotoisen työllistämisen tavoitteen toteuttamista. Vuonna 2016 sosiaalija terveydenhuollon toimialialla käytettiin 568 palkkatukeutta. Kuntouttavassa työttömyystoiminnassa oli 81 asiakasta. Määriteltiin asumis- ja toiminta- ja terveyskeskusten sekä Kiviston arviointi- ja kuntoutusyksikön avustavissa tehtävissä työskentelee pääosin työllistettyjä. Yksittäisiä työllistettyjä myös toimialan muissa yksiköissä. Hyvä työ-toiminta pöytäkirjatiedotusten työllistämiseksi kotihoidon avustavien tehtävien on integroitu vanhuksen palvelutoiminnan muutokseen.		

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtökäso, v:n 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(n) tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
9.3 Joustavilla päivähoitopaikoilla tuetaan työllistymistä.	Päivähoitopaikka järjestetään työllistymistilanteissa kahden viikon kuluessa	2 vkoa	2 vkoa tai 1 viikossa kerhosta päivähoitoon	Elina Lehto-Häggroth Raportointivastuu: Sole Askola-Vehviläinen	Tiivis yhteistyö alueiden päiväkodin johtajien välillä.	Mittarin tavoitetaso saavutettu.	Tavoite toteutui täysin.
Strategiien päämäärä 13. Vantaalaisten koulutustaso ja osaaminen vahvistuvat							
13.1 Toteutetaan koulutus- ja nuorisotakuuta.	Perusopetuksen jälkiseen jatkokoulutukseen sijoittuneiden %-osuus	99 %	99 %	Elina Lehto-Häggroth Raportointivastuu: Marja Viljamaa	Vuoden 2016 yhteistyössä perusopetuksen päättävälle oli Vantaalla tällä 100 sijoituspaikkaa enemmän kuin edellisessä vuonna. Aloituspäikkoja oli laskennallisesti yli 100 % suhteessa perusopetuksen päättävien määrään. Nuorten työllätoiminta on osa Vantaan nuorisotakuun monialaista verkostoa.	Perusopetuksen keuhalla 2016 päättäneistä 98,7 % sijoittui lukiokoulutukseen, ammattiin koulutukseen tai valmistaviin koulutuksiin.	Tavoite toteutui täysin.
13.2 Ammatillisen koulutuksen opintojen keskeyttämiset vähenevät.	Tukintotavoitteisen koulutuksen ja valmistavien koulutusten keskeyttämisprosentti	13 %	9 %	Elina Lehto-Häggroth Raportointivastuu: Marja Viljamaa	Variassa on lisätty ryhmänohjaajien valmiuksia järjestämällä ryhmänohjaajakoulutusta. Kaikille opiskelijoille on tehty henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) ja tarvittaessa henkilökohtainen opiskelun järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJUS), joissa on määritelty tarvittavat tukitoimet. Usaksi on kehitetty ja kehitetty valintoja opiskelumeneetelmä.	13,5 %	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, vrn 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilöt	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
Palvelut uudistavat							
Strateginen päämäärä 15. Uudistuvat palvelut vahvistavat asukkaiden hyvinvointia							
15.1 Kehitetään kaupunkitasoinen keskitetty monikanavainen asiakaspalvelumalli (ns. 1. taso).	Keskittettyjen ja kuvattujen asiakaspalveluprosessien määrä	keskitettyä asiakaspalvelumallia ei ole	Monikanavainen asiakaspalvelumalli on kuvattu, määritetty ja tavoitettavat kilpailutukset on tehty. Ensimmäisessä vaiheessa siirrettävät prosessit on sovittu. Toiminta alkoi 2017.	Jaakko Niinistö	Asiakaspalvelun nykytilan kartoitus maankäytön ja asukaspalveluiden toimialoilta on aloitettu. Sähköisen palveluvalustan (Oma Vantaai) sekä sähköisen palvelun asiakaspalvelumallin (help desk) kehittämistyötä on jatkettu. Kaupunkitasoisen, monikanavaisen asiakaspalvelun kehittämistä edistävän ohjaus- ja suunnitteluryhmän työskentely on alkamassa.	Keskittävillä prosesseilla on löyrynyt. Painopiste on ollut keskitettyjen palveluiden sähköisen asiointiin tuen ja neuvonnan kehittämisessä.	Tavoite toteutui osittain.
15.2 Nykyistä suurempi osa ikääntyneistä pystyy asumaan kotona.	Omassa kodissa asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus kasvaa	92,3%	99,0 %	Jukka T. Salminen	"Vanhojen" vanhusten määrä kasvaa Vantaalla, samoin muistisairaiden määrä. Vanhuspalvelujen asiakasohjauksen ja terveyspalvelujen yhteistyötä kehitettyä aktiivisesti, ja kotikuntoutusmallia tehostettu. Kokonaisvaltainen kuntoutuksen kehittäminen näkyi kaikissa toiminnissa. Sairaala palvelut ostanut Kaulialasta enemmän kuntoutuspaikkoja. Hoiva-asumisen palvelut lisäsi omaan toimintaan 7 arviolint- ja kuntoutuspaikkaa ja on lisäksi ostanut tehokuntoutusta. Luukumäki kotiin -hankkeen aikana noin 70 henkilöä on tehokuntoutuksen avulla kuntoutunut vielä kotiin asuvaksi.	31.12.2016 asti 75-vuotta täytännellä kotona 92,7 %. STM:n tavoitetaso yli 75-vuotiaitten kotona asumisesta vuotiailla 2016 - 2017 on 91 - 92 %. Muissa pks-kunnissa kotona asuvien osuus on noin 92 %. Vantaan tavoitetaso asetettiin liian korkeaksi asiantuntijavirheen takia. Ikääntyneen väestön hyvinvointiohjelmassa 2016 - 2017 tavoitteeksi on asetettu 92,5 % sosiaali- ja terveyslautakunta 9.5.2016).	Tavoite toteutui täysin.
15.3 Sosiaalihuoltolain mukainen lastensuojelun rakennemuutos lisää ennaltaehkäisevää työtä ja vähentää lastensuojelutarvetta.	Lastensuojelun suunnitelmallisen sosiaaliryön tarve vähenee toimialojen ennalta ehkäisevällä työllä	8,4 % Vantaan 0 - 17-vuotiaista	7,8 % Vantaan 0 - 17-vuotiaista	Jukka T. Salminen	Perhepalvelujen organisaation uudistaminen vastaamaan uuden sosiaalihuoltolain tavoitteita käynnistettiin. Sosiaalihuoltolain mukainen perheyön monialainen asiakasohjausryhmä käynnistyi tammikuussa; asiakasohjausryhmässä käsiteltiin vuoden 2016 aikana 141 perheen palvelutarpeet. Näille perheille myönnettiin perheen tarpeen mukaan sosiaalihuoltolain mukaista perhetuella. Lapsiperheiden kotipalvelua tai muuta tukea.	Tammilouluuussa lastensuojelun suunnitelmallisen sosiaaliryön asiakkaana oli 4 091 lasta, mikä on 8,8 % Vantaan 0 - 17-vuotiaista. Vuoden 2015 tilinpäätöksessä avoimuuden suunnitelmallisen sosiaaliryön plinissa oli 9,1 % ikäluokasta. Asiakkuuksien määrä on kehittynyt myönteisesti, mutta vuoden 2015 alieempaa korkeampi lähtötaso aiheutti haasteen asetetun tavoitteen määrälliselle toteutumiselle.	Tavoite toteutui osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, vrn 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilöt	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari tilin tilin 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
Strateginen päämäärä 17. Vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut 17.1 Keskeisten palvelujen yksikkökustannukset suurten kaupunkien vertailussa kilpailukykyinen.	Keskeisten palvelujen yksikkökustannukset suurten kaupunkien vertailussa	Vantaan suurten kaupunkien vertailussa kustannustehokkuudeltaan kilpailukykyinen useimpien palvelujen osalta	Vantaan kustannustehokkuudeltaan kuusikkokaupunkien karkijoukossa	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat	Vantaan osallistuu aktiivisesti suurten kaupunkien talous- ja toimintatietojen vertailuun. TVO- ja kotoimienpiteitä toteutetaan.	- Lastensuojelu: Vantaan kokonaiskust. 936 €/0 - 20 v. asukas (Kuusikon ka. 562 €). Vantaan sijoitus vertailussa 4/6. (Kuusikkoverailu 2015) - Vanhustalvet: Vantaan 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen ikävakioidut kokonaiskustannukset 11 342 €/vastaavankäsin väestö (Kuusikko 12 520 €). Vantaan sijoitus vertailussa 2/6. (Kuusikkoverailu 2015) - Vammais- ja palvelu- ja eläinlaitokset: Vantaan defitoidut kokonaiskustannukset asiakasta kohden 4 522 €. (Kuusikko 5 294 €). Vantaan sijoitus vertailussa 3/6. - Terveystieteiden kustannukset (sis. kotipalvelun ja ymp. ylläpidon kustannuksia). Vantaan ikävakioidut kokonaiskustannukset 1997 €/asukas (suuren kaupunkien keskiarvo 2320 €/asukas). Vantaan sijoitus 2/11. (Kuntaliiton suurten kaupunkien th-verailu 2015). - Varhaiskasvatus: Kunnallisten päiväkotien vuosikustannukset vuonna 2015 Kuusikkokuntien toiseksi alhaisimmat, 9361 €/asikennallinen lapsi. - Perusopetuksen opetuksen kustannukset v. 2015: 4461 €/opilas. Kuusikkokuntien ka. 4828 e, Vantaan kustannukset olivat Kuusikkokuntien alhaisimmat. (Koulukuna-verailu 2015) - Lukion opetuksen kustannukset v. 2015: 3901 €/opiskelija. Kuusikkokuntien ka. 4423 e, Vantaan kustannukset olivat Kuusikkokuntien alhaisimmat. (Koulukuna-verailu 2015)	- täysin

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtötaso, v:n 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilöt	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
Strateginen päämäärä 18. Vaihdohtoiset palvelujen tuottamistavat lisäävät asiakkaan valinnanvapautta							
18.1 Vaihdohtoiset palvelujen tuottamistavat toimialojen palvelutuotannossa lisääntyvät lautakunnissa hyväksyttyjen periaatteiden mukaisesti.	Palvelusetelin käyttö lisääntyy ja laajenee uusiin toimintoihin	Nykytilanne	Raportoidaan palvelusetelin käyttö sekä uudet käyttöön otetut palvelusetelit	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat	Soster: Sähköinen palvelusetelijärjestelmä PSOP otettiin käyttöön keuhkia 2016. Ikäännyneiden pitkäaikaista tehostetun palveluasumisen palvelusetelillä oli 31.12.2016 käytössä 28 kpl. Ikäännyneiden lyhytaikaista tehostetun asumis- ja palvelun palvelusetelillä omaishoitajan vapaan aikana käyttö vuoden aikana 14 henkilöä. Omaishoitajan vapaapäivä kotiin-palveluseteli on myönnetty 64 asiakkaalle v. 2016. Lapsiperheiden kotipalvelun ja vanhusten kotihoidon palveluseteli palvelut valmistettiin ja päätettiin ottaa käyttöön vuoden 2017 alusta. Terveystieteiden palveluissa valmistettiin ja päätettiin ottaa 1.4.2017 alkaen käyttöön palvelusetelit yleislääkärin vastaanottoon, ajoterveystieteen liittyviin lausuntoihin sekä peruukin hankintaan. Siv: Palvelusetelillä tuotetussa varhaiskasvatuksessa oli 551 lasta 1/2016 ja 999 lasta 12/2016. Ostopalvelusopimuksiin perustuva varhaiskasvatus päättyi 31.7. Ostopalvelupäiväkodiit siirtyivät palvelusetelituotoksi (yli 300 paikkaa).	Ks. toimenpiteet	Tavoite toteutui täysin.

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähde, vrn 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilö(t)	Keskeiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(e)n tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - täysin - osittain - ei lainkaan
Srateginen päämäärä 19. Lisätäin sähköistä asiointia ja itsepalveluja 19.1.Sähköinen asiointi ja itsepalvelut lisääntyvät	Sähköinen asiointi ja itsepalvelut lisääntyvät	Käytössä olevat sähköisen asiointin ja itsepalvelun muodot	Raportoidaan uudet keskeisimmät käytönotetut sähköisen asiointin muodot	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat	Konsas: Kuntalaisten sähköisen asiointin helpdask on otettu käyttöön Vantaa-infossa ja puhelinpalveluissa. Digitaalisen palvelun ilmoitautumismake on käytössä. Mato: Rakennusvalvonnan kaikki luvutkset hoidetaan sähköisesti. Vuoden 2016 aikana katselmointi siirtyi mobiililki ja lupien sähköinen arkiointi otettiin käyttöön. Kuntateknikan keskuksen sijoitus- ja yleistien alueiden tilapäisten käyttö lupien osalta on sähköinen asiointi otettu käyttöön. Sivi: Ruotsinkielisellä tulosaueilla on otettu käyttöön tammiukuissa 2016 sähköinen esiopetukseen ilmoittautuminen Wilman kautta. Sivistystoimen tanittamia rajapintamarkkisuja selvitetään vielä tietohallinnossa. Usaksi on liittyy mukaan Harrastushaku fi -palveluustoon. Nuorisopalvelut ja nuorisajärjestö mukana Harastushaussa. Museoiden verkkokauppa. Soster: Sähköinen ajanvaraus on toimialalla käytössä useissa palveluissa. Sähköisen lääkäri vastausnottoiskojen ajamukseen lajajamittaisen lisäämisen esteenä on laimsäännön velvoite hoidontarpeen arvioinnista määrääjassa, sähköisen hoidontarpeen arviointia on valmisteltu käytönotettavaksi. Hoitotarvikkelun sähköisiä asiakkuuksia on lisätty. Kaupunkitasoiseen DigVantaa -hankkeeseen kuuluva neuvolan sähköisen asiointin käyttönotto (liittynneuvolan asiakkaaksi tulo ja lomakkeiden lähetys sähköisesti) on peruuntunut järjestelmän keskenäisyyden takia ja HUS:n päällekkäisen järjestelmän käyttönoton takia. Suojatun sähköisen viestivälityksen käyttönotot etenee osana DigVantaa -hanketta; suojattu viestivälitys on syksyllä otettu käyttöön vanhus- ja vammais palvelujen asiakasmaksutimisä, perheneuvolan palveluneuvonnassa sekä perhekousteilla. Sosiaalisen luototuksen käyttönotto on valmisteltu ja käyttö alkaa tammiukuissa 2017. Lisäksi käyttönottoa suunnitellaan myös muissa toiminnissa. Pieni piiri -käytössä pesulapalveluissa (asiakas saa tabletin kautta yhteyden nettiin).	Kö. toimenpiteet	Tavoite toteutui täysin.
19.2 Uusien sähköisten työvästinnän välineiden käyttö vakiintuu kaikilla tulosaueilla.	Työvästinnän välineiden koulutus- ja käyttönottokonsepti on toteutettu	Valmistelu käynnistynyt	Toteutettu kaikilla tulosaueilla	Martti Lipponen Raportointivastuu: Antti Ylä-Jarkko	Henkilöstöä varten muodostettu merkittävä koulutusohjelma pilvipalveluiden käyttönottoa varten.	Pilvipalveluiden avulla perhedyetty 3800 henkilöä, 520 opastustilaisuudessa.	Tavoite toteutui osittain.

Sitova tavoite vuodelle 2016	Sitovan tavoitteen mittari	Mittarin lähtöarvo, vrn 2014 loppu	Mittarin tavoitetaso 2016	Vastuhenkilö(t)	Keskiset toimenpiteet 1.1. - 31.12.2016 sitovan tavoitteen toteuttamiseksi	Mittari(t)in tilanne 31.12.2016	Tavoitteen toteutuminen Tavoite toteutui: - äysin - osittain - ei lainkaan
Muutosta toteutetaan johtamisen kautta							
Strategiinen päämäärä 20. Hyvällä strategisella johtamisella ja esimiestyöllä toteutetaan muutosta							
20.1.Sairauspoissaoloja ennaltaehkäistään ja osittain sosiaalinen pääoma työyhteisössä kasvaa.	Sairauspoissaolojen väittämisen kattavuus ja tapa tutkimustulosten kattavuus	Sairauspoissaolo- prosentti 4,58 % (Muuta osin lähtöarvo ei voida asettaa, koska toimintamallit käynnistivät vasta vuonna 2015)	Sairauspoissaolo- prosentti 4,3 % käytöksen väittämisen keskustelujen kattavuus 100 % ja Marja Lievonon tapa tutkimustulosten kattavuus 100 %	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonon	Johdon herättävyä asiaa tarkastelemaan on tehty terveys- ja turvallisuusjohtamisen käytäntöjä on tehty hcrn toimesta 277 ja Tuusulan työn toimintatapa otettiin käyttöön 1.2.2016. Hr-asiantuntijat herättelivät esimiehiä käymään puuttuvat eväkekeskustelut ja tapa tutkimustuloksissa saatiin aikaan ryhtiille sitosta ilaan myöhään.	Sairauspoissaolo- prosentti: 4,55, eväkekeskustelu- prosentti: 88 %, Tapa tutkimustulosten kattavuus: 72%	Tavoite toteutui osittain.
Strategiinen päämäärä 21. Henkilöstön sitoutumisen ja osaavan työvoiman varmistaminen							
21.1.Osaamisen kehittämisen toimintamalli vakiintuu kaikilla ulosajoilla.	Oppimistulokset, Työsuoritusarvioita saadun koulutuksen suuruus	29 497 päivää, 247 136 euroa	Oppimistulokset: 33 000 päivää, 300 000 euroa	Kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat Raportointivastuu: Kirsi-Marja Lievonon	Esimerkille ja avainhenkilöille viestitettiin koulutusten viennistä. Koulutus päivien viety keskiarvoksi. Ohjeistettu yksiköissä koulutuspäivien viennistä. Kalliolettu uusi koulutusten hallinnointi/raportointi, joka helpottaa koulutusten ja kehittämissä päivien hallinnointia sekä viestintää ja markkinointia.	Koulutus päivien viety: 27 032 kpl. Työttömyyskoulutusta rahastoita koulutuskorvausta 271 648 euroa	Tavoite toteutui osittain.

2.2 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.2.1 Käyttötalouden toteutuminen

10

Yleishallinto yhteensä

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	1 873	0	1 873	1 989	-116
Menot	-27 519	978	-26 541	-26 096	-445
Toimintakate	-25 646	978	-24 668	-24 107	-561

Yleishallinnon talousarvio koostuu mm. kunnallisen päätöksentekojärjestelmän ja muiden yleisluonteisten toimintojen ja erien kustannuksista.

Yleishallinnon toimintatuotot toteutuivat 106 prosenttisesti ja toimintamenot 98 prosenttisesti. Yleishallinnon toimintakate toteutui kokonaisuudessaan 0,56 milj. euroa talousarviota parempana.

10 10

Keskusvaalilautakunta

Vastuuhenkilö: Päivi Kimpimäki

Puheenjohtaja: Tapani Salmi

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-1	-3	-4	-5	1
Toimintakate	-1	-3	-4	-5	1

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on toimittaa kuntavaalit, eduskuntavaalit, tasavallan presidentin vaali ja europarlamenttivaalit. Keskusvaalilautakuntaan kuuluu kaupunginvaltuuston toimikaudekseen 2013–2016 valitsemat viisi jäsentä ja viisi varajäsentä.

Vuonna 2016 ei toimitettu säännönmukaisia vaaleja. Keskusvaalilautakunta kokoontui kaksi kertaa.

Talousarvion toteutuminen

Keskusvaalilautakunnan talousarvio toteutui 124 prosenttisesti. Vaalitoimistoon rekrytoitiin marraskuussa 2016 yksi henkilö tulevien kuntavaalien valmisteluun.

10 20

Kaupunginvaltuusto

Vastuuhenkilö: Kari Nenonen

Puheenjohtaja: Antti Lindtman

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-977	0	-977	-904	-73
Toimintakate	-977	0	-977	-904	-73

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kaupunginvaltuuston kokouksia pidettiin vuoden 2016 aikana 11 kappaletta. Selostustilaisuuksia pidettiin 9 ja iltakouluja kolme. Lisäksi valtuusto piti kahden päivän valtuustoseminaarin toukokuussa ja yhden päivän seminaarin syyskuussa.

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginvaltuuston osalta talousarvion toteuma oli 93 prosenttia.

10 30

Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus

Vastuuhenkilö: Helena Hyvönen

Puheenjohtaja: Juha Malmi

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-519	-7	-526	-448	-78
Toimintakate	-519	-7	-526	-448	-78

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Tarkastuslautakunta toimii kuntalain 410/2015 luvun 14 mukaan määräytyvien tehtävien sekä toiminta- ja arviointisuunnitelmansa mukaisesti.

Kokouksia on vuoden aikana ollut tarkastuslautakunnalla kaksitoista ja työryhmillä kuusi. Arviointikertomus vuodelta 2015 hyväksyttiin lautakunnassa 28.4.2016.

Yhteistyössä tilintarkastajan kanssa lautakunta käsittelee tilintarkastussuunnitelmaa. Vastuullinen tilintarkastaja raportoi tarkastuksista lautakunnalle huhti- ja joulukuussa. Tarkastuslautakuntaan kuuluu valtuustokaudella 2013–2016 yhteensä 14 jäsentä. Vuonna 2016 lautakunta oli jakaantunut neljään työryhmään.

Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2016 aikana ei ollut lisätoimeksiantoja tilintarkastus- ja arviointitoiminnassa. Valtuustokauden viimeisenä vuonna säästettiin koulutukseen varatuista määrärahoista. Talousarvion menojen alitus oli 15 prosenttia.

10 40

Kaupunginhallitus

Vastuuhenkilö: Kari Nenonen

Puheenjohtaja: Tapani Mäkinen

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	1 873	0	1 873	1 989	-116
Menot	-12 045	988	-11 057	-10 848	-209
Toimintakate	-10 172	988	-9 185	-8 859	-325

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kaupunginhallitus kokoontui 22 kertaa. Lisäksi pidettiin kuusi kaupunginhallituksen iltakoulua. Kaupunginhallituksen yleisjaosto kokoontui 9 kertaa.

Kaupunginhallituksen nimeämät edustajat olivat mukana Kuntaliiton organisoiman Uuden sukupolven organisaatiot (USO) -verkoston seminaareissa. USOn kautta käytiin tutustumassa Tukholman seudulla maakuntahallintoon, työnjakoon hallinnon eri tasojen välillä sekä valinnanvapauteen.

Kaupunginhallitukselle järjestettiin kaksi omaa päivän mittaista työpajaa, joissa teemoina olivat poliittisen päätöksentekojärjestelmän ja viranhaltijaorganisaation johtamisjärjestelmän kehittäminen.

Kaupunginhallituksen käyttövaroihin varatusta määrärahasta on siirretty toimialoille vantaalaisten opiskelijoiden ja koululaisten palkkaamiseksi varatut 0,783 milj. euroa ja näiden sivukulut.

Kuntalain mukaan kunta voi taloudellisesti tukea valtuustoryhmien sisäistä toimintaa sekä toimenpiteitä, joilla valtuustoryhmät edistävät kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tukea myönnettäessä on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Periaatteet valtuustoryhmien toiminnan tukemiseksi on hyväksytty kaupunginhallituksessa 8.6.2015 § 10. Päätösvalta tukien myöntämisessä on kaupunginjohtajalla. Valtuustoryhmien tukemiseen on käytetty 99 950 euroa vuonna 2016.

Talousarvion toteutuminen

Kaupunginhallituksen talousarvion menojen toteuma oli 98 prosenttia.

10 50

Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset

Vastuuhenkilö: Kari Nenonen

Toimielin: Kaupunginhallitus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-13 977	0	-13 977	-13 891	-86
Toimintakate	-13 977	0	-13 977	-13 891	-86

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Määrärahasta on maksettu kaupungin sopimusten mukaiset avustukset Tiedekeskussäätiölle, KatuMetro- tutkimusohjelmalle sekä Suomen kansallisoopperan vuotuinen käyttöavustus. Lisäksi määrärahasta on maksettu HRI-hankkeen (seututieto) kustannukset ja Vantaan kaupungin maksuosuus aluepelastuslaitoksen kustannuksista.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion toteutuma oli 99 prosenttia.

11

Kaupunginjohtajan toimiala

Vastuuhenkilö: Kari Nenonen

Toimielin: Kaupunginhallitus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	2 322	0	2 322	2 259	63
Menot	-19 833	-43	-19 875	-17 455	-2 421
Toimintakate	-17 511	-43	-17 553	-15 195	-2 358

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2016

Kaupunginjohtajan toimiala sisältää yleisjohton, kaupunginkanslian, sisäisen tarkastuksen, taloussuunnittelun, henkilöstökeskuksen, elinkeinopalvelujen ja viestinnän tulosalueet.

Kaupunginkanslian tulosalue vastaa hallintojohtajan johdolla kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen esityslistojen valmistelusta ja pöytäkirjojen laatimisesta, päätösten täytäntöönpanosta, kaupungin yhteisistä ja kaupunginjohtajan toimialan lakiasioista, kansainvälisen toiminnan ja hankkeiden sekä EU-rahoituksen koordinoinnista, ystävyyskaupunkitoiminnan järjestämisestä, ja huolehtii kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen tarvitsemista hallintopalveluista, yleisten vaalien järjestelyistä, PKS- ja seutuyhteistyön valmistelusta, sekä kaupunkitason turvallisuus- ja valmiusasioista.

Kaupunginkansliassa panostettiin edelleen vuoden 2016 aikana kaupunginjohtajan toimialan roolin kehittämiseen kaupunginjohtajan johtamisen tukena. Verkostomainen yhteistyö muiden toimielinten sihteerien kanssa on muuttunut jo vakiintuneeksi toiminnaksi, samoin lakimiesverkoston. Kaupunginkanslia järjesti koulutusta

toimialojen valmistelijoille ja esimiehille. Valtuustokauden vaihdoksen suunnittelu aloitettiin. Uuden hallintosäännön valmistelu jatkui koko vuoden ajan. Henkilöstön osaamisessa panostettiin uusien sähköisten työvälineiden käytön vakiinnuttamiseen.

Tulosalueen talousarvion toteuma oli 91 prosenttia. Toimintamenojen alitus johtui henkilöstömenojen alhaisemmasta toteumasta.

Sisäinen tarkastus avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja. Tarkastustyön vuosisuunnitelma toteutui lähes suunnitellusti. Sisäisen tarkastuksen talousarvio alittui.

Taloussuunnittelun tulosalue koostui vuonna 2016 tehdyn yksikköjakopäätöksen jälkeen kahdesta yksiköstä: taloussuunnittelu- ja strategiyksiköstä sekä tietopalveluyksiköstä. Tulosalueen vuoden 2016 toimintamenot alittivat talousarvion toteumaprocentin oltua 84,4 prosenttia. Määrärahojen alittuminen muodostui henkilöstömenojen budjetoitua alemmasta toteumasta eläköitymisistä ja muista henkilövaihdoksista johtuen sekä palvelujen ostoon varattujen määrärahojen säästymisestä.

Vuonna 2016 aloitettiin tiedolla johtamisen Kompassi-hankkeen toteutusvaihe sekä osallistuttiin SAP-toiminnanohjausjärjestelmän siirto- ja päivitysprojekteihin SAP BI-osioiden osalta. Seudullista yhteistyötä tehtiin tietopalveluissa muun muassa Helsinki Reagion Infoshare (HRI) –hankkeessa sekä KatuMetro-tutkimusohjelmassa, lisäksi valmisteltiin seudullista tutkimushanketta Helsingin seudun muuttoliikkeen vaikutuksista. Vuoden 2016 aikana aloitettiin seuraavan valtuustokauden strategiaprosessin valmistelut.

Koulutusta ja perehdyttämistä kaupungin henkilöstölle järjestettiin tulosalueen vastuiden mukaisesti muun muassa SAP:n budjetointi- ja raportointijärjestelmistä, IMS-prosessienkuvausjärjestelmästä sekä webropol-kyselyjärjestelmästä. Lisäksi edistettiin projektimallin käyttöönottoa ja vakiinnuttamista järjestämällä koulutuksia projektipäälliköille sekä koulutuksia Improliity-projektisalkkujärjestelmästä.

Henkilöstökeskuksessa osallistuttiin Tiedolla johtamisen 1. vaiheen HR -raportoinnin käyttöönottoon ja HR –raportoinnin jatkokehittämiseen. Lisäksi osallistuttiin Hijat 2.0 –version määrittelyihin ja SAP:n siirto- ja päivitysprojektiin. Tehostettiin palkanlaskentaprosessia ottamalla käyttöön palkkalaskelmien automaattitarkastus.

Lisäksi on kilpailutettu ja käyttöönotettu Osuma koulutusten hallinnointijärjestelmä: työntekijän omapalvelu, koulutuksiin ilmoittautuminen ja koulutushistoria, esimiehen omapalvelu, koulutusten hyväksyminen, koulutushistoriat, omat kehittämispäivät, viestintä, markkinointi, ilmoittautuminen, osallistumistiedot, materiaali palautteet ja raportit samassa järjestelmässä. Esimiesten valmennusportaat on uusittu: uusi tutkinto Lähiesimiehen ammattitutkinto otettu valikoimaan mukaan. Kokeilussa on ollut Tomuta, toimintakulttuurin muutosta johtamassa. Muuten perustuotanto on ollut toteutuksessa.

Tuottavuus parantui palkanlaskentapalveluissa, jossa saavutettiin vuodelle 2016 asetettu tavoite 4 htv:n vähennyksestä. Muiden Hijat -dokumenttien sähköistämisestä luovuttiin järjestelmätoimittajan resurssivajeesta johtuen. Sairauspoissaolot eivät vähentyneet kaupunkitasolla, vaikka sairauspoissaoloja pyrittiin ennaltaehkäisemään hyvällä johtamisella ja sujuvilla työoloilla, aktiivisella välittämisellä ja käymällä eVälke-keskusteluja sekä tutkimalla tapaturmia. Sairauspoissaolot 4,55 prosenttia vuonna 2016 (4,52 % vuonna 2015). Säästövaapasäästöjä on ollut 1,4 milj. euroa.

Talousarvion toteutuminen: Koko henkilöstökeskus, henkilöstökulut ovat 3,6 milj. euroa, 97 prosenttia. Toimintakulut ovat 9,8 milj. euroa, 89 prosenttia. Säästöä on erityisesti ict-, valmennus- ja työterveyshuollon palveluostoissa. Toimintakate on 7,9 milj. euroa, 87 prosenttia.

Elinkeinopalvelujen tulosalue vastaa kaupungin elinvoimaisuuden kehittämisestä, elinkeino- ja kansainvälistymispolitiikan strategisesta suunnittelusta ja toteutuksesta sekä elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön kehittämisestä.

tämisestä. Tulosalueelle kuului vuonna 2016 yritysten toimintaympäristön kehittäminen, toimivien sijoituspalveluiden kehittäminen ja metropolialueen kilpailukykystrategian toteuttaminen. Lisäksi vuoden 2016 aikana tulosalueen tehtäviä olivat yritysten neuvontapalvelut, matkailun kehittäminen sekä yritystoimintaa kehittävän ystävyyskaupunkitoiminnan edistäminen erityisesti Jinanin kaupungin kanssa. Osana tätä yhteistoimintaa perustettiin vuoden 2016 aikana Jinan –Vantaa Representative Office tukemaan käytännön yritysyhteistyötä.

Vuonna 2016 jatkettiin myös tulosalueen vastuulla olevan kaupungin elinvoimaohjelman toteuttamista. Vuoden 2016 aikana Vantaa osallistui kuuden suurimman kaupungin yhteisen 6Aika-hankkeen toteuttamiseen, Aviapoliksen, Vantaankosken, Vehkalan ja Petikko-Variston työpaikka-alueiden profilointiin ja kehittämiseen, kaupungin matkailunkärkien kirkastamiseen ja markkinointiin mm. VisitVantaa –sivuston avulla, monien eri yritysten sijoittumispäätösten edistämiseen, yrityskiihdyttämö Turbiinin ja alkavien yritysten yhteistyötila Kiitoradan toimintaan sekä erilaisten tapahtumien toteuttamiseen sekä muun muassa kansallisen lentoliikennestrategian sekä elinkeinopäivän valmisteluun.

Tulosalueen toimintamenot alittivat talousarvion, mikä johtui pääosin henkilöstömenojen alhaisemmasta toteutuksesta ja säästöistä hanketoiminnassa.

Viestinnästä muodostettiin vuoden 2016 alusta tulosalue suoraan kaupunginjohtajan alaisuuteen. Samassa yhteydessä selkeytettiin viestinnän vastuuta kaupunkimarkkinoinnin koordinoinnista. Loppuvuodesta viestinnän tehtäviin lisättiin kulttuurin ja liikunnan suurten tapahtumien viestintä ja markkinointi. Muutokset on huomioitu tehtävissä lisäämättä henkilöstömäärää.

Viestintä tuotti viisi asukaslehteä ja kolme henkilöstölehteä, ylläpiti verkkosivuja ja sosiaalisen median sisältöjä. Vantaa-kanava jatkoi valtuustolähetyskäytäntöä ja laajensi videotuotantoa avaamalla kansainvälisen markkinointiosion. Graafisen tuotannon painopiste on siirtymässä sähköisiin tuotteisiin.

Valtuustokauden strategisten päämäärien toteuttaminen vuonna 2016

Valtuustokauden strategian väliarviointi valmisteltiin, ja käsiteltiin kaupunginvaltuustossa vuonna 2015. Samassa yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti jatkaa voimassa olevan strategian kestoja vuoden 2017 loppuun johtuen kunnallisvaalien ajankohdan siirtymisestä keväälle 2017. Strategian loppuarviointi tehdään 31.12.2017 tilanteesta.

Valtuustokauden strategian 2018–2021 valmistelu on aloitettu, valtuusto päättää strategiasta kokouksessaan joulukuussa 2017 ja se astuu voimaan 1.1.2018.

Kaupungin vuotuinen talousarviovalmistelu on perustunut talouden tasapainottamista koskeviin linjauksiin muun muassa toimintamenojen kasvun hillitsemisestä ja investointikaton noudattamisesta, myös Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) jatkotoimenpiteet on liitetty osaksi talousarviota ja -suunnitelmaa 2017–2020.

Kaupunkitasolla talousarvion mukaiset toimintakulut kasvoivat vuonna 2016 vuodesta 2015 vain 0,2 prosentilla. Kasvutaso oli alempi kuin edellisissä tilinpäätöksissä. Verotulot kasvoivat vuonna 2016 edellisvuodesta 2,1 prosenttia ja toimintakate pieneni -2,5 prosenttia. Euromääräisesti verotulot kasvoivat 19,8 milj. euroa, toimintakate pieneni -25,6 milj. euroa ja rahoituskulut alenivat -2 milj. euroa. Verotulojen kasvu riitti kattamaan toimintakatteen ja rahoituskulujen muutoksen vuonna 2016.

Vantaan elinvoimaohjelmaa 2014–2016 on toteutettu nyt noin kahden ja puolen vuoden ajan. Valtaosa ohjelman 45 konkreettisesta toimenpiteestä on saatu liikkeelle tai kokonaan jo toteutetuiksi.

Strategian toteutumista edistettiin lisäksi muun muassa esimies- ja työyhteisövalmennuksilla tukien johtamista haastavassa tilanteessa lukuisten muutoshasteiden keskellä. Syksyllä 2016 toteutetun henkilöstökyselyn (Kunta10) perusteella sekä koettu päätöksenteon oikeudenmukaisuus (kaupungin keskiarvo 3,32) että sosiaalinen pääoma (kaupungin keskiarvo 3,82) olivat parantuneet edelliseen mittaukseen verrattuna.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Hallintosäätöuudistuksen valmistelu on edennyt suunnitellusti, valtuutettujen määrän on päätetty jäävän ennalleen ja palkkiosäännön uudistus on hyväksytty. Alue-toimikuntien lakkauttamisesta ja uuden osallisuusmallin käyttöönotosta on sovittu.

Työskentelytapoja on tehostettu uusia työviestintävälineitä hyödyntäen. Kuluneen vuoden aikana pilvitoimiston käyttö on lisääntynyt mm. tulosalueiden, johtoryhmien ja projektien työskentelyalustana.

Tiedolla johtamisen hankkeen toteutusprojekti on alkanut ja ensimmäinen vaihe saadaan tuotantoon kevään 2017 aikana.

Strategiavalmistelun valmisteluprosessi on suunniteltu ja strategisten ohjelmien määrän vähentäminen on todettu yhdeksi valmistelun lähtökohdaksi. Hyvinvointiohjelmakokonaisuuden uudistamisen valmistelutyöryhmä on nimetty.

6Aika-hankkeen painopisteitä on täsmennetty ja toimenpiteitä kohdennettu osin uudelleen keskittyen mm. muutosvaiheessa olevien keskustojen liiketoiminta-alueiden uusien aluekonseptien kehittämistyöhön.

Projektimallin ja projektisalkunhallinnan käytön vakiinnuttamista ja laajentamista sekä hyödyntämistä yhteistyöprojekteissa on edistetty koulutuksilla. Projektiraportointi on vakiintumassa toimintatapana.

Työterveyshuollon kustannukset ovat pysyneet vuositason budjeteissaan ja palveluiden sisällöllistä kehittämistä on tehty yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Tuunattua työtä on kertynyt vuoden 2016 aikana yhteensä 3 626 päivää, josta tuli noin 1 milj. euron säästö. Esimiehet ovat käyneet eVälke keskustelut 88 prosenttisesti työntekijöidensä kanssa ja kaupunkitasolla tapaturmista on tutkittu 72 prosenttia.

Talousarvion toteutuminen 2016

Valtuustoon nähden sitovia eriä ovat kaupunginjohtajan toimialan tulot ja menot. Talousarvioon nähden tulot alittuivat 0,06 milj. euroa ja menot alittuivat 2,4 milj. euroa. Tulojen alittuminen johtui Kelan työterveyshuollon korvauksesta. Menojen alittuminen johtui mm. projektitoiminnan ja konsulttipalvelujen oston käytön vähäisyydestä sekä henkilöstösäästöistä.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Kaupunginjohtajan toimialan %-osuus koko kaupungin henkilöstöstä	1,6 %	1,6 %	1,6 %
Henkilöstökeskuksen järjestämät oppimispäivät	2 891	1 500	2 204
Työterveyshuollon kustannukset, euroa per työntekijä	375	415	311
Palkkalaskelmia per käsittelijä, 1 htv			
Muut sopimusalat	7 118	7 400	7 283
Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OV-TES)	3 903	4 270	4 274
Kunnallinen tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimus (TTES)	7 471	6 923	7 445
Palkkalaskelman hinta			
Muut sopimusalat	13,1	14,1	13,1
Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OV-TES)	25,4	24,5	23,0
Kunnallinen tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimus (TTES)	79,0	100,5	80,6
YritysVantaan kautta perustetut yritykset	423	440	463
Yritysneuvonnan asiakaskäynnit	1 377	1 400	1 650
Kaupunginvaltuuston kokoukset	11	11	11
alle 3h kokousten %	63,6	63,6	27,3
Kaupunginhallituksen kokousmäärät	21	21	22
Käännöstyöt	2 700	2 600	2 740

17

Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala

Vastuuhenkilö: Martti Lipponen ja Jaakko Niinistö

Toimielin: Kaupunginhallitus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	9 252	-120	9 132	9 407	-275
Valmistus omaan käyttöön	569	0	569	553	16
Menot	-75 670	-1 513	-77 184	-74 265	-2 918
Menot ilman VOK	-75 101	-1 513	-76 615	-73 712	-2 903
Toimintakate	-65 849	-1 633	-67 483	-64 305	-3 178

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2016

Kesäkuussa 2016 työllisyyspalvelut muutti uusiin toimitiloihin Vernissakatu 1:een. Kahdessa kerroksessa toimivaan monitilatoimistoon keskitettiin tulosalueen kaikki yksiköt valmennustaloja ja nuorten Ohjaamo-palvelupistettä lukuun ottamatta. Vernissakatu 1:een siirtyi kuitenkin ajanvarauksella sovittavat Ohjaamon asiakasajat. Elinvoimaohjelman tavoite - toteuttaa yhden luukun periaate pitkäaikaistyöttömien palveleminen - toteutui.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston ja Kansaneläkelaitoksen yhteistyössä järjestämä lakisääteinen palvelu. Vuoden 2016 aikana TYP:ssä oli noin 3 200 asiakasta, mikä on yli 80 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015.

Työllistämistä edistävän monialaisen yhteispalvelun lisäksi kunnalla on lakisääteinen velvollisuus järjestää kuntouttavaa työtoimintaa pitkäaikaistyöttömille. Kuntouttavaan työtoimintaan voi osallistua työllisyyspalveluiden valmennustaloilla ja starttiryhmissä, integroiduissa työtoimintapaikoissa kunnan eri toimialoilla sekä ostopalvelupaikoissa. Vuonna 2016 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 1 293 henkilöä. Asiakasmäärä on kasvanut 6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Alle 30-vuotiaille nuorille suunnattu matalan kynnyksen palvelupiste Ohjaamo on jatkanut toimintaansa ja vuoden aikana Ohjaamossa oli noin 6 500 asiakaskontaktia. Integroitujen paikkojen asiakasmäärä oli 225, kun elinvoimaohjelman tavoitteena oli 388 asiakasta (5 % kaupungin vakinaisen henkilöstön määrästä).

Huolimatta siitä, että työttömyys kääntyi laskuun, työmarkkinatuen kuntaosuus jatkoi kasvuaan (18,7 -> 20,2 milj. euroa). Sen kasvu oli kuitenkin hieman pienempi kuin naapurikaupungeissa.

Talous- ja velkaneuvonta on siirtynyt sähköiseen palvelumuotoon, Digitaveen, 18.4.2016 alkaen. Sähköisen kanavan kautta on palveluun ilmoittautunut vuoden 2016 aikana 586 asiakasta, joka on 78 prosenttia ilmoittautuneiden kokonaismäärästä (748).

Osallisuustyössä ja kuntalaisvaikuttamisessa vuoden 2016 painopiste oli Osallistuva Vantaa -toimintatavan kehittämisessä. Kehittämisen perustana on JOHDE-toimikunnan linjaus, jossa on todettu, että aluetoimikunnat lopettavat vuonna 2017 ja tilalle valmistellaan joustava asukasosallistumisen toimintamalli, jossa ei ole pysyvää alueellista rakennetta. Svenska kommitténista tulee vaikuttamistoimielin.

Vuoden aikana otettiin käyttöön kolme uutta asukastilaa: Kansalaistoiminnan keskus Leinikki, Silkinportti ja Katrinebergin kartano. Katrinebergin kartanon kehittämishankkeelle myönnettiin Leader-rahoitus. Vastaanotokeskusten vapaaehtoistoiminnan koordinoitua jatkettiin. Lisäksi vuoden aikana toteutettiin yhteisö- ja vapaaehtoistoiminnan arviointi.

Vuoden 2016 aikana otettiin käyttöön uusi pilvipalvelutulostuskokonaisuus, jonka johdosta kyettiin vähentämään tulostamiseen liittyviä laitteita noin 2 800 kpl. Pilvipalveluiden käyttöönottoon panostettiin pilviagentti-toiminnalla, jonka avulla tavoitettiin noin 3 800 työntekijää. Sähköisten palveluiden kehittämisen muoto vaihtui ketteräksi kehittämiseksi ja vuoden 2016 aikana otettiin käyttöön kuusi uutta sähköistä palvelua. SAP-kokonaisuus päivitettiin vuoden 2016 loppuun mennessä, mikä mahdollistaa nopeutuneen SAP:n lisäksi työasemien selainversioiden päivittämisen. Tiedolla johtamisen kokonaisuus Kompassi otettiin käyttöön ja kaupunki saavutti tietoturvan perustason.

Hankintakeskuksen toiminnan keskeisiä asioita olivat hoitotarvikkeiden hankinnan ja logistiikan siirto HUS-Logistiikka liikelaitokselle sekä kaupungin oman kuljetuspalvelun siirto Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:lle. Samassa yhteydessä logistiikkakeskus lopetti toimintansa.

Tytäryhtiöiden taloushallinnon palvelutuotannon keskittäminen talouspalvelukeskukseen on edennyt suunnitellusti: vuonna 2016 talouspalvelukeskuksessa hoidettiin 44 tytäryhtiön taloushallinnon palvelut, mikä on 88 prosenttia yhtiöiden lukumäärällä mitattuna.

Vantaan kaupungin konserniohjauksen tavoitteena on toteuttaa entistä tehokkaampi konsernirakenne toteuttamalla tarvittavia konserniyhtiöiden yhtiöjärjestelyjä. Vuoden aikana toteutettiin muun muassa seitsemän maankäyttöyhtiön fuusio sekä yhden yhtiön jakautuminen. Vuoden aikana toteutettiin yleisjaoston päätöksen mukaisesti 11 kappaletta tytäryhtiöiden navigointeja. Neljä merkittävää konserniyhtiötä esittelivät toimintansa kaupunginvaltuuston iltakoulussa. Yleisjaosto antoi yhteisöille menettelytapaohjeita 69 päätöksellä ja apulaiskaupunginjohtaja 46 päätöksellä. Tämän lisäksi yhtiöiden ja yhteisöjen osalta raportoitiin vuosikellon mukaiset osavuositarkastukset. Konserniohjausta toteutettiin lisäksi aktiivisella ja ennakoivalla yhteydenpidolla.

Valtuustokauden strategisten päämäärien toteuttaminen vuonna 2016

Konserni- ja asukaspalvelujen valtuustokauden strategiset päämäärät painottuvat työllisyyden hoitamiseen, osallisuuden toteuttamiseen ja sähköisten palveluiden kehittämiseen sekä palvelumuotoilun käyttämiseen.

Työttömyysaste laski vuoden 2015 joulukuun 12,6 prosentista 12,2, prosenttiin. Työllisyyspalveluiden asiakas- ja toimenpidemäärät kasvoivat edelleen eri toiminnoissa ja projekteissa.

Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien kehittämiseksi ideointiin ja suunniteltiin Osallistuva Vantaa -toimintatapaa.

Vuoden 2016 aikana valmistui kuntalaisille suunnattuja sähköisiä palveluita yhteensä kuusi kappaletta; talous- ja velkaneuvonta, äitiysneuvola, suojattu asiakasviestintä, organisaatioiden välinen suojattu viestintä, asiointitili ja -kansio sekä asiakastietojen ylläpito.

Talousarvion toteutuminen 2016

Konserni- ja asukaspalvelujen toimintatuottojen alkuperäinen talousarvio oli 9,25 milj. euroa. Työllisyyspalveluiden määrärahamuutoksen myötä toimintatuottojen talousarviota laskettiin 9,13 milj. euroon. Toimintatuottojen toteuma vuoden lopussa oli kuitenkin 9,41 milj. euroa.

Asukaspalvelujen toimintakulujen alkuperäinen talousarvio oli 40,03 milj. euroa. Työllisyyspalvelujen määrärahamuutoksen myötä toimintakulujen talousarvio korotettiin 41,62 milj. euroon. Toimintakulujen toteuma vuoden lopussa oli 41,34 milj. euroa ollen 99,3 prosenttia muutetusta talousarviosta.

Konsernipalvelujen toimintakulujen talousarvio oli 34,38 milj. euroa. Toimintakulujen toteuma oli 31,80 milj. euroa. Kulujen alitus johtui pääosin logistiikkakeskuksen alasajosta. Valmistusta omaan käyttöön sisältyi talousarvioon 569 000 euroa. Vuoden lopussa toteuma oli 553 374 euroa ollen 97 prosenttia talousarviosta.

17

Konserni- ja asukaspalvelujen toimiala bruttoyksiköt

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	4 726	0	4 726	4 430	296
Valmistus omaan käyttöön	569	0	569	553	16
Menot	-42 593	-25	-42 618	-39 818	-2 800
Menot ilman VOK	-42 024	-25	-42 049	-39 265	-2 784
Toimintakate	-37 298	-25	-37 323	-34 834	-2 489

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talous- ja hallintopalvelut

Talous- ja hallintopalvelujen tulosalueella jatkettiin kiinteistöhallintajärjestelmän käyttöönottoprojektia yhdessä tilakeskuksen ja hankintakeskuksen kanssa. Järjestelmän käyttöönotto tapahtuu vaiheittain kolmen vuoden aikana. Vuoden 2015 aikana otettiin käyttöön kiinteistöhoitoon liittyviä toimintoja esimerkkinä viikailmoitusten antaminen kiinteistöissä. Vuonna 2016 otettiin käyttöön sekä ulkoisen vuokrauksen toiminnot, asukasvalinta ja rakentamisen prosesseja ohjaavat järjestelmät. Vuoden 2017 aikana siirrytään uuteen järjestelmään sisäisen vuokrauksen ja käyttäjäpalvelujen hallinnan osalta.

Rahoitus

Kaupungin pitkäaikainen lainakanta pieneni vuonna 2016 ensimmäistä kertaa 2000-luvulla noin 17,8 milj. euroa. Ennakoitua paremmasta talous- ja kassatilanteesta johtuen bruttolainanotto jäi 80 milj. euroon. Kaupungin pitkäaikainen lainakanta oli vuoden 2016 lopussa noin 1,060 miljardia euroa, kun se oli vuoden 2015 lopussa noin 1,078 miljardia euroa.

Kaupungin pitkäaikainen varainhankinta toteutettiin poikkeuksellisesti kahdella kiinteäkorkoisella lainalla, joista toinen oli markkinoille liikkeeseen laskettu kiinteäkorkoinen joukkovelkakirjalaina (40 milj. euroa). Kiinteäkorkoisilla lainoilla parannettiin kaupungin lainasalkun korkoriskiasemaa. Rahoituksen tulosalue hoiti vuonna 2016 myös muun muassa VTK Kiinteistöt Oy:n Metropolian laajennukseen tarvittavan 45 milj. euron suuruisen pitkäaikaisen rahoitusratkaisun.

Kaupungin korkomenot alittivat budjetin merkittävästi ollen noin 3,9 milj. euroa, mikä on historiallisen alhainen taso lainasalkun koko huomioiden.

Riskienhallinnan kehittämistä ja jalkauttamista kaupunkikonsernin organisaatiossa on jatkettu myös vuoden 2016 aikana tulosaluetasolle.

Talouspalvelukeskus

Talouspalvelukeskuksen toimintaa suunnattiin vuoden 2016 aikana vahvasti taloushallinnon prosessien ohjaamiseen kokonaisvaltaisemmin. Ostolaskujen käsittelyn osalta on saavutettu kolmen asiakastoimialan kanssa yhteistyössä 13 prosentin tehostuminen edellisvuoteen nähden mittarilla kappaletta/ henkilötyövuosi ja myyntilaskutuksen osalta vastaavasti 15 prosentin tehostuminen. Ostolaskujen käsittelyn jatkokeskittämisellä ja automaatiota lisäämällä haetaan lisähyötyjä tulevina vuosina.

Tytäryhtiöiden taloushallinnon palvelutuotannon keskittäminen talouspalvelukeskukseen on edennyt suunnitellusti: vuonna 2016 talouspalvelukeskuksessa hoidettiin 44 tytäryhtiön taloushallinnon palvelut, mikä on 88 prosenttia yhtiöiden lukumäärällä mitattuna.

Tietohallinnon palvelukeskus

Tietohallinto jatkoi tietohallinto-ohjelman 2014–2017 toteuttamista. Vuoden 2016 aikana toteutettiin seuraavat keskeiset muutokset:

- Kokeellinen toiminta käynnistettiin (SmartLab)
- Häiriöttömään palvelutoimintaan panostettiin perustamalla IT-operaatiokeskus
- Sähköisten palveluiden ketterän kehittämistoiminnan vakiinnuttaminen

Perustietotekniikan osalta automatisoitiin toimintaa ottamalla käyttöön itsepalveluportaali Ismo sekä työasemien itsepalveluportaali (MyAsset) leasinglaitteiden vaihtoa varten.

Hankintakeskus

Hoitotarvikkeiden hankinta ja varastointi siirrettiin HUS-Logistiikka liikelaitokselle ja kaupungin omana toimintana hoidetut kuljetuspalvelut Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:lle 1.4.2016.

Sosiaalisten kriteereiden huomioon ottamista hankinnoissa edistävä THL:n koordinoima Hankinnoista duunia -hanke on jatkunut koko vuoden ja päättyy keväällä 2017. Seuraavassa THL:n jatkohankkeessa, jossa Vantaan kaupunki on mukana, tavoitteena on vertaisoppimisen ja tiedonvaihdon avulla toteuttaa innovatiivisia työllistämistä tukevia julkisia hankintoja. Hanke toteutetaan yhteistyössä ruotsalaisten toimijoiden kanssa.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n ja toimialojen välillä solmittiin uudet palvelusopimukset koskien ateria-, puh-
taus-, aula- ja vartiointipalveluja.

Cloudian kilpailuttamis- ja sopimushallintajärjestelmään otettiin käyttöön konsernirakenne.

Kuntalaispalvelut

Talous- ja velkaneuvonta on siirtynyt sähköiseen palvelumuotoon, Digitaveen, 18.4.2016 alkaen. Sähköisen kanavan kautta on palveluun ilmoittautunut vuoden 2016 aikana 586 asiakasta, joka on 78 prosenttia ilmoittautuneiden kokonaismäärästä (748). Digitaven kehittämisprojekti jatkuu yhä ja se sitoo henkilöstön resursseja kehittämistyöhön. Palvelun aktiivista markkinointia ei aloitettu vielä vuonna 2016, koska kehittämistyö on ollut kesken.

Vantaa-infon käyntiasiakasmäärä vuonna 2016 oli 155 204 asiakasta, joista 80 229 oli kassa-asiointeja. Maistraatin asiakkaita oli syys-joulukuussa 250. Nettikaverin asiakasmäärät ovat nousseet vuoteen 2015 verrattuna 35 prosenttia. Huhtikuussa aloitettuun sähköisen asioinnin tukeen tuli vuoden 2016 aikana 43 yhteydenottoa. Suurin osa neuvonnasta liittyi alustan yleisneuvontaan. Puhelinpalvelut vastasivat vuonna 2016 keskimäärin 19 341 puheluun kuukaudessa. Keskimääräinen vastausprosentti oli 93 prosenttia.

ASTAn käyttö on vakiintunut ja sujuvoituu. Ohjaukselle, neuvonnalle, opastukselle ja osaamisen syventämiselle on kuitenkin tarvetta. ASTAn koulutuksia uudistettiin vuoden 2016 aikana. ASTasta järjestettiin 25 haettavissa olevaa koulutustilaisuutta vuonna 2016, ja niihin osallistui 288 osallistujaa. Lisäksi pidettiin myös erikseen pyydettyjä kutsukoulutuksia yksiköissä. Muutamista hankituista järjestelmistä ollaan tekemässä integraatioita ASTAan. Asiakirjahallinto on kaupungin uuden virastotalon suunnittelun johdosta aloittanut hallinnon asiakirjojen seulontaprojektin. Toistaiseksi töitä tehdään maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla. Kaupungin paperiasiakirjojen digitoimisesta on myös tehty suunnitelma. Koulujen arkistojen järjestämisprojekti etenee sekä peruskoulujen että lukioiden osalta.

6 Aika, Avoin osallisuus ja asiakkuus -hanke on edennyt aikataulussa. Asiointipalvelun ja kumppanuusyhteistyön nykytilan kartointu toimenpide-ehdotuksineen on valmistunut. Yhteistyömalli osana asiointipalvelun yhteiskehittämistä. Laurean kanssa on käynnistynyt pilottipalveluna elinkeinopalveluiden keskitetty yritysneuvonta. Kartointu olemassa olevista sähköisistä palvelutarjottimista on valmistunut ja kohderyhmän tarvekartoitus on toteutettu (sähköinen kysely ja työpajat). Hankkeen toinen maksatushakemus vuoden 2016 tammi-kesäkuun kuluista hyväksyttiin ja tilitettiin 12/2016.

Osallisuustyössä ja kuntalaisvaikuttamisessa vuoden 2016 painopiste oli Osallistuva Vantaa – toimintatavan kehittämisessä. Vuonna 2016 Vantaan kaupungin seitsemän aluetoimikuntaa ja Svenska kommittén kokoonoutuivat 32 kertaa. Lisäksi aluetoiminta järjesti yhteensä 12 osallisuustilaisuutta kuntalaisille. Kaupungin johdon asukasfoorumi järjestettiin keväällä Sotungissa ja maahanmuuttajille suunnattu foorumi järjestettiin syksyllä Tikkurilassa. Osallisuuskoulutukset käynnistyivät syksyllä 2016. Koulutuksiin osallistui noin 50 kaupungin työntekijää.

Syksyllä 2016 toteutettiin yhteisö- ja vapaaehtoistoiminnan yksikön arviointi. Vuoden aikana aloitettiin kehittämistyö Vantaan vapaaehtoistoiminnan linjauksen mukaisesti. Vapaaehtoistoiminnan kursseja järjestettiin kolme (yhteensä 67 osallistujaa). Vapaaehtoistyön koordinaatiota turvapaikanhakijoiden tueksi vastaanotto-keskuksissa jatkettiin. Vuoden 2016 koulutettuja vapaaehtoisia on noin 400, joista noin 100 toimii aktiivisesti. Toimintaryhmien tarjonta on monipuolistunut. Syksyn aikana on panostettu erityisesti aktiivisen toimijuuden tukemiseen mahdollistamalla turvapaikanhakijoiden toimiminen vapaaehtoisina.

Vuoden aikana otettiin käyttöön kolme uutta asukastilaa: Kansalaistoiminnan keskus Leinikki, Silkinportti ja Katrinebergin kartano. Katrinebergin kartanon kehittämishankkeelle myönnettiin Leader-rahoitus. Lisäksi, Katrinebergin kartanopuiston kehittämisestä valmistui yleissuunnitelma, jonka osana aloitettiin hanke kotieläinpihan toteuttamiseksi. Järjestötilojen osalta; Vantaan työttömien yhdistysten, Mielenterveysyhdistys Hyvät Tuulet ry:n Myöhätuulen sekä Kotiseututalo Påkas ry:n vuokrasopimukset uusittiin ja vuokraan myönnettiin kuntalaispalvelujen toimitilatuki. Velmu ry:n kanssa tehtiin yhteistyötä uusien bändiharjoitustilojen mahdollistamiseksi.

Terveysten ja hyvinvoinnin avustuksia myönnettiin 199 300 euroa sekä merkittävää yhteiskunnallista työtä tekevien järjestöjen, yhteisöjen ja toimintaryhmien avustuksia 480 000 euroa yhteensä 94 hakijalle. Yleisjaoston

jakamien avustuksien perusteet uusittiin syksyllä ja uutena avustusluokkana avustuksiin lisättiin ystävyysseurojen toiminta-avustukset. Sisäinen tarkastus suoritti yleisjaoston jakamille avustuksille kaksi tarkastusta: jälkitarkastus vuonna 2014 merkittävää yhteiskunnallista työtä tekeville järjestöille myönnettyille avustuksille suoritettiin kesäkuussa 2016 sekä yleisjaoston myöntämien avustuksien tarkastus maaliskokuussa 2016.

Yhteisen pöydän toiminta laajeni edelleen yhteistyössä Vantaan kaupungin, Vantaan seurakuntien, kolmannen sektorin ja hävikkiä lahjoittavien yritysten (noin 35) kanssa. Yhteinen pöytä kuljettaa hävikkiruokaa noin 35 kohteeseen ja yli 30 000 kiloa viikossa. Yhteisen pöydän verkostossa oli loppuvuonna jo kymmenkunta yhteisöruokailua viikossa ja runsaasti erilaisia tapoja jakaa ruoka-apua.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen asiakasmäärät olivat ennallaan. Keskimäärin yhteydenottoja on noin kymmenen päivässä.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Talous- ja hallintopalvelut

Kiinteistöhallintajärjestelmän määrittely ja kilpailuttaminen toteutettiin siten, että käyttäjäpalvelujen hallinta on integroituna ja digitalisoituna toimitilojen hallinnan yhteyteen. Digitalisoinnin tarkoituksena on säästää noin neljän henkilötyövuoden työpanos turhia työvaiheita poistamalla.

Talousspalvelukeskus

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteinä on jatkettu talousspalvelujen keskittämistä talousspalvelukeskukseen. Tytäryhtiöiden taloushallinnon keskittäminen on edennyt suunnitelman mukaisesti. Talousspalvelujen jatkokeskittäminen ostolaskujen tiliointitehtävien osalta on edistynyt kolmen asiakastoi-
mialan kanssa yhteistyössä. Keskittämistyötä ja automaatioasteen kasvattamista tullaan jatkamaan tulevana vuosina.

Tietohallinnon palvelukeskus

Tietohallinto toteutti tietohallinto-ohjelmaa talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman puitteissa. Pilvitulos-
tusratkaisu saatiin käyttöön 90 prosenttisesti vuoden 2016 aikana ja sen avulla vähennettiin tulostinlaitemää-
rää noin 2 800 kpl. Toimialat vastaavat säästöjen saavuttamisesta tulostusmäärien vähentämisen muodossa.

Hankintakeskus

Hankintakeskuksen tavoitteena on materiaali- ja kustannustehokkaan kalustemallin luominen ja uusien malli-
en käyttöönotto vuonna 2017. Vuoden 2016 aikana on laadittu kalustekilpailutuksen tarjouspyyntömateriaali
mutta varsinainen kilpailutus siirtyi vuoden 2017 alkuun. Olemassa olevien kalusteiden kierrätystä on jo to-
teutettu työllisyyspalvelujen toimesta.

Sähköisen hankintasopimusten hallintajärjestelmään on viety sopimus pohjat ja järjestelmä on käyttöönotto-
valmiina. Hankintakeskus on vienyt joitakin sopimuksia vuonna 2016 ja vuoden 2017 alusta viedään kaikki
hankintakeskuksen sopimukset.

Kuntalaispalvelut

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteinä on jatkettu kaupunkitasoisen monikanavai-
sen keskitetyn asiakaspalvelun kehittämistyötä. Kaupunginjohtajan nimeämän suunnittelutyöryhmän työ-
kentely on alkanut ja ohjausryhmä on aloittanut työskentelynsä. Kaupunkitasoinen kartoitus asiointipalvelusta
on tehty riittävällä tasolla. Yhdentyvän viestinnän kilpailutukseen liittyvä neuvottelukierros on käyty ja tar-
jousdokumenttien viimeistely on käynnissä. Arkiston digitoinnin arviointi on tehty. Asiakirjahallinnon kehittä-
misprojektin mukaisia kehittämissuhteita on jatkettu ja edistetty.

Talousarvion toteutuminen

Talous- ja hallintopalvelujen toimintakulujen talousarvio oli 1,19 milj. euroa ja toteuma 1,13 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat noin 68 000 euroa.

Rahoituksen tulosalueen toimintakulut alittivat vuoden 2016 talousarvion johtuen muun muassa henkilöstömäärän vähenemisestä sekä lainasalkun hallintajärjestelmän päivityksen siirtymisestä vuodelle 2017.

Talousspalvelukeskuksen toimintatuotot ylittyivät 17,7 prosenttia ja toimintakulut toteutuivat talousarvion mukaisesti. Toimintakatteella mitattuna talousspalvelukeskuksen toteuma alitti talousarvion ollen 94,3 prosenttia talousarviosta.

Tietohallinnon palvelukeskuksen talousarviossa oli toimintatuottoja budjetoitu 1,42 milj. euroa. Vuoden lopussa oli tuottoja toteutunut 1,13 milj. euroa, eli 79,5 prosenttia talousarviosta. Toimintakuluja oli budjetoitu 24,94 milj. euroa. Vuoden lopussa kuluja oli toteutunut 23,71 milj. euroa eli 95,1 prosenttia (henkilöstökulut 86,3 %). Toimintakatteella mitattuna tietohallinnon palvelukeskuksen toteuma alitti talousarvion ollen 96,0 prosenttia talousarviosta.

Valmistusta omaan käyttöön oli budjetoitu talousarvioon 569 000 euroa, josta toteutui 553 374 euroa eli 97,3 prosenttia. Aineettoman omaisuuden investointeja oli talousarviossa budjetoitu 6,2 milj. euroa (0,5 milj. euroa Apottiin), josta toteutui 5,4 milj. euroa, eli 87,1 prosenttia (Apotin toteuma oli 256 000 euroa). Toteuma ilman Apottia 90,3 prosenttia. Apotin alhainen toteuma johtui Apottiin suunniteltujen rekrytointien myöhästyisestä.

Hankintakeskukselle oli talousarvioon budjetoitu toimintatuottoja 1,56 milj. euroa. Vuoden lopussa oli toimintatuottoja toteutunut 1,43 milj. euroa. Toimintakuluja oli hankintakeskukselle budjetoitu 5,20 milj. euroa. Vuoden lopussa oli kuluja toteutunut 3,97 milj. euroa. Toteuman ero talousarvioon nähden johtuu logistiikkakeskuksen alasajon toteuttamisesta. Toimintakatteella mitattuna hankintakeskuksen toteuma alitti talousarvion ollen 73,2 prosenttia talousarviosta.

Kuntalaispalvelujen talousarviossa toimintatuottoja oli budjetoitu 656 105 euroa. Vuoden lopussa tuottoja oli toteutunut 655 813 euroa. Toimintakuluja oli talousarvioon budjetoitu 6,20 milj. euroa. Vuoden lopussa oli kuluja toteutunut 6,05 milj. euroa ollen 98 prosenttia talousarviosta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Talousspalvelukeskus			
Käsitellyt ostolaskut, kpl/ htv – palvelukeskus	27 027	27 900	28 938
Käsitellyt ostolaskut, kpl/ htv – 3 toimialan mittaustulos	7 390	7 501	8 338
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/ htv – palvelukeskus	38 666	39 000	42 285
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/ htv – 3 toimialan mittaustulos	6 201	6 294	7 118
Kirjanpito tehtäviin sitoutuneet htv:t – 3 toimialan mittaustulos	11,2	11,0	10,0
Tytäryhtiöiden kirjanpidon keskittämisaste, %	53 %	84 %	88 %
Tietohallinto			
Pilvessä olevien toimintojen määrä, kpl	8	8	17
Mobiili laitemäärä / oppilas	0,5	1	1
Pilotinomainen toiminta			
Testattujen laitteiden määrä, kpl	0	10	10
Tuotantoon siirrettyjen ratkaisujen määrä, kpl	0	1	0
Kuntalaispalvelut			
Tulosalueella avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lukumäärä	170	170	170
Järjestö- ja asukastiloihin myönnetty käyttövuorot (käyttöaste)	..	85 %	87 %
DigiTaven käyttäjien osuus talous- ja velkaneuvonnan kokonaisasiakasmäärästä*	..	25 %	78 %
Ruokahävikin talteenotto (kg / vko)		25 000	27 000

17 70

Työllisyyspalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	4 526	-120	4 406	4 977	-571
Menot	-33 078	-1 488	-34 566	-34 447	-118
Toimintakate	-28 552	-1 608	-30 160	-29 470	-690

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Työllisyyspalvelut vastaa kaupungin työllisyyden edistämisestä ja kehittämisestä, yhteistyöstä työvoimahallinnon ja yritysten kanssa, kaupungin työpajatoiminnoista nuorten työpajatoimintaa lukuun ottamatta, ja koordinoi työllisyyden edistämiseen liittyvää toimintaa.

Vuonna 2016 työllisyystilanne jatkui haastavana, mutta loppuvuodesta työttömyys kääntyi laskuun. Joulukuun 2016 lopussa Vantaan työttömyysaste oli 12,2 prosenttia. Työttömiä työnhakijoita oli 13 744, mikä on 2,4 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2016 lopussa yhtäjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita oli 4 877 henkilöä, 2,5 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2015 lopussa. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 1 454, mikä on 0,1 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Hallituksen yhtenä kärkihankkeena on työvoimahallinnon uudistaminen. Työvoima- ja yrityspalvelujen alueellisiin kokeiluihin valittiin kesäkuussa 2016 yhdeksän aluetta. Vantaan ja pääkaupunkiseudun kuntien osalta valmistellaan erillisratkaisua, jossa linjataan ns. kasvupalvelujen järjestämisvastuu. Erillisratkaisusta saadaan

tarkemmat päätökset vuoden 2017 alkupuolella. Työllisyyspalvelut on varautunut sopeuttamaan toimintaansa nopealla aikataululla erillISRatkaisun tuomiin muutoksiin.

Kesäkuussa 2016 työllisyyspalvelut muutti uusiin toimitiloihin Vernissakatu 1:een. Kahdessa kerroksessa toimivaan monitilatoimistoon keskitettiin tulosalueen kaikki yksiköt valmennustaloja ja nuorten Ohjaamopalvelupistettä lukuun ottamatta. Vernissakatu 1:een siirtyi kuitenkin ajanvarauksella sovittavat Ohjaamon asiakasajat.

Työllisyyspalvelujen johtaja Heidi Nygren siirtyi uusiin tehtäviin 1.9.2016. Kaupunginhallitus valitsi 12.12.2016 työllisyyspalveluiden uudeksi johtajaksi Timo Saaren, joka aloittaa virassa 1.1.2017.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu TYP on kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston ja Kansaneläkelaitoksen yhteistyössä järjestämä lakisääteinen palvelu. Vuoden 2016 aikana TYP:ssä oli noin 3 200 asiakasta, mikä on yli 80 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Muutos johtuu TYP-toiminnan lakisääteistämisestä 1.1.2015 alkaen, mikä laajensi asiakaskuntaa huomattavasti. TYPin henkilöstömäärää kasvatettiin vastaamaan lakisääteistämisestä johtuvaan asiakasmäärän kasvuun ja vuoden lopussa Vantaan TYPissä työskenteli yhteensä 35 henkilöä erilaisissa asiakastyötehtävissä kolmesta eri hallintokunnasta. TYP onkin työllisyyspalvelujen suurin palveluyksikkö. Vuoden 2016 aikana uudistettiin yhdessä henkilöstön kanssa palveluprosesseja pitäen keskiössä asiakkaan ja hänen vaivattoman asiointinsa uusissa tiloissa Vernissakadulla. Tiedonkulkua kolmen eri hallintokunnan toimijoiden välillä parannettiin muun muassa uudistamalla kokouskäytäntöä. Asiakaspalvelua ja ajanvarauskäytäntöjämme tehostettiin palvelusihteerin toiminnoilla. Asiakkaita saatiin vuonna 2016 eteenpäin 997.

Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus järjestää kuntouttavaa työtoimintaa pitkäaikaistyöttömille. Kuntouttavaan työtoimintaan voi osallistua työllisyyspalvelujen valmennustaloilla ja starttiryhmissä, integroiduissa työtoimintapaikoissa kunnan eri toimialoilla sekä ostopalvelupaikoissa. Vuonna 2016 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 1 293 henkilöä. Asiakasmäärä on kasvanut 6 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Vantaan elinvoimaohjelman 2014–2016 tavoitteena oli nostaa kaupungin toimialoilla integroiduissa kuntouttavan työtoiminnan paikoissa olevien asiakkaiden määrä viiteen prosenttiin suhteessa kaupungin vakinaiseen henkilöstön määrästä. Tähän tavoitteeseen ei päästy. Vuonna 2016 integroitujen paikkojen asiakasmäärä oli 225, kun tavoitteena oli 388 asiakasta.

Työllisyyspalveluilla on kolme valmennustaloa: Koutsi Tuupakassa, Reeli Koivukylässä ja Valo Korsossa. Valmennustaloissa toimivat muun muassa keittiöalan, remonttialan, laitoshuollon, pesulatoiminnan, kuljetusalan ja tekstiili- ja kädentaitojen valmennusyksiköitä, joissa asiakkaat voivat osallistua työkokeiluun tai kuntouttavaan työtoimintaan. Asiakkailla on toiminnan aikana mahdollisuus myös sosiaaliohjaukseen ja uraohjaukseen elämänhallinnan parantamiseksi ja työllisyys- ja koulutuspolkujen löytymiseksi. Vuoden 2016 aikana valmennustalojen toiminnassa pyrittiin lisäämään erityisesti opinnollistamista. Vuoden aikana valmennustaloille saatiin myös kuusi uutta vakituista työvalmennusohjaajan paikkaa.

Valmennustalo Valossa toimii seitsemän valmennusyksikköä. Atk-opastusta tarjoavan Opastimen toiminta laajennettiin ja atk-opastusta on tarjolla nyt työkokeilun lisäksi kuntouttavana työtoimintana. Vuonna 2016 Valossa oli yhteensä 442 asiakasta (työkokeilussa 80, kuntouttavassa työtoiminnassa valmennusyksiköissä 304 ja Sosku-hankkeessa 58 henkilöä). Kaupunginhallitus hyväksyi 5.9.2016 Valon tilatarveselvityksen ja Valolle etsitään korvaavia tiloja.

Reelissä toimii neljä valmennusyksikköä. Reelin pesulaan on keskitetty kaupungin päiväkotien pyykkihuolto. Pesula saavutti vuoden aikana täyden kapasiteettinsa, kun kaupungin kaikki sovitut päiväkodit liittyivät palvelun piiriin. Lisäksi Reeliin keskitettiin valmennustalojen kuljetuspalvelut, joista muodostettiin logistiikkayksikkö ja loppuvuodesta käynnistettiin kiinteistöhuoltopalvelujen valmennusyksikkö, joka vastaa kaikkien valmennustalojen kiinteistöhuollosta. Kaupunkitasoinen kalustekierrätysvarasto valmistui joulukuussa. Vuonna 2016 Reelissä oli yhteensä 108 asiakasta.

Koutsissa toimii seitsemän valmennusyksikköä. Koutsin toiminta laajeni vuoden 2016 aikana, kun sivistystoimen koulukalustekunnostus siirtyi Koutsin puutyövalmennusyksikköön. Maahanmuuttaja-asiakkaille aloitettiin suomen kielen aktivointi pajajaksojen yhteyteen. Vuonna 2016 Koutsissa oli yhteensä 252 asiakasta (kuntouttavassa työtoiminnassa 112 ja työkokeilussa 140 henkilöä).

Työllisyyspalvelujen yritysysteistyö keskitettiin uuden organisaation myötä Yritysohjaamoon. Yritysohjaamo tekee rekrytointiyhteistyötä ja järjestää muun muassa täsmärekryjä, yrityskäyntejä, yksilöohjausta ja työnhakuklubeja. Vantaan suurin rekrytointitapahtuma Megarekry järjestettiin Flamingossa 12.10.2016. Näytteilleasettajia oli 71 ja kävijöitä noin 3 600.

Projektit ja hankkeet ovat keskeinen osa työllisyyspalvelujen toiminnan kehittämistä. Työllisyyspalveluissa toimii useita ulkopuolista rahoitusta saavia hankkeita. Työrasti-projekti aloitti toimintansa toukokuussa 2016. Projektissa ohjataan 30–54-vuotiaita, yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneita työttömiä työkokeilun kautta työhön ja opintoihin. Asiakkaita oli ensimmäisen puolen vuoden aikana 322. Heistä vuoden loppuun mennessä työllistyi 28. Opiskelemaan lähti 11 asiakasta. Työrasti-projekti kestää vuoden 2018 loppuun saakka. Rahoittajia ovat Uudenmaan TE-toimisto ja Vantaan kaupunki.

Kesäkuussa 2016 aloitti ViVa – virtaviivaisuutta valtavirtaistamiseen –projekti, jonka tavoitteena on lisätä työntekijöiden asiantuntijuutta sukupuoli- ja yhdenvertaisuusasioissa sekä niiden vaikutusta työllistymiseen ja työllistymistä tukeviin palveluihin. Projekti on Vantaan ja Espoon ESR-rahoitteinen yhteishanke ja se kestää toukokuuhun 2018 saakka.

Nevo Tiija – uusi aika –projektin tavoitteena on tukea romanien työllistymis- ja koulutuspolkuja ja vahvistaa Vantaan kaupungin työllisyyspalvelujen ja muiden toimijoiden osaamista romanityössä. Työmalleja kehitetään yhdessä valtakunnallisen Nevo Tiija –verkon kanssa. Projekti aloitettiin syyskuussa 2016 ja se kestää joulukuuhun 2018 saakka.

Nuorten palvelut Ohjaamo -yksikköön kuuluu Ohjaamo Vantaa -hanke sekä nuorten työllisyydenhoidon palvelut. Ohjaamo-projekti on alle 30-vuotiaille suunnattu matalan kynnyksen palvelupiste, missä nuoret saavat apua, tukea ja neuvontaa muun muassa työnhakuun, opiskeluun, asuntoasioihin ja etuuksiin liittyvissä asioissa. Vuonna 2016 Ohjaamossa oli noin 6 500 asiakaskontaktia. Avoimille työmarkkinoille työllistyi 273 asiakasta ja koulutuksen aloitti 155 asiakasta. ESR-rahoitteinen Ohjaamo Vantaa on osa valtakunnallista Ohjaamo-hankkeiden verkostoa. Projektikausi on 1.3.2015–28.2.2018.

Sosiaalisen kuntoutuksen valtakunnallinen kehittämishanke - Sosku kehittää kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden siirtymiä. Asiakaslähtöinen toiminta on tavoittanut hyvin vaikeissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä ja saanut heitä aktivoitua. Asiakkaita vuonna 2016 oli ryhmissä 58. ESR-rahoitteisen projekti jatkuu vuoden 2017 loppuun saakka ja sen pääkoordinoijana on Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Hankinnoista duunia –hankkeen tavoitteena on vakiinnuttaa sosiaaliset kriteerit osaksi Vantaan kaupungin hankintoja. Vuoden 2016 aikana kilpailutusprosessin eri vaiheissa oli 11 eri hankintaa, joissa pilotoitiin työllistämisehtoa. Näistä kolmen hankinnan kautta syntyneisiin työpaikkoihin työllistyi yhdeksän henkilöä. Hanke on järjestänyt koulutusta sekä kaupungin hankinta-asiantuntijoille että työllisyyspalvelujen henkilöstölle. ESR-rahoitteinen hanke aloitettiin toukokuussa 2015 ja se jatkuu kesäkuuhun 2017 saakka. Sen pääkoordinoija on THL.

Työllisyyspalvelut tukee yrityksiä ja järjestöjä työttömän palkkaamisessa palkkatukityöhön. Yrityksille myönnettävää Valtti-tukea myönnettiin 63 henkilön työllistämiseen. Valtti-tuen suuruus on 500 euroa kuukaudessa. Järjestöille myönnettävää työllistämisen lisätukea myönnettiin 87 palkkatuki-työntekijän palkkaamiseen. Järjestöjen työllistämistuki on 300 euroa kuukaudessa. Toteutuneet luvut ovat selvästi alhaisempia kuin vuonna 2015. Järjestöjen osalta selityksenä on palkkatukiehtojen muutos, joka vähensi järjestöjen tarvetta anoa kaupungilta lisätukea työllistämisen tueksi. Lisäksi työllisyyspalvelut myönsi avustusta järjestöille erilaisiin työllisyyttä edistäviin hankkeisiin.

Työllisyyspalvelut vastaa kaupungin palkkatukityöllistämistä. Vuoden 2016 aikana Vantaan kaupungin eri toimipisteissä työskenteli yhteensä 435 palkkatuella työllistettyä henkilöä. Palkkatuella rahoitetun oppisopimuskoulutuksen aloitti 39 henkilöä. Kesätyöpaikka kunnan tehtävissä rahoitettiin 96:lle ilman kesätyöpaikkaa jääneelle opiskelijalle, jotka olisivat muuten joutuneet hakemaan toimeentulotukea kesän ajaksi.

Kesätyösetelin avulla tuettiin 15–18-vuotiaiden vantaalaisnuorten työllistymistä yrityksiin ja yhdistyksiin. Vuonna 2016 myönnettiin 440 kesätyöseteliä 318 yritykselle ja 122 yhdistykselle. Luvuissa on huomattavaa kasvua verrattuna edelliseen vuoteen. Yhden kesätyösetelin arvo oli 300 euroa. Lisäksi työllisyyspalvelut myönsi avustusta järjestöille erilaisiin työllisyyttä edistäviin hankkeisiin.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Työllisyyspalvelujen organisaatio uudistui 1.3.2016 alkaen. Uudessa matriisiorganisaatiossa on seitsemän yksikköä: Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu TYP, Nuorten palvelut Ohjaamo, Valmennustalo Koutsu, Valmennustalo Reeli, Valmennustalo Valo, Työelämään valmennuspalvelut ja Yritysohjaamo. Matriisissa toimii kolme palvelupäällikköä, joiden vastuualueet ovat asiakaspalvelu, tuotepalvelu ja verkostopalvelu.

Työllisyyspalvelujen henkilökunta työvalmennustaloja lukuun ottamatta siirtyi 2016 kesällä uusiin tiloihin osoitteeseen Vernissakatu 1. Saman talon viidennessä kerroksessa toimii myös TE-toimisto. Vantaan Valo työvalmennustalon todettiin vuoden lopussa tulleen käyttöikänsä päähän ja sille alettiin etsimään korvaavia tiloja. Muutto ei kuitenkaan toteutunut vielä vuoden loppuun mennessä. Hosantiellä olevaa työvalmennustaloa laajennettiin kun hankintakeskuksen entinen varasto siirtyi työllisyyspalveluille. Tiloissa alettiin toteuttaa kaupungin kalustekierrätystä ja samaa tarkoitusta varten työllisyyspalveluille siirtyi tiloja myös sivistystoimen toimialalta osoitteessa Tuupakantie 4.

Vuonna 2013 aloitetun Tekesin osarahoittaman Vantaan kaupungin työllisyyspalvelujen asiakaslähtöisen ja innovatiivisen liiketoimintamallin kehittäminen –projekti päättyi kesäkuussa 2016. Projektin aikana kehitettiin työllisyyspalvelujen liiketoimintamalli, joka on asiakaslähtöinen ja jossa huomioidaan kestävä muutos ja johtaminen.

Avoin oppimiskeskus on työllisyyspalvelujen sisäinen hanke, jonka tavoitteena on luoda asiakkaille toimiva palveluprosessi uudenlaiseen oppimiseen ja opinnollistamiseen kaupungin sisällä ja yrityksissä. Toimintamallia kehitetään yhteistyössä asiakkaiden, oppilaitosten ja yritysten kanssa.

Talousarvion toteutuminen

Työllisyyspalveluiden toimintakulujen alkuperäinen talousarvio vuodelle 2016 oli 33,09 milj. euroa. Varhaisessa vaiheessa huomattiin, että työmarkkinatuen kuntaosuus tulee ylittämään kehyksen ja toimintakuluihin haettiin 1,48 milj. euron lisäys (muutettu TA 34,57 milj. euroa). Toimintakulujen toteuma oli lopulta 34,45 milj. euroa.

Kunnan rahoitusosuus työmarkkinatuesta on 50 prosenttia yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden osalta ja 70 prosenttia, jos työmarkkinatukea on maksettu yli 1 000 päivää. Huono työllisyystilanne ja irtisanomiset näkyvät parin vuoden viiveellä työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvuna. Vuonna 2016 Vantaan rahoitusosuus työmarkkinatuesta oli 20,2 miljoonaa euroa. Palkkatukia käytettiin hieman enemmän kuin edellisenä vuonna eli 6,3 milj. euroa. Valtion korvaus kuntouttavasta työtoiminnasta kasvoi 663 000 euroon johtuen kuntouttavan työtoiminnan asiakasvolyymien kasvusta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärän vuosimuutos (%)	11 %	+ 10 %	6 %
Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste	12,20 %	13,40 %	12,50 %
Saadun projektirahoituksen määrä (€)	1 151 436	562 629	775 212

12

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Vastuhenkilö: Jukka T Salminen

Toimielin: Sosiaali- ja terveyslautakunta

Puheenjohtaja: Mari Niemi-Saari

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	71 495	0	71 495	71 485	10
Menot	-663 156	-137	-663 293	-640 669	-22 624
Toimintakate	-591 661	-137	-591 798	-569 184	-22 613

12

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala ilman erikoissairaanhoitoa

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	70 895	0	70 895	70 422	473
Menot	-436 425	-137	-436 562	-422 054	-14 507
Toimintakate	-365 530	-137	-365 667	-351 633	-14 034

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2016

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala jatkoi vuonna 2016 toiminnan tuloksellista ja määrätietoista kehittämistä kasvavan kaupungin asukkaiden tarpeisiin vastaamiseksi. Vuoden 2016 alkupuolella toteutetun asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella sosiaali- ja terveystalvelujen asiakkaat olivat erittäin tyytyväisiä saamiinsa palveluihin; tulokset paranivat entisestään kahden vuoden takaiseen kyselyyn verrattuna keskiarvon ollessa kouluarvosana-asteikoilla 8,85.

Toimialalla edistettiin uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmä Epicin käyttöönottoa Apotti-hankkeessa, mikä vaati Apotti-hankkeeseen siirtyneen henkilökunnan lisäksi runsaasti työpanosta toimialan edustajilta. Uuden järjestelmän käyttöönotto alkaa yhteistyökumppaneista ensimmäisenä Vantaalla loppuvuodesta 2018.

Palvelusetelimallin laajentamisen mahdollistava sähköinen palvelusetelijärjestelmä PSOP otettiin käyttöön, ja ensimmäiset kolme palveluseteliä vietiin järjestelmän kautta toteutettavaksi. Lisäksi päätettiin viiden uuden palvelusetelin käyttöönotosta vuoden 2017 alkupuolella.

Yhteistyön kehittämistä erikoissairaanhoidon kanssa jatkettiin. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen integraatiota edistettiin käynnistämällä ilman ajanvarausta toimivat matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelupisteet Tikkurilan ja Martinlaakson terveysasemilla terveyspalvelujen, päihdepalvelujen ja HYKS psykiatrian yhteistyönä. Päihdepalvelut aloitti yhteistyön HUS:n kanssa Peijaksen sairaalan päivystyksessä. Erikoislääkärikonsultaatiota terveysasemilla jatkettiin. HUS lastenpsykiatrian, perheneuvolan ja lastensuojelun asiakasprosessin kehittämiseksi on päällekkäistä työtä saatu poistumaan.

Vuoden 2016 aikana saatiin kaikki terveysasemien lääkärihakannat täytettyä, myös sijaistilanne oli hyvä. Vantaalaiset kävivät terveysasemalääkärillä 185 231 kertaa, mikä on 1,9 prosenttia edellisvuotta enemmän. Keskimäärin omalle lääkärille pääsi kiireettömässä asiassa 24 päivässä. Hoidon tarve arvioidaan aina yksilöllisesti, joten vastaanotolle voi päästä huomattavasti nopeamminkin; esim. joulukuussa Vantaan terveysasemien omille lääkäreille pääsi kiireettömässä asioissa lyhimmillään 14 päivässä (kolmas vapaa aika Länsimäen terveysasemalla). Päiväpoliklinikoille pääsi alle tunnissa 68 prosenttia potilaista, parhaimmillaan jopa 15 minuutissa Korson terveysasemalla.

Vuoden aikana Vantaan sisällä tehtiin 526 terveysasemavaihtoa. Vantaan terveysasemilta siirtyi 405 henkilöä muihin kuntiin ja 275 muun kunnan asukasta valitsi Vantaan hoitopaikakseen.

Vantaan terveyskeskuspäivystys siirtyi vuoden alussa HYKS Akuutin tuottamaksi, ja päivystys toteutui sopimuksen mukaisesti. Suun terveydenhuollon liikelaitoksen palvelutuotanto toteutui palvelusopimuksen mukaisesti.

Perhepalveluissa valmisteltiin suuri toiminnallinen muutos toimeentulotuen perusosan päätöksenteon ja maksatuksen siirtyessä Kelalle vuoden 2017 alussa. Kunnan tehtäväksi jäi täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen, ja aikuissosiaalityön organisaatiota uudistettiin vastaamaan muuttuneita tehtäviä. Vuonna 2016 toimeentulotukea sai 15 037 vantaalaista kotitaloutta, mikä on 2,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Vantaan työttömyysaste oli vuoden 2016 lopussa 12,2 prosenttia (12,6 % v. 2015); pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi laskuun lokakuussa 2016.

Perhepalveluissa jatkettiin palvelujen painopisteen siirtämistä uuden sosiaalihuoltolain mukaisesti varhaiseen tukeen. Uudistusten tavoitteena on saada tuettua yhä useampaa lasta ja perhettä ilman lastensuojelun asiakkuutta. Vantaalla lastensuojeluilmoituksia vastaanotettiin vuoden aikana 4 392 lapsesta, mikä vastaa edellisvuoden määrää. Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallisen sosiaalityön asiakasmäärä väheni 8,8 prosenttiin Vantaan 0-17-vuotiaista (4 091 lasta) edellisvuoden 9,1 prosentista. Avohuollon tukitoimisijoitukset lisääntyivät ja kiireelliset sijoitukset vähenivät selvästi.

Maahanmuuttajapalveluyksikön tehtävänä on tarjota kotoutumislain mukaiset vastaanottopalvelut Vantaalle muuttaville oleskeluluvan saaneille pakolaisille ja paluumuuttajille. Vuoden aikana yksikön henkilöstömäärää vahvistettiin vastaamaan odotettua asiakasmäärän kasvua. Uusien pakolaisasiakkaiden määrä (557 asiakasta) kasvoi yli sadalla prosentilla edellisvuodesta, paluumuuttaja-asiakkaiden määrä säilyi alle kuudessakymmenessä.

Omassa kodissa asui vuoden 2016 lopussa 92,7 prosenttia Vantaan 75 vuotta täyttäneistä. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli 9,1 prosenttia vantaalaisvanhuksista, ja heidän luokse tehtiin yli 753 000 kotihoidon käyntiä. Käyntimäärät kasvoivat edellisvuodesta lähes 5 prosenttia, myös käynnit asiakasta kohden kasvoivat hieman. Resurssien tarkoituksenmukaiseksi ohjaamiseksi vuoden aikana otettiin asteittain käyttöön kaikissa kotihoidon yksiköissä toiminnanohjausjärjestelmä. Kotikuntoutuksen kehittäminen vanhuspalvelujen ja kuntoutusyksikön yhteistyönä käynnistettiin.

Hoiva-asumisessa jatkettiin palvelurakenteen uudistamista muuttamalla laitoshoitopaikkoja tehostetuksi asumispalveluksi asteittain vapautuvien paikkojen myötä. Vuoden 2016 lopussa pitkäaikaisessa laitoshoidossa oli enää 0,8 prosenttia Vantaan 75 vuotta täyttäneistä.

Vanhus- ja vammaispalveluissa jatkettiin ja laajennettiin ns. Malminiitty-hanketta, jossa työllistetään kehitysvammaisia uudella toimintamallilla.

Valtuustokauden strategisten päämäärien toteuttaminen vuonna 2016

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala jatkoi valtuustokauden strategisen tavoitteiden toteuttamista mm. jatkamalla asukkaiden hyvinvointia vahvistavien palvelujen kustannustietoista uudistamista, laajentamalla asiakkaiden valinnanvapautta vaihtoehtoisilla palvelujen tuotantotavoilla sekä osallistumalla hallintorajat ylittävien hyvinvointiohjelmien toimeenpanoon.

Toimialan raportointivastuulla olevat strategiset päämäärien kehityssuunnat olivat positiivisia. Kansallisiin vertailutietoihin perustuvien mittareiden osalta tietoja vuodelta 2016 ei arviointiin ollut käytettävissä.

Talousarvion toteutuminen 2016

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan menot vuonna 2016 olivat 640,7 milj. euroa ja tulot 71,5 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon oman palvelutuotannon menot ilman toimeentulotuen avustuksia vuonna 2016 olivat 365,1 milj. euroa ja tulot 40,3 milj. euroa. Oman palvelutuotannon menot ilman toimeentulotuen avustuksia alitti alkuperäisen määrärahan 10,0 milj. eurolla (2,7 %) ja tuloja kertyi 0,7 milj. euroa enemmän (1,9 %). Tilinpäätöksen 2016 menototeuma oli 1,5 prosenttia suurempi kuin tilinpäätös 2015.

Kaupungin lomapalkkajaksotuksiin tehty kirjanpidollinen korjaus pienensi menototeumaa 1,8 milj. euroa. Palvelutuotannossa merkittävimmät säästöt syntyivät yhteispäivystyksen ennakoitua matalammasta kustannuksesta (1,6 milj. euroa), mielenterveyskuntoutujien ostopalveluista (1,8 milj. euroa). Materiaalihankinnat pysyivät vuoden 2015 tasolla (säästö talousarvioon nähden 0,5 milj. euroa). Henkilöstömenot mukaan lukien työvoiman vuokraus toteutuivat käyttösuunnitelman mukaisina, kun lomapalkkajaksotuksen vaikutus on eliminoitu. Toimialan varhaiseläkemaksut toteutuivat 0,5 milj. euroa ennakkoarviota matalampina.

Sosiaali- ja terveystoimen oman toiminnan määrärahoihin ilman toimeentulotukea ei esitetty muutoksia kaupunginvaltuustolle vuonna 2016. Opiskelijoiden ja koululaisten palkkaamista varten tarkoitettuja määrärahoja siirrettiin kaupunginjohtajan päätöksellä toimialalle 0,1 milj. euroa.

Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä määrärahaa 10,7 milj. euroa parempi.

Toimeentulotuen menot vuonna 2016 olivat 57,0 milj. euroa ja tulot 30,1 milj. euroa. Menot alittivat alkuperäisen määrärahan 4,4 milj. eurolla ja tulot 1,2 milj. eurolla.

Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä määrärahaa 3,2 milj. euroa parempi.

Erikoissairaanhoidon menot vuonna 2016 olivat 218,6 milj. euroa ja tulot 1,1 milj. euroa. Menot alittivat alkuperäisen määrärahan 8,1 milj. eurolla ja tuloja kertyi 0,5 milj. euroa enemmän.

Erikoissairaanhoidon menot sisältävät HUS:n palvelutuotannon lisäksi myös HUS eläkevastuut (4,9 milj. euroa), kiireellisen sairaankuljetuksen ja ensihoidon järjestämisen (4,5 milj. euroa), laskutetut siirtoviivepäivät (0,2 milj. euroa), E-arkiston ja E-resepti -järjestelmien käyttömaksut (0,2 milj. euroa) sekä myrkytystietokeskuksen että erikoislääkärikonsultaatioiden menoja yhteensä 0,1 milj. euroa.

HUS:n palvelusopimuksen menot Vantaalle olivat 211,2 milj. euroa. 2016 tilinpäätöstoteuma sisältää HUS:n ylijäämäpalautusta kunnille vuoden 2015 osalta 7,8 milj. euroa ja vuoden 2016 osalta 12,5 milj. euroa. HUS-valtuusto päätti kokouksessaan 16.12.2015, että HUS:n vuoden 2015 tuloksen käsittelystä päätetään vasta HUS-tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä valtuuston kokouksessa kesäkuussa 2016.

Tulos (nettotoimintamenot) oli alkuperäistä määrärahaa 8,6 milj. euroa parempi.

12 10

Talous- ja hallintopalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	95	0	95	319	-224
Menot	-9 696	-10	-9 706	-5 332	-4 373
Toimintakate	-9 601	-10	-9 611	-5 014	-4 597

Taulukko sisältää talous- ja hallintopalvelut sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimialan vanhus- ja vammaispalvelujen sekä sairaalapalvelujen tulosidonnaisten asiakasmaksujen määrittelytyö keskitettiin talous- ja hallintopalveluihin 1.1.2016 alkaen. Vuoden aikana tiimin toimintaprosesseja selkeytettiin ja kehitettiin, ja ohjeistuksia ja tiedotteita uusittiin. Tiimi on sijoittunut Peltolantien tiloihin.

Markkinaoikeuden hylättyä huhtikuussa Apotti-hankkeen tietojärjestelmähankinnasta tehdyn valituksen aloitettiin aktiivinen valmistautuminen uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän täytäntöönpanoon. Ns. resurssisopimuksen mukaisesti henkilökuntaa on siirtynyt toimialalta Apotti-hankkeen palvelukseen. Syksystä 2016 lähtien Apotti-hankkeen vaatima työmäärä kasvoi ja tulee edelleen kasvamaan, mikä tulee vaatimaan lisäresurssointia myös Vantaan hanketoimistoon. Vuoden 2016 lopussa sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioon kuuluvassa Apotti-hanketoimistossa työskenteli 5,5 henkilöä.

Sähköisen asioinnin hanketta jatkettiin yhdessä tietohallinnon kanssa. PSOP-palvelusetelijärjestelmä otettiin tuotantokäyttöön, mikä mahdollisti palvelusetelitoiminnan laajentamisen. Tulosalueen edustajat osallistuivat kaupunkitasoiseen tiedolla johtamisen hankkeeseen.

Joka toinen vuosi toteutettava sosiaali- ja terveydenhuollon laaja asiakastytyväisyyskysely toteutettiin talous- ja hallintopalvelujen koordinoimana helmikuussa 2016. Sisäisten auditointien tuloksista tehtiin toimintasuunnitelmat sekä terveysasemille että kotihoitoon. Itsearviointit tehtiin sekä tulosalue- että toimialatasolla. Talous- ja hallintopalveluja koskeva asiakastytyväisyyskysely toteutettiin haastatteleamalla toimialan johto.

Korvaavan työn toimintamalli ns. tuunattu työ otettiin käyttöön koko toimialalla 1.2.2016 alkaen. Tuunattuun työhön osallistui vuoden aikana 76 työntekijää, tuunattuja työpäiviä oli yhteensä 972.

HaiPro-yhteistyö aloitettiin HUS:n kanssa. Toimialan lääkehoitosuunnitelma saatiin valmiiksi ja potilas- ja asiakasturvallisuussuunnitelma päivitettiin. Potilasturvallisuuden takaamiseksi kiinnitettiin huomio toimialan lääkehoitolupiin ja uusi ohjeistus lupien saattamiseen ajantasaisiksi annettiin. Lääkelupiin liittyvää koulutusta lisättiin huomattavasti. Seuren käyttöön liittyvää ohjeistusta tarkennettiin.

Tulosalueella koordinoitiin toimialan hakemukset STM:n viiteen kärkihankkeeseen; rahoitusta myönnettiin lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmalle (LAPE).

Talous- ja hallintopalvelut osallistuivat vanhus- ja vammaispalvelujen kanssa kansainväliseen Silver-hankkeeseen (Supporting Independent Living for the Elderly), jonka ensisijaisena tavoitteena oli toteuttaa usean maan yhteinen esikaupallinen hankinta ja samalla kehittää yleinen esikaupallisen hankinnan malli. Esi-kaupallisen hankinnan kohteena oli uusien teknologioiden ja robotiikan kehittäminen ikääntyvien henkilöiden

kotona asumisen tukemiseen. Vantaan erityisenä tavoitteena oli saada kokemusta esikaupallisesta hankinnasta, mutta myös teknologian käyttöönotolle oli selvä tarve. Hankkeessa kehitettiin LEA-robotti, jonka kenttätestaus toteutettiin huhtikuussa Koivukylän kotihoidossa. V. 2012 käynnistynyt hanke päättyi vuoden 2016 lopussa.

Tulosalueella valmistauduttiin sote-uudistuksen vaatimiin toimiin.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Talouden tasapainottamiseksi edistettiin työvoiman joustavaa, tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta käyttöä mm. laatimalla kattava työaikaselvitys, tehostamalla varahenkilöstön käyttöä sekä täsmentämällä Seuren käytön periaatteet ja ylityökriteerit.

Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönottoa edistettiin suunnitelmallisesti; järjestelmä tullaan ottamaan yhteistyökumppaneista ensimmäisenä käyttöön Vantaalla vuoden 2018 lopulla.

Palvelusetelimallin laajentamista tukeva sähköinen palvelusetelijärjestelmä otettiin käyttöön. Toimialan sähköisten ratkaisujen tavoitteita edistettiin aktiivisella yhteistyöllä tietohallinnon kanssa.

Talousarvion toteutuminen

Talous- ja hallintopalvelujen menomäärärahassa oli varauduttu tulosalueiden ja erikoissairaanhoidon ostopalvelujen ennakoimattomiin menoihin, toimialan hankkeiden omavastuuosuuksiin, toimialatason koulutuksiin sekä varhaiseläkemaksuihin. Näissä tapahtui säästöä, ja tulosalueen menomääräraha alittui 4,4 milj. eurolla ja tulomääräraha ylittyi 0,2 milj. eurolla.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Toimialan henkilöstömäärä ¹⁾	2 629	2 722	2 764
Toimialan esimiesten määrä	215	215	191
Talous- ja hallintopalv. henkilöstömäärä ²⁾	50	52	56
Hallinnollisten tehtävien toteutunut työaika henkilöstövuosina	40,0	41,6	47,4
Talous- ja hallintopalvelujen henkilöstö / toimialan henkilöstö	1,9 %	1,9 %	2,0 %
Talous- ja hallintopalvelujen henkilöstö / toimialan esimiesten määrä	23,3 %	24,2 %	29,3 %

¹⁾ Henkilöstömäärän laskentatapa on kaupunkitasoisesti uudistettu 2015. Sis. suun terveydenhuollon liikelaitoksen.

²⁾ Sis. tietohallinnon rahoittaman Apotti-hankkeen henkilöstöä.

12 20

Erikoissairaanhoito

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	600	0	600	1 063	-463
Menot	-226 731	0	-226 731	-218 615	-8 116
Toimintakate	-226 131	0	-226 131	-217 552	-8 579

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan erikoissairaanhoidon palvelut tuotti lähes kokonaisuudessaan HUS-kuntayhtymä. Erikoissairaanhoidon palvelutuotannosta ja määrärahasta päätettiin vuonna 2015 käydyissä kuntaneuvotteluissa.

HUS:n palvelutuotanto kasvoi NordDRG- ja käyntituotteiden osalta 0,9 prosenttia verrattuna vuoden 2015 tilinpäätökseen. Hoitopäivätuotteet kasvoivat 1,8 prosenttia edellisestä vuodesta. Hoitopäivätuotteet muodostuvat lähes yksinomaan psykiatrian erikoisalan palvelutuotannosta.

Vantaan terveyskeskuksessa laadittujen elektiivisten läheteiden määrä kasvoi lähes 1,7 prosenttia verrattuna vuoden 2015 lähetekertymään. Jos huomioidaan myös yksityissektorilta ja työterveyshuollosta laaditut läheteet, kasvu oli noin 0,4 prosenttia. Vuonna 2016 kirjoitettiin HYKS-sairaanhoidoalueelle 40 166 elektiivistä lähetettä, joista 63,4 prosenttia laadittiin terveyskeskuksessa. Näiden lisäksi laaditaan HYKS:n sisäisiä läheteitä, joita tarvitaan potilaan siirtyessä hoitoon toiselle erikoisalalle. Terveyskeskuksen erikoislääkärikonsultaatioita toteutui 4 133, mikä oli 18,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015.

Vuoden 2016 lopussa osastojonoissa oli 2 409 potilasta (poikkileikkaustilanne 31.12.2016). Heistä yli 6 kk jonnottaneita oli 116 potilasta, joista 25 kirurgian erikoisalojen jonoissa.

Vantaan vastuulla olevista potilaista kertyi 438 laskutettua siirtoviivepäivää, joista maksettiin vuonna 2016 196 200 euroa. Siirtoviivepäivistä johtuvat menot pienenevät edellisvuodesta 94 800 euroa.

Talousarvion toteutuminen

Erikoissairaanhoidon kokonaiskustannukset vuonna 2016 olivat 218,6 milj. euroa, mikä sisältää HUS:n palvelutuotannon lisäksi myös HUS eläkevastuut (4,9 milj. euroa), kiireellisen sairaankuljetuksen ja ensihoidon järjestämisen (4,5 milj. euroa), laskutetut siirtoviivepäivät (0,2 milj. euroa), E-arkiston ja E-resepti -järjestelmien käyttömaksut (0,2 milj. euroa) sekä myrkytystietokeskuksen että erikoislääkäri-konsultaatioiden menoja yhteensä 0,1 milj. euroa.

HUS:n palvelusopimuksen menot Vantaalle olivat 211,2 milj. euroa. Vuoden 2016 tilinpäätöstoteuma sisältää HUS:n ylijäämäpalautusta kunnille vuoden 2015 osalta 7,8 milj. euroa ja vuoden 2016 osalta 12,5 milj. euroa. HUS-valtuusto päätti kokouksessaan 16.12.2015, että HUS:n vuoden 2015 tuloksen käsittelystä päätettiin vastata HUS-tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä valtuuston kokouksessa kesäkuussa 2016.

Erikoissairaanhoidon menot alittivat käyttösuunnitelman 8,1 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Tuotteistetut hoitokokonaisuudet	85 710	85 856	84 272
Poliklinikkakäynnit	252 057	251 268	256 636
Vuodeosastohoitopäivät	30 584	29 342	34 351
Kaikki jonossa olevat	2 303	2 137	2 409
Laskutetut siirtoviivepäivät	473	0	336
Erikoissairaanhoidon palvelusopimuksen arvo/ milj. eur. ¹⁾	221,2	215,0	211,2
Euroa/asukas ²⁾	1 031	995	927
Euroa/hoitokokonaisuus (hinnoiteltu tuote)	1 549	1 618	2 570

¹⁾ Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupunki neuvottelevat erikoissairaanhoidon tuotekokonaisuuksien määrästä ja kokonaiskustannusarviosta vuosittain. Neuvottelutulos kirjataan palvelusopimukseen. Tilinpäätöstiedot eivät sisällä kalliin hoidon tasausta. Vuoden 2016 tilinpäätös sisältää ylijäämäpalautuksen vuodelta 2015 (7,8 milj. euroa) ja vuodelta 2016 (12,5 milj. euroa).

²⁾ Vuoden 2015 ja 2016 ylijäämäpalautukset huomioiden erikoissairaanhoidon palvelusopimuksen mukaiseen palvelutuotannon toteutukseen käytettiin 927 euroa/ asukas.

12 30

Terveysdenhuollon palvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	3 832	0	3 832	3 569	263
Menot	-83 421	-16	-83 437	-80 207	-3 230
Toimintakate	-79 589	-16	-79 605	-76 638	-2 967

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan maine hyvänä työnantajana vahvistui. Kaikki lääkärinvakanssit saatiin täytettyä, ja myös sijaisia saatiin hyvin. Ostopalvelulääkäreistä luovuttiin. Uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönottoon vuonna 2018 osallistuttiin aktiivisesti antamalla henkilökunnan työpanosta Apotin asiantuntija- ja kehittämistyöryhmiin. Toimintaprosessien ja palvelujen kehittämistä jatkettiin lean-mallia hyödyntäen.

Terveysasemapalveluissa toteutettiin ja valmisteltiin vuoden aikana useita kehittämishankkeita. Matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveysintegraatiiovastaanotto käynnistettiin 1.9.2016 Martinlaakson terveysasemalla ja 12.9.2016 Tikkurilan terveysasemalla. Valinnanvapautta lisäävä toimintamalli äkillisesti sairastuneen potilaan vapaasta päiväpoliklinikkavalinnasta valmisteltiin otettavaksi käyttöön 1.4.2017 alkaen. Ruotsinkielisiä palveluja lisättiin ottamalla käyttöön ruotsinkieliset puhelinpalvelun tiedotenauhat vuoden 2016 lopulla. Terveyspalveluissa työstettiin koko toimialalle lääkintälaiterekisterin käyttöönotto aloitettavaksi 16.1.2017. Sähköisiä palveluja kehitettiin valmistelemalla eHoidontarpeen arvioinnin käyttöönottopilottia vuodelle 2017 Myyrmäen terveysasemalla ja etälääkärin vastaanottoa Korson terveysasemalla.

Palveluseteli yleislääkärin vastaanottoa, ajoterveyteen liittyvän todistuksen saamista sekä lääkinnällisen kuntoutuksen perusteella myönnettävää peruukkia varten hyväksyttiin lautakunnassa joulukuussa. Palvelusetelit tullaan ottamaan tuotantokäyttöön 1.4.2017 alkaen; peruukkien osalta aiemmin kilpailutettu toimittaja hoi-taa vielä vuoden 2017 toimitukset. Omahoitoa tuettiin hankkimalla terveysasemien itsehoitopisteisiin potilas-

käyttöön tietokoneet ja omahoidon tukemisen toimintamallit yhtenäistettiin ja ryhmävastaanottotoimintaa laajennettiin.

Perhesuunnitteluneuvoloiden työ sai valtakunnallista näkyvyyttä. Pitkäaikaisen ehkäisyn ilmaisjakelun alkamisen jälkeen raskaudenkeskeytykset ovat vähentyneet Vantaalla noin 20 prosenttia, ja lasku jatkui vuonna 2016 jo neljättä vuotta peräkkäin.

Äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusohjelmat on päivitetty ja niihin lisättiin yhteisvastaanottoja. Isyyslain muutoksen edellyttämä ennakkollisen isyyden tunnustamisen siirtyminen äitiysneuvolaan 1.1.2016 alkaen sujui ongelmitta. Kaikki Vantaan neuvolat saatiin varustettua ultraäänilaittein alkuvuoden 2016 aikana. Äitiysneuvolan lähetteet erikoissairaanhoidon vähenivät vuoden 2016 aikana 4,9 prosenttia, konsultaatiot 6,1 prosenttia ja kiireelliset lähetteet 11 prosenttia. Tulkkikustannusten kasvun hillitsemiseksi ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa kehitettiin etätulkkausta yhdessä Tulkkikeskuksen ja tietohallinnon kanssa.

Sähköisen asioinnin käyttöönotto lykkääntyi järjestelmän keskeneräisyyden takia ja käyttöönotto jouduttiin perumaan kokonaan, kun ilmeni HUS:n ottavan käyttöön vastaavan päällekkäisen järjestelmän. Äitiysneuvolan perhevalmennusohjelman uudistaminen aloitettiin yhdessä asiakkaiden, neuvolan terveydenhoitajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Kanniston neuvolan toiminnot siirtyivät Kivistön neuvolaan 9.8.2016 alkaen.

Kuntoutusyksikössä palveluja monipuolistettiin lisäämällä ryhmätoimintaa, asiakastilaisuuksia ja yhteisvastaanottoja. Toimipisteitä yhdistettiin ja toimintaa keskitettiin. Monikielisten ja monikulttuuristen asiakkaiden tarvitsemia palveluja rakennettiin laajan verkoston kanssa.

Nivelrikkoasiakkaiden ryhmäohjausta vakiinnutettiin fysioterapiassa ja toimintaterapiassa. Moniarviotiimitoimintaa arvioitiin ja kehitettiin jatkuvasti yhteistyössä psykologipalvelujen ja perheneuvolan kanssa. Fysioterapian suoravastaanoton ohjeistus ja käyttöönotto viimeisteltiin vuoden loppuun mennessä.

Vantaan terveystakeskuspäivystys Peijaksessa siirtyi HYKS Akuutin järjestämäksi vuoden 2016 alusta. Toiminta oli Vantaan kaupungin ja HYKS Akuutin sopimuksen mukaista ja kustannukset pysyivät hyvin hallinnassa.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Terveyspalveluissa jatkettiin tavoitteita sähköisen asioinnin laajentamisesta. Suojatun sähköisen viestinvälityksen edellytyksiä toimialalla selvitetään kaupunkitasoisessa sähköisen asioinnin hankkeessa. Neuvoloiden ja terveysasemien osalta tavoite ei toteutunut suunnitellusti. Sähköisen lääkärivastaanottoaikojen ajanvarauksen lisäämisen esteenä on ollut lainsäädännön velvoite hoidon tarpeen arvioinnista määrääjassa, sähköistä hoidontarpeen arviointia pilotoidaan keväällä 2017. Toimintaprosessien kehittämistä lean management -mallilla jatkettiin. Reumapotilaan hoitoprosessi valmistui, sydämen vajaatoimintaprosessin valmistelua jatkettiin ja lasten kehityksellisten häiriöiden hoitopolun leanaus käynnistettiin. Terveyspalvelujen palvelusetelit valmisteltiin käyttöönotettaviksi huhtikuussa 2017. Ylitöiden tekeminen väheni ja Seuren pitkäaikaisten sijaisuuksien käyttö lopetettiin.

Talousarvion toteutuminen

Tulosalueen tulot vuonna 2016 olivat 3,6 milj. euroa ja menot 80,2 milj. euroa. Tulosalueen käyttösuunnitelman tulot alittuivat 0,3 milj. eurolla ja menot alittuivat 3,2 milj. eurolla. Opiskelijoiden ja koululaisten palkkaamista varten tarkoitettu määräraha siirrettiin kaupunginjohtajan päätöksellä tulosalueen määrärahaan.

Tulos (nettotoimintamenot) oli käyttösuunnitelman mukaista määrärahaa 2,97 milj. euroa parempi.

Menojen säästöt syntyivät pääasiassa yhteispäivystyksen menoissa 1,6 milj. euroa, henkilöstökuluissa (sisältäen henkilöstöpalvelujen ostot) 0,3 milj. euroa, materiaaliostoissa 0,2 milj. euroa ja sisäisissä vuokrissa 0,2 milj. euroa.

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen palvelutuotanto toteutui palvelutilauksen mukaisena.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Vastaanottokäynnit terveysaseman lääkärille asukasta kohti	0,85	0,92	0,84
Vastaanottokäynnit terveysaseman sairaanhoitajalle tai terveydenhoitajalle asukasta kohti	0,80	0,76	0,66
Vastaanottokäynnit kuntoutusyksikön palveluun asiakasta kohti	3,0	2,5	3,3
Vastaanottokäynnit neuvolan lääkärille tai terveydenhoitajalle asiakasta kohti	3,6	3,8	3,7

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Vastaanottokäynnit koulu- tai opiskeluterveydenhuollon lääkärille tai terveydenhoitajalle asiakasta kohti	2,3	2,4	2,3
Terveysasemien palveluita käyttäneiden osuus väestöstä (kokonaispeittävyys)	47	55	42
Odotusaika lääkärin vastaanotolle päiväpoliklinikalla alle 60 min %	68,3	70,0	66,6
Terveysaseman lääkärille pääsy/vrk	24	21	24
Päivystyksen perustason kokonaiskustannukset asukasta kohti ¹⁾	24,59	24,98	17,34
Päivystysyksikössä toteutunut odotusaika lääkärin vastaanotolle alle 3 h % ¹⁾	91	100	-
Päivystysyksikössä toteutunut potilaan läpimenoaika keskimäärin/ hh:mm ¹⁾	-	-	3:45

¹⁾ Kuntien järjestämisvastuulla oleva arkipäivien päiväajan ulkopuolisen perusterveydenhuollon päivystyksen tuottaminen siirtyi Attendolta Hyksin alaiseksi toiminnaksi Keravan ja Vantaan osalta Peijaksen sairaalassa 1.1.2016 alkaen. Mittaustapa muuttui tuottajan vaihtuessa.

12 40

Perhepalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	37 813	0	37 813	37 105	708
Menot	-163 731	-48	-163 779	-158 607	-5 173
Toimintakate	-125 918	-48	-125 966	-121 502	-4 464

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Perhepalvelujen tulosalueelle kohdistunutta sosiaalihuoltolain uudistusten mukaista palveluiden kehittämistyötä jatkettiin vuonna 2016 kolmella pilotilla. Aikuissosiaalityössä palvelutuotantoa uudistettiin keskittämällä aikuisten ja lapsiperheiden sosiaaliuuvonta sekä uusien asiakkaiden palvelutarpeen arviointi yhteen yksikköön. Yksikkö vakiinnutti vuoden aikana toimintaansa. Toinen pilotoitu malli oli sosiaalihuoltolain mukaisten lapsiperheiden palvelujen keskitetty asiakasohjaus, mikä on tuonut selkeyttä palveluprosesseihin. Perhekeskusmallin suunnittelu aloitettiin osana Aurinkokiven toimintakeskuksen kokonaisuutta, ja Vantaa sai Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) -hankkeessa perhekeskustoiminnan koordinoitavastuun. Kolmas pilotoitu toimintamalli oli virka-aikaisen lastensuojeluilmoitusten keskittäminen. Vuoden 2016 aikana saatiin positiivisia kokemuksia ja toiminta jatkuu osana palvelurakennetta.

Vuonna 2016 pilotoitiin myös mielenterveys- ja päihdepalvelujen integraatiota yhteistyössä terveydenhuollon tulosalueen kanssa. Päihdepalvelut aloittivat Peijaksen sairaalan päivystyksessä yhteistyön HUS:n kanssa ja vuoden 2016 kokemusten pohjalta palvelumallia kehitetään edelleen. Terveyskeskuksiin perustetut ilman ajanvarausta toimivat päihde- ja mielenterveyspalvelupisteet osoittautuivat tavoitteiden mukaisiksi. Perhepalvelujen toiminnan kehittämistoimenpiteillä tavoitellaan tehokkaampia, asiakaslähtöisiä ja palvelutarpeeseen perustuvia sosiaalityön palveluja kuntalaisille.

Perhepalvelujen organisaation kehittämistyötä jatkettiin vuoden aikana esimies- ja johtoryhmätyöskentelyssä. Uutta organisaatiomallia työstetään edelleen vuoden 2017 aikana.

Vuoden 2016 merkittävin toiminnan muutos oli toimeentulotuen perusosan maksamisen siirtyminen kaupungilta KELA:lle vuoden 2017 alusta. Siirtymää valmisteltiin runsaalla yhteistyöllä sekä lakkauttamalla normitetun toimeentulotuen yksikkö. Tulosalueelle perustettiin uusi täydentävän toimeentulotuen yksikkö vastaamaan palvelutarpeeseen. Rakenteellisia uudistuksia tehtiin myös siirtämällä perheasiainyksikkö osaksi psykososiaalisia palveluja. Maahanmuuttajapalvelujen Silkinportin toimintayksikkö siirtyi toiselle toimialalle, osaksi konserni- ja asukaspalveluja.

Lastensuojelun palvelujen muutostyötä jatkettiin kehittämällä asiakasohjausta. Erityisesti kehitettiin perhekuntoutuksen ja perhehoidon monimuotoisuutta vastaamaan asiakkaiden palvelutarvetta. Lastensuojelun avohuollon toimintakyvyn mittarin kehittämistyötä jatkettiin yhdessä Kuntaliiton kanssa.

Lastensuojelutarpeen arvioinnin yhdistämistä aikuissosiaalityön palvelutarpeen arviointiyksikköön valmisteltiin. Työntekijöitä koulutettiin lastensuojeluasiakkaiden varhaiseen tunnistamiseen ja palveluohjaukseen kaikissa perhepalvelujen yksiköissä sekä tarvittaessa perheiden ohjaamiseen muiden sosiaalihuollon palveluiden piiriin. Sosiaalihuoltolain mukaisia perheiden tukipalveluja pyrittiin tarjoamaan kattavasti kunnan alueella. Palvelusetelin käyttöönotto lapsiperheiden kotipalveluun valmisteltiin, ja se päätettiin ottaa käyttöön 1.1.2017 alkaen.

Perhepalvelut tekivät tiivistä yhteistyötä sekä Vantaan kaupungin Apotti-asiantuntijoiden että Apotti-toimiston työntekijöiden kanssa. Yksiköiden työntekijät osallistuivat tarvittaessa asiakastietojärjestelmän kehittämistyöhön, esimerkiksi Apottia edeltäneeseen lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnin Laava-projektiin, jonka tuloksia hyödynnetään nyt Apotti-valmistelussa.

Maahanmuuttajapalveluja vahvistettiin suunnitelmallisesti vuoden 2016 aikana vastaamaan odotettua asiakasmäärän kasvua. Maahanmuuttajapalvelujen henkilöstö- ja asiakasmäärän kasvun johdosta toiminta siirtyi Vernissakatu 6-8 tiloihin. Lisäksi tiloihin muutti useita perhepalvelujen eri toimintoja, mikä osaltaan tehostaa asiakaspalvelua sekä palvelujen välistä verkostotyötä.

Vantaa on mukana 2016 valtakunnallisessa asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelmassa (Aune 2016–2019). Perhepalveluissa alkaneessa projektissa aloitettiin koko Vantaata koskevan asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntaohjelman työstäminen. Vuoden aikana valmisteltiin myös perhepalvelujen asumispalvelujen yhdistämistä toiminnan tehostamiseksi sekä jatkettiin uuden tukiasumiskorttelin, Koisoniitty-hankkeen, suunnittelua.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Perhepalvelut pyrki talous- ja velkaohjelman mukaisiin tavoitteisiin muun muassa laajentamalla sähköisiä palveluja (sähköinen ajanvaraus, sähköiset hakemukset, tekstiviestimuistutukset, suojattu viestinvälitys ja apotin käyttöönoton edistäminen). Toimenpiteissä edistyttiin esimerkiksi ottamalla suojattu viestinvälitys käyttöön perheneuvolatoiminnassa, psykologipalveluissa ja kuraattoripalveluissa sekä tekstiviestimuistutukset A-klinikoilla.

Toimenpiteitä olivat myös asiakasprosessien tehostaminen (HUS lastenpsykiatria, perheneuvola, lastensuojelu sekä mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut), joista saatiin myönteisiä tuloksia. Uuden sosiaalihoitolain mukaiset kehittämistoimet käynnistäen on pyritty vähentämään tarvetta lastensuojelun asiakkuuteen. Asumispalveluissa ei syntynyt siirtoviivepäiviä. Palvelujen saatavuutta ja tuotantoa tehostettiin päättämällä palvelusetelipalvelun käyttöönotosta lapsiperheiden kotipalveluissa.

Talousarvion toteutuminen

Tulosalueen menot vuonna 2016 olivat 158,6 milj. euroa ja tulot 37,1 milj. euroa. Tulosalueen alkuperäisen käyttösuunnitelman menot alittuivat 5,1 milj. eurolla ja tulot 0,7 milj. eurolla. Opiskelijoiden ja koululaisien palkkaamista varten tarkoitettua määrärahaa siirrettiin kaupunginjohtajan päätöksellä tulosalueen määrärahaan 0,1 milj. euroa.

Lopulliseen määrärahaan nähden tulosalueen menot alittuivat 5,2 milj. eurolla ja tulot 0,7 milj. eurolla. Tulos (nettotoimintamenot) oli lopullista määrärahaa 4,5 milj. euroa parempi.

Säästöä syntyi myönnetystä toimeentulotuesta 4,4 milj. euroa, ostopalveluista lastensuojelussa 1,0 milj. euroa ja aikuissosiaalityössä 1,8 milj. euroa. Vantaa velvoitettiin hallinto-oikeuden päätöksellä maksamaan muille kunnille lastensuojelun korvauksia yht. 0,9 milj. euroa. Käyttösuunnitelman ylityksiä syntyi asunnottomien majoituspalveluissa (0,5 milj. euroa) ja maahanmuuttajapalveluissa mukaan lukien tulkkipalvelujen ostot (0,4 milj. euroa).

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Lastensuojeluvuorokaudet valmistuvat 3 kk määräajassa (THL raportointi)	99 %	100 %	96 %
Lastensuojelun suunnitelmallisen sosiaalityön 0 - 17-vuotiaiden asiakkaiden osuus väestön 0 - 17-vuotiaista vähe-	9,1 %	7,8 %	8,8 %
nee			
Lastensuojelun oman toiminnan tehostetun perhetyön tukipäivien määrä vuodessa lisääntyy	4 520	4 750	4 847
Toimeentulotuen hakemukset käsitellään 7 päivässä (THL raportointi)	100 %	100 %	100 %
Sosiaalihuollon erityistä tukea tarvitsevien palvelutarpeenarvio tehdään 3 kk määräajassa	..	100 %	..
Aikuisten sosiaalityön asiakastapaamiset työpäivää kohden lisääntyvät	2,3	3,5	2,5
Lapsiperheiden kotipalvelun työaika asiakkaiden kotona lisääntyy	4,3	4,6	5,1
Sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö, perheet palvelun piirissä	20	40	44
Nuorten sosiaalityön asiakastapaamiset työpäivää kohden lisääntyvät	2,3	3,5	2,7
Korvaushoitoasiakkaiden hoitotakuu täyttyy	100 %	100 %	100 %

12 60

Vanhus- ja vammaispalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	29 155	0	29 155	29 430	-275
Menot	-179 577	-63	-179 640	-177 909	-1 732
Toimintakate	-150 422	-63	-150 485	-148 479	-2 006

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vanhus- ja vammaispalvelujen tulosalue jatkoi vuonna 2016 määrätietoista toiminnan ja tuottavuuden kehittämistä, ja lisääntyneeseen palvelutarpeeseen pystyttiin vastaamaan.

Vuoden 2016 alusta ikääntyneiden palvelutarpeen arviointi, kuljetuspalvelut sekä henkilökohtaisen avun päätösoikeus yli 65-vuotiaiden osalta keskitettiin vanhusten avopalvelujen asiakasohjausyksikköön. Omaishoidon tuen päätösoikeus siirtyi puolestaan vammaispalvelun tulosyksikköön sairaiden ja vammaisten lasten, nuorten ja työikäisten osalta. Tehostetun kotihoidon uudelleen organisoiminen valmisteltiin; kotisairaala ja kotihoidon yöhoito siirtyivät vuoden 2017 alussa sairaalapalvelujen organisaatioon.

Vammaispalvelussa erityishuollon piirissä asiakkaita oli 938 henkilöä. Laitosasumisen purkaminen eteni edelleen siten, että laitosasumisessa asuvien osuus vuoden 2016 lopussa oli 2 prosenttia asumispalvelujen käyttäjistä. Vuoden 2016 aikana laitosasumisen piiristä omiin koteihin siirtyi erityisesti autismin kirjon henkilöitä,

mikä näkyy autetun asumisen osuuden kasvuna. Kehitysvammaisten asumisessa tuetun asumisen osuus oli 18 prosenttia, ohjatun 13 prosenttia ja autetun 67 prosenttia.

Työ- ja päivätoiminnassa jatkettiin Malminiitty-hanketta osana vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevia toimintoja. Vuoden 2016 lopussa ylitettiin 100 henkilön tavoitetaso palkkatyöhön työllistymisessä. Työllistyminen omassa toiminnassa laajeni pesulapalvelujen osalta Korson ja Simonkylän vanhustenkeskuksiin. Lisäksi suunnitteilla on toiminnan laajennus Myyrmäkeen.

Vantaan 75 vuotta täyttäneistä asui kotona 92,7 prosenttia kotihoidon peittävyiden ollessa 9,1 prosenttia. Kotihoidon käyntien kokonaismäärä, sisältäen kotihoidon kentän ja palvelutalot, kasvoi 4,9 prosenttia. Vuoden lopussa omaishoidon tukea sai 902 asiakasta, mikä on 1,3 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Omaishoidontuen lakimuutos 1.7.2016 alkaen lisäsi vapaapäiväoikeuden kaikille sopimuksen tehneille 1-tukiryhmän omaishoitajille, joita oli 686. Lautakunta päätti kotihoidon palvelusetelin käyttöön otosta 1.1.2017 alkaen.

Toiminnanohjausjärjestelmä otettiin asteittain käyttöön kaikissa kotihoidon toimintayksiköissä. Resurssien kohdentamisessa hyödynnetään toiminnanohjausjärjestelmästä saatavaa reaaliaikaista tietoa asiakkaiden palveluntarpeesta. Kotikuntoutusmallin suunnittelu ja mallintaminen tehtiin yhteistyössä mm. kuntoutusyksikön ja sairaalapalvelujen kanssa. Kuntouttava päivätoiminta, Hyvä työ -toiminta, vapaaehtoistoiminta ja liikumista tukevien palvelujen Menokaveri -toiminta integroitiin yhdeksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi. Muutoksen avulla kehitetään asiakkaan hyvinvointia tukevia palveluja ja edistetään palvelurakenteen muutosta kohti kevyempiä monialaisesti toteutettuja palveluja.

Vuoden 2016 lopussa hoiva-asumisen tulostyöyksiköllä oli 1 203 laskennallista hoiva-asumisen paikkaa. Palveluista 23 prosenttia järjestettiin omana toimintana ja 77 prosenttia ostopalveluina. Vuoden 2016 toiminta toteutui suunnitellusti ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Hoiva-asumisen palvelujen toimintaa kehitettiin valtakunnallisten ikääntyneiden pitkäaikaishoidolle asetettujen tavoitteiden (Vanhuspalvelulaki 07/2013), Vantaan ikääntymispoliittisen ohjelman sekä palvelurakenteen kehittämisohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kulttuurin muutoksen avulla asiakkaiden valinnanvapaus ja itsemääräämisoikeus korostuvat. Asukkaan ja omaisen osallistuminen hoivan ideologiaan sekä toteutukseen mahdollistettiin.

Pitkäaikaisen laitoshoidon peittävyttä ikääntyneessä väestössä pystyttiin vähentämään Vantaan palvelurakenteen kehittämisohjelman mukaisesti. Vantaalaisten pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien 75 vuotta täyttäneiden osuus 31.12.2016 oli 0,8 prosenttia. Ilman Kaunialan laitospaikkoja (111) peittävyys olisi 0,1 prosenttia (STM 2013, laatusuositus 2-3 %). Myyrinkodissa laitoshoidon vähentämistä jatkettiin siten, että laitoshoitopaikan vapauduttua se muutettiin asumispalvelupaikaksi. Omassa toiminnassa oli vuoden lopussa jäljellä enää 10 laitospaikkaa.

Sairaalapalveluissa (Kauniala mukaan lukien) tuotettiin sairaalahoidonjaksoja 14 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kotiutukseen päätyneiden hoitajaksojen osuus oli 71,8 prosenttia (tavoite 75 %). Geriatriella vastaanotolla lääkärikäyntejä oli 5,6 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Päiväsairaalassa oli 2 909 hoitopäivää, mikä vastaa edellisvuoden tasoa. Vuodelle 2016 kertyi 336 maksullista ylikäyttöpäivää.

Peijaksen akuuttigeriatriksen osaston AKOS 2:n toiminta laajeni vuonna 2016, kun käyttöön otettiin kuusi uutta potilaspaiikkaa. Katriinan sairaalan B-talon peruskorjaus käynnistyi lokakuussa 2016. B-talon kolme vuodeosastoa (53 sairaansijaa) ja päiväsairaala siirtyivät väistötiloihin Korson vanhustenkeskukseen. Sairaansijamäärä Korsossa on 44 potilaspaiikkaa ja siksi korvaavia paikkoja ostettiin Kaunialan sairaalasta ja Kaunialan käyttö liisäntyi edellisvuoteen verrattuna. Käytössä oli noin 10 paikkaa ja hoitajaksoja oli Kaunialassa 30 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Muutosten jälkeen sairaalapalvelujen sairaansijamäärä kasvoi viidellä, ollen nyt 197.

Kotikuntoutusta kehitettiin yhdessä vanhusten avopalvelujen kanssa. HUS:n Vantaalla sijainnut geropsykiatrien yksikkö lakkautettiin vuoden 2016 lopussa. Viiden geropsykiatrisen tukiosastopaikan käyttöönottoa valmisteltiin yhteistyössä HUS:n kanssa.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Tulosalue edisti talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteitä suunnitellusti. Vanhusten avopalveluissa toiminnanohjausjärjestelmä otettiin käyttöön asteittain kaikissa kotihoidon toimintayksiköissä. Käynnit henkilötyövuotta kohden kasvoivat edellisvuodesta 5,1 prosenttia. Sairaalapalveluissa akuuttigeriatrinen osasto (AKOS 2) laajeni 6 paikalla. Tavoitteena oli ottaa käyttöön 15 paikkaa, mutta kosteusvaurioremontin vuoksi paikkojen käyttöönotto siirtyy keväälle 2017. Hoiva-asumisen palveluissa toteutettiin tuottavuussuunnitelmaa, joka sisältää mm. hoitotarvike- ja lääkelogistiikan, henkilöstöresurssin joustavan käytön sekä tukipalveluiden tuottamisen hallintaan ottamisen. Hoiva-asumisen resurssipooli valmisteltiin käyttöönotettavaksi 1.1.2017. PSOP-järjestelmän käyttöönoton myötä suunnitellut palvelusetelimuodot otettiin käyttöön.

Talousarvion toteutuminen

Tulosalueen menot vuonna 2016 olivat 177,9 milj. euroa ja tulot 29,4 milj. euroa. Tulosalueen alkuperäisen käyttösuunnitelman menot alittuivat 1,7 milj. eurolla ja tulot ylittyivät 0,3 milj. eurolla. Opiskelijoiden ja koululaisien palkkaamista varten tarkoitettu määräraha siirrettiin kaupunginjohtajan päätöksellä tulosalueen määrärahaan 0,1 milj. euroa.

Lopulliseen määrärahaan nähden tulosalueen menot alittuivat 1,7 milj. eurolla ja tulot ylittyivät 0,3 milj. eurolla. Tulos (nettotoimintamenot) oli muutettua käyttösuunnitelmaa 2 milj. euroa parempi.

Säästöä syntyi palvelusetelien käyttöön varatuista määrärahoista (0,7 milj. euroa), asiakkaiden kuljetuspalveluista (0,5 milj. euroa), sekä materiaalihankinnoista (0,4 milj. euroa). Hoiva-asumisen palvelut kattoivat Kaulialan laitoshoidon ostojen ylitystä (1,8 milj. euroa) muiden asumis- ja laitoshoidon palveluostojen säästöillä siten, että ylitys jäi 0,7 milj. euroon. Vammaispalvelujen asiakaspalvelujen ostot ylittyivät 0,7 milj. euroa asumispalvelujen ostojen myötä (ylitys 1,5 milj. euroa), jota katettiin mm. vammaispalvelujen laitoshoidon ostolla (1,1 milj. euroa).

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
75+ kotona asuvien osuus väestöstä	92,2 %	93,0 %	92,7 %
Kotihoidon käynnit (kotihoito ja palvelutalot) ¹⁾	718 384	706 736	753 444
Säännöllisen kotihoidon käynnit 75 -v / 75 -v täyttänyt asiakas, keskimäärin kuukaudessa	27	28	27
Omaishoidontuen peittävyys 75-v / 75+ väestö, 31.12	3,0 %	3,0 %	2,7 %
Säännöllisen kotihoidon piirissä 75 täyttäneitä/75+ väestö 31.12	8,8 %	9,5 %	9,1 %
Kotihoidon kentän käynnit / henkilötyövuosi	2 192	2 250	2 303
Hoiva-asumisen paikat/75 vuotta täyttänyt väestö, %	10,3 %	9,6 %	9,8 %
Terveyskeskussairaalan hoitojakso/sairaansija	12,6	13,9	13,9
Tuetusti asuvien osuus kehitysvammaisten asumispalveluissa	22,0 %	23,0 %	18,0 %
Euroa / kehitysvammaisten asumispalvelujen hoitovuorokausi	124	129	126

¹⁾ Kotisairaala siirtyi vuonna 2013–2014 avopalveluihin, jossa aloitti tehostetun kotihoidon yksikkö. Käynnit sisältävät kotihoidon kentän, palvelutalot sekä Havukosken palvelutalon, josta kaupunki ostaa kotihoitoa.

12 13

Suun terveydenhuollon liikelaitos

Tuloslaskelma

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Liikevaihto	21 918	0	21 918	22 578	-660
Liiketoiminnan muut tuotot	900	0	900	895	5
Materiaalit ja palvelut	-4 872	0	-4 872	-5 222	350
Henkilöstökulut	-15 789	0	-15 789	-15 635	-154
Poistot ja arvonalentumiset	-70	0	-70	-71	1
Liiketoiminnan muut kulut	-1 685	0	-1 685	-1 535	-150
Liikelylijäämä (-alijäämä)	402	0	402	1 011	-608
Muut rahoitustuotot	0	0	0	14	-14
Kunnalle maksetut korkokulut	-159	0	-159	-159	0
Korvaus peruspääomasta	-68	0	-68	-68	0
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-227	0	-227	-214	-14
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	175	0	175	797	-622
Vapaaeht. varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	-125	125
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	175	0	175	672	-497

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen toiminnallisena tavoitteena on tuottaa suun terveydenhuollon palveluja Vantaan väestölle. Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tehtävänä on vastata kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetusta kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvista suun terveydenhuollon palveluista palvelusopimuksen mukaisesti.

Suun terveydenhuollon palvelujen kysyntä säilyi vakaana vuoden 2016 aikana. Vuoden 2016 aikana annettiin palveluja 72 290 asiakkaalle (vuosi 2015 73 407 asiakasta). Painotettujen toimenpiteiden määrä vuonna 2016 oli 430 566 kappaletta (vuonna 2015 415 263 kappaletta, palvelusopimuksen perustaso 411 110 kappaletta). Toimenpiteiden määräkasvu perustui jatkuvasti tehostettuun sisäiseen toimintaan.

Vantaan kaupunki irtisanoutui SEHYK yhteistyösopimuksesta kesäkuussa 2016 ja oma erikoishammashoito päätettiin aloittaa omana tuotantona 1.1.2017 alkaen.

Jonojärjestelmästä päätettiin luopua maaliskuussa 2016 ja jonot purettiin 30.4.2016 mennessä.

Hoitotakuussa pysyttiin ja kiireettömään hoitoon hakeutuville asiakkaille ilmoitetaan välittömästi vastaanottoaika. Palvelut tuotettiin omana toimintana, vuokratyövoiman käyttö on minimoitu välttämättömiin tilanteisiin.

Talousarvion toteutuminen

Liikevaihto vuonna 2016 oli 22,6 milj. euroa (vuonna 2015 22,0 milj. euroa, talousarvio 21,9 milj. euroa). Kasvu verrattuna edellisvuoteen oli 2,8 prosenttia ja talousarvioon 3,0 prosenttia joka johtuu merkittävältä osalta ulkoisten asiakasmaksutuottojen kasvusta (kasvu verrattuna vuoteen 2015 oli 9,3 % ja talousarvioon verrattuna 10,0 %). Anestesiahoidon myynti muille kunnille aloitettiin vuonna 2013. Vuoden 2016 osalta anestesiahoidon myynti oli 110 000 euroa (kasvu vuoteen 2015 verrattuna +20,9 %). Välinehuollon sisäinen laskutus oli suunnitelman mukaista. Liiketoiminnan muut tuotot (sis. PKS-SEHYK) olivat 0,9 milj. euroa (vuonna 2015 0,6 milj. euroa), PKS-SEHYK toiminta oli kokonaisuudessaan palvelusopimuksen mukaista.

Asiakasmaksuasetuksen mukaiset potilastulot olivat 6,0 milj. euroa (vuonna 2015 5,5 milj. euroa ja talousarvio 2015 5,5 milj. euroa), kasvu verrattuna vuoteen 2015 oli 9,3 prosenttia ja verrattuna talousarvioon 10,0 prosenttia. Muutosta selittää toisaalta tarkastetut hinnankorotukset sekä toisaalta aikuisväestön volyymikasvu. Asiakasmaksutuotot on myös perinteisesti budjetoitu konservatiivisesti. Palvelutuotot palvelusopimukseen perustuen olivat sopimuksen mukaisesti 16,0 milj. euroa (vuonna 2015 16,0 milj. euroa ja talousarvio 16,0 milj. euroa). Muutos verrattuna edelliseen vuoteen oli +0,5 prosenttia (talousarvioon +./0,0 %). Painotettujen toimenpiteiden määrä 430 566 kpl ylitti palvelusopimuksen (talousarvio) määrän 411 110 kpl +4,7 prosenttia. Vuoteen 2015 verrattuna määräkasvu oli +3,7 prosenttia. Muutos selittyy toisaalta oman työvoiman käytön tehostamisella edelleen (ml. aikakatto) sekä oman kapasiteetin kohdistamisella vaativiin hoitotoimenpiteisiin. Liikelaitoksen politiikkana on tarjota täysipainotteisia palveluita asiakkaille sopimusmäärästä riippumatta.

Operatiiviset kulut 2016 olivat 22,5 milj. euroa (toteutunut 2015 22,3 milj. euroa ja talousarvio 22,4 milj. euroa). Vuoteen 2015 verrattuna kokonaiskasvu oli +0,5 prosenttia ja talousarvioon verrattuna +0,2 prosenttia. PKS-SEHYK kokonaiskustannukset olivat vuonna 2016 904 000 euroa, vuoteen 2015 verrattuna kustannukset vähenivät 71 000 euroa, talousarvio toteutui PKS-SEHYKin osalta. SEHYK kustannukset kääntyivät suunnitellusti laskuun loppuvuodesta. Aine- ja tarvikekäyttö sekä palveluostot kasvoivat toimenpiteiden määrän kasvun johdosta. Kustannuskehitykseen tullaan kiinnittämään huomiota vuonna 2017 (mm. ulkoiset kuvantamispalvelut).

Henkilöstökulut laskivat vuonna 2016 verrattuna talousarvioon 2016 (muutos -1,0 %) ollen vuoden 2015 tasolla. Henkilöstökulujen muutosta selittävät henkilöstökulujen jaksotuksen muutokset (kilpailukykysojmus).

Liiketoiminnan muut kulut olivat vuonna 2016 1,5 milj. euroa (vuonna 2015 1,5 milj. euroa). Talousarviopoikkeama (+150 000 euroa) selittyy toiminnan keskittämisestä johtuvien sisäisten vuokrien laskusta ja kirjattuihin luottotappioihin saaduista suorituksista.

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen suunnitelman mukaiset poistot olivat n. 71 000 euroa (vuonna 2015 n. 69 000 euroa). Talousarvio toteutui.

Rahoituserät olivat asetettujen raamien mukaiset; korkokulut kunnalle n. 159 000 euroa (korko 7,0 %) ja korvaus peruspääomasta n. 68 000 euroa.

Liikelaitoksen tulos oli n. 672 000 euroa ylijäämäinen (vuonna 2015 ylijäämä oli n. 41 000 euroa). Liikelaitoksen sitova talousarvion tulos n. 175 000 euroa ylitettiin. Liikelaitoksen tulos siirretään liikelaitoksen oman pääoman eräksi.

Liikelaitoksen edellisten tilikausien alijäämä vuoden 2016 tilikauden alussa oli n. 217 000 euroa. Vuosille 2015–2016 ajoittunut ohjelma liikelaitoksen peruspääoman alijäämän kattamiseksi on toteutunut. Liikelaitoksen rahoitusasema on myös merkittävästi parantunut.

Rahoituslaskelman lyhennelmä

1 000 €	Talousarvio 2016	Toteutuma	Ylitys/alitus
Toiminnan ja investointien rahavirta	45	693	-648
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		303	-303
Rahavarojen muutos	45	996	-952

Investoinnit

1 000 €	Talousarvio 2016	Toteutuma	Ylitys/alitus
Irtain omaisuus	-200	-174	-26

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen investoinnit vuonna 2016 olivat n. 174 000 euroa (vuonna 2015 n. 66 000 euroa ja talousarvio 2016 oli n. 200 000 euroa). Vuoden 2016 aikana uusittiin hoitoyksiköitä sekä hankittiin uusi SEREK-laite käytöstä poistuneen laitteen tilalle. Hoitoyksiköiden ja laitteiston korvaustarve tulee jatkumaan tulevinä vuosina. Tilinpäätökseen sisällytettiin 125 000 euron suuruinen investointivaraus röntgenlaitteiston hankintaan, laitteella voidaan merkittävästi pienentää ulkopuolisia kuvantamiskuluja.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
asiakasmäärä	73 407	72 100	72 290
käyntikerrat	197 140	197 500	198 416
painotettujen toimenpiteiden *) määrä	415 264	411 110	430 566
henkilötyövuodet **) yhteensä	224,2	225,0	228
käynnit per asiakas	2,7	2,7	2,7
Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
käynnit per henkilötyövuodet	879,3	877,8	871,4
painotetut toimenpiteet per käynti	2,1	2,1	2,2
painotetut toimenpiteet per henkilötyövuosi	1 852,2	1827,2	1 890,9
toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 eur)	22 553	22 566	22 675
kokonaiskustannukset per asiakasmäärä	307,23	312,98	313,67

*) vaikeusastekertoimella määritellyt keskimääräiset suoritteet

**) yhden kokopäiväisen työntekijän vuosityöaika

13

Sivistystoimen toimiala

Vastuuhenkilö: Elina Lehto-Häggroth

Toimielin: Opetuslautakunta

Puheenjohtaja: Janne Leppänen

Toimielin: Vapaa-ajan lautakunta

Puheenjohtaja: Päivi Laakso

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	42 534	204	42 738	42 610	128
Menot	-444 850	-578	-445 428	-436 926	-8 502
Toimintakate	-402 316	-374	-402 690	-394 315	-8 375

13

Sivistystoimen toimiala bruttoyksiköt

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	37 528	504	38 032	37 778	254
Menot	-399 689	-2 283	-401 973	-395 028	-6 944
Toimintakate	-362 161	-1 779	-363 941	-357 250	-6 690

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2016

Varhaiskasvatuksessa subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen myötä osa-aikaisten lasten määrä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa kasvoi lähes tuhannella lapsella vuotta aikaisempaan. Osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa ja pelkässä esiopetuksessa lapsia oli joulukuussa 2016 yhteensä 1 527, kun vuotta aikaisemmin heitä oli yhteensä 529. Osa-aikaisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa olevista lapsista kasvoi 10 prosenttia. Suurin osa lapsista oli kunnallisessa osapäiväisessä varhaiskasvatuksessa ja vain 11 prosenttia valitsi osaviikkoisen varhaiskasvatuksen.

Perusopetuksen oppilasmäärä vuoden 2016 virallisena tilastointipäivänä (20.9.) on 521 oppilasta suurempi kuin vuonna 2015. Keskimääräinen oppilasryhmäkoko on pysynyt lähes ennallaan, vaikka syksystä 2016 eteenpäin ryhmäkokojen pienentämiseen ei ole saatu valtion erityisavustusta.

Uusi opetussuunnitelma on astunut voimaan 1.8.2016. Sen myötä Vantaalla on aloitettu varhennetun englannin opetus 1-2 luokille sekä A2-kielitarjotinta on laajennettu. Uuden opetussuunnitelman myötä digitaalisia oppimisympäristöjä, opetusmateriaalia ja arvioinnin menetelmiä kehitetään jatkuvasti.

Ruotsinkielisten palvelujen tulosalueella työskenneltiin esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien parissa ja ne otettiin käyttöön 1.8.2016.

Suomenkielisen lukiokoulutuksen ja aikuisten lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat laadittiin kevään 2016 aikana ja ne otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen. Uusia pedagogisia toimintatapoja, uutta oppimista ja oppimisympäristöjä on kehitetty opettajien pedagogisissa tapaamisissa, sähköisten ylioppilaskirjoitusten projektissa sekä Digiluokka – uudistuva oppimistila, Robolukio ja Tulevaisuuden oppimistila - digioppimisen Living Lab –hankkeissa.

Kirjaston kävijämäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Sekä fyysisen aineiston että sähköisten aineistojen lainaaminen ovat lisääntyneet.

Kulttuuripalveluissa toteutettiin hallinnollisia uudistuksia. Myyrmäkitalon hallinnointi kulttuuripalvelujen tulosalueella on lakkautettu. Myyrmäkitalon toiminnanjohtajan vakanssi on muutettu Kulttuuritalo Martinuksen päällikön vakanssiksi.

Liikuntapaikkarakentamista toteutettiin suunnitellusti. Korson ja Kartanonkosken liikuntapuistojen kehittämishankkeet jatkuivat skeittipaikkojen ja tekojäiden rakentamisella. Hakunilan tekonurmi ja ylipainehalli, Vaapaalan lähiliikuntapaikka ja Petikon ulkoilureittien huoltokatos valmistuivat.

Erityisnuorisotyön kävijämäärä kasvoi 21 prosenttia, kasvua oli erityisesti verkossa tehtävässä työssä, verkossa tehtävän työn osuus erityisnuorisotyön kävijämäärästä on 16 prosenttia.

Valtuustokauden strategisten päämäärien toteuttaminen vuonna 2016

Koulujen tilankäytöntehostamista on jatkettu tilatehostussuunnitelman mukaisesti olemassa olevissa koulu-kiinteistöissä ja uusi aiempaa tehokkaampi tilaohjelma uusiin ja peruskorjattaviin kouluihin on otettu käyttöön.

Varhaiskasvatuksessa suunnitellut talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) toimenpiteet ovat toteutuneet pääosin tavoitteiden mukaisesti.

Kirjasto on saavuttanut kaikki TVO:n tavoitteet prosessien tehostamisen kautta käytännössä jo ennen vuotta 2016.

Tuottavuuden ja taloudellisuuden tehostaminen Kaupunkikulttuuriyksikön toimintojen siirtyessä Kulttuuripalveluihin on toteutunut täysin. Konserttitalo Martinuksen peruskorjaus ja sen myötä uuden toimintakonseptin luominen on toteutunut täysin.

Nuorisopalveluiden tavoitteet ovat toteutuneet.

Uuden ruotsinkielisen lapsiryhmän perustaminen Kartanonkosken päiväkotiin toteutui 1.8.2016, ja tiloja jaettiin tehokkaasti suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa.

Säästövapaita pidettiin vuoden aikana hieman vähemmän kuin vuonna 2015. Lukiossa etäkurssitoiminta yhdeksän muun lukion kanssa kasvatti entisestään yhteisesti tarjottavien kurssien määrää.

Talousarvion toteutuminen 2016

Kaupunginvaltuuston päättämänä talousarvion muutoksena sivistystoimen tuloja korotettiin yhteensä 0,2 milj. euroa ja menoja 0,1 milj. euroa. Muutoksesta tulomäärärahojen korotus bruttoyksiköissä oli 0,5 milj. euroa ja nettoyksiköistä ammatillisen koulutuksen tulomäärärahan alentaminen oli 0,3 milj. euroa. Vastaavasti menomäärärahoja nostettiin bruttoyksiköissä 1,9 milj. euroa ja nettoyksiköistä ammatillisen koulutuksen menomäärärahaa laskettiin 1,8 milj. euroa. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi toimintakatetta muuttavan var-

haiseläkemaksujen määrärahasiirron nettoyksiköille 0,09 milj. euroa. Koululaisten ja opiskelijoiden kesätyön palkkauksesta toteutuneisiin kuluihin tehty siirto kaupungin keskitetyistä määrärahoista oli 0,3 milj. euroa.

Sivistystoimen toimintatuotot alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 0,1 milj. euroa. Toimintamenot alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 8,5 milj. euroa, josta menoja vähentävänä kirjattu ennakoimaton lomapalkkajaksotus selittää 3,3 milj. euroa. Muut suurimmat toimintamenojen alitukset (5,2 milj. euroa) bruttoyksiköissä kohdistuvat yhteisiin palveluihin 0,5 milj. euroa (palvelujen ostot ja henkilöstökulut), perusopetukseen 1,2 milj. euroa (henkilöstökulut ja sisäiset vuokrat), suomenkieliseen lukiokoulutukseen 0,2 milj. euroa, varhaiskasvatuksen 0,5 milj. euroa (palvelujen ostot ja henkilöstökulut), kaupunginkirjastoon 0,4 milj. euroa (henkilöstökulut), ruotsinkieliseen tulosalueeseen 0,3 milj. euroa (palvelujen ostot ja henkilöstökulut) ja liikuntapalveluihin 0,8 milj. euroa (uusien avustusperusteiden käyttöönotto ja VTK Kiinteistöt Oy:n maksamat hyvitykset omien tapahtumiensa osalta). Nettoyksiköistä ammatillisen koulutuksen muut toimintamenot alittuivat 1,3 milj. euroa (sisäiset vuokrat, palvelujen ostot ja henkilöstökulut) ja aikuisopistossa 0,1 milj. euroa.

Toimialalla pidettyjen palkattomien vapaiden tuottama säästö alituksista on yhteensä 0,8 milj. euroa.

13 10

Opetuslautakunta ja vapaa-ajan lautakunta

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-118	0	-118	-103	-15
Toimintakate	-118	0	-118	-103	-15

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden 2016 aikana opetuslautakunta kokoontui 11 kertaa ja vapaa-ajan lautakunta 11 kertaa. Ruotsinkielinen jaosto kokoontui 5 kertaa. Yksilöasioiden jaosto kokoontui 5 kertaa. Lautakuntien yhteinen talous- ja strategiaseminaari pidettiin kesäkuussa.

Talousarvion toteutuminen

Lautakuntien toimintamenot olivat yhteensä 0,1 milj. euroa ja toteumaprosentti oli 87.

13 20

Yhteiset palvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	651	-650	1	1	1
Menot	-5 463	1 238	-4 225	-3 610	-615
Toimintakate	-4 812	588	-4 224	-3 609	-615

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kalustonkunnostuksen toimintaa ja kaupunkitasoista työnjakoa kehitettiin yhteistyössä työllisyyspalvelujen kanssa. Kalusteiden kunnostamisen toiminnot siirrettiin työllisyyspalvelujen toiminnaksi. Sivistystoimen kalustonkunnostajien päätehtävä jatkossa on huolehtia käsityön/teknisen työn laitteiden huollot ja kunnossapito.

Työllisyyspalveluihin siirrettiin kolme kalustonkunnostajan vakanssia ja Tuupakassa sijaitseva verstaas sekä tarvittava irtain omaisuus. Yhteistyön toteuttamisesta laadittiin sopimus, joka allekirjoitettiin elokuussa 2016.

AV-huollon ja tietohallinnon/ CGI:n ServiceDeskin työnjakoa kehitettiin. Useita vuosia vireillä ollut kotisivuprojekti kouluille ja nuorisopalveluille käynnistyi ja sitä jatketaan asteittain myös muille tulosalueille pilottien valmistuttua. Helsingin nuorisoasiainkeskuksen harrastehaku.fi laajennettiin koskemaan myös järjestöjä ja sosiaalisen median käyttöä laajennettiin.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Sivistystoimen sähköisen asioinnin lisääntymistä on tuettu olemalla mukana kehittämässä varhaiskasvatuksen uutta toiminnanohjausjärjestelmää sekä esiopetukseen ja kouluun ilmoittautumista ja koulukuljetusten hakemista ja päätösten tekemistä sähköisesti.

Sairauspoissaolojen vähentämisessä on Evälke käytössä ja säästövapaiden pitämiseen kannustetaan.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita alennettiin 0,65 milj. euroa ja menomäärärahaa 0,2 milj. euroa. Yhteisten palvelujen toimintamenot alittuivat muutettuun talousarvioon nähdessä 0,6 milj. euroa, johtuen mm. palvelujen ostoihin varattujen määrärahojen alittumisesta 0,2 milj. eurolla, talous- ja hallintopalvelujen henkilöstökulujen alittumisesta 0,2 milj. euroa (sis. lomapalkkakajaksotuksen 0,06 milj. euroa) sekä toimialan yhteisiin projekteihin varatun toimintakulttuurin kehittämisen omavastuuosuusmäärärahan alittumisesta 0,1 milj. eurolla.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Sivistystoimen yhteisten palvelujen henkilöstö/ toimialan henkilöstö %	1,0 %	1,1 %	1,0 %
Sivistystoimen yhteisten palvelujen henkilöstö/ toimialan esimiesten määrä %	13,8 %	23,4 %	24,9 %
Hallinnollisten tehtävien henkilöstömenot / toimialan menot yhteensä *)	0,6 %	0,9 %	0,6 %

*) TA 2016 sisältää koko toimialan varhennettujen eläkkeiden (Varhe) maksujen määrärahan.

13 30

Suomenkielinen perusopetus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	9 550	1 893	11 443	11 543	-100
Menot	-168 706	-360	-169 067	-166 811	-2 255
Toimintakate	-159 156	1 533	-157 624	-155 268	-2 355

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Perusopetuksessa opiskelee noin 21 200 oppilasta. Oppilasmäärä vuoden 2016 virallisena tilastointipäivänä (20.9.) on 521 oppilasta suurempi kuin vuonna 2015. Keskimääräinen oppilasryhmäkoko on pysynyt lähes ennallaan, vaikka syksystä 2016 eteenpäin ryhmäkokoja pienentämiseen ei ole saatu valtion erityisavustusta.

Uusi opetussuunnitelma on astunut voimaan 1.8.2016. Sen myötä Vantaalla on aloitettu varhennetun englannin opetus 1-2 luokille sekä A2-kielitarjotinta on laajennettu. Uuden opetussuunnitelman myötä digitaalisia oppimisympäristöjä, opetusmateriaalia ja arvioinnin menetelmiä kehitetään jatkuvasti. Opettajia on koulutettu uuden opetussuunnitelman mukaiseen työskentelyyn. Perusopetuksen järjestämissä koulutuksissa on käynyt yli 600 opettajaa ja 18 opettajaa osallistuu varhennetun englannin opettamisen pitkäkestoiseen koulutukseen. Oppimisympäristöjä on muokattu mahdollisilta osin palvelemaan uutta opetussuunnitelmaa. Lukuvuonna 2016–2017 tavoitteellisesti urheileville oppilaille tarkoitettu Urhea-toiminta on aloitettu 7.- ja 8- luokan oppilailla kaikissa yläkouluissa. Toiminnan järjestävät liikuntapalvelut, perusopetus ja pääkaupunkiseudun Urheilukaatemia yhdessä. Toimintaan on osallistunut noin 600 oppilasta.

1.8.2016 alkaen perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen osalta on noudatettu periaatetta, jossa asiakasmaksuja voidaan huoventaa 35 prosentilla perheen tulotason perusteella. Iltapäivätoiminnan asiakasmaksuja korotettiin 1.8.2016 alkaen siten, että asiakasmaksu on 4 tunnin päivittäisestä toiminnasta 100 euroa ja 5 tunnin päivittäisestä toiminnasta 130 euroa kuukaudessa. 35 prosentin maksuhuojennuksen avulla osalta perheitä iltapäivätoiminnan maksut alenevat neljän tunnin toiminnan osalta 65 euroon ja viiden tunnin toiminnan osalta 84,50 euroon kuukaudessa. Iltapäivätoimintaan on osallistunut 2 290 oppilasta.

Vuoden 2016 aikana on ollut käynnissä vammaisopetuksen pilottihanke. Hankkeen tavoitteena on vähentää vammaisopetuksessa työskentelevän henkilöstön poissaoloja sekä kehittää toiminnan laatua ja johtamista. Perusopetuksen sekä kulttuuri- ja liikuntapalvelujen yhteistyönä on tarjottu 1-2 luokkien oppilaille taidekarusellitoimintaa koillisella (4 koulua) ja läntisellä (4 koulua) alueella. Taidekarusellikerhot on tarkoitettu ensisijaisesti niille oppilaille, jotka eivät ole mukana muussa iltapäivätoiminnassa tai alueelliset muut harrastusmahdollisuudet ovat heikommat. Toimintaan on osallistunut 192 oppilasta.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Koulujen tilankäytöntehostamista on jatkettu tilatehostussuunnitelman mukaisesti olemassa olevissa koulu-kiinteistöissä ja uusi aiempaa tehokkaampi tilaohjelma uusiin ja peruskorjattaviin kouluihin on otettu käyttöön. Lisäksi koulujen ateriapalvelulaskutus-pilotin avulla on luotu uusi yksinkertaisempi ja talousseurannan kannalta ennustettavampi laskutustapa, joka otetaan käyttöön vuonna 2017.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita korotettiin 1,9 milj. euroa ja menomäärärahaa 0,3 milj. euroa.

Perusopetuksen talousarvio on toteutunut suunnitelman mukaisesti. 169 milj. euron talousarvio alittuu noin 2,2 milj. euroa ja käyttöaste on 99 prosenttia talousarviosta. Talousarvion alitus ilman lomapalkkajaksotuksia on noin 1,2 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Oppilasmäärä vantaalaisissa peruskouluissa	20 769	20 868	21 203
Käyttömenot euroa/oppilas	8 044	8 133	7 868
Opetuksen %- osuus oppilaskohtaisesta käyttömenosta	..	55,70 %	56,50 %
Huoneistoneliöt /oppilas	11,7	11,6	11,4
Keskimääräinen ryhmä koko, 1-9 luokat *)	..	17,26	17,73
Jatkokoulutukseen lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammattistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päättötodistuksen saaneista %	99 %	98 %	99 %
Iltapäivätoimintaan osallistuvien lasten määrä	2 269	2 200	2 290
4. vuosiluokalta alkava vapaaehtoinen A 2-kieli, aloittaneiden määrä	..	36 %	43 %
Oppilaita/opinto-ohjaaja	290	260	302
Oppilaita/psykologi	933	932	954

*) Laskentatapa muuttunut 2015, koskee yleisopetusta.

13 40

Lukiokoulutus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	408	0	408	507	-99
Menot	-22 903	0	-22 903	-22 475	-427
Toimintakate	-22 495	0	-22 495	-21 969	-526

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Lukiokoulutuksen ja aikuisten lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat laadittiin kevään 2016 aikana ja ne otettiin käyttöön 1.8.2016 alkaen. Uusia pedagogisia toimintatapoja, uutta oppimista ja oppimisympäristöjä on kehitetty opettajien pedagogisissa tapaamisissa, sähköisten ylioppilaskirjoitusten projektissa sekä Digi-luokka – uudistuva oppimistila, Robolukio ja Tulevaisuuden oppimistila - digioppimisen Living Lab -hankkeissa.

Vaskivuoren, Martinlaakson ja Sotungin lukiot hyväksyttiin valtakunnalliseen lukioiden kehittämisverkostoon ajalle 1.8.2016–31.12.2018. Kehittämisverkoston tavoitteena on kehittää ja uudistaa lukioiden pedagogiikkaa, opiskelu ympäristöjä ja toimintakulttuuria.

Vantaan aikuislukion toiminta yhdistettiin osaksi Tikkurilan lukiota 1.1.2016 alkaen.

Ensimmäiset sähköiset ylioppilaskokeet järjestettiin syksyllä 2016 maantieteen, filosofian ja saksan oppiaineissa.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Lukion opetuksen kustannukset olivat vuonna 2015 (Kouluikkuna-vertailu 2015) 3 911 euroa / opiskelija. Kuusikkokuntien keskiarvo oli 4 423 euroa, Vantaan kustannukset olivat Kuusikkokuntien alhaisimmat.

Talousarvion toteutuminen

Lukiokoulutuksen toimintatuotot ylittyivät 0,1 milj. eurolla, toteutumaprosentti oli 124. Toimintamenot alitettiin 0,4 milj. eurolla (sis. lomapalkkakajaksotuksen 0,3 milj. euroa), toteutumaprosentti oli 98.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Yhteishaussa olevat aloituspaikat peruskoulun päättävästä ikäl. %	55,10 %	54,80 %	55,85 %
suomenkielisten päivälukioiden opiskelijat	3 580	3 550	3 632
aikuis- ja etälukion tutkintotavoitteiset opiskelijat	349	370	304
aikuis- ja etälukion aineopiskelijat	1 136	650	1 676
lukioon valmistavan koulutuksen opiskelijat	11	12	12
keskeyttäneet % opiskelijamäärästä (päivälukiot)	2,10 %	3,00 %	2,86 %
kolmessa vuodessa päättötodistuksen saaneet kaikista valmistuneista (päivälukiot)	87,00 %	89,00 %	85,70 %
kaikki tunnit/vvt/opiskelija (päivälukiot)	1,29	1,30	1,29
käyttömenot euroa/opiskelija (päivälukiot)	6 015	6 418	5 861
huoneistoneliöt/opiskelija (päivälukiot)	8,0	8,0	7,8

13 50

Varhaiskasvatus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	19 661	-1 300	18 361	17 989	372
Menot	-148 649	-1 870	-150 519	-148 740	-1 779
Toimintakate	-128 988	-3 170	-132 158	-130 751	-1 407

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Subjekttiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen myötä osa-aikaisten lasten määrä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa kasvoi lähes tuhannella lapsella vuotta aikaisempaan. Osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa ja pelkässä esiopetuksessa lapsia oli joulukuussa 2016 yhteensä 1 527, kun vuotta aikaisemmin heitä oli yhteensä 529. Osa-aikaisten lasten osuus varhaiskasvatuksessa olevista lapsista kasvoi 10 prosenttia. Suurin osa lapsista oli kunnallisessa osapäiväisessä varhaiskasvatuksessa ja vain 11 prosenttia valitsi osaviikkoisen varhaiskasvatuksen.

Kerhotoiminnan suosio kasvoi ja uusia kerhoja perustettiin syksyn 2016 alussa seitsemään toimintayksikköön. Hakunila-Tikkurila: Itä-Hakkila ja Simonmetsä, Kivistö-Aviapolis: Y.E.S., Korso-Koivukylä: Saturnus ja Havukoski, Myyrmäki: Vantaanlaakso ja Vapaala. Lapsia oli joulukuussa 2016 kerhoissa 806, kun vuotta aikaisemmin heitä oli 715.

Korso-Koivukylän tulosyksikössä on ennustettu päivähoitoikäisten lasten määrän vähentyvän 177 lapsella vuosina 2016–2018. Ryhmäperhepäiväkotia Vellamon toiminta lakkautettiin 31.12.2016 alkaen. Vakituiset työntekijät sijoitettiin Korso-Koivukylän tulosyksikön toimintayksiköihin ja lapsille järjestettiin päivähoitopaikat Korso-Koivukylän tulosyksikön päiväkoteihin vanhempien toiveiden mukaisesti.

Kuntopuiston päiväkodin tiloista jouduttiin luopumaan elokuussa ja tilat korvasi uusi Pallastunturin päiväkotia (Länsimäen paviljonki), joka aloitti joulukuussa 2016.

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuus kasvoi vuoden 2016 aikana 1,3 prosenttia ollen vuoden lopussa 12,3 prosenttia.

Vantaan varhaiskasvatuksessa aloitti 1.8.2016 vakituksena 15 taidepedagogia 35 tunnin viikkotyöajalla. Taidepedagogien rekrytoinnilla saadaan lisää laatua kasvun ja oppimisen tuen lasten tukemiseen. Taidepedagogien palkkaaminen on kustannusneutraalia, kun samalla vähennetään avustajien ostoja Seuresta.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Varhaiskasvatuksessa suunnitellut TVO toimenpiteet ovat toteutuneet pääosin tavoitteiden mukaisesti.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarviota alennettiin 1,3 milj. euroa hoitopäivämaksujen alhaisemman toteuman vuoksi ja menomäärärahaa korotettiin 0,85 milj. euroa lapsimäärän kasvusta johtuen. Toimintatuottojen toteuma oli 17,9 milj. euroa, joka jäi 0,3 milj. euroa alennettuakin tulotavoitetta pienemmäksi. Toimintakulujen toteutuma oli 98,8 prosenttia. Menot alittuivat 1,8 milj. euroa (sis. lomapalkkakajaksotuksen 1,3 milj. euroa) muutettuun talousarvioon nähden. Loppuvuoden tiukka toiminnan ja talouden ohjaus tuotti 0,5 milj. euron lisä säästön muutettuun talousarvioon verrattuna.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Lasten määrä varhaiskasvatuspalveluissa keskimäärin kuukaudessa:			
Kunnallinen varhaiskasvatus	10 262	10 140	10 199
Yksityinen varhaiskasvatus	1 264	1 423	1 425
Kerhotoiminta	758	850	772
Kotihoidon tuki	4 035	4 050	3 995
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien osuus kaikista varhaiskasvatuksessa olevista lapsista	11,20 %	12,30 %	12,30 %
Rakenteellisten tukitoimien piirissä olevat kasvun- ja oppimisen tuen lapset (kunnallinen varhaiskasvatus)	7,80 %	7,70 %	7,50 %
Käyttömenot €/palveluja käyttävä lapsi	9 068	8 857	9 075
Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevien lasten osuus kaikista varhaiskasvatusikäisistä *)	72,00 %	72,50 %	72,30 %

*) Suomen- ja ruotsinkieliset lapset yhteensä.

13 55

Kirjastopalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	554	-100	454	484	-30
Menot	-9 344	-113	-9 457	-8 958	-500
Toimintakate	-8 791	-213	-9 004	-8 474	-530

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kirjaston kävijämäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna, vaikka Pähkinärinteen kirjasto on sisäilmaongelman vuoksi ollut suljettuna koko vuoden. Sähköisten aineistojen tarjonta myös kirjastoille on lisääntynyt, ja nyt tarjolla on myös suurta yleisöä kiinnostavia menekkiteoksia ja muuta aineistoa. Sekä fyysisen aineiston että sähköisten aineistojen lainaaminen ovat lisääntyneet.

Kirjaston suoritemääriä ovat kasvattaneet lisääntynyt aineistotarjonta, merkittävästi kasvaneet aukiolot sekä joustava sähköinen asiointi. Elokuussa 2016 tuotantokäyttöön otettu mobiilisovellus on ladattu vuoden loppuun mennessä lähes 20 000 laitteeseen pks-seudulla, ja merkittävä osa aineistovarauksista tehdään soveluksen kautta.

Kaupunkipalvelututkimus 2016 mukaan kirjastopalvelu olikin vantaalaisten toiseksi parhaaksi arvioima julkinen palvelu puhtaan veden jälkeen. Vantaan kaupunginkirjaston uudet toimintatavat ovat herättäneet runsaasti kansainvälistä huomiota, ja niitä on esitelty useissa artikkelissa ja konferensseissa mm. Yhdysvalloissa, Kiinassa ja Pohjoismaissa.

Vaikka kirjaston henkilöstömäärä ei ole kasvanut lisääntyneistä suoritteista huolimatta, on vuonna 2015 käyttöön otettu organisaatio ja uusi toimintatapa mahdollistanut myös merkittävän työhyvinvoinnin kasvun.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Kirjasto on saavuttanut kaikki TVO:n tavoitteet prosessien tehostamisen kautta käytännössä jo ennen vuotta 2016. Edelleen jatkuvan tehostamisen, automaation ja digitalisaation turvin kaupunginkirjasto toimiikin sekä edullisemmin että kuntalaisen kannalta laadukkaammin kuin TVO:n tavoitteissa edellytettiin.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita alennettiin 0,10 milj. euroa. Kaupunginkirjaston toimintatuotot toteutuivat 0,03 milj. euroa (107 %) yli muutetun talousarvion. Toimintamenojen toteuma oli 95 prosenttia, menot alittuivat 0,5 milj. euroa (sis. lomapalkkakajaksotuksen 0,01 milj. euroa). Pääosa alituksesta kohdistui henkilöstömenoihin.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Kävijät	1 775 029	1 800 000	1 817 126
Aineistolainojen määrä	3 080 281	2 800 000	2 953 399
Aineistolainaus/asukas	15	14	14
Aineistomääräraha euroa/asukas	4	5	5
Toimintamenot/ asukas	42	44	42

13 60

Muu koulutus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-320	0	-320	-315	-5
Toimintakate	-320	0	-320	-315	-5

Talousarvion toteutuminen

Osakassopimuksen mukainen toiminta-avustus Metropolialle oli 0,3 milj. euroa. Helsingin seudun kesäopistolle maksettiin sopimuksen mukaisesti 0,015 milj. euroa.

13 90

Ruotsinkielinen tulosalue

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	984	-211	773	708	65
Menot	-12 104	106	-11 998	-11 606	-393
Toimintakate	-11 120	-105	-11 225	-10 897	-328

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa luovuttiin heinäkuun lopussa ostopalveluista. 1.8.2016 avattu uusi ruotsinkielinen lapsiryhmä Kartanonkosken päiväkodissa paransi ruotsinkielistä palveluverkkoa.

Ruotsinkielisten palvelujen tulosalueella työskenneltiin esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien parissa ja ne otettiin käyttöön 1.8.2016. Kuudesluokkalaisten vierailut yrityskylässä Espoossa aloitettiin jo toukokuussa uuden tulevan opetussuunnitelman mukaisesti. Helsingin gymnasiumin Learning by Sharing -hankkeelle myönnettiin 30 000 euron projektiaavustus Opetushallituksen oppimisympäristö-hankerahoituksesta kesäkuussa 2016. Vuoden alussa alkanut tulosalueen HYVIS -puheenjohtajuuskausi jatkui vuoden 2016 loppuun. Puheenjohtajuuskaudella toteutettiin mm. työpaikkavierailupilotti ja Moikkaa muukalaista -kampanja.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Uuden ruotsinkielisen lapsiryhmän perustaminen Kartanonkosken päiväkotiin toteutui 1.8.2016, ja tiloja jaettiin tehokkaasti suomenkielisen varhaiskasvatuksen kanssa. Säästövapaita pidettiin vuoden aikana saman verran kuin vuonna 2015. Lukiossa etäkurssitoiminta yhdeksän muun lukion kanssa kasvatti entisestään yhteisesti tarjottavien kurssien määrää.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita alennettiin 0,2 milj. eurolla. Tulosalueen toimintatuotot jäivät 0,06 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Toimintatuottojen pieneneminen johtui osittain ruotsinkielisten varhaiskasvatuksessa olevien lasten alhaisemmasta lukumäärästä. Toimintakulut jäivät 0,4 milj. euroa (sis. lomapalkkakajaksotuksen 0,06 milj. euroa) alle talousarvion. Toimintamenoissa säästöä syntyi lähinnä tulosalueen henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa. Henkilöstökuluissa säästö johtui siitä, ettei täyttä henkilöstömäärää tarvittu rekrytoida ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten pienemmästä määrästä johtuen, ja samalla myös palveluiden ostoissa säästöä toi henkilöstövuokrauksen vähempi tarve. Kalleimmista ostopalveluista varhaiskasvatuksessa luovuttiin myös kokonaan 1.8.2016 ja siirryttiin palveluseteleiden käyttöön. Sen lisäksi säästöä toi alhaisemmat siivous-, ateria- ja sisäisen vuokran kulut, jotka olivat yhteensä 0,1 milj. euroa budjetoitua alhaisemmat.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	291	299	274
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	57	62	80
Lapsia kerhotoiminnassa	10	14	14
Lapsia esiopetuksessa	79	86	88
Oppilasmäärä ruotsinkielisessä peruskoulussa	780	769	787
Käyttömenot euroa/oppilas	8 147	7 838	8 492
Opetuksen %-osuus oppilaskohtaisista käyttömenoista/oppilas	..	57,9	56,4
Huoneistoneliöt/oppilas	14,0	12,9	13,8
Keskimääräinen opetusryhmäkoko, 1-9 luokat *)	..	18,6	16,2
Jatkokoulutuksessa lukioon, ammatilliseen koulutukseen, ammattistarttiin tai lisäopetukseen päässeiden määrä peruskoulun päättötodistuksen saaneista %-osuus	99 %	98 %	99 %
Iltapäivätoimintaan otettujen oppilaiden kokonaismäärä	..	133	136

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Oppilasta/koulupsykologi	780	835	829
Ruotsinkielisen lukion opiskelijat	143	149	126
Kaikki tunnit/vuosiviikkotunnit/opiskelija	1,9	1,9	1,9
Käyttömenot euroa/opiskelija	6 867	6 843	8 267
Huoneistoneliöt/opiskelija	8,9	8,4	9,3

*) Laskentatapa muuttunut vuonna 2015.

13 91

Kulttuuripalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	305	80	385	381	4
Menot	-5 674	-165	-5 839	-5 742	-97
Toimintakate	-5 370	-85	-5 454	-5 361	-93

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toiminnalliset ja tapahtumatuotannolliset tavoitteet on saavutettu. Hallinnollisten rakenteiden muutokset: Myyrmäkitalon hallinnointi kulttuuripalvelujen tulosalueella on lakkautettu. Myyrmäkitalon toiminnanjohtajan vakanssi on muutettu Kulttuuritalo Martinuksen päällikön vakanssiksi. Kulttuuritalo Martinuksen peruskorjauksen valmistuminen lokakuussa 2016 sekä nimenmuutos konserttitalosta kulttuuritaloksi, mikä kertoo myös toimintalinjausten muutoksesta. Näyttämötekniikan henkilökunnan työsuhteiden keskittäminen kulttuuripalveluihin aloitettu 2016, toteutuu helmikuussa 2017. Musiikkiopiston ja Kuvataidekoulun uudet opetuspaikat Aurinkokiven koulussa.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Hallinnolliset ja henkilöstöpoliittiset rakennemuutokset ovat tuoneet säästöä.

Tuottavuuden ja taloudellisuuden tehostaminen Kaupunkikulttuuriyksikön toimintojen siirtyessä Kulttuuripalveluihin on toteutunut täysin.

Konserttitalo Martinuksen peruskorjaus ja sen myötä uuden toimintakonseptin luominen on toteutunut täysin.

Taidekasvattajat varhaiskasvatukseen toimintamallin levittäminen vanhustenpalveluihin työllistämällä pitkäaikaistyöttömiä taiteilijoita työllistämistuella ei ole toteutunut eikä tule toteutumaan sote-uudistuksesta johtuen.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita korotettiin 0,08 milj. euroa ja menomäärärahaa 0,15 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 99 prosenttia muutetusta talousarviosta. Toimintamenojen toteuma oli 98 prosenttia muutettuun talousarvioon, alitus 0,1 milj. euroa, (sis. lomapalkkajaksotuksen 0,08 milj. euroa).

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Lastenkulttuuritapahtumien yleisömäärä *)	82 076	50 000	103 306
Tapahtumien määrä/lastenkulttuuri	2 196	1 000	2 922
Kulttuuritapahtumien yleisömäärä	108 636	100 000	141 300
Kulttuuritapahtumien määrä	439	210	583
Taiteen perusopetukseen osallistujat	6 077	6 985	6 865
Avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lukumäärä	94	130	145
Näyttelyt kaupunginmuseoissa **)	3	7	11
Käyttömenot euroa/asukas	24,20	48,68	49,62

*) Vuonna 2015 laskentaperusteet ovat muuttuneet

**) TA 2016 laskettu näyttelyiden lukumäärä yhteensä taidemuseossa ja kaupunginmuseossa sekä Galleria K:ssa

13 92

Liikuntapalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	4 865	448	5 313	5 363	-49
Menot	-19 179	-426	-19 605	-18 813	-792
Toimintakate	-14 313	22	-14 291	-13 450	-841

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Liikuntapaikkarakentamista toteutettiin suunnitellusti. Korson ja Kartanonkosken liikuntapuistojen kehittämishankkeet jatkuivat skeittipaikkojen ja tekojäiden rakentamisella. Hakunilan tekonurmi ja ylipainehalli, Vaapaalan lähiliikuntapaikka ja Petikon ulkoilureittien huoltokatos valmistuivat. Tikkurilan jäähallien kylmätekniikkaan tehtiin suuri perusparannus, Trio Areenalle (Tikkurilan jäähalli) hankittiin turvakaukalo, Myyrmäen jalkapallostadionia kunnostettiin jalkapallon Veikkausliigan käyttöä varten ja Martinlaakson uimahallin kuntosali avattiin. Lipunkantajan lähiliikuntapaikka- ja Rajakylän liikuntapuistohankkeen toteuttaminen käynnistyivät.

Liikuntapaikkojen toteuttamiseksi on etsitty uusia rahoitus- ja toteuttamismalleja. Koulujen ja päiväkotien pihojen kehittämistä jatkettiin toimialojen välisenä yhteistyönä. Kilterin, Koivukylän ja Päiväkummun koulujen lähiliikuntapaikkahankkeet käynnistyivät. Liikuntarakentamisen kumppanuushankkeita edistettiin olosuhteiden kehittämiseksi. Vantaan Jalkapalloseuran ylipainehallihanke, Itä-Hakkilan Kilvan lähiliikuntapaikkahanke, Tikkurilan Palloseuran tekonurmihanke sekä Vantaan Jalkapalloseuran tekonurmihanke valmistuivat. Petikon golfkenttähankkeen rakentamistyöt jatkuivat.

Ohjatun liikunnan kurssitoiminnan painopisteinä olivat edelleen ikääntyvän väestön tarpeet sekä erityisliikunta. Työikäisten kurssitoiminnan osalta tiivistettiin yhteistyötä alueen seurojen kanssa ja laadittiin yhteistyömalli kurssien toteuttamiseksi seurojen toimesta. Aikuisikäisten liikuntaan aktivointia ja terveysliikuntaa edistettiin mm. Martinlaaksoon laajennetun liikunta-apteekkitoiminnan ja Harrastetavaratalo -hankkeen kautta. Liikkuva koulu -koulutustarjontaa laajennettiin ja ministeriön kärkihankerahoituksella käynnistettiin aktivoivien oppimisympäristöjen kehittäminen. Esikoululaiset tulivat mukaan liikuntapalveluiden tarjoamaan uinninopetukseen, minkä myötä opetuksen tuntirakennetta uudistettiin. Leikkien liikkumaan – Vantaan liikkuvat

päiväkodit -yhteistyöhanke käynnistyi yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Hankkeen tavoitteena on päiväkotien arjen liikunnallistaminen. Sporttia kaikille - liikuntaa kotouttavasti Vantaalla -hankkeen toimintaa laajennettiin ja toimintaa järjestettiin vuoden aikana yli 60 eri ryhmässä, pääosin liikuntaseurojen toteuttamana. Lisäksi laadittiin seuratoimijoiden koulutuspaketti.

Liikuntaseurojen toimintaa tuettiin avustuksin sekä jakamalla käyttövuoroja kaupungin ylläpitämiin liikunta-paikkoihin. Liikuntapalveluihin perustetun tilavarausyksikön toiminnan kehittämistä ja yhteistyötä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten vapaa-ajan käytön laajentamiseksi jatkettiin tilojen tehokkaan käytön näkökulmasta. Liikuntatoimintaan myönnettävien avustusten uudistetut avustustilajit otettiin kokonaisuudessaan käyttöön ja vuokratukea myönnettiin ensimmäisen kerran liikuntajärjestöille. Kohdeavustusten kautta pystyttiin edistämään kaikille avoimia harrasteliikuntatoimintoja.

Liikuntapalvelut luo olosuhteita vuosittain monille erilaisille liikuntatapahtumille. Tapahtumien olosuhteiden edistämisen tavoitteena on lisätä liikunnallista aktiivisuutta sekä kiinnostusta ja myönteisyyttä liikuntaa ja liikunnan harrastamista kohtaan. Valtakunnallista medianäkyvyyttä toivat vuonna 2016 mm. alle 18-vuotiaiden judon EM-kilpailut, elinsiirron saaneiden EM-kilpailut, sulkapallon Finnish Open, Tikkurila Festivaali, Herättäjäjuhlat sekä eri lajien kansainväliset ja kansalliset Vantaalla järjestetyt ottelu- ja kilpailutapahtumat.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Vuonna 2015 liikuntapalveluiden vastuulle siirtyi kaupunkikonserniin kuuluvan VTK Kiinteistöt Oy:n Myyrmäen ja Tikkurilan urheilupuistojen ja Rajakylän tenniskeskuksen liikuntatilojen operointi sekä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten vapaa-ajan käytön varausten hallinnointi sekä iltaikäytön valvonnan koordinointi ja työnjohto. Liikuntapalveluiden vastuulle siirtyneiden toimintojen uudelleenorganisointia, toimintatapojen yhtenäistämistä ja uusien toimintojen liittämistä liikuntapalveluiden perustoimintaan jatkettiin vuonna 2016.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita korotettiin 0,45 milj. euroa ja menomäärärahaa 0,25 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 0,05 milj. euroa (101 %) yli muutetun talousarvion. Toimintamenojen toteuma oli 96 prosenttia, menot alittuivat 0,79 milj. euroa (sis. lomapalkkakajaksotuksen 0,03 milj. euroa). Alitus johtui lähinnä liikunnan uusien avustusperusteiden käyttöön otosta ja VTK Kiinteistöt Oy:n liikuntapalveluiden tilojen käytöstä maksamista hyvityksistä omien tapahtumiensa osalta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Asiakastyytyväisyys 1-5			
- uimahallit	3,96	4,00	3,87
- kuntosalit	4,06	4,10	4,04
Kokonaiskulut, e/as.	77,47	90,75	85,82
Toimintatuotot, e/as.	25,05	23,10	24,47
Avustukset, e/as.	2,76	5,60	4,98
- avustettava jäsenmäärä, % asukkaista	19,31	23,00	20,42
Uimahallikäynnin (sis. myös kuntosalikäynnit) kustannus, e/käynti	4,49	4,50	5,56
- uimahallien verorahoitusosuus, %	70,75	70,00	76,74
Toimitilaneliöt, m ²	80 490	80 490	81 115
Sisäliikuntatilojen varausaste, %	63,37	63,00	66,17

13 93

Nuorisopalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	550	344	894	803	91
Menot	-7 229	-694	-7 922	-7 855	-67
Toimintakate	-6 679	-350	-7 028	-7 053	24

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Nuorisotilojen käyttö tehostui ja toiminta tiloissa monipuolistui. Kävijämäärä 433 678 kasvoi 13 prosenttia vuodesta 2015. Suurimman tilamme Arkin nuorten kävijämäärät myös ovat hyvin suuria, moninkertaisia pienempiin tiloihin verrattuna, aikuisten kävijöiden määrän ollessa sitäkin suurempi. Toiminta tiloissamme on ammattimaista ja monipuolista, mutta myös haastavaa. Nuorisotilojen kävijöillä on mm. entistä enemmän psykososiaalisia ongelmia. Hakunilan alueelle ominaista on maahanmuuttajataustaisten nuorten suuri osuus kävijöistä, Hakunilan nuorisotilassa 70 prosenttia, Länsimäen nuorisotilassa 64 prosenttia. Jalkautuva nuorisotyö Dixissä on saanut hyvin ohjattua osan nuorista Tikkurilan nuorisotilaan Pajatalossa.

Erityisnuorisotyön kävijämäärä kasvoi 21 prosenttia, kasvua oli erityisesti verkossa tehtävässä työssä, verkossa tehtävän työn osuus erityisnuorisotyön kävijämäärästä on 16 prosenttia. Erityisnuorisotyön asiakkaina on entistä enemmän moniongelmaisia nuoria.

Nuorten työpajatoiminnan kokonaisasiakasmäärä kasvoi 4 prosenttia vuodesta 2015 (1574 – 1638), pajoilla olleiden nuorten määrä 368 kasvoi 10 prosenttia. Pajatoiminnan kolme pitkäkestoista kehittämishanketta on mahdollistanut entistäkin laadukkaamman ja mittavan palvelun vantaalaisille nuorille. Tehostettujen palveluiden kehittämisen myötä Etsivä nuorisotyö Kipinä ja Palvelu olen minä –hanke auttavat tavoittamaan heikoimmassa asemassa olevia nuoria ja tarjoamaan tukea heille. Ilman koulutuspaikkaa jääneiden nuorten tuen tarve on aiempaa suurempaa nuorten monimuotoisten ja pitkittyneiden ongelmien vuoksi. Työpajoille tulevista nuorista aiempaa useammat ovat opintonsa keskeyttäneitä. Yhteistyö Varian kanssa on monipuolistunut ja tiivistynyt. Yhteistyön tuloksena työpajat on kuvattu oppimisympäristönä, joissa työkokeiluissa olevilla nuorilla on mahdollisuus saada todistus osaamisen tunnistamisesta ennen opintojen alkua. Varian keskeyttämisriskissä olevien opiskelijoiden opintojen jatkamista tuetaan työpajajaksoilla.

Alueellista nuorisotyötä tehdään laajasti verkostoituneena kaupungin eri tulosalueiden, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa. Nuorisotoimien Pks-yhteistyö on hedelmällistä, mm. sen tuloksena syntyneitä arviointi- ja auditointimalleja on jalkautettu laajasti Suomen kuntien nuorisotyön käyttöön.

Kehittämistyömme keskeisiä välineitä ovat lukuisat kehittämishankkeemme, lisäksi hankkeiden saama ulkopuolinen rahoitus (ESR, AVI, OKM) on tuonut merkittävän lisäresurssin nuorisotyöhön (yli 10 % budjetista).

Kulttuuripalveluiden ja liikuntapalveluiden kanssa yhteistyössä käynnistimme uuden harrastustoiminnan järjestämisen erityisesti 13–17-vuotiaille nuorille. Syksyn aikana on valmisteltu ja käynnistetty lukuisia eri toimintoja nuorille.

Vuoden alussa käynnistimme perusopetuksen ja nuorisopalveluiden yhteistyön edelleen kehittämisen. Työn tuloksena meillä on johtoryhmissä sovitut rakenteet yhteistyöllemme sekä linjauksia toiminnoista ja niiden järjestämisestä. Tikkurilan alueella on pilotoitu toimintaa syksyn aikana, vuoden 2017 alusta mallia sovelletaan Vantaan kaikilla alueilla.

Vantaan kaikilla alueilla nuorten kohtaamispaikoilla on havaittu lisääntyvää nuorten psyykkisistä ja sosiaalisista ongelmista johtuvaa oireilua. Tikkurilan aseman seutu, Heureka-ranta ja Dixi ovat paikkoja, joissa Tikkurilan nuorisotyöntekijät jalkautuessaan useita kertoja viikossa kohtaavat nuoria, joilla on em. ongelmia. Koivukylässä mm. kirjaston toiminnalle haasteita toivat Koivutorilla ja kirjastossa liikkuvat aikuiset ja nuoret, jotka aiheuttivat levottomuutta. Walkers -bussi nuorisotyöntekijöineen tuli syksyn aikana Koivutorille nuorisotyötä tekemään hyvin tuloksin. Asemanseudulla, Koivutorilla, ei nuorille ole vapaa-ajanpaikkoja, kirjastoa lukuun ottamatta, ja se näyttäytyy nuorten liikehdintänä ja muuna rauhattomuutena. Sivistystoimen aloitteesta Koivukylän tilannetta päätettiin selvittää tulosaluejohtajatyöryhmän voimin. Alueella toteutettiin paikallisten toimijoiden säännöllinen jalkautuminen kahden viikon ajan Koivutorille ja ympäristöön, selvityksen perusteella paikallista yhteistyötä nuorten ja tukea tarvitsevien aikuisten tullaan suunnittelemaan ja tehostamaan.

Jalkautuvaa nuorisotyötä on tehty monin eri tavoin. Ankkapartiot Itä- ja Länsi-Vantaalla ovat toimineet huhtilokakuun välisenä aikana, Nuorisotyö Raiteilla -hankkeen työntekijät ovat liikkuneet junissa ja asemilla nuoria kohdaten, nuorisotyöntekijät ovat olleet Mopomiiteississä (satojen nuorten mopoilijoiden ajotapaamisia) nuoria auttaen sekä alueiden nuorisotyöntekijät ovat jalkautuneet omilla alueillaan nuoria kohtaamaan. Lisäksi yhteistyötä jalkautumisissa on tehty mm. seurakuntien nuorisotyön ja Aseman Lapset ry:n kanssa.

Kulttuurista nuorisotyön keskeisiä tapahtumia olivat Loistefestivaali, Rockacademy –hanke sekä Nuori@Vantaa –festivaali. Kulttuuritehdas Vernissassa oli yli 200 kulttuuritapahtumaa. Nuorten toimintaa oli mm. teatteri- ja sirkustaiteen opetus, bänditoiminta, Animaatioaseman työpajat, nuorille suunnatut kurssit ja kerhot, nuorten tuottajakoulutus sekä Torstaiklubit. Tapahtumissa kävi vuonna 2016 ennätyslasisö. Vernissassa toimivat vakituisesti Tikkurilan Teatteri ja Tikkurilan Teatteri- ja Sirkuskoulu, Vantaan elävän musiikin yhdistys Velmu ry, Nukketeatterin tiedotuskeskus Unima ry, Animaatioasema sekä Revolver-studio. Tiloja käyttivät ahkerasti vantaalaiset koulut ja kulttuuritoimijat. Kulttuurinen nuorisotyö oli mukana mahdollistamassa Velmu ry:n Louhela Jam –tapahtumaa sekä Koisorockia.

Pähkinärinteen nuorisotilan toiminta siirtyi helmikuussa sisäilmaongelmien vuoksi Pähkinärinteen koulun paviljonkirakennukseen, jossa nuorisotyö onnistui hyvin ja nuoria oli toiminnoissa mukana runsaasti. Syksyn aikana on suljettuna ollut tilaa kunnostettu, tilan käyttöönoton mahdollisuutta tullaan arvioimaan vielä käynnissä olevien korjaustöiden valmistuttua.

Toiminta-avustuksia myönnettiin 38 järjestölle ja kohdeavustuksia 21 eri yhteisölle. Maahanmuuttajajärjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on ollut aktiivista, mm. Itä-Vantaalla järjestettiin Kesätoiminta -hanke, joka työllisti lukuisia nuoria ja loi lapsille ja nuorille monipuolista toimintaa.

Nuorisovaltuutetut ovat toimineet aktiivisesti ottaen kantaa mm. kiusaamisen ehkäisemiseen, nuorten kesätoihin ja vantaalaisten koulujen ja oppilaitosten digitalisaatioon. Mittava Vaikuttajapäivä järjestettiin monituottajamallilla, teemana Kiusaamisen ennaltaehkäisy Vantaalla.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Tavoitteet toteutettiin.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita korotettiin 0,34 milj. euroa ja menomäärärahaa 0,58 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 0,09 milj. euroa (90 %) alle muutetun talousarvion. Toimintamenojen toteuma oli 99 prosenttia, alitus 0,07 milj. euroa (sis. lomapalkkajaksotuksen 0,03 milj. euroa).

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Kävijämäärä nuorisotiloissa (kaikki kävijät)	363 864	400 000	433 678
Leirialueiden kävijämäärä	2 166	2 600	2 337
Nuorten työpajatoimintaan osallistuneiden määrä *)	1 589	2 300	1 638
Avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien lkm	63	85	55
Käyttömenot/alle 29-v	99,90	95,00	98,34
Avustukset/alle 29 v.	5,20	5,00	4,90
Järjestöjen toimintaan osallistuneiden määrä **)	..	90 000	..
Toimitilojen kokonaismäärä	23	23	23
Toimitilojen neliöt	14 220	14 479	14 220

*) Sisältävät Nuorten työpajatoiminnan, Eteenpäin opintitiellä-Peruskoulu päätökseen -hankkeen, Nuorten ohjaus- ja tukikeskus Kipinän, Kesäohjaamon sekä sosiaalisen median asiakasmäärät.

**) Järjestöjen toimintaan osallistuneiden määrä selviää vasta huhtikuussa varsinaisten avustustilitysten jälkeen.

13 70

Ammatillinen koulutus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	2 200	-300	1 900	1 889	11
Menot	-35 856	1 709	-34 147	-32 678	-1 469
Toimintakate	-33 656	1 409	-32 247	-30 789	-1 458

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuonna 2016 jatkettiin valmistautumista tulevaan ammatillisen koulutuksen reformiin mm. kehittämällä henkilöstön osaamista ja erilaisten oppimisympäristöjen käyttöä reformin tavoitteiden mukaiseksi. Henkilöstön osaamisen kehittämisessä painotettiin erityisesti muutoksen edellyttämää pedagogista osaamista sekä digitaalisten menetelmien ja välineiden käyttöä. Henkilöstölle järjestettiin teemoitettuja työpajoja ja pedacafepajoja.

Varian henkilöstön osaamista ja palveluja kehitettiin pääasiassa projektirahoituksella. Vuonna 2016 Variassa oli käynnissä 28 projektia. Niillä kehitettiin mm. Varian kansainvälistä toimintaa, osaamisperusteista oppimista ja oppimisen ohjausta sekä siihen liittyviä oppimisympäristöjä ja yksilöllisiä oppimiskäytäntöjä. Esimerkiksi Variapassin, jolla varmistetaan henkilöstön tietotekninen osaaminen, on suorittanut vuoden 2016 loppuun mennessä noin puolet henkilöstöstä.

Reformiin valmistauduttiin myös muuttamalla Varian sisäistä tehtävänjakoa ja vastuita niin, että sekä nuorisotieteiden aikuiskoulutuksen järjestäminen ja toteutus yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. Muutoksia tehtiin sekä opetuksen ja ohjauksen tehtäviin ja vastuisiin että opetuksen tukipalveluihin.

Ammattiopisto Variassa alettiin rakentaa vuonna 2016 uudentyyppistä työelämäyhteistyömallia. Se tähtää sopimusperustaiseen organisaatiokohtaiseen kumppanuuteen. Sitä varten laadittiin asiakkuuksien hoidon kä-

sikirja, jossa on kuvattu Varian palvelutarjontaa sekä periaatteet ja menettelytavat kumppanuussopimuksen mukaiseen yhteistyöhön.

Tehostettua Varian näkyvyyden ja markkinoinnin työtä jatkettiin mm. kehittämällä edelleen jatkuvaa hakua. Vuoden 2016 maaliskuussa Variassa otettiin käyttöön sähköinen aikuiskoulutuksen hakujärjestelmä. Hakijoita aikuiskoulutukseen oli 2 790. Nuorten jatkuvan haun hakijamäärä oli vuonna 2016 yhteensä 1 180. Jatkuvan haun hakijamäärä ohitti ensimmäisen kerran yhteishaun hakijamäärän, samalla järjestämisluvanmukainen vuosio opiskelijakeskiarvo nousi edellisestä vuodesta 159 opiskelijalla.

Vantaa on koulutuksen järjestäjänä ollut mukana Uudenmaan liiton koordinoimassa Yhdessä koulutustakuuseen! -hankkeessa sekä osallistunut Ennakointikamari-yhteistyöhön.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion muutoksena tuloarvioita alennettiin 0,3 milj. euroa ja menomäärärahaa 1,8 milj. euroa. Ammatillisen koulutuksen toimintakate toteutui 1,5 milj. euroa (95 %) parempana kuin muutettu toimintakate (sis. lomapalkkajaksotuksen 0,2 milj. euroa). Toimintakatetta paransi säästöt toimintakuluissa, jotka muodostuivat sisäisistä vuokrista, henkilöstömenoista ja palvelujen ostoista. Säästötoimenpiteillä Varia ennakoii vuoden 2017 ammatillisen koulutuksen valtionosuusleikkauksia, joiden vaikutus Varian talouteen on noin 3 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Yhteishaussa olevat tutkintotavoitteiset aloituspaikat peruskoulun päättävästä iästä. % *)	59,90 %	61,90 %	50,12 %
Järjestämisluvan täyttöaste % (nuorisokoulutus)	..	97,00 %	95,17 %
Nuorisokoulutuksen opiskelijat	2 850	3 050	3 008
Oppisopimuskoulutuksen opiskelijat	832	850	772
Muun koulutuksen opiskelijat	234	300	160
Perusopetuksen lisäopetuksen opiskelijat	43	40	48
Keskeyttämisprosentti opiskelijamäärästä (nuorisokoulutus)	14,50 %	10,00 %	13,60 %
Tutkinnon suorittaneet (nuorisokoulutus)	779	750	719
Käyttömenot euroa/opiskelija	7 915	8 093	7 772
Huoneistonestiöt/opiskelija (ammatillinen koulutus yhteensä, pl oppisopimuskoulutus)	16,3	15,9	15,9

*) Laskentaperusteet muuttuneet vuodesta 2015

13 80

Aikuisopisto

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	1 578	0	1 578	1 604	-27
Menot	-4 409	-1	-4 410	-4 246	-165
Toimintakate	-2 832	-1	-2 833	-2 642	-191

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan aikuisopistoon kuuluvat kansalaisopisto ja maahanmuuttajien koulutuksen yksikkö. Opisto antaa vapaan sivistystyön lain mukaista kansalaisopisto-opetusta, perusopetukseen valmistavaa opetusta, perusopetusta, sekä työelämäkoulutusta. Kansalaisopistossa on myös ruotsinkielisen opetuksen yksikkö. Maahanmuuttajien koulutusyksikössä järjestetään nuorille maahanmuuttajille valmistavaa ja perusopetusta, aikuisten työelämäkoulutusta ja kotoutumiskoulutusta.

Aikuisopiston toiminta ja palvelut säilyivät vuoden 2016 aikana hyvin samankaltaisina kuin edellisenäkin vuotena.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Vantaan aikuisopistolle ei ollut määrätty nimettyä talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpideä Sivistystoimessa. Opisto toteutti kuitenkin edelleen tarkkaa talouden seuranta ja toiminnan tehostamistoimenpiteitä.

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate toteutui 0,19 milj. euroa (93 %) parempana kuin talousarvio (sis. lomapalkkajaksotuksen 0,04 milj. euroa). Toimintatuotot toteutuivat 0,027 milj. euroa (102 %) yli talousarvion. Kansalaisopiston tulot (91 %) jäivät jonkin verran tavoitteestaan. Tuloja kertyi arvioitua enemmän muusta toiminnasta ja hankkeista. Toimintamenojen toteuma oli 96 prosenttia, alitus 0,17 milj. euroa, mikä johtui lähinnä toteutumatta jääneestä toiminnasta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Aikuisopiston opiskelijamäärä (kurseille osallistuneet)	33 659	33 000	31 490
Opetustuntien kokonaislukumäärä	48 961	44 000	46 805
Kurssien määrä	1 772	1 600	1 768
Kotouttamiskoulutuksen opiskelijamäärä (Starttikurssit) *)	1 015	1 000	1 119
Työvoimakoulutuksen opiskelijat (ELY-keskuksen rahoitus)	196	0	20
Maahanmuuttajien perusopetuksen opiskelijat	53	70	55
joista maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskelijoita	20	25	23
Oman maksutulon osuus budjetista %	49 %	36 %	38 %

*) TP 2016-luvussa mukana myös muu maahanmuuttajakoulutus

13 85

Musiikkiopisto

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	955	0	955	985	-30
Menot	-4 019	-3	-4 022	-4 044	23
Toimintakate	-3 065	-3	-3 067	-3 059	-8

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Valintatesti uudistuksen sekä pariopetuksen aloittamisen tavoitteena oli saada useampi oppilas mukaan toimintaan. Valintatestiyhteistyö musiikkiluokkakoulujen kanssa laajeni 6 kouluun. Oppilaspaikkojen määrää saatiin lisättyä.

Markkinoinnin kehittäminen, uudet esitteet, nettisivujen päivitys ja osallistuminen erilaisiin markkinointitilaisuuksiin.

Orkesteritoiminnan kehittäminen, alkeisjousiorkestereissa kahden vetäjän malliin.

Musiikkiopiston uusi opetuspaikka Aurinkokiven koulussa.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Lukukausimaksutulot kasvoivat pariopetuksen kautta. Toiminnan ennakoinnin tehostaminen tasapainotti taloutta.

Talousarvion toteutuminen

Musiikkiopiston toimintakateen toteutuma oli 100 prosenttia, (sis. lomapalkkakajaksotuksen 0,04 milj. euroa).

13 86

Kuvataidekoulu

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	274	0	274	354	-80
Menot	-876	0	-876	-929	53
Toimintakate	-602	0	-602	-575	-27

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Oppilashallintosihteerin tehtävän muuttaminen määräaikaaisuudesta toistaiseksi voimassa olevaksi osajaksoksi työsuhteeksi (60 %) 1.1.2017 alkaen.

Asiakkaille tarjottavien lyhytkurssien kehittäminen ja tarjonnan monipuolistaminen, mikä on johtanut osallistujamäärän selvään kasvuun.

Maahanmuuttajien huomioiminen palvelutarjonnassa ja yhteistyö maahanmuuttopalvelujen kanssa.

Sähköisen asioinnin kehittämisprojekti, jossa kartoitetaan uuden oppilashallinto-ohjelmiston hankintaa yhdessä Vantaan musiikkiopiston kanssa (Eepos). Sähköisen asioinnin kehittäminen on osa kaupungin tietohallintostrategiaa.

Vantaan kuvataidekoulu on mukana OKM:n kärkihankerahoituksella toteutettavassa ”Taiteiden karuselli” hankkeessa yhteistyössä vantaalaisten taiteen perusopetusta antavien taidekoulujen kanssa. Hankkeen aikana seitsemässä vantaalaisessa peruskoulussa järjestetään iltapäiväkerhotoimintaa, jossa lapset tutustuvat eri taiteen lajeihin vuoden ajan.

Vantaan kuvataidekoulu ja Vantaan Tanssiopisto toteuttavat OPH:n hankerahoituksella projektin ”Polkuja juurille” neljässä vantaalaisessa vanhusten palvelutalossa vv.2016–2017.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Säästötavoite toteutui Kulttuuripalveluiden tulosalueen sitovuustasolla.

Talousarvion toteutuminen

Kuvataidekoulun toimintakatteen toteutuma oli 95 prosenttia, alitus 0,027 milj. euroa (sis. lomapalkkakajaksu-
tuksen).

14

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	214 053	27 000	241 053	260 576	-19 523
Valmistus omaan käyttöön	78 140	0	78 140	79 903	-1 763
Menot	-276 680	-3 223	-279 903	-266 491	-13 412
Menot ilman VOK	-198 540	-3 223	-201 763	-186 588	-15 175
Toimintakate	15 513	23 777	39 290	73 988	-34 698

Taulukko sisältää Helsingin seudun ympäristöpalvelujen (HSY) vesihuollon rakentamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen varattua määrärahaa tuloihin ja menoihin 9,0 milj. euroa sekä toteutuneita tuloja ja menoja 4,7 milj. euroa.

Toiminta ja keskeiset muutokset vuonna 2016

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla vuosi 2016 oli työntäyteinen, tapahtumarikas ja tuottoisa.

Rakentaminen jatkui vilkkaana. Vuonna 2016 Vantaalle rakennettiin uutta kerrosalaa kaikkiaan 160 673 k-m². Syntyneestä kerrosalasta 159 025 k-m² valmistui asuinrakennuksiin ja loput 1 648 k-m² toimitiloihin ja muihin rakennuksiin. Uusia asuntoja valmistui vuoden 2016 aikana 2 972 kappaletta, mikä oli 283 asuntoa enemmän kuin vuonna 2015.

Vuosi 2016 oli purojen ja jokien vuosi. Onnistunut teemavuosi toi vantaalaiset lähemmäs luontoa ja purotalkkarien työ noteerattiin niin kuntalaisten keskuudessa kuin mediassakin. Teemavuosisarja jatkuu vuonna 2017 lähimetsien teemavuodella.

Toimialalla kehitystyö jatkui vilkkaana. Vuonna 2014 alkanut toimialan suunnittelu, kartantuo- ja rekisterijärjestelmä sai nimekseen MATTI eli Maankäytön Toimintamalli ja Tietojärjestelmä. MATTI sisältää maankäytön suunnittelun ja kuntateknisen infran elinkaaren hallinnan sekä kartta- ja paikkatiedon tuotannon ja hallinnan. MATTI -hankkeessa on aktiivisesti mukana kaikki toimialan tulosalueet. Tavoitteena on kehittää ja yhtenäistää toimialan prosesseja, parantaa tiedon saatavuutta sekä lisätä avoimuutta ja vuorovaikutusta. Ensimmäisen vaiheen käyttöönotto toteutunee vuoden 2018 alkupuolella.

Toimiala on kehittänyt vuoden 2016 aikana aktiivisesti asiakaspalveluaan. Toimialan yhteinen asiakaspalvelu aloitti toimintansa kesäkuussa 2016 ja asiakaspalaute on ollut positiivista. Toimiala osallistuu aktiivisesti Vantaan asiointipalvelujen kehittämiseen. Toimialan sähköistä asiakaspalvelua ja järjestelmiä kehitetään jatkuvasti; rakennusvalvonta siirtyi toiminnassaan kokonaisuudessaan sähköiseen asiointiin kun sähköinen katselmustoiminta siirtyi mobiiliksi ja lupien sähköinen arkistointi otettiin käyttöön vuoden lopussa.

Vantaan liikennepoliittinen ohjelma (VALO) hyväksyttiin kaupunginhallituksessa maaliskuussa. VALO vastaa liikenteelle ja liikkumiselle asetettuihin tavoitteisiin, joita on asetettu kaupungin strategiaohjelmassa 2013–2016, kaupungin muissa strategisissa ohjelmissa sekä seudullisissa suunnitteluissa. Liikennepoliittinen ohjelma toimii liikennesuunnittelun strategisena työvälineenä ja koskee pääsääntöisesti liikennesuunnittelua, mutta kytkeytyy tiiviisti myös kaupungin maankäytön suunnitteluun. Samalla päätettiin hyväksyä periaate pysäköinnin maksullisuudesta Vantaan kaupunkikeskustojen sekä asemien ympäristöjen katu- ja torialueilla sekä kaupungin hallinnoimilla liityntä- ym. pysäköintialueilla.

Valtion ja Helsingin seudun 14 kunnan maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL -sopimus 2016–2019 hyväksyttiin Vantaan kaupunginvaltuustossa 23.5.2016. Kuntien päätösten jälkeen sopimus allekirjoitettiin 9.6.2016. Sopimuksen tavoitteena on kasvattaa Helsingin seudun asuntotuotantoa kysyntää vastaavasti ja luoda edellytykset jopa 10 000 asuntoa päättynyttä sopimuskautta suuremmalle asuntotuotannolle. Vantaan osalta määrälliset tavoitteet ovat 1 065 000 k-m² asuntotonttien asemakaavoitettavaa kerrosalaa ja 9 600 asuntoa vuosina 2016–2019, joka tarkoittaa keskimäärin 266 250 k-m² uutta asumisen kerrosalaa sekä 2 400 asuntoa vuosittain. Liikennehankkeista kaudelle 2015–2025 on ajoitettu Ruskeasannan asema sekä parannustoimenpiteitä valtion teille. Näitä edistetään yhdessä valtion kanssa, mutta rahoituspäätöksiä ei vielä ole.

Aviapoliksen kasvu Suomen nopeimmin kehittyvänä yritysalueena sekä työpaikkakeskittymänä on jatkunut. Aviapoliksen kehitys liittyy globaalisti tunnistettuun ilmiöön, jossa lentokenttä toimii alueensa taloudellisena moottorina ja luo liiketoimintapotentiaalia yrityksille. Aviapolis -alueesta rakennetaan kansainvälinen ja eloisa lentokenttäkaupunki, jossa työ, asuminen, palvelut ja virkistys sekoittuvat urbaanilla tavalla. Aviapolista on kehitetty suomalaisessa lentoasema- ja lentoliikennetoimijoiden verkostossa, sekä lentokenttäkaupunkien vertaisverkostoissa mm. kansainvälisissä seminaareissa ja tapaamisissa USA:ssa, Kiinassa, Ranskassa ja Unkarissa.

Toimiala aloitti strategiatyön huhtikuussa 2016. Työ eteni osallistamisen ja vuorovaikutuksen kautta siihen, että vuoden 2016 aikana toimiala löysi oman toimintansa keskeiset strategiset painopisteet, joita se tulee tarjoamaan uuteen valtuustostrategiaan.

Valtuustokauden strategisten päämäärien toteuttaminen vuonna 2016

Valtuustokauden strategisten päämäärien tavoitteet toteutuivat edelleen hyvin:

- Maanmyyntitulot ylittivät edelleen tavoitteet.
- Asuntorakentaminen oli erittäin vilkasta – rakennuslupia myönnettiin ennätysmäärä.
- Investointiohjelma toteutui tavoitteen mukaisena.
- Kasvihuonekaasupäästöt vähenivät edelleen.
- Kehäradan viimeistelytyöt saatiin valmiiksi.
- Kehä III:n perusparantaminen valmistui etuajassa sekä alitti budjetoidun talousarvion.

Talousarvion toteutuminen 2016

Toimialan käyttötalouden tulot ylittyivät 23,8 milj. euroa. Toimialan tulot ylittivät budjetin etenkin kuntatekniikan keskuksen sopimus- ja maanlajitystuloissa sekä maanmyyntituloissa. Menot pysyivät budjetoidussa tasossa. Vuoden 2016 aikana toimialalla tehtiin seuraavat määrärahamuutokset:

- Tilakeskuksen käyttötalouden menojen lisäys 2,9 milj. euroa.
- Tilakeskuksen käyttötalouden tulojen lisäys 1 milj. euroa.
- Kiinteän omaisuuden ostojen määrärahakorotus 35,6 milj. euroa.
- Kehäradan menojen määrärahakorotus 5,28 milj. euroa.
- Kuntatekniikan keskuksen tulojen määrärahakorotus 26 milj. euroa.

14 0

Kaupunkisuunnittelulautakunta yhteensä

Vastuuhenkilö: Hannu Penttilä

Toimielin: Kaupunkisuunnittelulautakunta

Puheenjohtaja: Sirkka-Liisa Kähärä

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	38 632	0	38 632	55 180	-16 548
Menot	-9 856	-4	-9 860	-8 589	-1 271
Toimintakate	28 776	-4	28 772	46 590	-17 818

Toiminnan kuvaus

Kaupunkisuunnittelulautakunnan alaiseen toimintaa kuuluvat sitovina bruttobudjetoituina yksiköinä kaupunkisuunnittelulautakunta, toimialahallinto, yrityspalvelut ja kaupunkisuunnittelu.

14 10

Kaupunkisuunnittelulautakunta

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-116	0	-116	-64	-52
Toimintakate	-116	0	-116	-64	-52

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Lautakunta kokoontui 11 kertaa vuoden 2016 aikana. Lautakunnassa on 17 jäsentä, kaupunginhallituksen edustaja, nuorisovaltuuston edustaja ja kokouksessa läsnä olevat virka- ja toimihenkilöt. Vuonna 2016 lautakunta käsitteli yhteensä 339 pykälää eli keskimäärin 31 pykälää per kokous.

Lautakunta teki opintomatkan huhtikuussa 2016 Ruotsiin, Tanskaan ja Saksaan. Opintomatalla tutustuttiin lentokenttäkaupunkien kehittämiseen, asuntotuotantoon ja Euroopan suurimpaan meneillään olevaan kaupunkirakennushankkeeseen. Lautakunnassa oli käsittelyssä Vapaalan pientaloalueen suunnitteluperiaatteet ja tämän johdosta lautakunta teki tutustumismatkan Vapaalan pientaloalueelle.

14 20

Toimialahallinto

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	2 100	0	2 100	2 094	6
Menot	-3 384	0	-3 384	-2 804	-579
Toimintakate	-1 284	0	-1 284	-710	-574

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talous- ja hallintopalveluiden vuosi 2016 oli aktiivinen ja henkilökunta oli monessa mukana. Toimialan keskitetty viestintä teki aktiivisesti työtä osallistumalla mm. kansainvälisille messuille, sekä purojen ja jokien teemavuoteen. Pysäköinninvalvontaan saatiin lisäresursseja ja sen myötä pystytään vastaamaan tiivistyvän kaupunkirakenteen vaatimiin valvontatarpeisiin, sekä tukemaan kuntatekniikan keskusta maksullisen pysäköinnin aloituksessa. Pysäköintivirhemaksujen ja sopimusasiakkaiden määrä jäi alle tavoitteiden. Toimialahallinnolla oli aktiivinen rooli kaupungin ja toimialan järjestelmäkehityksessä, muun muassa SAP -päivityksessä ja Kompassi-hankkeessa.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Toimialan yhteinen asiakaspalvelu keskitettiin vuoden aikana talous- ja hallintopalveluihin ja se aloitti toimintansa 13.6.2016. Kokemukset ovat olleet positiivisia ja asiakaspalaute kannustavaa. Sairauspoissaoloissa toimiala ei saavuttanut tavoitteita. Sairauspoissaolot oli noussut toimialatasolla edellisvuodesta.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita toimialalla työskenteli vuonna 2016 yhteensä 17 (tavoite 33). Toimiala teki töitä tavoitteen saavuttamiseksi ja oli resursoinut kadunpitoon ryhmän, jossa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita olisi voinut työskennellä. Ryhmään ei kuitenkaan löytynyt työllisyyspalveluiden puolelta sopivia henkilöitä.

Talousarvion toteutuminen

Toimialahallinnon talousarvio toteutui siten, että menot alittivat budjetoidun ja tulot jäivät hieman tavoitteesta pysäköinninvalvonnan tuloksesta johtuen.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Pysäköintivirhemaksut / kpl	36 228	39 200	32 280
Kasvu edellisestä vuodesta %	-6,5	0,5	-10,9
Pysäköinninvalvonnan sopimusasiakkaat	455	550	511
Hallinnon henkilöstö / toimialan henkilöstö % *)	2,90	2,50	3,08

*) Ei sisällä pysäköinninvalvontaa.

14 30

Yrityspalvelut

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	36 335	0	36 335	52 723	-16 388
Menot	-1 903	0	-1 903	-1 822	-82
Toimintakate	34 432	0	34 432	50 902	-16 470

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuonna 2016 maanmyyntivoittoja kertyi 48,8 milj. euroa. Kivistön alueelta saatiin maanmyyntivoittoa 6,8 milj. euroa.

Asuntorakentamisessa kerrostalotuotannon huomattava kasvu on jatkunut vuoden 2016 aikana. Vantaalla valmistui yhteensä 2 972 asuntoa, joista 318 oli valtion pitkän korkotuen vuokra-asuntoa ja 373 oli valtion tukemaa asumisoikeusasuntoa. Kaupungin yhtiömuotoisten asuintonttien myyntitulot olivat yhteensä 37,8 milj. euroa.

Pientalotonttien kysyntä on ollut hiljaista. Kaupunki on luovuttanut vuoden 2016 aikana 24 omakotitalotonttia, joista jatkuvassa myynnissä oli 12 tonttia. Syksyllä 2015 järjestetyn pisteytykseen perustuvan tonttihaun tonteista 11 myytiin vuoden 2016 puolella ja asuntomessualueelta myytiin yksi tontti. Kaupungin pientalotonttien myyntitulot olivat yhteensä 2,2 milj. euroa.

MATTI -hankkeessa yrityspalveluiden prosessien määrittelytyö etenkin maaomaisuuden hallinnan osalta on ollut aktiivista. Prosessit ja toimintaympäristöt kehittyvät osana toimialan yhteistä operatiivista tietojärjestelmäkokonaisuutta. Maaomaisuuden hallintajärjestelmän avulla tilinpäätös tehtiin ensimmäisen kerran kokonaisuudessaan sähköisesti.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Kaupunkisuunnittelun ja yrityspalveluiden tavoitteina ovat olleet asemakaavoituksen ja asuntotuotannon sekä asiakastytyväisyyden paraneminen. Kerrostalorakentamisen asuntotuotanto on vilkasta ja vuoden 2016 aikana Vantaalla valmistui ennätyselliset 2 972 asuntoa. Rakennuttajilta saadun palautteen perusteella asiakastytyväisyys on ollut hyvällä tasolla.

Talousarvion toteutuminen

Maanmyyntitulot toteutuivat yli budjetin 16 milj. euroa. Menot toteutuivat budjetoidusti.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Merkittäviä maanhankintaneuvotteluja käynnissä	20	10	10
Käynnissä olevat luovutuskilpailut	4	5	5
Valmistuneet asunnot	2 689	2 000	2 972
joista valtion tukemia vuokra-asuntoja	312	400	318
Maanmyynti- ja vuokratulot	41 025	36 172	52 694
Kivistön maanmyyntivoitot koko maanmyyntituloista	7 300	8 000	6 774

14 40

Kaupunkisuunnittelu

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	197	0	197	362	-165
Menot	-4 453	-4	-4 457	-3 899	-557
Toimintakate	-4 256	-4	-4 260	-3 537	-723

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden loppuun mennessä on hyväksytty 26 asemakaavaa tai asemakaavamuutosta. Uutta asuntojen rakennusoikeutta niissä on noin 159 025 k-m² ja muuta rakennusoikeutta noin 1 648 k-m². Uusista vireille tulleista kaavoista on vuoden aikana laadittu 31 osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Asemakaavan muutosaloitteita oli 31.12.2016 valmisteltavana kaikkiaan 167 kpl.

Kaupunkisuunnittelun toiminnan tehostamisessa keskeistä on ollut osallistuminen MATTI -järjestelmän kilpailutusvaiheeseen. Tarjousten arvioinnin ja hankintapäätöksen jälkeen on käynnistynyt tarkempi määrittelytyö valitun toimittajan kanssa. MATTI -hankkeessa kaupunkisuunnittelun prosessit ja toimintaympäristöt kehittyvät tietomallintamisen, prosessorientoituneen elinkaarenhallinnan sekä tehokkaampaa yhteistyötä hyödyntäväksi, osana toimialan yhteistä operatiivista tietojärjestelmäkokonaisuutta.

Vuonna 2016 laadittiin voimassa olevien yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, joka toimii yhtenä pohja-aineistona 2017 käynnistyvän seuraavan koko kaupungin yleiskaavan laadinnassa. Kaupunkisuunnittelun tulosalue on uudelleen organisoitu vastaamaan MAL-sopimuksen asemakaavoitustavoitteen 33 prosentin nousun haasteisiin. Tulosityksikköjakoa on muutettu kaavoituksen tehostamiseksi. Keski-Vantaan kaavayksikkö on jaettu kahteen: Aviapoliksen ja Tikkurilan alueiksi. Kaupunkisuunnittelun tulosalueeseen kuuluu jatkossa 8 tulosityksikköä; Kivistön, Länsi-Vantaan, Aviapoliksen, Tikkurilan, Itä-Vantaan asemakaavayksiköt sekä yleiskaava-, tietopalvelu- ja hallintoyksiköt.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteet ovat toteutuneet lähes suunnitellusti. Kaavoitusohjelmaa toteutettiin järjestelmällisesti, mutta osa kaavojen hyväksymiskäsittelystä siirtyi seuraavalle vuodelle.

Talousarvion toteutuminen

Tulosalueella henkilöstömenoissa syntyi säästöjä uusien rekrytointien viiveen vuoksi. Tulotavoitteissa budjetoidut toimintatulot ylittyivät, muuten toiminta eteni suunnitellusti ja muita poikkeamia talousarvion ja tavoitteiden saavuttamisen kohdalla ei ilmennyt.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Hyväksytyt asemakaavat kpl	46	40	26
Uusi asuntokerrosala k-m ²	336 093	250 000	159 025
Uusi toimitilakerrosala k-m ²	203 996	200 000	1 648
Asemakaavan muutosaloitteet	163	135	167
Vuoden kaavoitushakemukset	33	40	42
Poikkeamispäätökset	84	70	76

14 5

Tekninen lautakunta yhteensä

Vastuuhenkilö: Hannu Penttilä

Toimielin: Tekninen lautakunta

Puheenjohtaja: Jari Porthén

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	171 430	27 000	198 430	199 406	-976
Valmistus omaan käyttöön	78 140	0	78 140	79 903	-1 763
Menot	-260 174	-3 123	-263 297	-251 070	-12 227
Menot ilman VOK	-182 034	-3 123	-185 157	-171 167	-13 990
Toimintakate	-10 604	23 877	13 273	28 239	-14 966

Taulukko sisältää Helsingin seudun ympäristöpalvelujen (HSY) vesihuollon rakentamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen varattua määrärahaa tuloihin ja menoihin 9,0 milj. euroa sekä toteutuneita tuloja ja menoja 4,7 milj. euroa.

14 5

Tekninen lautakunta bruttoyksiköt

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	143 768	1 000	144 768	143 986	782
Valmistus omaan käyttöön	39 175	0	39 175	35 941	3 234
Menot	-174 342	-3 013	-177 355	-163 251	-14 105
Menot ilman VOK	-135 167	-3 013	-138 180	-127 310	-10 871
Toimintakate	8 601	-2 013	6 588	16 676	-10 088

Toiminnan kuvaus

Teknisen lautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat sitovina bruttobudjetoituina yksiköinä tekninen lautakunta, tilakeskuksen tulosalue ja joukkoliikenne. Nettobudjetoituina yksiköinä toimivat kuntatekniikan keskus ja varikko.

15 01

Tekninen lautakunta

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-76	0	-76	-56	-20
Toimintakate	-76	0	-76	-56	-20

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Tekninen lautakunta kokoontui 11 kertaa vuoden aikana. Lautakuntaan kuuluu 14 jäsentä ja kaupunginhallituksen edustaja, ja kokouksissa läsnä olevat virka- ja toimihenkilöt. Vuonna 2016 lautakunta käsitteli 208 pykälää, eli keskimäärin 19 pykälää per kokous.

Lautakunta teki tutustumismatkan Kööpenhaminaan Tanskaan. Tutustumiskohteina oli mm. hulevesikohteita, päiväkoteja, pyöräparkkeja, Örestad Gymnasium koulu ja 8TALLET viherkattotalo.

Vuonna 2016 pidettiin yksi yksityistiejaoston kokous, jossa käsiteltiin neljä eri toimitusta.

15 20

Tilakeskuksen tulosalue

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	130 278	1 000	131 278	131 048	230
Valmistus omaan käyttöön	39 175	0	39 175	35 941	3 234
Menot	-119 905	-3 013	-122 918	-120 761	-2 157
Menot ilman VOK	-80 730	-3 013	-83 743	-84 820	1 077
Toimintakate	49 548	-2 013	47 535	46 228	1 307

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuoden 2016 aikana on arvioitu kiinteistönhallintajärjestelmän käyttöönottoon liittyen tilakeskuksen johtamisen rakenteita sekä keinoja parhaiden käytäntöjen päivittämiseksi. Keskeisinä teemoina tunnistettiin erityisesti johtamisen rakenteet ja säännöt, yksiköiden välisten rajapintojen selkeyttäminen, yhteisten asioiden vastuiden ja oikeuksien määrittäminen sekä palvelutuotannon johtaminen. Päättävöitteeksi asetettiin organisoitumisen ja resurssien tarkistaminen paremmin tunnistettuja tehtäväkokonaisuuksia vastaavaksi.

Tilakeskuksen uusi toimintamalli on luotu vuoden 2016 aikana toteutetun kehittämisvaiheen tulosten pohjalta. Uusi organisaatio vastaa selkeämmin tulosalueen perustehtävään kuuluviin toiminnallisiin kokonaisuuksiin. Laajempi vastuutus koko henkilöstön keskuudessa tarjoaa asiantuntevan edustuksen sekä asiakas- että palveluntuottajarajapintaan.

Asuntojen vuokraustoiminnan laajentuessa ulosvuokrauksen henkilöstöresursseja on vahvistettu uusilla kiinteistösihteerien ja isännöitsijöiden vakansseilla. Vuokrauspäätösten ja vuokrasopimusten määrän kasvaessa on ollut tarkoituksenmukaista muuttaa vuokrauspäällikön toimi viraksi.

Investointiohjelman valmistelua seuraavalle taloussuunnitelmakaudelle 2017–2020 on jatkettu yhteistyössä toimialojen kanssa. Toimitilatarpeisiin on esitetty merkittäviä ennakoimattomia muutoksia myös valmistelun aikana pääasiassa kaupungin väestöennustetta voimakkaammasta kasvusta johtuen. Hankkeita on entistä enemmän ja niihin ollaan kokeilemassa uusia toteutusmalleja, joissa omien rakennuttamistehtävien osuus on pienempi.

Kiinteistönhallintajärjestelmän testaus- ja käyttöönottovaihe eteni hieman alkuperäisestä aikataulusta myöhässä. Aikataulumuutos on koskenut lähinnä asianhallinnan ja sisäisten veloitusten toimintoja. Vuokralaisvalinta ja asuntojen vuokraustoiminnot saatiin valmiiksi elokuussa. Huoltokirjatoimintojen sekä rakennuttamisen ja investointisuunnittelun toimintojen käyttöönotto on edennyt vaiheittain tietojen siirron kanssa vanhoista järjestelmistä uuteen.

Henkilöstöresursseissa tapahtui muutoksia kaikissa yksiköissä. Helmikuussa avoimeksi jäänyt kaupunginarkkitehdin virka muutettiin hankepäälliköksi, mikä oli täyttämättä vuoden loppuun saakka. Uusi rakennuttajaarkkitehti aloitti syksyllä, mutta vastaavasti yksi hankekehitysarkkitehti oli lähdössä vuoden vaihteessa. Kustannuslaskija, tekninen isännöitsijä ja LVI-insinööri jäivät eläkkeelle loppuvuodesta. Yksi alueisännöitsijän vakanssi oli vielä täyttämättä samoin kuin henkilöstösuunnitelman mukainen toinen teknisen isännöitsijän vakanssi.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Tilakeskuksen osalta talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteet ovat toteutuneet lähes tavoitteiden mukaisesti. Kaikkien tavoitteiden osalta toimenpiteitä on tehty siinä määrin, kun se normaaliin toimintaan liittyen on ollut mahdollista. Hankevalmisteluun, mallinnukseen ja energiansäästöön liittyvien toimenpiteiden säästövaikutukset realisoituvat vasta pidemmän ajan kuluessa.

Talousarvion toteutuminen

Vantaan kaupungin vuoden 2016 talousarviovalmistelussa tilakeskukselle annettiin budjettikehys, jossa tulot olivat 130,3 milj. euroa ja menot 80,7 milj. euroa. Kaupunginhallitus hyväksyi 28.11.2016 pidetyssä kokouksessa (§ 8) käyttötalousmenojen lisämäärärahan 2,9 milj. euroa. Samalla hyväksyttiin tilakeskuksen käyttötalouden tulolisäys 1,0 milj. euroa.

Tilakeskuksen toimintatuotoiksi oli budjetoitu vuoden 2016 talousarviossa noin 131,3 milj. euroa, josta sisäisten vuokrien osuus on 116,7 milj. euroa ja ulkoisten tuottojen osuus noin 14,6 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuvat lähes budjetin mukaisesti ollen yhteensä 131,0 milj. euroa.

Kokonaisuutena tulosalueen käyttötalousmenot toteutuvat pääosin budjetin mukaisesti (101 %), kuitenkin ylittäen budjetin yhteensä noin 1,1 milj. eurolla. Menojen ylitykseen ovat osaltaan vaikuttaneet mm. kiinteistöhoito ja turvapalveluiden kasvanut tarve sekä laajarunkoisten rakennusten turvallisuuden arvioinnista annetun lain vaatimat selvitykset.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Toimitilamäärä (m ²)	814 816	826 182	826 304
Käyttökustannukset (milj. €) ^{*)}	15,5	15,9	16,0
Kiinteistönhoito (€/m ²) ^{**)}		14,71	14,90
Uudisrakentaminen (brm ²)	1842	11 370	11 188
Purettu kiinteistö (m ²)	1 472	620	839
Kiinteistöjen myynnit (t€)	896	1 000	1 131
Korjausvelka 75 % (t€) ^{***)}	68 616	70 000	–
Energiansäästö (t€)	450	450	470
Asiakastyytyväisyys tiloihin (KTI, 1-5) ^{****)}	-	3,45	-

^{*)} Lämmitys, sähkö, vesi ja jätevesi.

^{**)} Sisältää ennakoimattoman korjauksen ja ulkoalueiden hoidon.

^{***)} Korjausvelka TP 2016 lasketaan kevään aikana.

^{****)} Asiakastyytyväisyyskysely (KTI) järjestetään joka toinen vuosi.

14 51

Joukkoliikenne

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	13 490	0	13 490	12 938	552
Menot	-54 361	0	-54 361	-42 433	-11 928
Toimintakate	-40 871	0	-40 871	-29 496	-11 375

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuonna 2016 jatkettiin pitkälti edellisvuoden linjastolla. Alueellinen kutsuohjattu palvelulinjasto jatkoi liikennöintiään vuoden 2016 loppuun, jonka jälkeen se muutettiin reittipohjaiseksi.

Talousarvion toteutuminen

HSL hyvitti Vantaan vuoden 2016 kuntaosuutta noin 0,5 milj. eurolla Länsimetron viivästymisen vuoksi. HSL:n kuntaosuus toteutui budjetoitua pienempänä, minkä vuoksi Vantaan ylijäämä kasvoi edelleen ja toimintame-
not alittivat talousarvion. Ylijäämää syntyi ennakoitua alhaisemmista poltto- ja voiteluainekustannuksista sekä korkotasosta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016 ^{*)}
Matkustajamäärä (matkat milj., koko HSL)		357	N/A

^{*)} HSL ei pysty tuottamaan tätä lukua järjestelmä uudistuksen vuoksi.

14 50

Kuntatekniikan keskus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	22 000	26 000	48 000	48 960	-960
Valmistus omaan käyttöön	38 965	0	38 965	43 962	-4 997
Menot	-81 105	-89	-81 194	-82 633	1 439
Menot ilman VOK	-42 140	-89	-42 229	-38 671	-3 558
Toimintakate	-20 140	25 911	5 771	10 290	-4 519

Taulukko sisältää Helsingin seudun ympäristöpalvelujen (HSY) vesihuollon rakentamisen suunnitteluun ja toteuttamiseen varattua määrärahaa tuloihin ja menoihin 9,0 milj. euroa sekä toteutuneita tuloja ja menoja 4,7 milj. euroa.

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vuonna 2016 sähköistä asiointia edistettiin siten, että sijoitus- ja yleisten alueiden tilapäisten käyttö lupien osalta otettiin käyttöön sähköinen lupapisteasiointi.

Toimialan uusi keskitetty asiakaspalvelupiste avattiin Kielotie 13 kivijalassa 13.6.2016, jolloin kuntatekniikan keskukselta asiakaspalvelutoiminta siirtyi toimialan yhteiseen asiakaspalvelupisteeseen. Muutos koski yhteensä kolmea henkilöä mittausosastolta ja kadunpidosta.

Toimialan yhteinen maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä -hanke MATTI saatiin kilpailutettua keväällä ja hankintapäätös tehtiin kesäkuussa 2016. Toimittajaksi valittiin Esri -ryhmittymä. MATTI sisältää maankäytön suunnittelun ja kuntateknisen infran elinkaaren hallinnan sekä kartta- ja paikkatiedon tuotannon ja hallinnan. Tulevaisuudessa maankäytön koko elinkaaren tiedot kaavoituksesta, suunnittelusta ja rakentamisesta ylläpitoon saakka muodostavat digitaalisesti hallittavan kokonaisuuden, joka perustuu paikkatietoon.

MATIN tavoitteena on kehittää ja yhtenäistää toimialan prosesseja, parantaa tiedon saatavuutta sekä lisätä avoimuutta ja vuorovaikutusta. Toimintaa tehostetaan toiminnanohjausjärjestelmän sekä roolipohjaisten käyttöoikeuksien avulla.

Kuntatekniikan keskuksella on merkittävä rooli MATTI -hankkeessa mm. tuoteomistajana sekä usean prosessin omistajana. Kaupungininsinööri toimii tuoteomistajana ja ohjausryhmän puheenjohtajana ja ohjausryhmässä tulosaluetta edustaa toinenkin jäsen. Kuntatekniikan keskuksen edustajia työskentelee hankkeessa myös muutosjohtamistyössä ja muutosagentteina, myöhemmin myös testauksessa.

Hanketta esiteltiin yleisölle ensimmäisen kerran Hakunilan kartanossa pidetyssä toimialan tulevaisuuspäivässä 15.6.2016. Sopimusneuvottelujen jälkeen käynnistyi koko syksyn kestänyt määrittelyvaihe, jossa tulevan toimintamallin lisäksi määriteltiin ja kuvattiin toimialan prosesseja. Hanke on laaja ja ensimmäisen vaiheen käyttöönotto on arviolta vuoden 2018 alkupuolella.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Tietomallipohjaiseen julkisen kaupunkitilan eli katujen ja puistojen suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon siirrytään kokonaisuudessaan MATTI -hankkeen käyttöönoton myötä vuoden 2019 alussa. Tietomallinnusosaamisen lisäämiseksi kuntatekniikan keskus on kouluttanut ja kouluttamassa useita henkilöitä tieto-

mallikoordinaattoreiksi ennakoiden. Suunnittelun keskeistä työkalua, Novapoint -järjestelmää, testataan jo vuoden 2017 aikana, mikä edellyttää mm. mittavaa panostusta henkilöstön koulutukseen.

Hankintojen vastuujakotaulukkoa on jalkautettu avainhenkilöille ja hyvää yhteistyötä hankintakeskuksen kanssa on jatkettu mm. säännöllisissä yhteistyöpalaverissa. Kuntatekniikan keskus on laatinut kaupunkitilaohjeen, joka hyväksytään teknisessä lautakunnassa keväällä 2017, mikä osaltaan ohjaa julkisen kaupunkitilan suunnittelua ja rakentamista kustannustehokkaaseen ja koneellisesti kunnossapidettävään lopputuotteeseen.

Talousarvion toteutuminen

Kuntatekniikan keskuksen nettotulostavoite ylitettiin. Tulot ylittivät korotetun talousarvion lopulta noin 5,4 milj. eurolla ollen 44,4 milj. euroa. Alkuperäinen talousarvio oli 13 milj. euroa, mutta sitä nostettiin 12.12.2016 kaupunginvaltuuston päätöksellä 26 milj. eurolla, jolloin uusi talousarvio nousi 39 milj. euroon. Alkuperäiseen talousarvioon nähden tulot ylittyivät siis noin 31,4 milj. eurolla. Tulojen talousarvion korotuksen taustalla oli Kivistön kaupunkikeskuksen sopimuskorvauksena saatujen maa-alueiden kirjaamiskäytäntö, jonka vuoksi sopimuskorvauksena saadut maa-alueet kirjattiin investointiosan menoksi ja vastaavaksi kuntatekniikan keskuksen käyttötalouden tuloksi. Koska menot säilyivät talousarviossa ennallaan, tulotavoitteen nostaminen tarkoitti kuntatekniikan keskuksen katteen nousua.

Tulosalueen kulut kokonaisuudessaan ylittivät talousarvion noin 0,5 milj. eurolla. Vuoden 2016 talvikausi oli lumimäärältään hieman tavanomaista alhaisempi. Lunta kuljetettiin kaupungin lumenvastaanottoalueille noin 11 000 kuormaa, kun pitkän ajan keskiarvo vuodesta 1988 lähtien on noin 14 000 kuormaa vuodessa. Leuto talvi aiheutti märän ja pehmeän asfaltin reikiintymistä sekä kulumista. Syntyneet vauriot lisäsivät päällysteiden paikkaus- ja uudelleenpäällystystarpeita sekä -kustannuksia.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Liikenneväylien ylläpito (€/m ²)	1,43	1,65	1,50
Rakennetun katuvihreän ylläpito (€/m ²)	0,23	0,27	0,24
Rakennetun puiston (A-luokka) ylläpito (€/m ²)	0,57	0,54	0,52
Maanläjitysalueille tuodut kuormat (kpl/a)	37 556	40 000	28 887
Maanmittauspalvelujen tuottavuus (suoritteita mm. tonttien lohkomiset kpl/henkilötyövuosi)	19,30	20,50	21,20
Tonttijaon laadinnan kesto aika (vrk)	49	50	48

14 52

Varikko

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	5 662	0	5 662	6 460	-798
Menot	-4 727	-21	-4 748	-5 187	439
Toimintakate	935	-21	914	1 273	-359

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Varikon varsinainen toiminta jatkui pääsääntöisesti ennallaan, oma korjaamo keskittyi pääasiassa työkone- ja raskaan kaluston akuuttikorjauksiin sekä lisälaitteiden ja sesonkikoneiden kausihuoltoon ja korjauksiin. Kalus-

ton huolto- ja korjauskustannuksista ostopalveluiden osuus oli noin 42 prosenttia. Leasing-kaluston osuus ajoneuvoista oli noin 58 prosenttia.

Talousarvion toteutuminen

Toteutuneet toimintatuotot olivat noin 14 prosenttia ja toimintakulut noin 9 prosenttia käyttösuunnitelmaa suuremmat, joten talousarvion nettotavoite saavutettiin. Toimintatuottoja lisäsi ajoneuvojen hyvä käyttöaste sekä arvioitua suuremmat poistetun kaluston myyntituotot. Toimintakuluja lisäsi leasingkaluston määrän kasvu sekä huolto- ja korjauskustannusten nousu. Polttoainekulut olivat arvioitua pienemmät johtuen vähälumisesta talvesta sekä polttoaineiden hintojen vakaudesta. Myös henkilöstökulut olivat käyttösuunnitelmaa pienemmät johtuen henkilövajeesta.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Polttoaineen kulutus (L/ajoneuvo/v)	1 581	1 500	1 586

14 7

Ympäristölautakunta yhteensä

Vastuhenkilö: Hannu Penttilä

Toimielin: Ympäristölautakunta

Puheenjohtaja: Markku Weckman

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	3 991	0	3 991	5 990	-1 999
Menot	-6 649	-97	-6 746	-6 832	85
Toimintakate	-2 658	-97	-2 755	-842	-1 913

14 7

Ympäristölautakunta bruttoyksiköt

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	491	0	491	529	-38
Menot	-3 714	-76	-3 789	-3 454	-336
Toimintakate	-3 223	-76	-3 298	-2 924	-374

Toiminnan kuvaus

Ympäristölautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat sitovina bruttobudjetoituina yksiköinä ympäristölautakunta ja ympäristökeskus. Nettobudjetoituna yksikkönä toimii rakennusvalvonta.

14 74

Ympäristölautakunta

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-60	0	-60	-51	-9
Toimintakate	-60	0	-60	-51	-9

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Lautakunta kokoontui 10 kertaa vuoden 2016 aikana. Lautakunnassa on 14 jäsentä, kaupunginhallituksen edustaja, nuorisovaltuuston edustaja ja kokouksessa läsnä olevat virka- ja toimihenkilöt.

Vuonna 2016 lautakunta käsitteli yhteensä 146 pykälää.

14 76

Ympäristökeskus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	491	0	491	529	-38
Menot	-3 654	-76	-3 729	-3 403	-326
Toimintakate	-3 163	-76	-3 238	-2 874	-365

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Ympäristökeskus toteutti asiakastyytyväisyyskyselyn, joka lähetettiin osalle ympäristökeskuksen asiakkaista (lupaa hakeneet, ilmoituksen tekijät, tarkastettavat kohteet). Palaute oli varsin myönteinen, mm. palveluihin tyytyväisyyttä mittaavan kysymyksen keskiarvo oli 3,5/4.

Maakuntauudistuksella on vaikutuksia ympäristökeskuksen toimintaan, jos ympäristöterveydenhuollon tehtäviä siirretään maakunnan tai pääkaupunkiseudun järjestettäväksi. Ympäristökeskus on osallistunut valmisteluun liittyviin työryhmiin ja seminaareihin ja henkilöstölle on informoitu asian etenemisestä.

Vantaa ja Porvoo aloittivat vuoden alusta yhteistyön kunnalliseen eläinlääkäripäivystykseen liittyen. Vantaa huolehtii Porvoon päivystysalueen pieneläinten kiireellisestä eläinlääkäriavusta virka-ajan ulkopuolella ja Porvoo huolehtii vastaavasti Vantaan alueen suurelainten hoidosta. Yhteistyö on toiminut hyvin. Vantaan kaupungin eläinlääkärivastaanoton potilastietojärjestelmä kilpailutettiin syksyn aikana. Uusi järjestelmä otettiin käyttöön loppuvuodesta.

Ympäristöterveydenhuollon lupia ja ilmoituksia oli arvioitua enemmän, mutta käsittelyajat saatiin pidettyä tavoitteiden mukaisina. Asumisterveyden osalta henkilöstöresursseissa oli vajausta kevään ja kesän aikana, mutta tilanne saatiin normalisoitumaan syksyn aikana. Loppuvuodesta asuntoihin ja esimerkiksi kouluihin tehtävät tarkastukset pystyttiin toteuttamaan normaalisti.

Ympäristölupia uusille toiminnoille käsiteltiin poikkeuksellisen paljon, samoin vapautushakemuksia vesihuoltoon liittymisestä saapui kaksinkertainen määrä aiempiin vuosiin verrattuna. Ympäristöhaitoista ilmoitettiin

noin kolmanneksen enemmän kuin edellisenä vuonna. Lupien ja ilmoitusten käsittely vaati resursseja, jonka takia valvontasuunnitelman mukaisiin tarkastustavoitteisiin ei päästy.

Ympäristökeskus osallistui purojen ja jokien teemavuoden toteuttamiseen. Teemavuonna edistettiin puro- ja jokiluonnon tunnettavuutta, järjestettiin talkoita, kehitettiin virkistyskäyttöä ja kunnostettiin puroja ja jokia. Teemavuoden purotalkkarit olivat ympäristökeskuksen palveluksessa. Ekotukitoiminnassa jatkettiin ekotukihenkilöiden koulutuksen lisäksi esimiesten kouluttamista.

Koko Vantaan kattavan ympäristöohjelman toimikausi (2013–2016) päättyi. Ympäristökeskus käynnisti resurs-siivisäuden toimintamallin valmistelun. Toimintamallin mukaiseen tiekarttaan kootaan kaupungin ympäristö-tavoitteet ja toimenpiteet, joilla hillitään ilmastonmuutosta ja sopeudutaan siihen sekä edistetään kiertotalo-utta.

Talousarvion toteutuminen

Ympäristökeskus pääsi tulotavoitteeseen. Menot alittuivat annetusta kehiksestä. Säästöjä syntyi muun muassa palveluiden ostoista.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Ympäristöterveys			
Luvat ja ilmoitukset	339	300	397
Tarkastusten määrä	1 833	2 000	1 837
Eläinlääkärin potilaat	4 445	5 000	4 633
Ympäristönsuojelu			
Ympäristöluvat, -ilmoitukset ja rekisteröinnit	102	120	114
Tuotetut asiantuntijapalvelut mm. tarkastukset (kpl)	4 839	4 500	5 086
Rauhoitetut luonnonsuojelualueet/ha	1 241	1 350	1 249

14 75

Rakennusvalvonta

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	3 500	0	3 500	5 460	-1 960
Menot	-2 936	-21	-2 957	-3 378	421
Toimintakate	564	-21	543	2 083	-1 539

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Rakennusvalvonta siirtyi toiminnassaan kokonaisuudessaan (100 %) sähköiseen asiointiin kun sähköinen kat-selmustoiminta siirtyi mobiiliksi 1.11.2016 ja lupien sähköinen arkistointi otettiin käyttöön vuoden lopussa. Kehittämishankkeiden 5D -mallinnustyoäkalun kehittämiseksi lupakäsittelyn tueksi ja ns. täydentyvän kaupunki-mallin rakentamiseksi saatiin päätökseen.

Talousarvion toteutuminen

Voimakkaan rakentamisen johdosta talousarvion nettotavoite ylitettiin selkeästi.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Aloitettut asunnot	3 099	2 500	4 299
Kokonaisala, m ²	414 261	480 000	428 000
Tulot/menot, %	142,3	108,0	161,2
Menot/lupien kokonaisala (€/m ²)	8,05	6,10	7,89
Valmistuneet rakennukset, kpl	563	750	592
Toimitilat m ²	1 021	1 021	1 021

Liikelaitokset

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos

Tuloslaskelma

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Liikevaihto	37 421	0	37 421	37 398	23
Liiketoiminnan muut tuotot	53	0	53	226	-173
Materiaalit ja palvelut	-4 937	0	-4 937	-4 902	-35
Henkilöstökulut	-25 734	0	-25 734	-25 073	-661
Poistot ja arvonalentumiset	-1 713	0	-1 713	-1 528	-185
Liiketoiminnan muut kulut	-5 090	0	-5 090	-5 027	-63
Liikelylijäämä (-) alijäämä)	0	0	0	1 094	-1 094
Muut rahoitustuotot	0	0	0	1	-1
Muut rahoituskulut	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	1	-1
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0	0	0	1 095	-1 095
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	-1 835	1 835
Vapaaeht. varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	2 177	-2 177
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	1 437	-1 437

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Pelastuslaitos vastaa Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen turvallisuudesta pelastustoimen keinoin sekä huolehtii ensihoitopalvelusta voimassa olevien sopimusten mukaisesti. Pelastustoimen alue muodostuu Hyvinkään, Järvenpään, Keravan ja Vantaan kaupungeista sekä Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnista. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen liikelaitoksen hallinto järjestetään liikelaitoksen johtosäännön sekä Vantaan kaupungin johtosääntöjen ja hallintosäännön määräyksiin. Kaupungin organisaatiossa Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos kuuluu konsernihallinnon ja asukaspalveluiden toimialaan. Liikelaitoksella on johtokunta, johon kuuluu 15 henkeä.

Euroopassa tapahtuneiden terroritekojen takia pelastuslaitos tarkisti valmiussuunnitelmansa sekä valmiutensa. Suomeen syksyllä 2015 tulleiden turvapaikanhakijoiden lukumäärä putosi heti alkuvuodesta ja pelastustoimen alueelle ei enää perustettu uusia vastaanottokeskuksia, vaan osa vanhoista keskuksista lakkautettiin vuoden aikana. Kohteisiin tehtiin lukuisia valvonta- ja neuvontakäyntejä kuitenkin vuoden aikana ja tilannetta seurataan yhä.

Pelastuslaitoksen johtokunta päätti vapauttaa nuohouksen vapaalle kilpailulle 1.1.2015 alkaen. Päätöstä puolisivat kuntien lausunnot nuohouksesta sekä Hyvinkään ja Pornaisten aikaisemmat päätökset vapauttaa nuohous vapaalle kilpailulle. Tilannetta seurattiin aktiivisesti varmistuaksemme vapaan kilpailun nuohouksen toimivuudesta. Nokipalojen ei ole havaittu lisääntyneen.

Jehu-Malja-kilpailu, joka on palokuntien kilpailu suomenmestaruudesta, pidettiin 14.5.2016. Kilpailun järjestäminen oli voimanponnistus pelastuslaitokselle, mutta onnistui hyvällä yhteistyöllä sopimuspalokuntien ja henkilöstön kanssa.

Pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimukset ensihoidon toteuttamisesta Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja HYKS-Peijas alueen kanssa. Joulukuun 21. päivänä julkaistu sote-ratkaisu vaikuttaa todennäköisesti myös ensihoidon järjestämiseen tulevaisuudessa.

Pelastustoimi siirtynee perustettaville maakunnille vuoden 2019 alussa. Sisäministeriö on perustanut siirtoa valmistelevan hankkeen. Joulukuun 21. päivän hallituksen ratkaisun perusteella Keski-Uudenmaan pelastuslaitos siirtyy osaksi Uudenmaan alueen pelastusalueita, joka vastaa noin 1,6 milj. ihmisen turvallisuudesta. Vantaan kaupunginhallitus on helmikuussa 2017 esittänyt valtioneuvostolle, että Keski-Uudenmaan pelastuslaitos pysyisi itsenäisenä eikä pelastuspalveluita siirretä maakuntaan. Pelastustoimen ja Uudenmaan yhteistyön valmistelutyö vie osan pelastuslaitoksen voimavaroista.

Pelastuslaitos on kehittänyt toimintaansa viimeisten vuosien aikana mm. Klaukkalan kärkiyksiköllä, TUTOR-palotarkastus -ohjelmalla sekä asuinkiinteistöjen omavalvonnalla. TUTOR-palotarkastus perustuu palotarkastuskohteen itsearvioon turvallisuudesta sekä viranomaisen tekemään arvioon. Omavalvonnassa kiinteistön omistaja tekee oman palotarkastuksen kiinteistössään ja palauttaa lomakkeen pelastuslaitokselle. Lisäksi pelastuslaitos on valistanut aktiivisesti mm. sosiaalisen median välityksellä.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella vuonna 2016 oli 7 120 pelastustehtävää (vuonna 2015 pelastustehtäviä oli 6 659). Tehtävämäärässä oli noin 9 prosentin kasvu edellisvuoteen. Ensihoidon osalta kokonaistehtävämäärä oli 32 522 (30 224 tehtävää vuonna 2015). Ensihoidon osalta kasvua oli 8 prosenttia.

Talousarvion toteutuminen

Pelastuslaitoksen johtokunnan hyväksymä talousarvio on tehty kahdelle eri toiminnalle, pelastustoimelle ja ensihoidolle. Talousarviossa Vantaan valtuuston asettamana talousarvion sitovana tavoitteena oli liikeylijäämä 0 euroa. Tavoite saavutettiin liikeylijäämällä 1,1 milj. euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui poistoero- kirjausten ja varausten jälkeen 1,4 milj. euroa.

Pelastustoimen osalta liikevaihto oli 27,7 milj. euroa (27,6 milj. euroa vuonna 2015). Liiketoiminnan muut tuotot olivat 0,2 milj. euroa (0,1 milj. euroa vuonna 2015). Toimintatuotot ylittivät talousarvion 0,2 milj. euroa.

Toimintakulut olivat 25,3 milj. euroa (24,9 milj. euroa vuonna 2015). Tästä materiaali- ja palveluostoja oli 3,7 milj. euroa, henkilöstökuluja 17,3 milj. euroa ja liiketoiminnan muita kuluja 4,3 milj. euroa. Toimintakulujen talousarvio toteutui 97 prosenttisesti.

Pelastustoimen liikeylijäämään 1,1 milj. euroa vaikutti merkittävästi henkilöstökulujen jääminen 0,6 milj. euroa ennakoitua pienemmäksi. Alitus johtui avoimista vakansseista hallinnon, päällystön ja tukipalveluiden osalta. Myös kilpailukykyopimuksessa sovittu lomarahojen 30 prosentin vähennys sekä vuoden 2015 sivukuluoikaisu pienensivät lomapalkkavelan määrää. Poistojen osalta säästöä syntyi 0,2 milj. euroa.

Ensihoidon osalta talousarvion sitova tavoite toteutui. Liikevaihto oli 9,7 milj. euroa (9,1 milj. euroa vuonna 2015). Ensihoidon kuljetustuloja kertyi tilikaudella 3,3 milj. euroa. Hyvinkään sairaanhoitoalueelle palautettiin tuloja 1,9 milj. euroa (1,7 milj. euroa vuonna 2015). Peijaksen sairaanhoitoalueen osalta tulokertymä oli 1,4 milj. euroa (1,3 milj. euroa vuonna 2015).

Toimintakulut olivat 9,7 milj. euroa (9,0 milj. euroa vuonna 2015). Materiaalien- ja palveluiden osuus oli 1,2 milj. euroa, henkilöstökulujen 7,7 milj. euroa ja liiketoiminnan muiden kulujen 0,8 milj. euroa.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Valvontakohteet ja omavalvontalomakkeet	12 752	9 500	7 426
Valistus ja neuvonta (henk.)	104 345	87 000	88 616
Pelastustoimen tehtävät	6 652	6 600	7 119
Ensihoitotehtävät	30 224	31 000	32 522
Menot €/asukas	81,33	84,51	82,38

Rahoituslaskelman lyhennelmä

1 000 €	Talousarvio 2016	Toteutuma	Ylitys/alitus
Toiminnan ja investointien rahavirta	-587	631	-1 218
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		941	-941
Rahavarojen muutos	-587	1 572	-2 159

Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta oli 631 151 euroa. Tilikauden rahavarojen muutos 1 572 116 euroa nostaa rahavarojen määrän 1 700 220 euroon.

Investoinnit

1 000 €	Talousarvio 2016	Toteutuma	Ylitys/alitus
Pelastus- ja sammutusyksiköt, muu ajoneuvokalusto	-2 170	-1 943	-227
Muu pelastus- ja huoltokalusto	-40	-98	58
Asemakalusto	0	-167	167
Johtokeskukset	0	-11	11
Väestönsuojelujärjestelmät	-40	-23	-17
Tietojärjestelmät	-50	0	-50
Investoinnit yhteensä	-2 300	-2 242	-58
Valtionosuudet ja luovutustulot	0	250	-250
Investoinnit netto	-2 300	-1 992	-308

Vantaan valtuuston asettama sitova tavoite investoinneille oli 2,3 milj. euroa.

Investointien tavoitetaso alitettiin 57 988 eurolla. Investointeihin kului 2,2 milj. euroa. Investointien rahoitusosuuksien 102 880 euroa ja autojen myynnistä kertyneiden luovutustulojen 146 926 euroa jälkeen nettoinvestoinnit olivat 2,0 milj. euroa.

Tilikaudella pelastus- ja sammutusyksiköihin sekä muuhun ajoneuvokalustoon käytettiin 2,0 milj. euroa. Asema- ja johtokeskuskalustoon käytettiin 178 457 ja väestöhälyttimiin 22 725 euroa.

Vantaan Työterveys liikelaitos

Tuloslaskelma

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Liikevaihto	6 724	0	6 724	6 935	-211
Liiketoiminnan muut tuotot	25	0	25	41	-16
Materiaalit ja palvelut	-2 419	0	-2 419	-2 435	16
Henkilöstökulut	-3 625	0	-3 625	-3 401	-224
Poistot ja arvonalentumiset	-42	0	-42	-36	-6
Liiketoiminnan muut kulut	-482	0	-482	-504	22
Liikeliiketoiminta (-) alijäämä)	181	0	181	600	-418
Muut rahoitustuotot				3	-3
Kunnalle maksetut korkokulut	-11	0	-11	-11	0
Korvaus peruspääomasta	-3	0	-3	-3	0
Muut rahoituskulut				0	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-13	0	-13	-11	-2
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	168	0	168	589	-421
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	1	-1
Vapaaeht. varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	42	0	42	35	7
Tuloverot	-10	0	-10	-16	6
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	200	0	200	609	-409

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Vantaan Työterveys liikelaitos on Vantaan kaupungin organisaatiossa kunnallinen liikelaitos, jonka tehtävänä on vastata työterveyshuoltolaissa, kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetuista kaupungin järjestämismääräysten kuuluvista työterveyshuollon palveluista Vantaan kaupungille, Vantaan, Helsingin, Espoon ja Kauniaisten yrityksille sekä merimiesterveyspalveluista Helsingin kaupungille. Espoo, Helsinki ja Kauniainen ovat eriyttäneet yritystyöterveyshuollon järjestämismääräyksen muusta kunnan järjestämismääräydestä olevasta kansanterveystyöstä kansanterveyslain 5 §:n mahdollistamalla tavalla. Toimimme neljässä eri toimipisteessä pääkaupunkiseudulla.

Vuosi 2016 oli Vantaan työterveys liikelaitokselle taloudellisesti ja toiminnallisesti hyvä vuosi. Liikelaitoksessa toteutettiin mm. yli 38 000 vastaanottokäyntiä ja asiakaskunta kasvoi noin 6 prosenttia.

Liikelaitos panosti vahvasti digitaalisiin ratkaisuihin vuonna 2016. eArkiston käyttöönotto tapahtui suunnitellusti ja hallitusti toukokuussa 2016. Liikelaitos laajensi työterveyshoitajan virtuaalivastaanottoa sekä otti käyttöön työterveyshoitajien nettiajanvarauksen. Muutokset sujuvoittavat ja nopeuttavat asiakkaan asiointia työterveyshuollossa. Vuoden alusta kaikkiin yritysasiakkaiden terveystarkastuksiin liitettiin työhyvinvointikysely. Kysely tehostaa terveystarkastuksen kulkua ja parantaa terveystarkastuskokonaisuuden laatua. Käynnistimme ensimmäisenä Suomessa työpaikan etäkeuhkofunktioimittaukset menestyksekkäästi. Asiakkailta tullut palaute muutoksista on erittäin positiivista. Asiakasyritysten sopimusprosessia uusittiin nettisivuillamme täytettävällä sopimuslomakkeella, jolloin sopimusprosessi tehostuu ja nopeutuu entisestään.

Suoritimme vuosittaisen ostaja-asiakas asiakastyytyväisyyskyselyn ja jälleen kerran asiakkaamme antoivat meille arvosanaksi kaikista toiminnoistamme Hyvä. Palautteiden perusteella päätimme kehittää työterveyspalvelujen visualisointia työterveyshuollon tuotteiden ymmärtämisen edistämiseksi.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Talouden tasapaino ja henkilökunnan työn tuottavuus ja tehokkuus on edelleen keskeinen painopiste. Tavoitteisiin päästiin hyvin, sillä koko liikelaitoksen talousarvion mukainen toiminnallinen tulos (kate 3) ylitettiin 370 224 eurolla ja se parani 59 387 euroa vuoteen 2015 nähden.

Liikelaitosta sitova taloudellinen tavoite on pääoman tuottovaatimus. Laitos täytti sille asetetun vaatimuksen ja tuloutti kaupungille korvausta peruspääomasta 2 664 euroa (2 664 euroa vuonna 2015) ja korkoa kaupungin lainasta 10 658 euroa (10 658 euroa vuonna 2015).

Talousarvion toteutuminen

Rahoituserät olivat asetettujen raamien mukaiset; korkokulut kunnalle 10 658 euroa (korko 7 %) ja korvaus peruspääomasta 2 664 euroa (korko 7 %). Saamiset kunnalta olivat vuoden 2016 lopussa 2,4 milj. euroa (1,9 milj. euroa vuonna 2015). Tilikauden 2016 oman kunnan ulkopuolisesta työstä maksetaan tuloveroa 0,016 milj. euroa voitollisen tuloksen takia. Pankkitilillä olevat varat olivat 0,3 milj. euroa (0,45 milj. euroa vuonna 2015).

Liikevaihto oli 6,9 milj. euroa (7,1 milj. euroa vuonna 2015) ja muut tuet ja avustukset olivat 0,04 milj. euroa (0,05 milj. euroa vuonna 2015). Myynti ylitti talousarvion 3 prosentilla.

Toimintakulut olivat 6,4 milj. euroa, mistä materiaaliostoja oli 0,08 milj. euroa ja palveluostoja oli 2,35 milj. euroa, henkilöstökuluja 3,4 milj. euroa ja liiketoiminnan muita kuluja 0,52 milj. euroa.

Liikelaitos teki Vantaalla, Espoossa, Helsingissä ja Kauniaisissa voitollisen tuloksen. Tilikaudelta 2016 laskutetaan Helsingin kaupungilta yritystyöterveyshuollon yhdistymissopimuksen tappiontasausjärjestelyn mukaisesti tappiontasausausta yhteensä 28 272 euroa. Laskutettava summa muodostuu tilikauden 2016 merimies-toimipisteen tappiosta.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvonalennuksia. Omaisuuden luovutuksia ei Vantaan Työterveys liikelaitoksella ole.

Rahoituslaskelman lyhennelmä

1 000 €	Talousarvio 2016	Toteutuma	Ylitys/alitus
Toiminnan ja investointien rahavirta	140	574	-434
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Ylijäämän palautus kunnalle	0	-141	141
Muut maksuvalmiuden muutokset		-572	572
Rahavarojen muutos	140	-139	279

Investoinnit

1 000 €	Talousarvio 2016	Toteutuma	Ylitys/alitus
Irtain omaisuus	-60	-35	-25

Investointivarausta purettiin tilikaudella 1.1.–31.12.2016 34 521,01 euroa ja se käytettiin toimipisteiden kalusteinvestointeihin sekä e-arkisto -toiminnallisuuden käyttöönottoon.

Tunnusluvut

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Tilikauden ylijäämä, 1000 EUR	561	200	608
Laskutettavan työajan osuus työajasta %	55 %	56 %	53 %
Asiakassopimukset yhteensä, kpl	4 100	4 264	4 464
Asiakassopimusten piirissä oleva henkilöstö, kpl	30 200	31 408	31 655
Kela 2 - sopimusten piirissä olevan henkilöstön osuus %	43 %	46 %	42 %
Asiakastytytyväisyys asteikolla 1-4	3,8	3,8	4

Rahastot

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahasto

Asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston sääntöjen 10 §:n mukaan rahastosta laaditaan tilikausittain tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman sekä toimintakertomuksen.

Rahaston tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos siirretään tilinpäätöksestä rahastopääomaan.

Tuloslaskelma muodostetaan myönnettyjen lainojen koroista ja nostetuista avustuksista sekä saamattomien lainanlyhennysten luottotappioista. Luottotappioista päättää kaupunginhallitus.

Rahaston tilinpäätös yhdistellään kaupungin tilinpäätöksen.

Vuoden 2016 käyttösuunnitelman toteutuminen

Käyttösuunnitelman mukaan uusia antolainoja arvioitiin myönnettävän 8,0 milj. euroa ja avustuksia 0,5 milj. euroa.

Rahaston lainoja ja hissiavustuksia on voinut hakea ympäri vuoden. Vuoden aikana ei myönnetty uusia lainoja eikä hissiavustuksia haettu.

Rahaston saatavien periminen

Vuoden 2016 aikana ei kirjattu luottotappiota.

Rahaston pääoma

Rahaston pääoma 31.12.2016 oli 91.176.205,46 euroa.

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahasto

Rahastosta rahoitettiin uuden Myyrmäen keskustan suunnittelua, Kivistön keskuksen ja Tikkurilan kehittämis-hankkeita sekä aluemarkkinointia.

Kivistön Putkijäte Oy:n tilaama putkikeräysjärjestelmä on otettu käyttöön Vantaan Kivistön keskustan uusilla asemakaava-alueilla 12.8.2015 alkaen. Putkikeräysjärjestelmän piirissä on tällä hetkellä niin kutsutun investointivaiheen 1 -alueelle rakennetut uudet kerrostalot ja pienikiinteistöt sekä lisäksi erityiskohteena Aurinkokiven monitoimitalo. Tähän mennessä kertyneen tiedon perusteella putkikeräysjärjestelmän käyttöönotto on sujunut hyvin ilman olennaisia teknisiä ongelmia.

Kivistön kaupunkikeskuksen asemakaava tuli voimaan 24.8.2016 valituskierron jälkeen. Kivistön keskustasta kaupunki myi seitsemän kerrostalotonttia. Kivistön keskustassa ja asuntomessualueella oli vuoden 2016 lopussa valmiina 26 kerrostaloa, joissa on 1 276 asuntoa. Rakenteilla oli 13 kerrostaloa, joihin valmistuu 499 asuntoa.

Keimolanmäen asuntorakentaminen alkoi vuonna 2015. Keimolanmäessä oli vuoden 2016 lopussa valmiina 7 kerrostaloa, joissa on 483 asuntoa. Rakenteilla oli 2 kerrostaloa, joihin valmistuu 168 asuntoa. Kaiken kaikkiaan Kivistöön on valmistunut 1 759 kerrostaloasuntoa, joissa asuu noin 2 500 asukasta.

Tikkurilan keskustassa rakenteilla olevaan Dixin II-vaiheeseen valmistuu kaksi toimistorakennusta sekä liiketila. Viimeinen rakennusvaihe on aloittamatta. Vuoden 2016 aikana Tikkurilaan (Tikkurila, Jokiniemi, Viertola,

Koivuhaka) valmistui 4 kerrostaloa ja asuntoja kaikkiaan 308 kpl. Vuoden 2016 lopussa 17 kerrostaloa oli rakenteilla ja asuntoja kaikkiaan 1 080 kpl. Tikkurilan keskustakorttelin (ns. kirkon kortteli) kehittämiseen ja toteuttamiseen valittiin yhteistyökumppani Vantaan seurakuntayhtymän kanssa pidetyn kilpailun perusteella. Tikkurilan Jokirannan maisema-arkkitehtuurikilpailun voittaja valittiin ja jatkosuunnittelu on käynnissä. Jokiniemeen Asemasillan itäpäähän on rakenteilla toimistotalo, johon sijoittuu myös liiketilaa.

Korson keskustassa on Korson tornitalon 120 asunnon rakentaminen käynnissä. Myyrmäen keskustan suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailun voittajaksi valittujen yhteistyökumppaneiden kanssa on keskustaan laadittu asemakaavaluonnos. Martinkeskuksen ostoskeskuksen ja Laajavuoren koulun kerrostalokaavat Martinlaakossa tulleet voimaan ja vuoden 2016 lopussa on 270 asunnon rakentaminen käynnissä.

Aviapolis

Aviapoliksen kasvu Suomen nopeimmin kehittyvänä yritysalueena sekä työpaikkakeskittymänä on jatkunut. Aviapoliksen kehitys liittyy globaalisti tunnistettuun ilmiöön, jossa lentokenttä toimii alueensa taloudellisena moottorina ja luo liiketoimintapotentiaalia yrityksille. Aviapolis on maailman lentokenttäkaupunkien joukossa kuitenkin ainutlaatuinen. Alueesta rakennetaan kansainvälinen ja eloisa lentokenttäkaupunki, jossa työ, asuminen, palvelut ja virkistys sekoittuvat urbaanilla tavalla. Asumisen myötä lentokenttäkaupungissa avautuu uudenlaisia toimintamahdollisuuksia ja liiketoimintamalleja.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt alueen asemakaavoitusta ja hankkeita ohjaavan Aviapoliksen kaavarungon. Aviapoliksen aseman pohjoiselle sisäänkäynnille on valmistunut toimisto- ja liiketilaa. Aviapoliksen aseman eteläiselle sisäänkäynnille sijoittuvan liikekeskuksen ja asuinkerrostalojen rakennussuunnittelu on käynnistynyt. Aviapoliksen suuralueella on vireillä useita asemakaavamuutoshankkeita. Vantaan kaupunki päätti yhdessä viiden maanomistajan kanssa järjestää avoimen kansainvälisen ideakilpailun Aviapolis Urban Blocks, jossa haetaan synergisiä ja innovatiivisia raameja työlle, palveluille ja asumiselle kaavarunkoalueella sijaitseviin kortteleihin.

Aviapolista on kehitetty sekä suomalaisissa että kansainvälisissä verkostoissa ja markkinoitu lentokentän läheisyydestä hyötyville yrityksille ja investoreille mm. kiinteistöalan kansainvälisillä messuilla (MIPI – tapahtuma Cannesissa keväällä ja ExpoReal Münchenissa syksyllä). Aviapoliksen brändäystä ja markkinointia on toteutettu yhteistyösopimukseen perustuen alueen maanomistajien, yritysten sekä alueella toimivien rakennusliikkeiden kanssa.

Investoinnit

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	10 199	-10 199
Menot	-1 700	0	-1 700	-103	-1 597
Julkinen käyttöomaisuus	-1 700	0	-1 700	-103	-1 597

Rahaston investointimenot alittivat merkittävästi budjetoidun. Investoinnit sisältävät Tikkurilan jokirannan kehittämisen ja Myyrmäen keskustan kehittämisen. Tilinpäätöksen yhteydessä rahastossa olleet parkkiyhtiöiden osakkeet siirrettiin kaupungin omistukseen. Osakkeiden siirrosta johtuen rahastolle kirjattiin 10,2 milj. euron investointitulo.

Sosiaalinen luototus

Sosiaalisia luottoja myönnettiin vuoden aikana 45 kpl 283 532,52 eurolla. Kaikkiaan luottoja on myönnetty 919 kpl vuosina 2004–2016 yhteismäärältään 4 932 187,80 eurolla.

Luottoja on jo maksettu kokonaan takaisin 620 kpl. Luotoista on irtisanottu 19 prosenttia (179 kpl). Irtisanotuista luotoista on 62 prosenttia (111 kpl) saatu jo kokonaan perityksi ulosoton kautta. Osalle irtisanotuista luotoista kertyy tällä hetkellä suorituksia ulosmittauksen kautta.

Sosiaaliseen luototukseen jätettiin 109 uutta hakemusta. Luottopäätöksiä tehtiin 152 kappaletta. Myönteisiä päätöksiä tehtiin 46 kpl, joista yksi lainahakemus peruttiin ja luottoja myönnettiin 45 kpl. Kielteisiä päätöksiä tehtiin kirjallisina 62 ja suullisina 44, yhteensä 106 kappaletta. Suullisissa päätöksissä asiakas ei jättänyt hakemusta kuultuaan tehdyn kokonaiskartoituksen jälkeen, ettei luoton myöntämiselle ole edellytyksiä.

Luoton jo saaneille asiakkaille myönnettiin 128 lyhennysvapaata kuukautta ja tehtiin 85 maksusuunnitelmaa rästiin jääneistä eristä. Luottoja irtisanottiin 11 kpl. Tuomioistuimille annettiin kuusi lausuntoa yksityishenkilön velkajärjestelyhakemuksista. Kuusi sosiaalista luottoa on yksityishenkilön velkajärjestelyn piirissä.

31.12.2016 sosiaalisen luoton rahasto on suuruudeltaan 1 830 804,53 euroa ja sosiaalisten luottojen myöntämiseen vuodelle 2017 on käytettävissä 631 155,23 euroa.

Tuotot ovat pienet koron alhaisuuden vuoksi. Vuoden 2016 tulos oli + 2 051,13 euroa.

Tilinpäätöksestä 31.12.2014 alkaen on kirjattu luottotappioiksi kaikki kahta vuotta vanhemmat saatavat kaupungin yleisen käytännön mukaisesti. Saatavat pidetään perinnässä kunnes ne on maksettu loppuun tai velka on vanhentunut, joten koko summa ei jää lopulliseksi luottotappioksi.

Luottotappiot 31.12.2016 ovat 217 088,78 euroa 4,4 prosenttia kaikista 31.12.2016 mennessä myönnettyistä luotoista 4 933 187,80 eurosta.

Sosiaalisen luototuksen luottotoiminnalle asetettu tavoite on toteutunut.

Vahinkorahasto

Vahinko- ja vastuuriskit on rajattu vakuuttamalla. Vantaan kaupungin ja sen liikelaitosten lakisääteiset tapaturmavakuutukset, omaisuus- ja keskeytysvakuutukset, toiminnan ja hallinnon vastuuvakuutukset, auto- ja liikennevakuutukset, tapaturmavakuutukset sekä matkavakuutukset ovat kilpailutettu viimeksi vuonna 2013. Niiltä osin kuin kaupungin vakuutukset eivät korvaa omaisuutta kohdanneita vahinkoja, ne katetaan rahoituksen tulosalueen hallinnoimasta vahinkorahastosta noudattaen vahinkorahaston sääntöä.

2.2.2 Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu 2016

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys / alitus
Myyntitulot	47 488	-447	47 041	47 278	-237
Maksutulot	74 542	24 493	99 035	104 538	-5 503
Tuet ja avustukset	41 466	2 073	43 538	41 199	2 340
Muut tulot	178 534	966	179 499	195 930	-16 431
Tulot yhteensä	342 030	27 084	369 114	388 945	-19 831
Valmistus omaan käyttöön	78 709	0	78 709	80 559	-1 850
Henkilöstömenot	-468 369	1 573	-466 796	-447 114	-19 682
Palvelujen ostot	-705 066	-1 788	-706 854	-681 218	-25 636
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-44 112	-643	-44 755	-46 286	1 531
Avustukset	-129 637	-2 143	-131 780	-125 750	-6 030
Muut menot	-162 881	-1 514	-164 395	-163 494	-901
Menot yhteensä	-1 510 065	-4 515	-1 514 580	-1 463 862	-50 718
Toimintakate	-1 089 326	22 569	-1 066 757	-994 358	-72 399
Verotulot	950 663	0	950 663	953 810	-3 147
Valtionosuudet	183 850	0	183 850	189 353	-5 503
Korkotulot muilta	14 360	0	14 360	14 257	104
Korkotulot liikelaitoksilta	170	0	170	170	0
Muut rahoitustulot muilta	17 551	0	17 551	15 444	2 107
Korvaus peruspääomasta lii- kelaitoksilta	71	0	71	71	0
Korkomenot	-9 900	0	-9 900	-3 882	-6 018
Muut rahoitusmenot	-691	0	-691	-122	-570
Rahoitustulot ja -menot	21 561	0	21 561	25 938	-4 377
Vuosikate	66 748	22 569	89 317	174 743	-85 426
Poistot ja arvonalentumiset	-102 920	0	-102 920	-114 502	11 583
Satunnaiset tulot ja menot	0	0	0	1 800	-1 800
Tilikauden tulos	-36 172	22 569	-13 603	62 041	-75 644
Varausten ja rahastojen muutos	122	0	122	65	58
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-36 049	22 569	-13 480	62 105	-75 586

Tuloslaskelman toteutuminen, mukana liikelaitokset

1 000 €	Kaupunki + rahastot TP 2016	Liikelaitokset TP 2016	Yhteensä TP 2016
Myyntitulot	47 278	58 892	106 170
Maksutulot	104 538	6 920	111 457
Tuet ja avustukset	41 199	1 993	43 192
Muut tulot	195 930	269	196 199
Tulot yhteensä	388 945	68 074	457 019
Valmistus omaan käyttöön	80 559	0	80 559
Henkilöstömenot	-447 114	-44 110	-491 224
Palvelujen ostot	-681 218	-9 518	-690 736
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-46 286	-3 041	-49 327
Avustukset	-125 750	-10	-125 760
Muut menot	-163 494	-7 072	-170 566
Menot yhteensä	-1 463 862	-63 751	-1 527 613
Toimintakate	-994 358	4 323	-990 035
Verotulot	953 810	0	953 810
Valtionosuudet	189 353	0	189 353
Korkotulot muilta	14 257	0	14 257
Korkotulot liikelaitoksilta	170	0	170
Muut rahoitustulot muilta	15 444	18	15 462
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	71	0	71
Korkomenot	-3 882	-170	-4 051
Muut rahoitusmenot	-122	-72	-193
Rahoitustulot ja -menot	25 938	-224	25 714
Vuosikate	174 743	4 099	178 843
Poistot ja arvonalentumiset	-114 502	-1 635	-116 137
Satunnaiset tulot ja menot	1 800	0	1 800
Tilikauden tulos	62 041	2 465	64 505
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	-1 834	-1 834
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	2 086	2 086
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	65	0	65
Varausten ja rahastojen muutos	65	253	317
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	62 105	2 717	64 823

Tuloslaskelma

Toimintatuotot

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut toimintatuotot olivat 457,0 milj. euroa, joka on 20,8 milj. euroa enemmän kuin muutetussa talousarviossa 2016. Toimintatuottoihin sisältyy talousarviossa 9,0 milj. euroa ja toteumassa 4,3 milj. euroa ns. läpilaskutettavaa rakentamispalvelujen myyntiä HSY:lle. Toimintatuottojen toteumaprosentti muutettuun talousarvioon nähden oli 105 prosenttia. Toimintatuotot ylittivät vilkkaasta kaavoituksesta ja rakentamisesta johtuen 23,8 milj. euroa maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla erityisesti kuntatekniikan keskuksen sopimus- ja maanlajitystuotoissa sekä maanmyyntituotoissa.

Toimintakulut

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut toimintakulut ilman valmistusta omaan käyttöön olivat 1 447,1 milj. euroa, joka on 53,5 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Joukkoliikenteen toimintakulut alittivat talousarvion noin 12 milj. eurolla, sillä HSL:n kuntaosuus toteutui budjetoitua pienempänä. HSL myös hyvitti Vantaan vuoden 2016 kuntaosuutta noin 0,5 miljoonalla eurolla Länsimetron viivästymisen vuoksi. Toimeentulotuen kulut alittivat talousarvion 4,4 milj. eurolla ja erikoissairaanhoidon kulut noin 8 milj. eurolla. Henkilöstökulut alittivat talousarvion noin 21 milj. eurolla, josta kilpailukyky sopimuksen (kiky) lomarahaleikkauksesta johtuva vuoden 2017 lomapalkkavelan pieneneminen ja muiden lomapalkkajaksotusmuutosten vaikutus oli 6,5 milj. euroa. Lisäksi palvelujen ostokulut alittuivat kaupunginjohtajan toimialalla, konserni- ja asukaspalvelujen toimialalla sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla yhteensä noin 4,6 milj. euroa. Toimintakulut sisältävät 4,3 milj. euroa Helsingin seudun ympäristöpalveluille (HSY) myytyjä ns. läpilaskutettavia rakentamispalvelujen kustannuksia. Toimintakulut ilman valmistusta omaan käyttöön toteumaprosentti muutettuun talousarvioon nähden oli 97 prosenttia.

Toimintakate

Tilinpäätöksessä 2016 kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlaskettu toimintakate on -990,0 milj. euroa. Kunnille ominainen negatiivinen toimintakate pieneni edellisvuoteen nähden 25,6 milj. euroa eli 2,5 prosenttia.

Verotulot ja valtionosuudet

Kaupunki sai verotuloja yhteensä 953,8 milj. euroa vuonna 2016. Verotulot kasvoivat edellisvuoteen nähden 19,8 milj. euroa eli 2,1 prosenttia. Verotulot ylittivät talousarvion 3,1 milj. eurolla. Verotulojen talousarvion toteumaprosentiksi muodostui 100,3 prosenttia. Vuoden 2016 verotuloista 813,7 milj. euroa tuli kunnallisverosta, 66,2 milj. euroa yhteisöverosta ja 73,9 milj. euroa kiinteistöverosta.

Kaupunki sai käyttötalouden valtionosuuksia vuonna 2016 yhteensä 189,4 milj. euroa, joka on 25,8 prosenttia edellisvuotta enemmän. Talousarvion 2016 valtionosuusarvio, 183,9 milj. euroa, ylittyi 5,5 milj. eurolla ja toteumaprosentti oli 103.

Rahoitustuotot ja -kulut

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut rahoitustuotot ja -kulut olivat 25,7 milj. euroa, toteuma ylitti 4,4 milj. eurolla talousarvion 2016. Talousarvion ja toteuman välinen ero johtuu edelleen alhaisena pysyneestä korkotasosta. Korkomenot toteutuivat 3,9 milj. euron tasolla ja alittivat talousarvion 6 milj. eurolla.

Vuosikate

Vuosikate saadaan lisäämällä toimintakatteeseen verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja -kulut. Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen vuosikate tilinpäätöksessä 2016 oli 178,8 milj. euroa, joka on 86,4 milj.

euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa 2016. Vuosikate kasvoi 82 prosenttia vuoden 2015 vuosikatteen nähden.

Poistot ja arvonalentumiset

Poistoja ja arvonalentumisia toteutui vuonna 2016 116,1 milj. euroa, joka oli 111 prosenttia budjetoidusta ja 11,4 milj. euroa enemmän talousarvioon nähden. Ylityksen taustalla on vuonna 2016 tehty Kivistön alueen maakauppoihin liittyvä noin 9 milj. euron arvonalennus Koy Erikasin osakkeiden tasearvoon. Lisäksi Kehäraataan kuului talousarviossa oletettua enemmän lyhyen poistoajan hankeryhmiä, mikä osaltaan nosti poistotasoja.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulokseksi vuonna 2016 kaupunki, liikelaitokset ja rahastot yhdistäen muodostui 64,5 milj. euroa. Vuoden 2015 tulos oli 1,4 milj. euroa. Vuoden 2016 talousarviota ja edellistä vuotta parempi tulos johtuu pääasiassa tulojen osalta kaavoitukseen ja rakentamiseen liittyvistä sopimus- ja maanmyyntituottojen ennakoitua suuremmasta kasvusta sekä kaupungin saaman verorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) kasvusta. Tilikauden tuloksen positiiviseen kehitykseen vaikuttivat myös toimintakulujen alittuminen erityisesti kuntayhtymille (HSL, HUS) maksettujen kuntaosuuksien osalta sekä henkilöstökulujen (ml. kiky-sopimuksen vaikutukset) ja korkokulujen alittuminen.

2.2.3 Investointien toteutuminen

91 1 Uudisrakennukset

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	34	-34
Menot	-14 590	0	-14 590	-13 459	-1 131
Netto	-14 590	0	-14 590	-13 425	-1 165

Tilakeskus hankki tehtävänsä mukaisesti yhteistyössä asiakkaidensa ja yhteistyökumppaneidensa kanssa toimintoja palvelutuotannon tarpeisiin toteuttaen uudisrakentamisen työohjelmaa.

2016 valmistuivat seuraavat hankkeet:

- Aurinkokivihankkeen 1. vaihe
- Itä-Hakkilan ja Simonkallion päiväkodit
- Petikon tukikohdan huoltorakennus
- Aviapoliksen, Tikkurilan, Rajakylän ja Länsimäen paviljonkipäiväkodit
- Rajatorpan huonokuntoinen paviljonkikoulurakennus korvattiin uusilla vastaavilla paviljonkitiloilla
- Aviapolis-aseman läheisyyteen hankittiin HSL:n autokuljettajille taukotilapaviljonki

Vuoden lopulla määrärahalla toteutettavista hankkeista rakennusvaiheessa olivat 2017 valmistuva Vaaralanpuiston päiväkotit ja budjetoimaton Tikkurilan asemalle valmistuva polkupyörä -parkkitila.

Uudisrakennushankkeista suunnitteluvaiheessa vuoden 2016 lopussa olivat Kuuselan perhekuntoutuskeskuksen lisärakennus, Aurinkokivihankkeen II vaihe, Martinlaakson päiväkotit, Uomarinteen koulun laajennus ja Kartanonkosken urheilupuiston huoltorakennus.

Tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheessa oli seuraavia uudiskohteita:

- Myyrmäen urheilupuiston huoltorakennus
- Kaivokselan päiväkoti
- Rajatorpan uusi korvaava koulu päivähoitotiloineen
- Hämeenkylässä koulun väistötilat ja uusi korvaava koulu
- Korson kouluja korvaavat koululaajennukset Leppäkorpeen ja Nikinmäkeen sisältäen päiväkoti-, uimahalli- ja nuorisotiloja
- Jokiniemen koulujen laajennus ja muutostyöt päiväkotiratkaisuineen
- Tikkurilan päiväkodit I ja II sekä Tikkurila-Koivukylä tilapäinen paviljonkipäiväkoti
- Hakunilan päiväkoti
- Katrinebergin maatilan katos- ja konehalli
- Voimalatien tukikohdan katos- ja puuntyöstötila
- pelastuslaitoksen ensihoidon päivystysaseman autotalli Myyrinkodin yhteyteen

Vuonna 2016 uudisrakennushankeryhmän määrärahaa jäi käyttämättä noin 1,1 milj. euroa (8 %). Investointihankkeista suurimmat säästöt vuosibudjettiin nähden saatiin Aurinkokivihankkeen toteutuksesta, Vaaralanpuiston päiväkotihankkeen ja Kuuselan perhekuntoutuskeskus -hankkeen aikatauluviiveistä sekä siirtyneistä suunnitteluhankkeista. Työohjelmaan lisättyjen budjetoimattomien uusien hankkeiden kustannuksia kertyi yhteensä noin 1,8 milj. euroa, jotka saatiin tehtyä määrärahojen puitteissa.

91 2 Peruskorjaukset

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	24	-24
Menot	-22 835	0	-22 835	-21 341	-1 494
Netto	-22 835	0	-22 835	-21 317	-1 518

Merkittävimpiä vuoden 2016 aikana valmistuneita korjaus- ja muutostöitä olivat:

- Korson vanhustenkeskuksen perusparannustyöt
- muutostyöt Katriinan sairaalan väistötiloiksi
- Peijaksen sairaalan osaston K4 korjaustyöt
- Pähkinärinteen koulun peruskorjaustyöt
- Rajatorpan pääkoulun ja Vantaankosken koulun korjaustyöt
- Sotungin vanhan paviljonkikoulun korvaaminen Kivistön koululta siirrettyillä tilaelementeillä
- osittaiset peruskorjaukset Kaivokselan, Raikupolun ja Metsälinnun päiväkodeissa
- Husaarintien neuvolan muutostyöt päiväkodiksi

Vesikatto- ja julkisivukorjauksista valmistuivat mm. Jokiniemen koulun vesikattokorjausten toinen vaihe ja Kaivokselan koulun julkisivukorjaustyöt. Lisäksi tehtiin peltikattojen maalauksia ja ikkunaremontteja useassa koulu- ja päiväkotirakennuksessa.

Keittiölaitekorjauksia tehtiin Korson, Kuusikon, Simonkylän ja Vantaankosken kouluilla.

Piha-alueiden peruskorjauksista valmistuivat Päiväkummun koulun ja Nissaksen päiväkodin pihakorjaukset. Peruskorjausmäärärahoihin sisältyviä sisäilmakorjauksia tehtiin n. 3,5 milj. euron arvosta. Tilakeskuksen energiasäästöhanke ja elohopealampuja korvaavan valaistuksen uusimishankkeet jatkuivat vuonna 2016.

Vuoden 2016 lopussa suurempia rakennusvaiheessa olevia hankkeita olivat:

- Katriinan sairaalan B-osan perusparannus- ja potilasarkiston muutostyöt
- Rajatorpan vanhan koulurakennuksen pohjakerroksen
- Hiekkaharjun päiväkodin osittaiset peruskorjaustyöt

Suunnitteluvaiheessa merkittävimpiä peruskorjaushankkeita 2016 olivat:

- Vantaankosken paloaseman peruskorjaustyöt
- Uomarinteen nykyisen koulun keittiö- ja ruokailutilojen laajennuksesta ja tilankäytön tehostamisesta johtuvat muutokset
- Tikkurilan lukion julkisivurappauksen korjaustyöt

Tarveselvitys- tai hankesuunnitteluvaiheessa olivat usean koulun korjaustarpeet (mm. Havukosken koulu) sekä kouluihin tarvittavat Uuden oppimisympäristö -hankkeen mukaiset muutokset ja usean päiväkodin osittaiset peruskorjaustarpeet.

Peruskorjausten hankeryhmän määräraha alittui noin 1,5 milj. euroa (7 %), johtuen osin hyvin menneistä hankkeista, osin hankkeiden budjetoinnin allokoinnista ja osin aloittamattomista hankkeista.

Suurimmat säästöt saatiin syksyllä valmistuneen Pähkinärinteen koulun perusparannushankkeen toteutuksesta. Katriinan sairaalan hieman viiveellä alkaneen perusparannushankkeen toteutusvaiheen laskutus jäi budjetoidusta ja samoin Rajatorpan vanhan koulun pohjakerroksen perusparannuksen valmistuminen siirtyi vuodelle 2017. Lisäksi mm. Latupuiston päiväkodin osittainen peruskorjaus päätettiin jättää toteuttamatta ja Simonkodin perusparannuksen suunnittelua ei käynnistetty hankkeen tarveselvitysvaiheen keskeyttämisen johdosta.

91 3 Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-1 750	0	-1 750	-1 141	-609
Netto	-1 750	0	-1 750	-1 141	-609

Merkittävimpiä 2016 valmistuneita hankkeita olivat:

- muutostyöt Kansalaistoimintakeskuksen uusissa toimitiloissa Leinikkiteillä
- muutostyöt Työllisyyspalveluiden uusissa toimitiloissa Vernissakadulla
- korjaustyöt Tikkurilan työterveysasemalla
- Keihäspuiston päiväkodin pihakorjaustyöt

Sisäilmakorjauksia tehtiin noin 0,6 milj. euron arvosta.

Suunnitteluvaiheessa vuoden 2016 aikana oli Länsimäen kirjaston ja nuorisotilojen muutos- ja korjaustyöt. Tarveselvitysvaiheessa olivat Hakunilan nuorisotilojen muutos- ja korjaustyöt ja VTK:n omistuksessa olevan Varia Aviapoliksen peruskorjaus- ja muutostyöt.

Vuokra- ja osaketilojen muutos- ja korjaustöissä määräraha alittui noin 0,6 milj. euroa (35 %), johtuen budjetoitujen hankkeiden kuten Lumon lukion nuorisotilojen muutostöiden, Taidetalo Toteemin puronpoistolaite asennusten uudelleen arvioinnin yhteydessä investointitarpeiden poistumisesta tai siirtymisestä ja tilamuu-
tostöihin tehtyjen määrärahavaroauksien vähäisistä toteutumista.

92 Aineeton omaisuus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-6 200	0	-6 200	-5 403	-797
Netto	-6 200	0	-6 200	-5 403	-797

Vuonna 2016 tietohallinnon palvelukeskuksen aineettoman omaisuuden menot kohdistuivat koko kaupungin yhteisten hallinnon, toimialojen tietojärjestelmähankkeiden toteuttamiseen sekä sähköisten palveluiden hankekokonaisuuden toteuttamiseen.

Merkittävimpiä hankkeita olivat:

- Sähköisten palveluiden ketterä kehittäminen (6 uutta palvelua)
- Tiedolla johtaminen, kompassi
- Maankäytön-, rakentamisen ja ympäristön toimialan suunnittelujärjestelmä, Matti
- SAP päivitys
- Yhdentyvän viestinnän kokonaisuuden kilpailutuksen aloittaminen
- Kiinteistönhallinta, Kiha
- Kotihoidon mobiilisovellus

Tietohallinnon aineettoman omaisuuden budjetti oli 5,7 milj. euroa. Tästä toteutui 5,2 milj. euroa (toteuma 90 %). Apotti-hanke eteni aikataulussa ja budjetin puitteissa.

93 Julkinen käyttöomaisuus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	150	0	150	1 146	-996
Menot	-36 165	-5 280	-41 445	-42 848	1 403
Kunnallistekniset työt	-36 165	0	-36 165	-36 404	239
Liikennealueet	-25 565	0	-25 565	-26 348	783
Urheilualueet	-2 620	0	-2 620	-2 693	73
Virkistysalueet	-480	0	-480	-284	-196
Ympäristörakentaminen	-5 000	0	-5 000	-5 818	818
Yhteishankkeet	-2 500	0	-2 500	-1 260	-1 240
Kehärata	0	-5 280	-5 280	-6 444	1 164
Netto	-36 015	-5 280	-41 295	-41 703	408

Kunnallistekniset työt

Liikennealueiden, urheilualueiden, virkistysalueiden, ympäristörakentamisen ja yhteishankkeiden investointeihin oli vuoden 2016 budjetissa varattu noin 36,2 milj. euroa. Toteutuneita kustannuksia kertyi lopulta yhteensä noin 36,4 milj. euroa.

Kehärata avautui liikenteelle 1.7.2015. Kehäradan oli määrä valmistua kokonaisuudessaan vuonna 2015, mutta vuoksi sille ei varattu määrärahoja vuoden 2016 talousarviossa. Lentoaseman aseman urakan viivästymisen vuoksi kustannuksia kuitenkin siirtyi vielä vuodelle 2016. Urakka valmistui lopullisesti, kun lentoaseman aseman terminaalisisäänkäynnin liukuportaat otettiin käyttöön 17.3.2016.

Liikenneviraston ja SRV:n välinen taloudellinen loppuselvitys venyi loppuvuoteen 2016. Syksyllä käytössä olleen Liikenneviraston alustavan arvion mukaan kustannuksia olisi kertynyt Vantaan kaupungille yhteensä 5,28 milj. euroa vuodelle 2016, joten kuntatekniikan keskus haki syksyllä määrärahamuutosta kyseiselle summalle. Taloudelliseen loppuselvityksen mukaan Kehäradan vuoden 2016 lopullisiksi kustannuksiksi muodostui noin 6,4 milj. euroa, joten ylitystä määrärahamuutokseen nähden tuli vielä noin 1,12 milj. euroa.

Liikennealueiden ja yhteishankkeiden (931+935) rakentamiseen määrärahoja oli talousarviossa varattu noin 28,1 milj. euroa ja niitä käytettiin noin 27,6 milj. euroa. Helsingin kaupungin kanssa yhteishankkeena toteutetun Valimotien ja Tapaninkyläntien liittymän rakennustyöt käynnistyivät keväällä 2016 ja valmistuivat syksyllä 2016.

Merkittävimpiä vuoden 2016 aikana valmistuneita liikennealueiden (931) hankkeita olivat:

- Keimolanmäen 1. rakentamislohkon kadut
- Vehkalan alueen katujen rakentamisen 1.vaihe
- Elmontie ja siihen liittyvät kadut
- Sipoontien alikulku

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle (HSY) tehtiin erilaisia laskutettavia vesihuollon investointitöitä lisäksi yhteensä noin 4,3 milj. eurolla.

Urheilu- ja virkistysalueiden (932+933) rakentamiseen oli varattu yhteensä 3,1 milj. euroa ja lopullinen toteuma oli noin 3,0 milj. euroa. Urheilualueita rakennettiin hyväksytyjen työohjelmien mukaisesti ja virkistysalueita vähemmän kuin työohjelmassa. Jäädytyskonttien rakentamishanke (arvo 0,4 milj. euroa) viivästyi ja kustannuksia siirrettiin osittain (0,2 milj. euroa) vuodelle 2017. Määräraha käytettiin muihin työohjelmakohteisiin.

Ympäristörakentamiseen (934) oli varattu talousarviossa 5,0 milj. euroa ja määrärahoja käytettiin hyväksytyjen työohjelmien mukaisesti noin 5,8 milj. euroa.

Avustukset

Valtionapupäätöksiin perustuvista ARA -hankkeista laskutettiin yhteensä noin 0,8 milj. euroa, sekä Urheilualueisiin ja ympäristörakentamiseen saatiin valtionapua yhteensä noin 0,3 milj. euroa.

94 Irtain omaisuus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-6 350	0	-6 350	-5 621	-729
Konserni- ja asukas- palv. toimiala	-450	0	-450	-252	-198
Sosiaali- ja terveyden- huollon toimiala	-1 120	0	-1 120	-997	-123
Sivistystoimen toimiala	-2 691	0	-2 691	-2 458	-233
Maankäytön, raken- tamisen ja ympäristön toimiala	-2 089	0	-2 089	-1 914	-175
Netto	-6 350	0	-6 350	-5 621	-729

Konserni- ja asukaspalvelujen toimialan irtaimen omaisuuden talousarvio oli 450 000 euroa, josta toteutui 252 049 euroa.

Tietohallinnon irtaimen budjetti oli 175 000 euroa, josta toteutui 50 618 euroa. Tällä summalla hankittiin mm. langattoman verkon tukiasemia.

Asukaspalvelujen irtaimen hankintoja varten oli varattu 275 000 euroa, josta toteutui 201 431 euroa. Summalla kalustettiin Vernissakatu 1:n tiloja 141 317 eurolla, Leinikkitie 22:n tiloja 26 600 eurolla ja Katrinebergin tiloja 10 354 eurolla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan irtaimen omaisuuden investointimenot olivat 1,0 milj. euroa. Käyttö alitti määrärahan 0,1 milj. eurolla.

Irtaimen omaisuuden määrärahaa käytettiin investointiohjelman mukaisesti uudisrakennushankkeiden käyttöomaisuushankintoihin, toimitilojen kalustamiseen uudisrakentamisen, perusparannuksen tai uuden toiminnan aloittamisen yhteydessä sekä terveydenhuollon välttämättömien kojeiden ja laitteiden hankintaan. Merkittävimmät kohteet vuonna 2016 olivat Korson vanhustenkeskuksen peruskorjauksen jälkeinen kalustus (0,4 milj. euroa) sekä terveydenhuollon koneet ja laitteet (noin 0,3 milj. euroa).

Sivistystoimen toimialan irtaimen omaisuuden määrärahasta (2,7 milj. euroa) toteutui 91 prosenttia eli 2,5 milj. euroa.

Irtaimesta omaisuudesta käytettiin perusopetuksessa Aurinkokiven koulun uudisrakennuksen ensikertaiseen kalustamiseen liittyvien opetus- ym. välineisiin (varsinainen kalustaminen tilakeskukselta) ja Pähkinärinteeseen koulun sekä lisäluokkien kalustamiseen. Varhaiskasvatuksen irtaimen omaisuuden määräraha käytettiin Aurinkokiven (varsinainen kalustus tilakeskus), Simonkallion päiväkotien uudisrakennuksien kalustamiseen ja Metsälinnun, Itä-Hakkilan, Kaivokselan, Raikupolun ja Husaaritien peruskorjattujen päiväkotien kalustamiseen sekä Rajakylän, Illenpihan ja Peltolan paviljonkien kalustamiseen.

Muilla tulosalueilla irtaimen omaisuuden määräraha käytettiin peruskorjatun Martinuksen kalustamiseen ja kirjastojen, ammatillisen koulutuksen, liikuntapalvelujen ja nuorisopalvelujen kaluste- ja laitehankintoihin.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan irtaimen omaisuuden osalta talousarvio toteutui lähes suunnitellusti. Aurinkokiven monitoimitalon ensikertainen kalustaminen toteutettiin kevään ja kesän 2016 aikana. Kalustamiseen oli varattu budjetissa 899 000 euroa ja lopullinen toteuma oli 801 329 euroa (89,1 %). Lisäksi irtaimen omaisuuden määrärahalla hankittiin pääasiassa varikolle raskasta ajoneuvokalustoa.

95 Kiinteä omaisuus

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	3 500	0	3 500	4 375	-875
Menot	-10 000	-35 600	-45 600	-41 382	-4 218
Kiinteän omaisuuden os- to	-7 200	-35 600	-42 800	-40 268	-2 532
Maa-alueiden kunnostus	-2 800	0	-2 800	-1 114	-1 686
Myytävän ja vuokr. tonttimaan kunnostus	-2 100	0	-2 100	-625	-1 475
Kgin pysyvään om. jää- vien maa-al. kunnostus	-700	0	-700	-489	-211
Netto	-6 500	-35 600	-42 100	-37 007	-5 093

Kiinteän omaisuuden osto

Maapoliittiset linjaukset on hyväksytty valtuustossa 17.12.2012, ja niihin liittyvät täytäntöönpano-ohjeet tontinluovutuksiin ja maanhankintaan hallituksessa 17.6.2013.

Kiinteän omaisuuden ostoon oli budjetoitu 7,2 milj. euroa, mutta määrärahaa korotettiin 42,8 milj. euroon. Korotustarve muodostui 2016 voimaan tulleisiin laajoihin asemakaavoihin liittyvien maankäyttösopimusten toteutumiseen tarvittavista ostomäärärahoista. Korotus tuli vastaavasti tuloina kuntatekniikan keskukselle.

Maa-alueiden kunnostus

Maankäytön toimialan investointiosan lukuun 95 2, maa-alueiden kunnostus, oli vuoden 2016 budjetissa varattu yhteensä 2,8 milj. euroa. Maa-alueiden toteutuneet kunnostus- ja esirakentamismenot olivat vuonna 2016 yhteensä noin 1,1 milj. euroa, jolloin investointimäärärahan alitusta muodostui yhteensä noin 1,7 milj. euroa. Alitus johtuu pääosin siitä, että kaupunki päätti lykätä työpaikkatonttien esirakentamiskohteiden aloittamista Vehkalan länsiosassa ja Tuupakassa, koska edellisen esirakentamisvaiheen tonttivarantoa oli vielä merkittävältä osin myymättä.

Myytävän ja vuokrattavan tonttimaan kunnostuskulut olivat 0,6 milj. euroa ja kaupungin pysyvään omistukseen jäävien maa-alueiden kunnostuksen toteutuneet kulut olivat 0,5 milj. euroa. Kuluihin liittyi myös Laajavuoren ja Kivistön koulujen purkutöitä.

97 Osakkeet ja osuudet

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Ylitys/alitus
Tulot	0	0	0	4 423	-4 423
Menot	-905	-10 200	-11 105	-12 944	1 839
Osakkeet	-905	-10 200	-11 105	-12 944	1 839
Kaupunginhallitus / osakkeiden osto	-500	-10 200	-10 700	-12 493	1 793
Apotti Oy	-405	0	-405	-449	44
Pääkaupunkiseudun ruotsinkielinen am- mattikorkeakoulu	0	0	0	-2	2
Netto	-905	-10 200	-11 105	-8 520	-2 585

Osakkeiden ja osuuksien myyntiin ei ole ollut määrärahavarausta vuodelle 2016. Tuloja toteutui vuodelle 2016 4,4 milj. euroa. Osakkeiden myyntiin sisältyi maankäytön toimialalle kuuluva asunto-osakkeiden myynti sekä tonttien luovutusten yhteyteen liittyvä muu osakkeiden myynti.

Osakkeiden ostoon varattua määrärahaa muutettiin 10,2 milj. euroa, jolloin talousarvio 2016 oli yhteensä 11,1 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin Marja-Vantaan ja keskustojen kehittämisrahaston taseen pysyvissä vastaavissa Tikkuparkki Oy:n 7,2 milj. euroa sekä Ratakujan Pysäköinti Oy:n 3,0 milj. euroa osakekannan ostoihin. Lisäksi määrärahaa on sopimuksen mukaan sijoitettu 449 391 euroa Apotti Oy:n sijoitetun vapaan pääoman rahastoon, 433 500 euroa Koy Lehdokkitien virastotalon osakkeiden ostoon sekä pääkaupunkiseudun ruotsinkielisen ammattikorkeakoulun peruspääoman korottamiseen 1 872 euroa. Investointimäärärahamenoksi on lisäksi kirjattu Koy Vantaan Helikopteri tukikohta, jonka kaupunki on saanut lahjoituksena. Lahjoituksen käypä arvo 1 800 000 euroa on kirjattu tuloslaskelmavaikutteisesti muihin satunnaisiin tuloihin. Talousarvio 2016 ei sisältänyt siihen määrärahaa, jonka johdosta kokonaismääräraha ylittyi noin 1,8 milj. euroa.

2.2.4 Rahoitusosan toteutuminen (ilman liikelaitoksia)

Kaupunki ja rahastot

1 000 €	Talousarvio 2016	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutus	Ylitys / alitus
Toiminnan rahavirta	33 642	22 569	56 211	127 840	-71 628
Vuosikate	66 781	22 569	89 350	174 743	-85 393
Satunnaiset erät	0	0	0	1 800	-1 800
Tulorahoituksen korjauserät	-33 139	0	-33 139	-48 704	15 565
Investointien rahavirta	-63 706	-51 080	-114 786	-74 569	-40 218
Investointimenot	-100 495	-51 080	-151 575	-144 241	-7 334
Rahoitusosuudet investointimenoihin	150	0	150	1 203	-1 053
Käyttöomaisuuden myyntitulot	36 639	0	36 639	68 470	-31 831
Toiminnan ja investointien rahavirta	-30 064	-28 511	-58 575	53 271	-111 846
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-7 219	0	-7 219	1 150	-8 369
Antolainasaamisten lisäykset	-8 000	0	-8 000	-132	-7 868
Antolainasaamisten vähennykset	781	0	781	1 283	-502
Lainakannan muutokset	16 200	0	16 200	-42 562	58 762
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	114 000	0	114 000	80 000	34 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-97 800	0	-97 800	-97 823	23
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	-24 739	24 739
Oman pääoman muutokset	0	0	0	372	-372
Oman pääoman muutos	0	0	0	307	-307
Rahastojen muutos (tuloksesta)	0	0	0	65	-65
Ylijäämän palautus kunnalle	0	0	0	141	-141
Muut maksuvalmiuden muutokset	23 800	0	23 800	12 921	10 879
Rahoituksen rahavirta	32 781	0	32 781	-27 978	60 759
Rahavarojen muutos	2 717	-28 511	-25 794	25 293	-51 087
Nettolainanotto	16 200	0	16 200	-42 562	58 762

2.2.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sitovuus	Talousarvio	Toteutuma	Ylitys/Alitus (ylitys on -merkinen)	Talousarvio muutokset lisäys + vähennys -	Ylitys/Alitus muutosten jälkeen	Talousarvio	Toteutuma	Ylitys/Alitus (ylitys on -merkinen)	Talousarvio muutokset lisäys + vähennys -	Ylitys/Alitus muutosten jälkeen
KÄYTTÖTALOUSOSA											
10 Yleishallinto	B	27,5	26,1	1,4	-1,0	0,4	1,9	2,0	-0,1	0,0	-0,1
11 Kaupunginjohtajan toimiala	B	19,8	17,5	2,4	0,0	2,4	2,3	2,3	0,1	0,0	0,1
17 Konserni- ja asukaspalv. toimiala	B	42,0	39,3	2,8	0,0	2,8	4,7	4,4	0,3	0,0	0,3
17 10 Työllisyyspalvelut	N	33,1	34,4	-1,4	1,5	0,1	4,5	5,0	-0,5	-0,1	-0,6
12 Sosiaali- ja terveydenh. toimiala	B	436,4	422,1	14,4	0,1	14,5	70,9	70,4	0,5	0,0	0,5
12 20 Erikoissairaanhoido	B	226,7	218,6	8,1	0,0	8,1	0,6	1,1	-0,5	0,0	-0,5
13 Sivistystoimen toimiala	B	399,7	395,0	4,7	2,3	6,9	37,5	37,8	-0,2	0,5	0,3
13 70 Ammatillinen koulutus	N	35,9	32,7	3,2	-1,7	1,5	2,2	1,9	0,3	-0,3	0,0
13 80 Aikuisopisto	N	4,4	4,2	0,2	0,0	0,2	1,6	1,6	0,0	0,0	0,0
13 85 Musiikkiopisto	N	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0
13 86 Kuvataidekoulu	N	0,9	0,9	-0,1	0,0	-0,1	0,3	0,4	-0,1	0,0	-0,1
14 0 Kaupunkisuunnittelulautakunta	B	9,9	8,6	1,3	0,0	1,3	38,6	55,2	-16,5	0,0	-16,5
14 5 Tekninen lautakunta	B	80,8	84,9	-4,1	3,0	-1,1	130,3	131,0	-0,8	1,0	0,2
14 51 Joukkoliikenne	B	54,4	42,4	11,9	0,0	11,9	13,5	12,9	0,6	0,0	0,6
14 50 Kuntatekniikan keskus	N	42,1	38,7	3,5	0,1	3,6	22,0	49,0	-27,0	26,0	-1,0
14 52 Varikko	N	4,7	5,2	-0,5	0,0	-0,4	5,7	6,5	-0,8	0,0	-0,8
14 7 Ympäristölautakunta	B	3,7	3,5	0,3	0,1	0,3	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
14 75 Rakennusvalvonta	N	2,9	3,4	-0,4	0,0	-0,4	3,5	5,5	-2,0	0,0	-2,0
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						950,7	953,8	-3,1	0,0	-3,1
Valtionosuudet	B						183,9	189,4	-5,5	0,0	-5,5
Korkotuotot liikelaitokselta	B						0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
Korkotulot	B						14,3	14,3	0,0	0,0	0,0
Muut rahoitustulot	B						17,5	15,4	2,1	0,0	2,1
Liikelaitoksen peruspääoman tuotto	B						0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Korkomenot	B	10,1	4,1	6,0	0,0	6,0					
Muut rahoitusmenot	B	0,8	0,2	0,6	0,0	0,6					
Satunnaiset tulot	B						0,0	1,8	-1,8	0,0	-1,8
Satunnaiset menot	B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0					
INVESTOINTIOSA											
91 1 Uudisrakennukset	B	14,6	13,5	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
91 2 Peruskorjaukset	B	22,8	21,3	1,5	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
91 3 Vuokra- ja os.tilojen muutostyöt	B	1,8	1,1	0,6	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
92 Aineeton omaisuus	B	6,2	5,4	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
93 Julkinen käyttöomaisuus	B	36,2	36,4	-0,2	0,0	-0,2	0,2	1,1	-1,0	0,0	-1,0
93 7 Kehärata	B	0,0	6,4	-6,4	5,3	-1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
94 Irtain omaisuus	B	6,4	5,6	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
95 Kiinteä omaisuus	B	10,0	41,4	-31,4	35,6	4,2	3,5	4,4	-0,9	0,0	-0,9
97 Osakkeet ja osuudet	B	0,9	12,9	-12,0	10,2	-1,8	0,0	4,4	-4,4	0,0	-4,4
RAHOITUSOSA											
Nettolainanotto	N	-16,2	42,6	-58,8	0,0	-58,8					
LIKELAITOKSET											
Vantaan Työterveys liikelaitos	N	6,5	6,4	0,2	0,0	0,2	6,7	7,0	-0,2	0,0	-0,2
Keski-Uudenmaan pelastust. liikelaitos	N	35,8	35,0	0,8	0,0	0,8	37,5	37,6	-0,2	0,0	-0,2
Suun terveydenhuollon liikelaitos	N	22,3	22,4	0,0	0,0	0,0	22,8	23,5	-0,7	0,0	-0,7

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Vantaan kaupungin tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toimintatuotot		
Myyntituotot	71 608 916,42	67 699 507,25
Maksutuotot	110 858 447,98	100 054 945,84
Tuet ja avustukset	42 298 144,23	41 953 924,19
Muut toimintatuotot	73 961 955,76	64 681 743,27
	<u>298 727 464,39</u>	<u>274 390 120,55</u>
Valmistus omaan käyttöön	80 559 296,70	109 841 612,31
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 377 065 340,25	- 371 723 077,40
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	- 92 341 211,18	- 93 871 808,23
Muut henkilösivukulut	- 21 817 373,05	- 20 582 358,01
	<u>- 491 223 924,48</u>	<u>- 486 177 243,64</u>
Palvelujen ostot	- 655 115 545,17	- 698 004 577,80
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 49 274 885,86	- 49 465 016,59
Avustukset	- 124 850 193,20	- 119 252 794,45
Muut toimintakulut	- 48 857 258,89	- 46 930 722,63
	<u>- 1 369 321 807,60</u>	<u>- 1 399 830 355,11</u>
Toimintakate	<u>- 990 035 046,51</u>	<u>- 1 015 598 622,25</u>
Verot ja valtionosuudet		
Verotulot	953 810 090,17	934 026 991,87
Valtionosuudet	189 353 352,00	150 502 233,00
	<u>1 143 163 442,17</u>	<u>1 084 529 224,87</u>
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	14 256 707,62	14 646 673,34
Muut rahoitustuotot	15 461 534,12	21 069 678,36
Korkokulut	- 3 881 573,35	- 5 861 277,56
Muut rahoituskulut	- 122 420,94	- 350 781,86
	<u>25 714 247,45</u>	<u>29 504 292,28</u>
Vuosikate	<u>178 842 643,11</u>	<u>98 434 894,90</u>
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 107 015 595,02	- 91 618 882,37
Arvonalentumiset	- 9 121 567,25	- 6 465 496,01
	<u>- 116 137 162,27</u>	<u>- 98 084 378,38</u>
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	1 800 000,00	1 000 000,00
Tilikauden tulos	<u>64 505 480,84</u>	<u>1 350 516,52</u>
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	- 1 833 541,77	- 893 035,62
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 086 182,96	80 965,34
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	64 523,90	285 612,55
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>64 822 645,93</u>	<u>662 128,11</u>

3.2 Vantaan kaupungin rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	178 842 643,11	98 434 894,90
Satunnaiset erät	1 800 000,00	1 000 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	- 48 885 637,51	- 37 333 742,47
	131 757 005,60	62 101 152,43
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 146 692 353,55	- 152 835 817,78
Rahoitusosuudet investointeihin	1 306 047,00	5 767 088,18
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	68 798 637,66	48 374 631,41
	- 76 587 668,89	- 98 694 098,19
Toiminnan ja investointien rahavirta	55 169 336,71	- 36 592 945,76
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	- 132 425,38	- 2 977 198,08
Antolainasaamisten vähennykset	1 282 614,06	2 356 389,46
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	80 000 000,00	152 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 97 822 656,61	- 136 863 781,68
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 24 739 493,32	6 952 727,99
Oman pääoman muutokset	372 000,00	10 045 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	85 959,16	- 95 451,01
Vaihto-omaisuuden muutos	19 432 337,64	- 10 591 807,63
Saamisten muutos	2 339 847,88	- 10 549 220,23
Korottomien velkojen muutos	- 8 737 029,08	1 777 494,03
Rahoituksen rahavirta	- 27 918 845,65	12 054 152,85
Rahavarojen muutos	27 250 491,06	- 24 538 792,91
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	193 409 484,38	166 158 993,32
Rahavarat 1.1.	166 158 993,32	190 697 786,23
	27 250 491,06	- 24 538 792,91

3.3 Vantaan kaupungin tase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
Pysyvät vastaavat	1 865 820 588,19	1 859 859 806,21
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	875 090,06	3 422 507,38
Muut pitkävaikutteiset menot	74 299 292,62	90 171 254,77
	<u>75 174 382,68</u>	<u>93 593 762,15</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	277 760 121,36	243 801 347,34
Rakennukset	558 621 196,26	560 485 620,90
Kiinteät rakenteet ja laitteet	305 923 459,32	304 654 385,88
Koneet ja kalusto	18 290 407,68	16 450 917,36
Muut aineelliset hyödykkeet	316 783,31	316 783,31
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	36 584 057,05	36 180 718,93
	<u>1 197 496 024,98</u>	<u>1 161 889 773,72</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	300 153 790,36	310 229 691,49
Muut lainasaamiset	292 476 988,89	293 759 602,95
Muut saamiset	519 401,28	386 975,90
	<u>593 150 180,53</u>	<u>604 376 270,34</u>
Toimeksiantojen varat	1 524 933,16	2 138 753,41
Valtion toimeksiannot	1 519 963,98	2 135 061,26
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 969,18	3 692,15
Vaihtuvat vastaavat	306 595 074,05	301 116 768,51
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	542 390,66	803 910,64
Muu vaihto-omaisuus	19 170 817,65	38 341 635,31
	<u>19 713 208,31</u>	<u>39 145 545,95</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	346 664,65	339 289,04
Muut saamiset	16 377 000,00	13 720 000,00
	<u>16 723 664,65</u>	<u>14 059 289,04</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	28 735 708,78	28 568 231,65
Lainasaamiset	7 891 268,46	12 313 040,82
Muut saamiset	13 157 612,80	19 660 841,92
Siirtosaamiset	26 964 126,67	21 210 825,81
	<u>76 748 716,71</u>	<u>81 752 940,20</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	1 085 745,27	1 085 745,27
Rahat ja pankkisaamiset	192 323 739,11	165 073 248,05
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 173 940 595,40	2 163 115 328,13

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
Oma pääoma	897 089 874,43	834 953 646,32
Peruspääoma	349 118 131,18	349 118 131,18
Muut omat rahastot	122 910 446,29	122 974 970,19
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	360 238 651,03	362 198 416,84
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	64 822 645,93	662 128,11
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	3 294 809,65	3 547 450,84
Poistoero	3 043 839,92	1 210 298,15
Vapaaehtoiset varaukset	250 969,73	2 337 152,69
Pakolliset varaukset	9 659 327,95	8 890 607,50
Eläkevaraukset	233 800,00	438 300,00
Muut pakolliset varaukset	9 425 527,95	8 452 307,50
Toimeksiantojen pääomat	2 160 076,59	2 687 937,68
Valtion toimeksiannot	1 627 077,22	2 274 295,27
Lahjoitusrahastojen pääomat	532 999,37	413 642,41
Vieras pääoma	1 261 736 506,78	1 313 035 685,79
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	245 833 333,28	211 566 666,60
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	748 392 473,89	762 418 385,96
Lainat julkisyhteisöiltä	5 756 802,88	6 220 816,01
	999 982 610,05	980 205 868,57
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	5 733 333,32	5 733 333,32
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	54 025 912,10	91 570 066,79
Lainat julkisyhteisöiltä	461 213,57	516 456,97
Lainat muilta luotonantajilta	37 299 654,65	62 039 147,97
Saadut ennakot	32 723 174,57	23 784 031,37
Ostovelat	51 979 788,86	63 108 169,58
Muut velat	20 979 191,30	20 465 287,63
Siirtovelat	58 551 628,36	65 613 323,59
	261 753 896,73	332 829 817,22
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 173 940 595,40	2 163 115 328,13

3.4 Vantaan kaupungin konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toimintatuotot	1 049 757 939,36	1 020 492 904,17
Toimintakulut	- 1 877 104 218,12	- 1 862 265 250,34
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 112 938,30	4 279 616,32
Toimintakate	- 826 233 340,47	- 837 492 729,86
Verotulot	953 800 858,50	934 026 991,87
Valtionosuudet	195 659 141,00	156 450 474,68
	1 149 459 999,50	1 090 477 466,55
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 712 679,14	11 161 506,81
Muut rahoitustuotot	4 183 831,03	797 810,41
Korkokulut	- 21 856 038,67	- 27 378 627,22
Muut rahoituskulut	- 2 987 007,39	- 3 317 596,04
	- 9 946 535,89	- 18 736 906,04
Vuosikate	313 280 123,14	234 247 830,65
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 194 209 252,26	- 181 459 095,31
Omistuksen eliminointierot	123 886,40	206 058,33
Arvonalentumiset	- 784 051,67	- 50 758,32
	- 194 869 417,53	- 181 715 911,96
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	13 526 399,69	1 221 782,83
Tilikauden tulos	131 937 105,30	53 753 701,52
Tilinpäätössiirrot	56 262,54	212 131,24
Tilikauden verot	- 7 035 758,25	- 6 942 185,72
Laskennalliset verot	- 5 719 462,87	- 3 757 767,56
Vähemmistöosuudet	- 15 376 985,52	- 8 622 452,75
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	103 861 161,21	34 643 426,73

3.5 Vantaan kaupungin konsernirahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	313 280 123,14	234 247 830,65
Satunnaiset erät	13 526 399,69	1 221 782,83
Tilikauden verot	- 7 035 758,25	- 6 942 185,72
Tulorahoituksen korjauserät	- 45 205 577,66	- 35 208 220,60
	<u>274 565 186,92</u>	<u>193 319 207,16</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 321 693 199,51	- 318 869 009,82
Rahoitusosuudet investointeihin	1 797 714,36	6 032 735,78
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>111 684 326,01</u>	<u>106 038 097,54</u>
	- 208 211 159,14	- 206 798 176,50
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>66 354 027,78</u>	<u>- 13 478 969,34</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	- 5 385 214,50	0,00
Antolainasaamisten vähennys	2 743 138,13	1 099 604,97
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	114 466 561,51	347 520 313,89
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 155 151 832,16	- 229 307 935,92
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 9 968 387,47	- 21 726 273,95
Oman pääoman muutokset	- 17 314 726,20	- 11 643 197,72
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	85 886,70	- 98 262,48
Vaihto-omaisuuden muutos	25 589 240,60	- 6 343 216,69
Saamisten muutos	69 454 698,21	13 041 743,63
Korottomien velkojen muutos	- 27 874 514,42	- 110 497 120,68
Rahoituksen rahavirta	<u>- 3 355 149,60</u>	<u>- 17 954 344,95</u>
Rahavarojen muutos	<u>62 998 878,18</u>	<u>- 31 433 314,29</u>
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	251 604 259,23	188 605 381,05
Rahavarat 1.1.	<u>188 605 381,05</u>	<u>220 038 695,34</u>
	<u>62 998 878,18</u>	<u>- 31 433 314,29</u>

3.6 Vantaan kaupungin konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
Pysyvät vastaavat	3 241 586 436,25	3 179 678 101,46
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	7 603 769,31	8 075 883,00
Muut pitkävaikutteiset menot	85 668 318,62	107 793 336,58
Ennakkomaksut	4 664 784,31	2 710 189,47
	<u>97 936 872,24</u>	<u>118 579 409,05</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	379 017 786,66	346 530 319,26
Rakennukset	1 397 591 494,54	1 413 948 345,44
Kiinteät rakenteet ja laitteet	807 525 084,88	794 370 985,79
Koneet ja kalusto	75 091 906,91	77 731 497,99
Muut aineelliset hyödykkeet	8 844 205,16	9 743 227,71
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	126 401 654,71	84 106 099,14
	<u>2 794 472 132,86</u>	<u>2 726 430 475,33</u>
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	60 843 131,55	53 798 104,27
Muut osakkeet ja osuudet	87 373 487,74	82 527 804,44
Muut lainasaamiset	195 447 555,28	196 462 434,47
Muut saamiset	5 513 256,58	1 879 873,90
	<u>349 177 431,15</u>	<u>334 668 217,08</u>
Toimeksiantojen varat	3 642 681,54	3 320 774,44
Valtion toimeksiannot	1 938 930,36	2 383 239,86
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	679 984,88	725 201,95
Muut toimeksiantojen varat	1 023 766,31	212 332,62
Vaihtuvat vastaavat	460 695 403,74	491 408 492,04
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	17 489 756,97	23 693 609,38
Muu vaihto-omaisuus	19 151 391,04	38 321 734,89
Ennakkomaksut	0,00	214 910,11
	<u>36 641 148,00</u>	<u>62 230 254,38</u>
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	14 202 713,99	16 140 655,96
Laskennalliset verosaamiset	1 328 944,88	0,00
Muut saamiset	2 638 547,00	57 321 965,09
Siirtosaamiset	1 950 290,30	2 003 538,03
	<u>20 120 496,17</u>	<u>75 466 159,08</u>
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	94 235 865,43	102 446 556,98
Lainasaamiset	2 184 912,43	2 271 966,09
Muut saamiset	25 441 181,89	34 564 831,12
Siirtosaamiset	30 467 540,58	25 823 343,33
	<u>152 329 500,34</u>	<u>165 106 697,53</u>
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	1 111 277,30	1 106 277,30
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 511 313,16	484 389,86
Muut arvopaperit	8 070 356,13	8 059 585,44
	<u>10 692 946,58</u>	<u>9 650 252,60</u>
Rahat ja pankkisaamiset	240 911 312,65	178 955 128,45
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 705 924 521,54	3 674 407 367,94

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
Oma pääoma	1 080 248 778,61	981 792 685,70
Peruspääoma	349 118 131,18	349 118 131,17
Arvonkorotusrahasto	0,00	223 768,09
Muut omat rahastot	182 316 255,47	181 310 347,75
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	444 953 230,76	416 497 011,96
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	103 861 161,21	34 643 426,73
Vähemmistöosuudet	93 116 742,71	88 796 448,63
Pakolliset varaukset	22 476 243,76	21 540 054,33
Eläkevaraukset	368 895,32	629 716,85
Muut pakolliset varaukset	22 107 348,44	20 910 337,48
Toimeksiantojen pääomat	4 278 551,10	3 870 757,30
Valtion toimeksiannot	2 046 043,60	2 522 473,87
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 208 744,31	1 135 963,28
Muut toimeksiantojen pääomat	1 023 763,19	212 320,14
Vieras pääoma	2 505 804 205,35	2 578 407 421,98
Pitkäaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	245 833 333,28	211 566 666,60
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 489 979 350,67	1 513 422 921,18
Lainat julkisyhteisöiltä	191 825 133,66	192 193 824,90
Lainat muilta luotonantajilta	14 718,80	32 342,03
Saadut ennakot	165,23	165,23
Liittymismaksut ja muut velat	131 634 685,45	129 797 062,50
Siirtovelat	1 232 000,00	1 334 666,67
Laskennalliset verovelat	35 833 755,23	32 826 428,91
	<u>2 096 353 142,32</u>	<u>2 081 174 078,02</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	10 027 733,32	15 488 333,32
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	101 125 463,35	148 248 906,11
Lainat julkisyhteisöiltä	461 213,57	516 456,97
Lainat muilta luotonantajilta	71 545,23	8 401 363,64
Saadut ennakot	40 075 249,61	31 054 185,45
Ostovelat	92 895 436,54	103 575 330,53
Muut velat	53 108 101,32	69 033 469,95
Siirtovelat	108 886 862,57	120 876 502,83
Laskennalliset verovelat	2 799 457,52	38 795,16
	<u>409 451 063,02</u>	<u>497 233 343,96</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 705 924 521,54	3 674 407 367,94

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1 Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Hankintamenoperiaatetta ei ole noudatettu kuitenkaan Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle luovutettujen pysyvien vastaavien osalta, sillä jäsenkunnat luovuttivat sen nolla-arvolla perustettavan liikelaitoksen käyttöön. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa 4.2 suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyviin vastaaviin ei ole kirjattu hankintoja, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, vaan ne on kirjattu vuosikuluiksi.

Poistojen alkamisperusteet

Irtaimen omaisuuden poistot aloitetaan hankintakuukautta seuraavan kuukauden alusta. Ensikertaisen kalustamisen suunnitelman mukainen poistolaskenta alkaa, kun koko kalustaminen on valmis. Rakennusten poistot alkavat valmistuspäivästä seuraavan kuukauden alusta. Kaupunkirakentamisen kiinteästä omaisuudesta kirjataan puolen vuoden suunnitelman mukainen poisto, joka lasketaan koko kuluneen tilikauden kustannuksista.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja osuudet on merkitty taseessa hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Varikon varaosavarasto ja hoitotavikevarasto on merkitty taseeseen FIFO -periaatteen mukaisesti.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Vaihtuvien vastaavien saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon ja rahoitusomaisuusarvopaperit hankintahintaan tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Vantaan kaupungin lainat otetaan pääsääntöisesti vaihtuvakorkoisina. Kaupunki on suojannut osan lainasalkustaan korkojohdannaisilla. Kaupungin käyttämät korkojohdannaiset ovat koronvaihtosopimuksia, korko-

optioita tai näiden yhdistelmiä. Kaupungin korkoriskipolitiikan mukaisesti kaupunki käyttää korkojohdannaisia ainoastaan taseessa olevien rahoitusriskien alentamiseen tai poistamiseen. Kaupungin kaikki johdannaisopimukset on tehty joko suojaamistarkoituksessa tai rahoituskulujen alentamiseksi siten, ettei korkoriskiä kuitenkaan lisätä. Vantaa kaupungin lainasalkkuun ei sisälly valuuttakurssiriskiä.

Johdannaisopimukset, ks. tarkemmin kappale 4.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot/ Johdannaiset.

Tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen esittämistapa

Vantaan kaupungin, liikelaitoksien ja rahastojen tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen esittämistapa on kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukainen.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Edellisten tilikausien ylijäämään ovat kohdistuneet seuraavat oikaisut: Vantaan osuus HSL:n kumulatiivisesta ylijäämästä + 372 000,00 euroa ja maa-alueiden arvon oikaisu -2 993 893,92 euroa.

4.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt, lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Vantaan Ruubiiniparkkia ja VAV Asunnot Oy:n tytäryhtiötä Kivikirveenkujan Autopaikat Oy, jota VAV Asunnot Oy – alakonserni ei ole tilinpäätökseensä sisällyttänyt. Näiden yhdistelemättä jättämisellä on vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kahdeksan kuntayhtymää, joissa Vantaan kaupunki on jäsenenä. Lisäksi osakkuusyhteisöt on yhdistelty tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä, lukuun ottamatta Yrityspuiston Autopaikat Oy:tä, josta ei ollut tietoja saatavilla sekä VAV Asunnot Oy – alakonsernin osakkuusyhteisöjä Asunto Oy Viljapelto, Kiinteistö Oy Myyrinsärki sekä Metsolan Pysäköinti Oy. Yhdistelemättä jätettyjen osakkuusyhtiöiden vaikutus konsernin lukuihin on vähäinen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Konserniyhteisöjen maksamat kiinteistöverot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä sisäisinä erinä. Konsernin keskinäisiä liittymismaksuja ei ole pystytty kaikilta osin selvittämään ja eliminoimaan.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistö-osuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle. Tytäryhtiöiden muodostamissa alakonserneissa omistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernituloslaskelmassa konsernin yli- ja alijäämästä sekä konsernitaseessa konsernin omasta pääomasta.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhtiöiden olennaiset aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäänösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhtiöiden poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Osakkuusyhtiöiden osalta poistot on oikaistu niiden yhtiöiden osalta, joista tarvittavat tiedot ovat olleet saatavilla ja oikaisu on ollut konsernin kannalta olennainen.

Johdannaissopimusten käsittely

Konsernin liitetietoon on Vantaan kaupungin johdannaisten lisäksi yhdistelty Vantaan Energia Oy – alakonsernin, Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut –kuntayhtymän (HSY), ETEVA –kuntayhtymän sekä VAV Asunnot Oy –alakonsernin tilinpäätöksissään ilmoittamat johdannaiset.

Vantaan Energian on tilinpäätöksessään kirjannut kuluksi johdannaissopimuksen tekohetken ja tilinpäätöspäivän arvon välisen negatiivisen erotuksen. Nämä kirjaukset on konsernissa peruutettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon 115/24.1.2017 mukaisesti, jossa todetaan, että kirjanpitolautakunnan 1963/2016 lausuntoa johdannaisten käsittelystä ei sovelleta kuntien vuoden 2016 tilinpäätöksessä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kaupungin tilinpäätöksessään kirjaamat arvonalennuskirjaukset on esitetty vuonna 2016 kulukirjauksena tuloslaskelman erässä arvonalentumiset. Edellisenä vuonna tällaiset esitettiin suunnitelman mukaisten poistojen erässä. Tuloslaskelman vertailutietoja on muutettu tältä osin edellisen tilikauden osalta, nämä vastaavat muutokset on huomioitu konsernitilinpäätöksessä.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Konsernitilinpäätöksessä Edellisten tilikausien ylijäämään kohdistuvina merkittävänä oikaisuina näkyvät VTK Kiinteistöt Oy:n konsernitilinpäätökseensä kirjaamat aikaisempiin tilikausiin liittyvät oikaisut -4 906 997,19 euroa, Vantaan kaupungin kirjaama maa-alueiden arvon oikaisu -2 993 893,92 euroa, Kiinteistö Oy Vantaan Eriksen vuodelle 2015 kohdistuva maa-alueiden oikaisu -1 256 157,00 euroa, Vantaan Energian kurssieroista aiheutuva muuntoero, jonka vaikutus konsernissa on -451 999,57 euroa, Laurea Ammattikorkeakoulu Oy :n välillisen osakkuusyhtiöomistuksen alaskirjauksen oikaisu vuodelta 2015 3 096 984,08 euroa sekä vuoden 2015 konsernitilinpäätökseen yhdistelyn jälkeen muuttuneiden tilinpäätösten oikaisut konsernissa yhteensä 1 128 905,13 euroa.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Yleishallinto	374 300	358 161	140	988
Kaupunginjohtajan toimiala	2 190	2 729	2 250	2 729
Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala	10 493	12 338	8 822	8 630
Sosiaali- ja terveystoimi	290 619	295 756	71 450	70 400
Sivistystoimi	40 461	41 925	40 560	41 869
Maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö	294 685	271 993	137 220	112 183
Liikelaitokset ja rahastot				
Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos	26 554	26 688	27 352	26 688
Vantaan Työterveys	4 036	4 419	4 504	4 419
Suun Terveystoimi	6 263	5 720	6 263	5 720
Marja-Vantaa	155	759	165	759
Sosiaalinen luototus	0	2	0	2
Asuntolainarahasto	1	0	1	0
Vahinkorahasto	0	3	0	3
Toimintatuotot yhteensä	1 049 758	1 020 493	298 727	274 390

Verotulot

Verotulojen erittely		
1 000 €	2016	2015
Kunnan tulovero	813 747	786 218
Osuus yhteisöveron tuotosta	66 169	75 658
Kiinteistövero	73 894	72 151
Verotulot yhteensä	953 810	934 027

Valtionosuudet

Valtionosuuksien erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Laskennalliset valtionosuudet				
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	125 953	89 192	125 953	89 192
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	47 370	48 631	47 370	48 631
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	16 031	18 627	16 031	12 679
Valtionosuudet yhteensä	189 353	156 450	189 353	150 502

Palvelujen ostot

Palvelujen ostojen erittely		
1 000 €	2016	2015
Asiakaspalvelujen ostot	374 282	395 082
Muiden palvelujen ostot	280 833	302 923
Kaupungin palvelujen ostot yhteensä	655 115	698 005

Valtuustoryhmille annetut tuet

Valtuustoryhmille annetut tuet		
1 000 €	2016	2015
Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä	2	2
Keskustan valtuustoryhmä	6	5
Vihreä valtuustoryhmä	14	14
Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	27	27
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	6	6
Kokoomuksen valtuustoryhmä	27	27
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	15	15
RKP:n valtuustoryhmä	3	3
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	100	99

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

	Poistomenetelmä	Poistoaika ennen 1.1.2013 hankitut	Poistoaika 1.1.2013 alkaen hankitut
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Seudullisten yhteishankkeiden käyttöoikeudet			
Liikenneväylät	Tasapoisto	15 vuotta	5 vuotta
Raideliikenne	Tasapoisto	15 vuotta	5 vuotta
Muut aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot			
ATK-ohjelmistot	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Kehittämismenot	Tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Vuokra- ja osaketilojen muutostyöt	Tasapoisto	3 vuotta	2 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	15 vuotta	10 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	50 vuotta	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	15 vuotta	10 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Ulkovalaistuslaitteet	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Vesi-, yms. laitosten laituskoneet ja laitteet	Tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	15 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	Tasapoisto	15 vuotta	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkonet	Tasapoisto	8 vuotta	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5 vuotta	4 vuotta
Muut liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto-, yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	-	-
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	-	-
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	-	-

Tuottoihin ja kuluihin sisältyvien pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Eläkevastuu 1.1.	630	759	438	464
Vähennykset	-261	-129	-205	-26
Eläkevastuu 31.12.	369	630	234	438
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 1.1.	14 451	11 887	8 452	6 953
Lisäykset	1 334	2 567	1 000	1 500
Vähennykset	-252	-3	-27	-1
Ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	15 533	14 451	9 426	8 452
Muut pakolliset varaukset 1.1.	6 459	6 710	0	0
Lisäykset	222	104	0	0
Vähennykset	-107	-355	0	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	6 575	6 459	0	0

Olennaiset myyntivoitot ja tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	43 771	35 007	48 777	37 128
Osakkeiden myyntivoitot	971	670	871	1 328
Irtaimen omaisuuden myyntivoitot	304	297	304	297
Muut myyntivoitot	165	1 509	0	81
Myyntivoitot yhteensä	45 211	37 483	49 952	38 834
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	12	0	0	0
Osakkeiden myyntitappiot	0	739	297	0
Muut myyntitappiot	173	532	0	26
Myyntitappiot yhteensä	185	1 271	297	26

Osinkotuotot ja peruspääoman korot

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
1 000 €	2016	2015
Osinkotuotot muista yhteisöistä	12 561	18 455
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	1 400	1 400
Yhteensä	13 961	19 855

Poistoeron muutokset

Erittely poistoeron muutoksista		
1 000 €	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	1 834	893
Poistoeron muutokset yhteensä	1 834	893

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Satunnaiset tuotot				
KOy Vantaan Helikopteritukikohta, lahjoitus	1 800	0	1 800	1 000
KOy Vantaan Erikaksen maa-alueen myynti	0	1 222	0	0
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän myyntivoitto HSY Ekokem Oyj:n osakkeiden myynnistä	11 726	0	0	0
Satunnaiset tuotot yhteensä	13 526	1 222	1 800	1 000

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat

Pysyvät vastaavat							
Aineettomat hyödykkeet							
1 000 €					Aineettomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.					3 423	90 171	93 594
Lisäykset tilikauden aikana					49	6 326	6 375
Siirrot erien välillä					0	2 532	2 532
Tilikauden poisto					-2 597	-24 730	-27 327
Poistamaton hankintameno 31.12.					875	74 299	75 174
Aineelliset hyödykkeet							
1 000 €	Maa- ja vesi- alueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	243 801	560 486	304 654	16 451	317	36 181	1 161 890
Lisäykset tilikauden aikana	41 395	24 250	37 416	7 992	0	16 642	127 694
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	-346	-1 146	-135	0	0	-1 627
Vähennykset tilikauden aikana	-7 448	0	0	-147	0	0	-7 595
Siirrot erien välillä	11	12 205	7	1 483	0	-16 238	-2 532
Arvonlennukset	0	-724	0	0	0	0	-724
Tilikauden poisto	0	-37 249	-35 008	-7 353	0	0	-79 610
Poistamaton hankintameno 31.12.	277 760	558 621	305 923	18 290	317	36 584	1 197 496

Vantaan kaupunki on aktivoinut aineettomien hyödykkeiden muihin pitkävaikutteisiin menoihin kehittämismenoja seuraavasti: kiinteistöhallinnan toiminnanohjaus 873 818,59 euroa, SAP kehittäminen 864 100,33 euroa, perustietotekniikan kehittäminen 644 470,87 euroa ja sähköinen asiointi 554 166,67 euroa suurimpina. Poistamatta olevat kehittämismenot vuoden lopussa olivat yhteensä 6 439 616,26 euroa. Kehittämismenojen poistotapana on tasapoisto ja poistoaikana on 1.1.2013 lähtien kaksi vuotta ja sitä vanhemmissa viisi vuotta.

Osakkeet ja osuudet					
1 000 €	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht- yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	128 368	9 000	148 040	24 821	310 230
Lisäykset tilikauden aikana	12 493	0	2	449	12 944
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	-14 087	0	0	-536	-14 623
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-8 397	0	0	0	-8 397
Poistamaton hankintameno 31.12.	118 377	9 000	148 042	24 735	300 154

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					
1 000 €	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.		52 082	234 783	7 281	294 147
Lisäykset tilikauden aikana		0	0	132	132
Vähennykset tilikauden aikana		-842	0	-441	-1 283
Arvonlennukset		0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.		51 240	234 783	6 973	292 996

Maa- ja vesialueet erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	990	205	277 420	316
Muut maa- ja vesialueet	378 154	346 392	340	243 486
Maa- ja vesialueiden arvonlennukset	-126	-67	0	0
Maa- ja vesialueet yhteensä	379 018	346 530	277 760	243 801

Omistukset tytäryhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt 31.12.2016						
Kuntakonsernin osuus, 1 000 €						
Konserniyhteisön nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %	Omasta pää- omasta	Vieraasta pää- omasta	Tilikauden yli- / ali- jäämästä
Tytäryhtiöt						
As Oy Vantaan Elviira	Vantaa	100 %	100,0 %	911	0	0
As Oy Vantaan Keltasafiiri	Vantaa	100 %	100,0 %	31	0	0
As Oy Vantaan Maarukka	Vantaa	100 %	100,0 %	8	0	0
As Oy Vantaan Pihka	Vantaa	100 %	100,0 %	9	0	0
As Oy Vantaan Punasafiiri	Vantaa	100 %	100,0 %	59	0	0
As Oy Vantaan Sepänpuisto	Vantaa	100 %	100,0 %	740	417	-60
As Oy Vantaan Sinisafiiri	Vantaa	100 %	100,0 %	37	0	0
Kiint Oy Katriinanrinne	Vantaa	100 %	100,0 %	142	1 089	3
Kiint Oy Kehäsuora	Vantaa	100 %	100,0 %	3 046	70	262
Kiint Oy Pakkalan Kartanonkoski 10	Vantaa	100 %	100,0 %	6 012	7	-2
Kiint Oy Pakkalankuja 11	Vantaa	100 %	100,0 %	1 453	0	0
Kiint Oy Tiedepuisto	Vantaa	100 %	100,0 %	3 847	8 597	-345
Kiint Oy Tikkurilan linja-autoasema	Vantaa	100 %	100,0 %	38	67	36
Kiint Oy Vantaan Erikas	Vantaa	100 %	100,0 %	3 924	48	-106
Kiint Oy Vantaan Helikopteritukikohta	Vantaa	100 %	100,0 %	2 239	39	-60
Ratakujan Pysäköinti Oy	Vantaa	100 %	100,0 %	2 635	97	-253
Tikkuparkki Oy	Vantaa	100 %	100,0 %	8 907	24	-461
Vantaan Kiinteistö ja Vesi Oy	Vantaa	100 %	100,0 %	575	92	86
Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy	Vantaa	100 %	100,0 %	519	7 957	-11
VAV Asunnot Oy -konserni	Vantaa	100 %	100,0 %	137 131	526 516	18 074
VAV Palvelukodit Oy	Vantaa	0 %	100,0 %			
VAV Hoivakiinteistöt Oy	Vantaa	0 %	100,0 %			
VTK Kiinteistöt Oy -konserni	Vantaa	100 %	100,0 %	30 864	116 022	600
Kivistön Putkijäte Oy	Vantaa	0 %	100,0 %			
Kivistön Pysäköinti Oy	Vantaa	0 %	100,0 %			
Kiint Oy Vantaan Paloasema	Vantaa	0 %	100,0 %			
Kiint Oy Vantaan Peltolantie 5	Vantaa	0 %	100,0 %			
Myyrmäen Urheilupuisto Oy	Vantaa	0 %	100,0 %			
Vantaan Innovaatioinstituutti Oy	Vantaa	0 %	100,0 %			
Kiint Oy Myyrinselkä	Vantaa	0 %	95,3 %			
Vantaan Moottorirata Oy	Vantaa	95 %	100,0 %	644	11	76
A-Tulkkauk Oy	Vantaa	100 %	99,6 %	1 214	1 180	2
Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy	Vantaa	96 %	95,5 %	16 089	507	678
Kiint Oy Tikkurilan Keskustapysäköinti	Vantaa	66 %	91,0 %	566	18	-21
Ruukkukujan Autopaikat Oy	Vantaa	86 %	87,5 %	12	9	117
Kiint Oy Vantaan Maakotkantie 10	Vantaa	37 %	86,3 %	204	5	-38
Korson Pienteollisuustalo Oy	Vantaa	83 %	83,1 %	131	42	56
Kiint Oy Korson Toimistokeskus	Vantaa	77 %	77,1 %	2 110	26	-62
Kiint Oy Tikkurilan Terveysasema	Vantaa	62 %	73,8 %	2 106	971	-222
Kiint Oy Lehdokkitien Virastotalo	Vantaa	85 %	84,6 %	784	146	-63
Kiint Oy Vantaan Kauppatalo	Vantaa	71 %	70,8 %	401	68	-23
Vantaan Energia Oy	Vantaa	60 %	60,0 %	132 010	347 134	23 086
Vantaan Energia Sähköverkot Oy	Vantaa	0 %	60,0 %			
Pallastunturintien Liikekiinteistö Oy	Vantaa	52 %	52,4 %	93	522	8

Omistukset kuntayhtymissä ja yhteisyyhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt 31.12.2016						
Kuntakonsernin osuus, 1 000 €						
Konserniyhteisön nimi	Koti-paikka	Kunnan omistus- %	Konsernin omistus- %	Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden yli-/ alijäämästä
Kuntayhtymät						
Helsingin seudun ympäristöpalvelut - kuntayhtymä	Helsinki	19,5 %	19,5 %	96 121	308 623	16 501
Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä	Helsinki	17,6 %	17,6 %	14 724	18 326	3 329
Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	17,5 %	17,5 %	343	63	56
Uudenmaan liitto	Helsinki	15,4 %	15,4 %	243	264	-27
ETEVA	Mäntsälä	12,2 %	12,2 %	1 904	6 292	170
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitop. -kuntayht.	Helsinki	11,9 %	11,9 %	47 319	70 578	-6 776
Västra-Nylands folkhögskola - kuntayhtymä	Raasepori	3,1 %	3,1 %	39	9	0
Kärkulla kommunalförbund för omsorger kuntayht.	Parainen	2,5 %	2,5 %	302	474	29
Osakkuusyhteisöt						
As Oy Vantaan Näätäkuja 3	Vantaa	41,5 %	41,5 %	110	46	0
Hakunilan Keskus Oy	Vantaa	40,4 %	40,4 %	-2 241	11	12
Kiint Oy Tikkurilan Raha-asema	Vantaa	40,0 %	40,0 %	65	26	-17
Kiint Oy Vantaan Säästötalio	Vantaa	39,6 %	39,6 %	-24	1 707	35
Kiint Oy Korsontie 2	Vantaa	34,0 %	34,0 %	-206	1	-6
Laurea Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	32,4 %	32,4 %	14 432	2 930	-957
As Oy Tikkurilan Koivutie 10	Vantaa	30,5 %	30,5 %	-7	11	-1
Kaunialan Sairaala Oy	Kauniainen	45,0 %	45,0 %	461	1 601	15
Kiint Oy Hakucenter	Vantaa	11,0 %	29,2 %	-884	9	-47
Hakopolun Liikekiinteistö Oy	Vantaa	27,2 %	27,2 %	359	8	8
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	Vantaa	26,0 %	26,0 %	7 809	3 082	86
As Oy Korsonpiha	Vantaa	24,1 %	24,1 %	-306	1	-9
As Oy Hirvitie 39	Vantaa	21,7 %	21,7 %	92	3	1
Vantaan Energia Oy (alakonserni)	Vantaa					
Svartisen Holding As	Trondheim	0,0 %	29,8 %			
VTK Kiinteistöt Oy	Vantaa					
Kiint Oy Ruusuparkki	Vantaa	0,0 %	32,8 %			
Yhdistelemättömät						
Kiint Oy Vantaan Rubiiniparkki	Vantaa	0,0 %	54,9 %			
Yrittäjäpuiston Autopaikat Oy	Vantaa	5,0 %	31,0 %			
VAV Asunnot Oy (alakonserni)	Vantaa					
Kivikirveenkujan Autopaikot Oy	Vantaa	0,0 %	67,4 %			
Metsolan Pysäköinti Oy	Vantaa	0,0 %	35,5 %			
Kiinteistö Oy Myyrinsärki	Vantaa	0,0 %	33,3 %			
Asunto Oy Viljapelto	Vantaa	0,0 %	23,3 %			

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset konserniyhteisöiltä

Saamisten erittely				
1 000 €	2016		2015	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	1 776	0	1 032
Lainasaamiset	0	7 620	0	11 968
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	9 143	0	4 620
Siirtosaamiset	16 377	6 536	13 720	6 150
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0	32	0	35
Saamiset yhteensä	16 377	25 107	13 720	23 806

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
HSL kuntaosuus ylijäämä	0	0	16 377	13 720
Muut tulojäämät	2 055	0		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Verosaamiset	373	319	18	4
Jaksotetut henkilöstökulut	479	377	0	0
Jaksotetut korot	54	133	25	23
Jaksotetut asuntolainojen korot	0	0	139	133
Valtionapu- ja EU-tukisaamiset	809	4 735	699	4 267
TEN-tuet Kehärata	2 807	0	2 807	2 806
Kotouttamislain mukaiset korvaukset	5 452	0	5 452	3 625
Kelan korvaukset työterveyshuollosta	3 034	3 121	1 857	2 105
HSL kuntaosuus ylijäämä	0	0	6 536	6 150
Muut tulojäämät	17 354	17 138	9 432	2 098
Siirtosaamiset yhteensä	32 418	216 294	43 341	34 931

Rahoitusarvopapereiden erittely

Rahoitusarvopaperit		
1 000 €	2016	2015
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	9 903	11 264
Kirjanpitoarvo	1 086	1 086
Erotus	8 817	10 178

4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma

Oman pääoman erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Peruspääoma				
Peruspääoma 1.1.	349 118	349 118	349 118	349 118
Peruspääoma 31.12.	349 118	349 118	349 118	349 118
Muut omat rahastot				
Asuntolainarahasto				
Peruspääoma 1.1.			89 493	87 770
Lisäykset			1 667	1 723
Peruspääoma 31.12.			91 160	89 493
Marja-Vantaa -rahasto				
Peruspääoma 1.1.			24 274	23 238
Lisäykset			0	2 000
Vähennykset			471	964
Peruspääoma 31.12.			23 804	24 274
Sosiaalisen luototuksen rahasto				
Peruspääoma 1.1.			1 829	1 870
Lisäykset			2	0
Vähennykset			0	41
Peruspääoma 31.12.			1 831	1 829
Vahinkorahasto				
Peruspääoma 1.1.			7 379	8 383
Vähennykset			1 263	1 003
Peruspääoma 31.12.			6 116	7 379
Muut omat rahastot				
Peruspääoma 1.1.	181 534	176 263		
Lisäykset	5 231	7 894		
Vähennykset	4 448	2 624		
Peruspääoma 31.12.	182 316	181 534		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	451 140	421 420	362 861	354 153
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	3 146	4 364	0	2 000
Oikaisu edelliseen tilikauteen	-3 041	-559	-2 622	10 045
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	444 953	416 497	360 239	362 198
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	103 861	34 643	64 823	662
Oma pääoma yhteensä	1 080 249	981 793	897 090	834 954

Poistoero

Erittely poistoerosta		
1 000 €	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	3 044	1 210
Poistoero yhteensä	3 044	1 210

Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat		
1 000 €	2016	2015
Joukkovelkakirjalainat	72 900	78 633
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	386 748	380 380
Lainat julkisyhteisöiltä	4 630	5 090
Pitkäaikaiset velat yhteensä	464 278	464 103

Liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjalainat		
1 000 €	2016	2015
Pitkäaikaiset		
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 120548-11-2 =100012		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 20.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	12 000	12 800
- korko %: 6 kk euribor marg. - 0,05		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-800	-800
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	11 200	12 000
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5428576010 =100014		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 40.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	22 400	24 000
- korko %: 12 kk euribor/ marg. + 0,025		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-1 600	-1 600
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	20 800	22 400
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5432569011 =100015		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 35.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	22 167	23 333
- korko %: 6 kk euribor/ marg. + 0,0075		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-1 167	-1 167
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	21 000	22 166
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5436652017 =100016		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 15.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	10 000	10 500
- korko %: 12 kk euribor/ marg. + 0,02		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-500	-500
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	9 500	10 000
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5451344019 =100017		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 50.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	35 000	36 667
- korko %: 6 kk euribor/ ei marg.		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	-1 667	-1 667
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	33 333	35 000
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina JVK 1/2014 =100308		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 65.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	65 000	65 000
- korko %: 3 kk euribor/ marg. + 0,30		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	0	0
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	65 000	65 000
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina JVK 2/2014 =100309		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 45.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	45 000	45 000
- korko %: 3 kk euribor/ marg. +0,36		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	0	0
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	45 000	45 000
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina JVK 1/2016 =100336		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 40.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	0	
- korko %: kiint. +0,155		
- Siirto lyhytaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin	0	
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	40 000	
Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat yhteensä	245 833	211 566

Joukkovelkakirjalainat		
1 000 €	2016	2015
Lyhytaikaiset		
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 120548-11-2 =100012		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 20.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	800	800
- korko %: 6 kk euribor/ marg. - 0,005		
- lyhennys: lyhenteinen 2- kertaa vuodessa á 400.000,-	-800	-800
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	800	800
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	800	800
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5428576010 =100014		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 40.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	1 600	1 600
- korko %: 12 euribor/ marg. + 0,025		
- lyhennys: lyhenteinen 1- kertaa vuodessa	-1 600	-1 600
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	1 600	1 600
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	1 600	1 600
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5432569011 =100015		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 35.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	1 167	1 167
- korko %: 6 kk euribor/ marg. +0,0075		
- lyhennys: lyhenteinen 2- kertaa vuodessa á 583.333,33	-1 167	-1 167
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	1 167	1 167
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	1 167	1 167
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5436652017 =100016		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 15.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	500	500
- korko %: 12 kk euribor/ marg. +0,02		
- lyhennys: lyhenteinen 1- kertaa vuodessa	-500	-500
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	500	500
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	500	500
Vantaan kaupungin joukkovelkakirjalaina 5451344019 =100017		
- Lainan nimellisarvo/ liikkeellelasku: 50.000.000,00		
- Jäljellä oleva pääoma 1.1.	1 667	1 667
- korko %: 6 kk euribor, ei marg.		
- lyhennys: lyhenteinen 2- kertaa vuodessa á 833.333,33	-1 667	-1 667
- Siirto pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista	1 667	1 667
- Jäljellä oleva pääoma 31.12.	1 667	1 667
Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat yhteensä	5 733	5 733
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	251 567	217 299

Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	369	630	234	438
Ympäristövastuut	15 533	14 451	9 426	8 453
Muut pakolliset varaukset	6 575	6 459	0	0
Muut pakolliset varaukset yhteensä	22 476	21 540	9 659	8 891

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat konserniyhteisöille

Vieras pääoma				
1 000 €	2016		2015	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0	37 300	0	62 039
Ostovelat	0	8 583	0	8 831
Yhteensä	0	45 882	0	70 870
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0	-4 134	0	9 716
Yhteensä	0	-4 134	0	9 716
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisyyksille				
Ostovelat	0	1 128	0	1 132
Yhteensä	0	1 128	0	1 132
Vieras pääoma yhteensä	0	42 876	0	81 717

Liittymismaksut ja muut velat

Liittymismaksujen ja muiden velkojen erittely				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Liittymismaksut ja muut velat (pitkäaikaiset)				
Liittymismaksut	131 646	126 738	0	0
Muut velat	0	3 059	0	0
Liittymismaksut ja muut velat yhteensä	131 646	129 797	0	0

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Verovelat	1 685	1 835	0	0
Palkkojen ja henkilösivukulujen jakсотukset	89 649	103 814	55 148	61 635
Korkojaksotukset	1 911	3 792	395	643
Muut siirtovelat	16 874	11 436	3 008	3 335
Siirtovelat yhteensä	110 119	120 877	58 552	65 613

4.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Omaisuuksivakuudelliset velat

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	365 642	428 071		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	923 310	926 123	0	0
Annetut kiinnitykset yhteensä	923 310	926 123	0	0
Velat, joiden vakuudeksi pantattu osakkeita				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 731	17 606		
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	17 802	20 007	0	0
Pantatut osakkeet yhteensä	17 802	20 007	0	0

Muiden omien sitoumusten ja konserniyhteisön puolesta annetut vakuudet

Vakuudet				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	240	168	0	0
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	6 102	4 907	0	0
Vakuudet yhteensä	6 342	5 075	0	0

Vuokravastuut

Vuokravastuut				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	84 381		22 293	32 662
Myöhemmin maksettavat	59 188		171 168	218 196
Vuokravastuut yhteensä	143 569	103 335	193 461	250 857
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	20 719	17 826	6 213	6 976
Myöhemmin maksettavat	173 917	138 579	11 510	11 355
Leasingvastuut yhteensä	194 636	156 405	17 722	18 331
Vuokravastuut yhteensä	338 205	259 740	211 184	269 188

Konsernin vuokravastuista ei ole vertailuvuodelle saatavilla jakoa seuraavalla tilikaudella maksettavien ja myöhemmin maksettavien välillä.

Annetut vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen lainojen puolesta				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta			599 830	599 830
Takauslimiitistä käytetty 31.12.			340 783	345 947
Takauslimiitistä käyttämättä 31.12.			259 347	253 883
Velat ja vastuut, joiden vakuudeksi takaus on annettu 31.12.			259 725	274 283
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen leasingvastuiden puolesta				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien puolesta			172 000	136 000
Takauslimiitistä käytetty 31.12.			143 669	136 000
Takauslimiitistä käyttämättä 31.12.			28 331	0
Velat ja vastuut, joiden vakuudeksi takaus on annettu 31.12.			134 111	132 829
Takaukset muiden puolesta				
Takaukset muiden puolesta	100 002	86 826	53 100	44 000
Takauslimiitistä käytetty 31.12.	42 925	40 028	29 802	20 701
Takauslimiitistä käyttämättä 31.12.	57 077	46 798	23 298	23 298
Velat, jonka vakuudeksi takaus on annettu 31.12.	62 535	59 717	15 633	16 891

Muut vastuusitoumukset

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
1 000 €	2016	2015
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	1 034 820	1 005 298
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	772	716

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Sopimusvastuut				
Urakkasopimukset	62 847	76 001	57 847	75 477
Maankäyttösopimukset	1 000	4 629	1 000	4 629
Muut sopimukset	97 212	6 970	3 357	5 265
Sopimusvastuut yhteensä	161 059	87 600	62 205	85 371
Arvonlisäveron palautusvastuu	31 667	36 804	0	0
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt yhteensä	192 726	124 404	62 205	85 371

Johdannaiset

Johdannaiset				
1 000 €	Konserni		Kaupunki	
	2016	2015	2016	2015
Avoimna olevien johdannaissopimusten nimellisarvot				
Korkojohdannaiset	288 876	435 892	85 000	155 000
Valuuttajohdannaiset	65 221	116 319	60 000	110 000
Muut johdannaiset	60 189	53 622	0	0
Nimellisarvot yhteensä	414 286	605 833	145 000	265 000
Avoimna olevien johdannaissopimusten markkina-arvot				
Korkojohdannaiset	-12 051	-10 103	-1 543	-2 708
Valuuttajohdannaiset	-3 496	1 714	-3 686	1 005
Muut johdannaiset	-88	-17 210	0	0
Markkina-arvot yhteensä	-15 635	-25 599	-5 229	-1 704

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Johdannais-sopimuksia oli tehty 13,7 prosenttiin lainakannasta.

Ns. basis swapit

- 30 miljoona euroa, sopimuksen alkamispäivä 27.6.2012, päättymispäivä 27.6.2019, kaupunki maksaa Euribor 6kk:n korkoa korjattuna -0,166 % p.a. marginaalilla ja vastaanottaa Euribor 3kk:n korkoa. Sopimus on kertalyhenteinen.
- 15 miljoonaa euroa, sopimuksen alkamispäivä 14.11.2012, päättymispäivä 14.11.2019, kaupunki maksaa Euribor 6kk:n korkoa korjattuna -0,1325 % p.a. marginaalilla ja vastaanottaa Euribor 3kk:n korkoa. Sopimus on kertalyhenteinen.
- 20 miljoonaa euroa, sopimuksen alkamispäivä 14.11.2012, päättymispäivä 14.11.2022, kaupunki maksaa Euribor 6kk:n korkoa korjattuna -0,1175 % p.a. marginaalilla ja vastaanottaa Euribor 3kk:n korkoa. Sopimus on kertalyhenteinen.

Koronvaihtosopimus vaihtuvasta kiinteään korkoon:

- 20 miljoonaa euroa, sopimuksen alkamispäivä 8.10.2008, päättymispäivä 8.10.2018, kaupunki maksaa kiinteää 3,59 % p.a korkoa ja vastaanottaa Euribor 3kk:n korkoa. Sopimus on kertalyhenteinen. Vastapuolella on oikeus, mutta ei velvollisuutta, irtisanoa tämä koronvaihtosopimus päättymään 3 kuukauden välein ennen sopimuksen eräpäivää.

Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

- 30 miljoonaa euroa (SEK 268.950.000,-), sopimuksen alkamispäivä 4.4.2011, päättymispäivä 4.4.2017, kaupunki maksaa Euribor 6kk:n korkoa korjattuna +0,14 % p.a. marginaalilla ja vastaanottaa Stibor 1kk:n korkoa +0,55% p.a marginaalilla korjattuna. Sopimus on kertalyhenteinen.
- 30 miljoonaa euroa (GBP 24.090.000,-), sopimuksen alkamispäivä 25.5.2012, päättymispäivä 25.5.2018, kaupunki maksaa Euribor 6kk:n korkoa korjattuna +0,335 % p.a. marginaalilla ja vastaanottaa Libor 1kk:n korkoa korjattuna +0,90 % p.a. marginaalilla. Sopimus on kertalyhenteinen.

Yllä luetellut koron- ja valuutanvaihtosopimukset ovat osa kaupungin lainasalkussa olevia SEK- ja GBP -määräisiä strukturoituja lainoja. Johdannaissoimuksilla on poistettu valuutta- ja korkoriski ko. valuuttamääräisten lainojen osalta ja johdannaissoimusten nettoarvo on lainojen erääntyessä nolla. Valuuttajohdannaisten arvo vaihtelee tilinpäätökseen ilmoitettavissa arvostuksissa valuuttakurssien muutosten mukaan lainojen juoksuaikana, mutta muutokset eivät realisoitu kaupungin tulokseen silloin, kun lainoja ei makseta ennenaikaisesti takaisin vaan ne päättyvät alkuperäisen sopimuksen mukaisesti.

Konsernin johdannaiset

Vantaan Energia suojaa sähkön hintariskejä tekemällä sähköjohdannaissopimuksia sekä myynnin että tuotannon osalta. Sähköjohdannaisten avoinna oleva nettovolyymi on johdannaisten juoksuaikana alempi kuin ennustettu erittäin todennäköinen spot-hintaisten hankintojen määrä. Polttoaineiden hintariskeiltä suojaudutaan tekemällä raaka-ainejohdannaiskauppoja. Yhtiö suojautuu dollarin arvomuutoksilta tekemällä valuuttajohdannaiskauppoja. Hiilidioksidin päästöoikeuksien hintariskiltä suojaudutaan päästöoikeusjohdannaissopimuksilla sekä huomioimalla päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset tuotannonsuunnittelussa. Korkoriskeiltä (pankkilainat ja leasingvelat) suojaudutaan korkojohdannaisilla.

HSY:n tekemät johdannaissoimukset ovat lainoihin liittyviä koronvaihtosopimuksia, jotka on tehty korkomenojen suojaamisen tarkoituksessa. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuva korko on tällöin sidottu koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimusten johdosta HSY:n maksettavat korot eivät muutu markkinakorkojen liikkeiden mukaan. Näin pienennetään korkoriskiä ja parannetaan tulevien korkomenojen ennakoitavuutta. Johdannaisten markkina-arvot liikkuvat korkomarkkinoiden liikkeiden mukaan, mutta markkina-arvojen muutokset eivät vaikuta HSY:n maksamiin korkomenoihin, kun korot on johdannaisilla kiinnitetty. Kaikki johdannaissoimukset on dokumentoitu ja niiden suojaavuus tilinpäätöshetkellä arvioitu.

HSY:n johdannaissoimuksissa ei ole purkuehtoja. HSY:n valuutan- ja koronvaihtosopimuksella ulkomaan valuuttamääräinen (SEK) ja vaihtuvakorkoinen laina on vaihdettu euromääräiseksi ja kiinteäkorkoiseksi.

Muut HSY:n voimassa olevat johdannaissoimukset ovat tavanomaisia koronvaihtosopimuksia. SEB-pankin sopimus on suojaava edellyttäen, että 3 kuukauden Euribor on matalampi kuin 5,50 %. Mikäli Euribor ylittää tuon rajan, alkaa sopimuksesta maksettava korkotaso nousta. Tämä on kuitenkin erittäin epätodennäköistä sopimuksen voimassaoloaikana. Muut korkojohdannaiset ovat kokonaan suojaavia.

Korkojohdannaisten markkina-arvot seuraavat markkinakorkojen liikkeitä. Markkina-arvon muutos ei kuitenkaan vaikuta HSY:n maksaman koron määrään, joka on juuri koronvaihtojohdannaisella kiinnitetty. Markkina-arvo kuvaa hintaa, joka maksettaisiin (arvo negatiivinen) tai saataisiin (arvo positiivinen), jos johdannaissoimus purettaisiin nyt.

VAV Asunnot Oy on suojannut yhtiön vaihtuvakorkoisia korkotukilainoja, joiden omavastuukorko on 3,4 %:a, korkoriskiltä koronvaihtosopimuksin. Korkotason ollessa negatiivinen aiheuttaa myös negatiivinen koroero maksuvelvoitteen. Sopimukset noudattavat lainojen ehtoja ja siksi ne esitetään taseen ulkopuolisena vastuuna.

VAV Asunnot Oy:llä on koronvaihtosopimuksia kahdessa eri korkoryhmässä, vaihtuvakorko 12 kk Euribor, kiinteäkorko 1,034 % - 1,096 % ja vaihtuvakorko 6 kk Euribor, kiinteä korko 0,937 % - 0,952 %. Kaikki sopimukset erääntyvät 2025.

ETEVA –kuntayhtymän johdannaisia ovat koronvaihtosopimus korkoriskin suojaamistarkoitukseen yksittäisen lainan osalta. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvakorko kiinteäksi. Sopimus erääntyy 2018. Lisäksi on ETEVA:lla on lisähyötyswap joka on tehty yksittäisen lainan korkoristin suojaamiseksi. Tällä koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Sopimus erääntyy 2022.

4.5 Ympäristötilinpitoa koskevat liitetiedot

Ympäristötilinpito Vantaalla

Kuntien ympäristötilinpidon laatimisen lähtökohtana on kauppa- ja teollisuusministeriön kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan tai kuntayhtymän tilinpidossa. Vantaalla seurattavat ympäristötilinpidon tulot, kulut ja investoinnit on määriteltä kuutoskaupunkien kestävän kehityksen raportoinnin kehittämistyön yhteydessä.

Vantaan ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit toiminnoittain

Vuonna 2016 Vantaalla ympäristötuottoja oli noin 472 000 euroa. Eniten tuottoja tuli tilakeskuksen energia- ja tehokkuustoimista, ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä ja öljyntorjuntarahaston avustuksesta maaperän ja pohjaveden suojeluun.

Ympäristökulut vuonna 2016 olivat yhteensä 23,4 miljoonaa euroa. Edellisten vuosien tapaan kuluista valtaosa oli ryhmän Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet kuluja. Jätehuollon ja alueiden puhtaanapidon kulut olivat 2,4 miljoonaa euroa, ulkoilman suojeluun käytettiin 1,1 miljoonaa euroa ja ympäristönsuojelun viranomaistehtävien osuus oli 1,3 miljoonaa euroa.

Ympäristöinvestoinnit olivat 14,2 miljoonaa euroa, josta valtaosa (9,6 milj. euroa) käytettiin jätehuollon ja alueiden puhtaanapidon investointeihin. Seuraavaksi suurimmat investointikohteet olivat ryhmässä Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet (2,3 milj. euroa) ja melun ja tärinän torjunta (1,4 milj. euroa).

Ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit						
1 000 €	Tuotot		Kulut		Investoinnit	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Ulkoilmansuojelu	6	15	1 126	2 133	36	403
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	0	0	270	156	0	0
Jätehuolto ja alueiden puhtaanapito	0	2	2 380	2 375	9 573	8 465
Maaperän ja pohjaveden suojelu	8	51	196	91	630	299
Melun ja tärinän torjunta	0	0	99	70	1 411	878
Luonnonsuojelu ja maisemanhoito	0	0	72	94	119	102
Ympäristönsuojelun viranomaistehtävät	82	58	1 329	958	0	0
Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet	376	49	16 274	14 895	2 269	1 862
Ilmastonsuojelu	0	0	0	197	202	2
Ympäristötoiminta yhteensä	472	176	21 746	20 969	14 241	12 012
Verot, Investointien poistot	0	0	368	12 371	0	0
Kaikki yhteensä	472	176	23 383	33 340	14 241	12 012

Ympäristötaloudelliset tunnusluvut

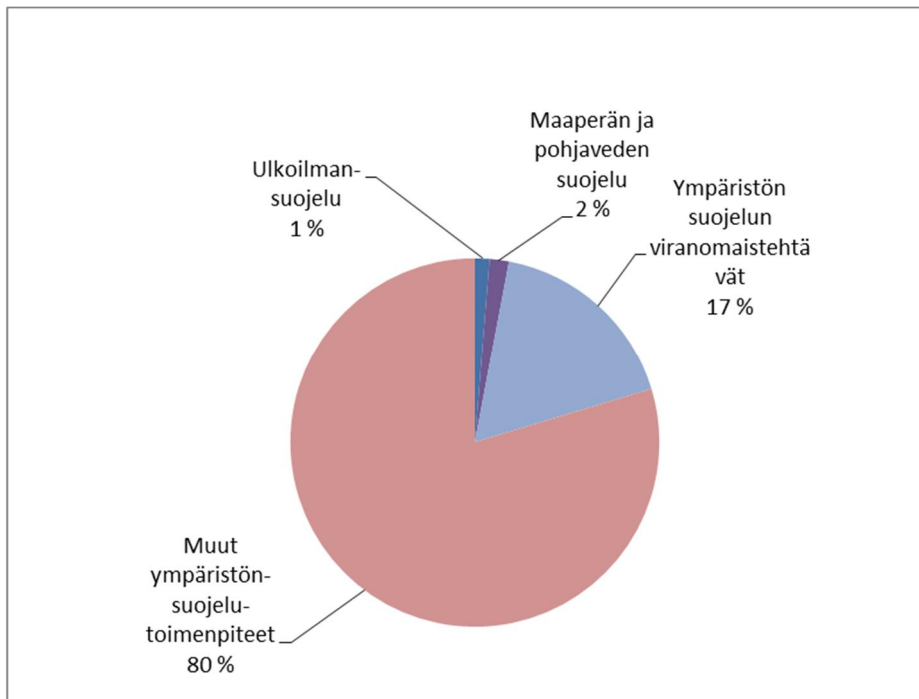
Ympäristötaloudelliset tunnusluvut		
	2016	2015
Tuotot		
Ympäristötuotot / toimintatuotot	0,2 %	0,1 %
Ympäristötuotot / asukas	2,2 €	0,8 €
Kulut		
Ympäristökulut + poistot / toimintakulut + poistot	1,6 %	2,4 %
Ympäristökulut + poistot / asukas	106,6 €	155,4 €
Investoinnit		
Ympäristöinvestoinnit / kokonaisinvestoinnit	9,7 %	7,9 %
Ympäristöinvestoinnit / asukas	64,9 €	56,0 €

Ympäristötuotot

Ympäristötuotoilla tarkoitetaan kuntaorganisaation toiminnasta saatuja tuloja, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun. Niitä ovat esimerkiksi jätehuoltomaksut sekä ympäristön pilaaajilta perityt kunnan suorittamien tai teettämien kunnostustöiden ja siivousten korvaukset sekä energiansäästöillä saadut toimenpiteet. Ympäristötuotto on tilikaudelle jaksetettu ympäristötulo.

Vuonna 2016 Vantaan kaupunkiorganisaation ympäristötuotot olivat 472 000 euroa. Se kattoi 0,2 prosenttia kaupungin kaikista toimintatuotoista. Ympäristötuottoja kertyi 2,2 euroa asukasta kohden.

Kuvio: Ympäristötuottojen jakauma

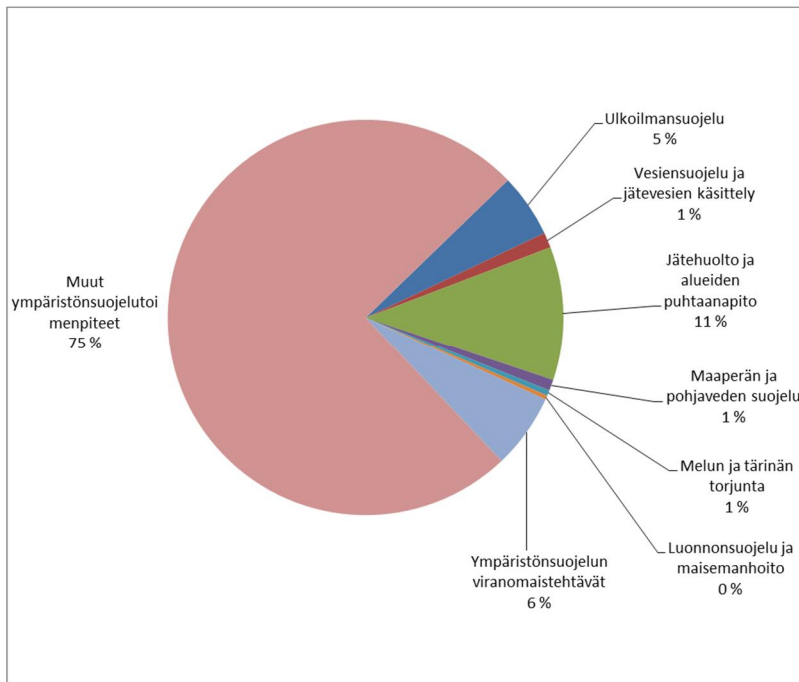

Ympäristökulut

Ympäristökulujen kokonaissumma muodostuu tilikaudelle jaksotetuista ympäristömenoista ja ympäristöinvestoinneista tehdyistä poistoista tilikauden aikana. Ympäristömeno määritellään ympäristönsuojelutoimenpiteistä aiheutuneeksi menoksi. Ympäristömeno puolestaan aiheutuu toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää taikka parantaa tulevaa luonnonsuojelun tasoa ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Ympäristönsuojelutoiminnan kulut esitetään yleiseurooppalaisen ympäristönsuojelutoimenpiteiden tilastoluokituksen mukaisesti soveltuvin osin.

Vantaalla valtaosa kaikkiaan 23,4 miljoonan euron ympäristökuluista kertyi ryhmästä *Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet* (16,3 milj. euroa). Seuraaviksi suurimmat kulut tulivat jätehuollosta ja alueiden puhtaanapidosta, ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä sekä ulkoilman suojelesta.

Kuvio: Ympäristökulujen jakauma ilman veroja ja investointien poistoja

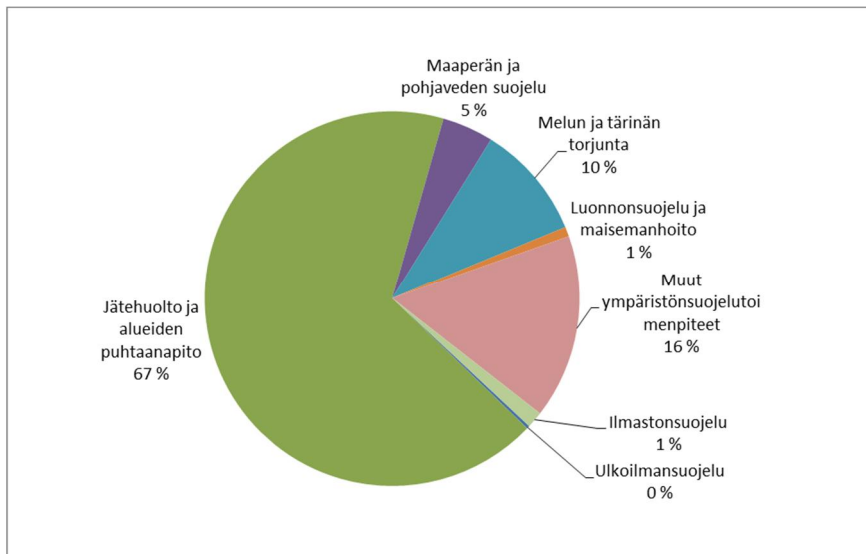

Ympäristöinvestoinnit

Ympäristöinvestoinnit on meno, joka syntyy hyödykkeiden tuottamiseksi, ympäristöhaittojen ennaltaehkäisemiseksi, vähentämiseksi ja korjaamiseksi, tulevan ympäristönsuojelutason parantamiseksi ja luonnonvarojen kestävän käytön edistämiseksi hankitusta hyödykkeestä. Lisäksi investoinnin odotetaan tuottavan tuloa tai se on tarkoitettu käytettäväksi tuotannontekijänä kunnan hyödyke- ja palvelutuotannossa jatkuvasti usean tilikauden ajan ja hankintameno ylittää poistosuunnitelman mukaisen pienhankintarajan. Ympäristöinvestointien hankintamenoa vähennetään investoinnin tekemiseksi saadut rahoitusosuudet ja avustukset.

Vantaalla tehtiin ympäristöinvestointeja hieman yli 14,2 miljoonalla eurolla. Ylivoimaisesti eniten, lähes 9,6 miljoonaa euroa, investoitiin jätehuoltoon ja alueiden puhtaanapitoon. Seuraavaksi eniten investointeja tehtiin ryhmään *Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet* (2,3 milj. euroa) sekä melun ja värinän torjuntaan (1,4 milj. euroa).

Kuvio: Ympäristöinvestointien jakauma

Ulkoilman suojelu

Kuntatekniikan keskus sai pölynsidontatöistä tuottoja 5 600 euroa. Muita tuottoja ulkoilman suojelusta vuonna 2016 ei ollut.

Vuoden 2016 ulkoilman suojelun kulut tulivat katujen kevätharjauksen ja pölynsidonnan henkilöstökuluista ja palveluiden ostoista sekä aineista ja tarvikkeista, yhteensä niiden osuus oli yhteensä 1,1 milj. euroa.

Kuntatekniikan keskus investoi harjakoneiden ja pesulaitteiden hankintaan 36 000 euroa. Muita investointeja ulkoilmansuojeluun vuonna 2016 ei ollut.

Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely

Tuloja ei ollut vesiensuojelusta ja jätevesien käsittelystä vuonna 2016.

Valtaosa vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn 270 00 euron kuluista koostui henkilöstömenoista kuntatekniikan keskuksessa. Sivistystoimen toimialan kulut olivat noin 22 000 euroa, joka koostui pääasiassa jätevesi- ja lietemesuista sekä vesinäytteiden laboratoriomaksuista.

Investointeja vesiensuojeluun ja jäteveden käsittelyyn ei vuonna 2016 tehty.

Jätehuolto ja roskaantuminen

Jätehuollosta ja roskaantumisesta ei saatu tuloja vuonna 2016.

Jätehuollon kuluja oli vuonna 2016 yhteensä 2,4 miljoonaa euroa, josta kuntatekniikan keskuksen osuus oli 1,4 miljoonaa euroa. Valtaosa kului henkilöstökuluihin. Sivistystoimen toimiala käytti jätehuoltoon kaikkiaan 97 000 euroa. Kulut koostuivat vaarallisen jätteen käsittelystä ja tietojärjestelmien ja lavapalveluiden ostoista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan jätehuollon kulut (141 100 euroa) koostuivat henkilöstökuluista. Tilakeskuksen henkilöstö- ja jätehuoltokustannuksia kertyi 246 000 euron edestä.

Tilakeskuksen investoinnit vuonna 2016 olivat suurimpia. Jätekatoksiin investoitiin 73 000 euroa..

Maaperän ja pohjaveden suojelu

Maaperän ja pohjaveden suojelusta saadut tuotot 7 800 euroa muodostuivat pelastuslaitoksen saamista Öljynsuoja-rahaston avustuksista ja imeytysaineiden laskutuksista.

Maaperän ja pohjaveden suojelun 195 600 euron kuluista suurin osa muodostui pääasiassa henkilöstökuluista ja konsulttitöistä kuntatekniikan keskuksessa ja pelastuslaitoksessa.. Pelastuslaitos käytti 5 900 euroa imeytysaineiden ostoihin öljyntorjunnassa.

Maaperän ja pohjaveden suojeluun investoitiin 630 000 euroa, jonka kuntatekniikan keskus käytti pilaantuneiden maiden kunnostukseen.

Melun ja tärinän torjunta

Melun ja tärinän torjunta ei tuonut tuottoja vuonna 2016.

Melun ja tärinän torjunnasta aiheutuneet kulut (99 100 euroa) muodostuivat vuonna 2016 kuntatekniikan keskuksessa henkilöstökuluista (74 131 euroa) ja konsultilla teetetystä meluselvityksestä (24 965 euroa).

Melun ja tärinän torjunnan 1,4 miljoonan euron investoinneista tilakeskus käytti 1,1 miljoonaa euroa Varia Tennistien ja Pähkinärinteen ikkunaremontteihin ja Kaivoksen koulun seinien lämmöneristykseen. Kuntatekniikan keskus käytti 355 519 euroa meluvalleihin ja -esteisiin.

Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu

Tuloja ei ollut luonnonsuojelusta ja maisemansuojelusta vuonna 2016.

Luonnonsuojelun ja maisemansuojelun kulut olivat yhteensä noin 72 100 euroa. Siitä suurin osa oli pääasiassa suunnittelutyön henkilöstökuluja (48 100 euroa) kuntatekniikan keskuksessa. Pelastuslaitoksen kulut (23 000 euroa) olivat niin ikään henkilöstökuluja ja aiheutuivat maastopalojen sammuttamisesta.

Vantaan kaupungin investoinnit luonnonsuojeluun ja maisemansuojeluun olivat 118 600 euroa. Se muodostui kokonaisuudessaan kuntatekniikan keskuksen investoinneista luonnonsuojelualueille

Ympäristönsuojelun viranomaistehtävät

Tähän ryhmään kuuluvia tuloja kertyi lähinnä ympäristönsuojelun viranomaistehtäviin liittyvistä lupamaksuista. Tulot olivat yhteensä lähes 82 075 euroa.

Ympäristönsuojelun viranomaistehtävien kulut olivat noin 1,3 miljoonaa euroa.

Investointeja ympäristönsuojelun viranomaistehtäviin ei ollut vuonna 2016.

Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet

Ryhmään Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet luetaan muun muassa ympäristökoulutuksen, -kasvatuksen ja -neuvonnan sekä ympäristöjohtamisen ympäristökulut. Kaikilla toimialoilla ympäristöjohtamisen kehittäminen, ympäristöohjelmien tekeminen ja ekotukitoiminta aiheuttivat henkilöstökuluja aikaisempaa enemmän.

Tuloja oli noin 376 400 euroa. Siitä suurin muodostui e-palvelun tuomasta energiansäästöstä tilakeskuksessa. Poistokirjojen myynti tuotti 10 300 euroa sivistystoimen toimialalle.

Muut ympäristönsuojelutoimenpiteet -ryhmään lasketuista runsaan 16 miljoonan euron kuluista suurin osa on sivistystoimen toimialan menoja (13,9 milj. euroa). Siitä ympäristökasvatukseen ja ympäristöjohtamisen ylläpitämiseen arvioidut palkkakulut olivat 13,7 milj. euroa. Vantaan luontokoululle maksettiin tukea 116 300 euroa. Ympäristökasvatuksen materiaaleihin ja kirjastojen ympäristöteemaisiin kirjoihin käytettiin vajaa 45 000 euroa sekä ympäristökoulutuksen ostopalveluihin ja ympäristösertifikaattimaksuihin 35 600 euroa. Ympäristökeskuksen kulut olivat noin 485 680 euroa, joka koostui suurimmaksi palvelujen ostoista (179 500 euroa) ja henkilöstökuluista (152 700 euroa). Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan kulut (69 750 euroa) kertyivät valtaosin henkilöstökuluista ekotukitoiminnassa.

Rakennusvalvonnan kulut olivat noin 29 000 euroa. Kulut tulivat muun muassa maalämpökaivojen luvituksesta ja energianeuvonnasta kertyvistä henkilöstökuluista. Smart & Clean -hankkeen vaatimat valmistelut ja jäsenyyset Green Net Finlandissa toivat kuluja noin 5 700 euroa elinkeinopalveluille.

Muihin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin investoitiin kaikkiaan 2,3 miljoonaa euroa. Siitä suurin osa oli kuntatekniikan keskuksen investointeja (2,2 milj. euroa) katuvalaisimien vaihtoon ja joukkoliikenteen luotettavuuden kehittämiseen. Tilakeskus teki erilaisia energiansäästöinvestointeja 91 860 eurolla.

Ilmaston suojele

Ilmaston suojele ei tuonut tuloja eikä kuluja vuonna 2016. Investointeja vesiensuojeluun ja jäteveden käsittelyyn tehtiin kuntatekniikan keskuksessa vuonna 2016 yhteensä 202 000 eurolla.

Ympäristöverot

Kuntatekniikan keskuksen ja tilakeskuksen ympäristöverojen ja veroluonteisten maksujen osuus oli yhteensä noin 10,6 milj.

Ympäristövastuut

Kuntatekniikan keskuksella oli ympäristövastuita 9,4 miljoonan euron edestä. Siitä oli varattu 8,5 miljoonaa euroa täyttömäkien viimeistelyyn. Vuonna 2016 rahaa ei käytetty. Sotungin kaatopaikan maisemointiin ja viimeistelyyn on varattu 1 milj. euroa. Vuonna 2016 rahaa käytettiin 260 780 euroa.

4.6 Henkilöstöä ja tilintarkastajien palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2016	2015
Yleishallinto	6	5
Kaupunginjohtajan toimiala	172	172
Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala	960	949
Sosiaali- ja terveystoimi	3 188	3 094
Sivistystoimi	5 827	5 790
Maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö	680	680
Yhteensä	10 833	10 690

Henkilöstökulut		
1 000 €	2016	2015
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	491 224	486 177
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	-5 340	-5 400
Henkilöstökulut yhteensä	485 884	480 777

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
1 000 €	2016	2015
Kansallinen kokoomus Vantaa	55	60
Kansallinen Kokoomus Uusimaa	1	1
Suomen Keskusta Uusimaa	0	0
Suomen Keskusta Vantaa	11	13
Perussuomalaiset	22	27
Perussuomalaiset Uusimaa	0	0
SKP:n Vantaan kaupunkijärjestö Ry	0	0
Suomen Kristillisdemokraatit	5	7
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue Uusimaa	1	1
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue Vantaa	84	95
Suomen ruotsalainen kansanpuolue Vantaa	8	8
Vihreä liitto Vantaa	33	40
Uudenmaan Vihreät Ry	0	0
Vasemmistoliiton Vantaan Kunnallisjärjestö Ry	19	24
Vasemmistoliitto Uusimaa	0	0
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	240	278

Tilintarkastajan palkkiot		
1 000 €	2016	2015
Tarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	78	81
Tilintarkastajan lausunnot	0	0
Muut palkkiot	8	12
Palkkiot yhteensä	86	93

5 Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen tilinpäätös

5.1.1 Toimintakertomus

Pelastuslaitos vastaa Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen turvallisuudesta pelastustoimen keinoin sekä huolehtii ensihoitopalvelusta voimassa olevien sopimusten mukaisesti. Pelastustoimen alue muodostuu Hyvinkään, Järvenpään, Keravan ja Vantaan kaupungeista sekä Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnista. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen liikelaitoksen hallinto järjestetään liikelaitoksen johtosäännön sekä Vantaan kaupungin johtosääntöjen ja hallintosäännön määräyksiin. Kaupungin organisaatiossa Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos kuuluu konsernihallinnon ja asukaspalveluiden toimialaan. Liikelaitoksella on johtokunta, johon kuuluu 15 henkeä.

Olennaiset tapahtumat tilikaudelta ja sen päättymisen jälkeen

Euroopassa tapahtuneiden terroritekojen takia pelastuslaitos tarkisti valmiussuunnitelmansa sekä valmiutensa. Suomeen syksyllä 2015 tulleiden turvapaikanhakijoiden lukumäärä putosi heti alkuvuodesta ja pelastustoimen alueelle ei enää perustettu uusia vastaanottokeskuksia, vaan osa vanhoista keskuksista lakkautettiin vuoden aikana. Kohteisiin tehtiin lukuisia valvonta- ja neuvontakäyntejä kuitenkin vuoden aikana ja tilannetta seurataan yhä.

Pelastuslaitoksen johtokunta päätti vapauttaa nuohouksen vapaalle kilpailulle 1.1.2015 alkaen. Päätöstä puolivat kuntien lausunnot nuohouksesta sekä Hyvinkään ja Pornaisten aikaisemmat päätökset vapauttaa nuohous vapaalle kilpailulle. Tilannetta seurattiin aktiivisesti varmistuaksemme vapaan kilpailun nuohouksen toimivuudesta. Nokipalojen ei ole havaittu lisääntyneen.

Jehu-Malja-kilpailu, joka on palokuntien kilpailu suomenmestaruudesta, pidettiin 14.5.2016. Kilpailun järjestäminen oli voimanponnistus pelastuslaitokselle, mutta onnistui hyvällä yhteistyöllä sopimuspalokuntien ja henkilöstön kanssa.

Pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimukset ensihoidon toteuttamisesta Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja HYKS-Peijas alueen kanssa. Joulukuun 21 päivänä julkaista sote-ratkaisu vaikuttaa todennäköisesti myös ensihoidon järjestämiseen tulevaisuudessa.

Pelastustoimi siirtynee perustettaville maakunnille vuoden 2019 alussa. Sisäministeriö on perustanut siirtoa valmistelevan hankkeen. Joulukuun 21 päivän hallituksen ratkaisun perusteella Keski-Uudenmaan pelastuslaitos siirtyy osaksi Uudenmaan alueen pelastusalue, joka vastaa noin 1,6 miljoonan ihmisen turvallisuudesta. Vantaan kaupunginhallitus on helmikuussa 2017 esittänyt valtioneuvostolle, että Keski-Uudenmaan pelastuslaitos pysyisi itsenäisenä eikä pelastuspalveluita siirretä maakuntaan. Pelastustoimen ja Uudenmaan yhteistyön valmistelutyö vie osan pelastuslaitoksen voimavaroista.

Pelastusjohtaja Pekka Vänskä ilmoitti syksyllä jäävänsä eläkkeelle 9.3.2017 ja hän jäi vuosilomalle jo 1.12.2016 alkaen.

Pelastuslaitos on kehittänyt toimintaansa viimeisten vuosien aikana mm. Klaukkalan kärkiyksiköllä, TUTOR-palotarkastus -ohjelmalla sekä asuinkiinteistöjen omavalvonnalla. TUTOR-palotarkastus perustuu palotarkastuskohteen itsearvioon turvallisuudestaan sekä viranomaisen tekemään arvioon. Omavalvonnassa kiinteistön omistaja tekee oman palotarkastuksen kiinteistössään ja palauttaa lomakkeen pelastuslaitokselle. Lisäksi pelastuslaitos on valistanut aktiivisesti mm. sosiaalisen median välityksellä.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella vuonna 2016 oli 7 120 pelastustehtävää (vuonna 2015 pelastustehtäviä 6 659). Tehtävämäärässä oli noin 9% kasvua edellisvuoteen. Ensihoidon osalta kokonaistehtävämäärä oli 32 522 (30 224 tehtävää vuonna 2015). Ensihoidon osalta kasvua oli 8%.

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Keski-Uudenmaan pelastuslaitosta johtaa johtoryhmä. Liikelaitoksen johtoryhmään kuuluu pelastusjohtaja, apulaispelastusjohtaja, pelastuspäällikkö, riskienhallintapäällikkö ja suunnittelupäällikkö. Suunnittelupäällikkö on irtisanoutunut ja samoin talouspäällikkö on vaihtunut. Hallinnon tehtävät on pystytty jakamaan johtoryhmän kesken ja yhteistyö talouspalvelukeskuksen kanssa on sujunut erittäin hyvin. Talouspäällikön tehtäviä hoitaa vuoden 2016 alusta alkaen Heidi Piikki talouspalvelukeskuksesta.

Liikelaitoksen talous ja talousarvion toteutuminen

Pelastuslaitoksen johtokunnan hyväksymä talousarvio on tehty kahdelle eri toiminnalle, pelastustoimelle ja ensihoidolle.

Tuloslaskelmaosan talousarviovertailu

Talousarviossa Vantaan valtuuston asettamana talousarvion sitovana tavoitteena oli liikeylijäämä 0 euroa. Tavoite saavutettiin liikeylijäämällä 1 093 939 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui poistoerokirjausten ja varausten jälkeen 1 436 859 euroa.

Pelastustoimen osalta liikevaihto oli 27,7 milj. euroa (27,6 milj. euroa vuonna 2015). Liiketoiminnan muut tuotot olivat 0,2 milj. euroa (0,1 milj. euroa vuonna 2015). Toimintatuotot ylittivät talousarvion 0,24 milj. euroa.

Toimintakulut olivat 25,3 milj. euroa (24,9 milj. euroa vuonna 2015). Tästä materiaali- ja palveluostoja oli 3,7 milj. euroa, henkilöstökuluja 17,3 milj. euroa ja liiketoiminnan muita kuluja 4,3 milj. euroa. Toimintakulujen talousarvio toteutui 97 prosenttisesti.

Pelastustoimen liikeylijäämään 1,09 milj. euroa vaikutti merkittävästi henkilöstökulujen jääminen 0,56 milj. euroa ennakoitua pienemmäksi. Alitus johtui avoimista vakansseista hallinnon, päällystön ja tukipalveluiden osalta. Myös kiky-sopimuksessa sovittu lomarahojen 30 %:n vähennys sekä vuoden 2015 sivukuluoikaisu pienensivät lomapalkkavelan määrää. Poistojen osalta säästöä syntyi 0,19 milj. euroa.

Ensihoidon osalta talousarvion sitova tavoite toteutui. Liikevaihto oli 9,7 milj. euroa (9,1 milj. euroa vuonna 2015). Ensihoidon kuljetustuloja kertyi tilikaudella 3,3 milj. euroa. Hyvinkään sairaanhoitoalueelle palautettiin tuloja 1,9 milj. euroa (1,7 milj. euroa vuonna 2015). Peijaksen sairaanhoitoalueen osalta tulokertymä oli 1,4 milj. euroa (1,3 milj. euroa vuonna 2015).

Toimintakulut olivat 9,7 milj. euroa (9,0 milj. euroa vuonna 2015). Materiaalien- ja palveluiden osuus oli 1,2 milj. euroa, henkilöstökulujen 7,7 milj. euroa ja liiketoiminnan muiden kulujen 0,8 milj. euroa.

Rahoitusosan talousarviovertailu

Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta oli 631 151 euroa. Tilikauden rahavarojen muutos 1 572 116 euroa nostaa rahavarojen määrän 1 700 220 euroon.

Investointiosan talousarviovertailu

Vantaan valtuuston asettama sitova tavoite investoinneille oli 2,3 milj. euroa.

Investointien tavoitetaso alitettiin 57 988 eurolla. Investointeihin kului 2 242 012 euroa. Investointien rahoitusosuuksien 102 880 euroa ja autojen myynnistä kertyneet luovutustulojen 146 926 euroa jälkeen nettoinvestoinnit olivat 1 992 206 euroa.

Tilikaudella pelastus- ja sammutusyksiköihin sekä muuhun ajoneuvokalustoon käytettiin 2 040 830 euroa. Asema- ja johtokeskuskalustoon käytettiin 178 457 ja väestöhälyttimiin 22 725 euroa.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä vuoden 2016 lopussa oli 472, joista määräaikaisia 50. Henkilöstö kasvoi 6 henkilöllä vuoteen 2015 verrattuna. Henkilöstökulut alittivat budjetoidun 2,6 %:lla ollen 25 073 476 euroa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta

Pelastuslaitoksen tavoitteiden toteutumista, varojen käyttöä ja tuloksellisuutta valvotaan säännöllisellä raportoinnilla. Vantaan kaupungille ja muille kunnille raportoidaan osavuositarkastusten yhteydessä. Henkilökoh- taisten tavoitteiden ja tuloksellisuuden valvontaa suoritetaan pääosin kehityskeskusteluissa.

Pelastuslaitoksella ei ole tiedossa tilikaudella 2016 lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus. Valvonta- toimintaan on kohdistunut normaalinä pidettäviä hallintovalituksia.

Ensihoitopalvelua tehtiin Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja HYKS-Peijas alueen kanssa solmittujen yhteis- toimintasopimusten mukaisesti.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai ar- von alennuksia.

Pelastuslaitos on vuokralla kuntien omistamissa kiinteistöissä.

Pelastuslaitoksen sisäisten riskien tunnistaminen on tehty pelastuslaitoksen oman valmiussuunnitelman yh- teydessä sekä Vantaan kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Niissä on otettu huomioon sekä ulkoiset että si- säiset pelastuslaitoksen palvelukykyä uhkaavat riskit..

Riskien hallintaa ja sisäistä valvontaa on ohjeistettu pelastuslaitoksen toimintasäännössä. Palvelunhallintaan liittyvää riskienhallintaa kehitetään osana valtakunnallista pelastustoimen riskienhallintaa. Toimintasääntöä täsmennetään pelastusjohtajan päätöksillä hankinta- ja tilausoikeuksista.

Työturvallisuuteen liittyvät riskienhallinta on toteutettu työturvallisuuslain edellyttämällä tavalla käyttämällä pelastuslaitosten yhteistä PERA-ohjelmaa.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen ylijäämä ennen varauksia on 1 095 238 euroa. Tilikaudelle pu- retaan investointivarausta pysyvien vastaavien poistonalaisten hyödykkeen hankintamenon kattamisen yh- teensä 2 176 662 euroa, josta muodostuu poistoeron lisäys. Poistoeron vähennykseksi kirjataan investointiva- raukselle hankittuihin pysyviin vastaaviin kohdistuneet poistot 341 621 euroa.

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 1 436 859 euroa siirretään taseeseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.

5.1.2 Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman lyhennelmä 1000 €	Pelastus TA 2016	Pelastus Toteuma	Pelastus Poikkeama	Ensihoito TA 2016 Hyvinkää	Ensihoito Toteuma Hyvinkää	Ensihoito Poikkeama Hyvinkää	Ensihoito TA 2016 Peijas	Ensihoito Toteuma Peijas	Ensihoito Poikkeama Peijas
Liikevaihto	27 606	27 670	64	4 183	4 183	0	5 632	5 545	-87
Liiketoiminnan muut tuotot	53	227	174	0	0	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-3 821	-3 703	118	-457	-594	-137	-659	-605	54
Henkilöstökulut	-17 884	-17 327	557	-3 357	-3 208	149	-4 493	-4 539	-46
Poistot ja arvonalentumiset	-1 713	-1 526	187	0	-1	-1	0	-1	-1
Liiketoiminnan muut kulut	-4 241	-4 248	-7	-369	-382	-13	-480	-397	83
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	1 093	1 093	0	-2	-2	0	3	3
Rahoitustuotot ja -kulut	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0	1 094	1 094	0	-2	-2	0	3	3
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	-1 835	-1 835	0	0	0	0	0	0
Vapaaeht. varausten lisäys(-) tai vähennys	0	2 177	2 177	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	0	1 436	1 436	0	-2	-2	0	3	3

Talousarvion lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2016	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	37 421	37 398	- 23
Liiketoiminnan muut tuotot	53	227	174
Materiaalit ja palvelut	- 4 937	- 4 902	35
Henkilöstökulut	- 25 734	- 25 074	660
Poistot ja arvonalentumiset	- 1 713	- 1 528	185
Liiketoiminnan muut kulut	- 5 090	- 5 027	63
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	1 094	1 094
Rahoitustuotot ja -kulut	0	1	1
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	0	1 095	1 095
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	- 1 835	- 1 835
Vapaaeht. varausten lisäys(-) tai vähennys	0	2 177	2 177
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	0	1 437	1 437

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2016	Toteuma	Poikkeama
Toiminnan ja investointien rahavirta	-587	631	1 218
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	941	941
Rahavarojen muutos	-587	1 572	2 159

Investoinnit

Investointien lyhennelmä 1000 €	Talousarvio 2016	Toteuma	Poikkeama
Pelastus- ja sammutusyksiköt, muu ajon	2 170	1 943	227
Muu pelastus- ja huoltokalusto	40	98	- 58
Asemakalusto	-	167	- 167
Johtokeskukset	-	11	- 11
Väestönsuojelujärjestelmät	40	23	17
Tietojärjestelmät	50	-	50
Investoinnit yhteensä	2 300	2 242	58
Valtionosuudet ja luovutustulot	-	250	- 250
Investoinnit netto	2 300	1 992	308

5.1.3 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	37 398 448,21	36 683 010,51
Liiketoiminnan muut tuotot	226 498,10	145 768,50
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 721 058,17	- 1 524 380,18
Palvelujen ostot	- 3 181 020,25	- 3 017 693,57
	- 4 902 078,42	- 4 542 073,75
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 19 419 163,30	- 19 185 116,21
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	- 4 417 213,87	- 4 405 280,38
Muut henkilösivukulut	- 1 237 098,54	- 1 175 717,56
	- 25 073 475,71	- 24 766 114,15
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 1 528 118,33	- 1 748 037,38
Liiketoiminnan muut kulut	- 5 027 334,91	- 4 599 335,83
Liikeliijäämä (-) alijäämä)	1 093 938,94	1 173 217,90
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	1 299,42	1 139,24
Muut rahoituskulut	0,00	- 736,56
	1 299,42	402,68
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	1 095 238,36	1 173 620,58
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	- 1 835 040,95	- 883 999,40
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	2 176 661,95	- 123 661,95
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 436 859,36	165 959,23
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	20,2	27,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	20,2	27,4
Voitto, %	2,9	3,2

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikeliikettä (-alijäämä)	1 093 938,94	1 173 217,90
Poistot ja arvonalentumiset	1 528 118,33	1 748 037,38
Rahoitustuotot ja -kulut	1 299,42	402,68
Tulorahoituksen korjauserät	- 182 106,57	- 131 337,19
	2 441 250,12	2 790 320,77
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 2 242 011,84	- 2 324 964,89
Rahoitusosuudet investointimenoihin	102 880,00	150 093,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	329 032,27	146 322,59
	- 1 810 099,57	- 2 028 549,30
Toiminnan ja investointien rahavirta	631 150,55	761 771,47
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	1 438 140,29	- 2 669 149,56
Saamisten muutos muilta	- 68 089,54	144 262,37
Korottomien velkojen muutos kunnalta	4 969,65	757,25
Korottomien velkojen muutos muilta	- 434 054,54	1 125 216,40
Rahoituksen rahavirta	940 965,86	- 1 398 913,54
Rahavarojen muutos	1 572 116,41	- 637 142,07
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	1 700 220,12	128 103,71
Rahavarat 1.1.	128 103,71	765 245,78
	1 572 116,41	- 637 142,07
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., €	1 930 744	-62 500
Investointien tulorahoitus, %	122,6	134,3
Kassan riittävyys, pv	16,7	1,3
Quick ratio	1,0	0,9
Current ratio	1,0	0,9

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen tase	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	5 825 510,53	5 361 422,72
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	5 834 785,53	4 118 189,66
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	- 9 275,00	1 243 233,06
	5 825 510,53	5 361 422,72
Vaihtuvat vastaavat	7 365 639,84	7 163 574,18
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	618 530,89	573 735,36
Saamiset kunnalta	4 871 549,43	6 309 689,72
Muut saamiset	175 339,40	151 951,79
Siirtosaamiset	0,00	93,60
	5 665 419,72	7 035 470,47
Rahat ja pankkisaamiset	1 700 220,12	128 103,71
VASTAAVAA YHTEENSÄ	13 191 150,37	12 524 996,90
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	2 958 465,34	1 521 605,98
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 521 605,98	1 355 646,75
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 436 859,36	165 959,23
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	3 004 778,48	3 346 399,48
Poistoero	3 004 778,48	1 169 737,53
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	2 176 661,95
Vieras pääoma	7 227 906,55	7 656 991,44
Lyhytaikainen		
Ostovelat	2 300 920,94	2 455 931,06
Korottomat velat kunnalta	8 878,05	3 908,40
Muut velat	844 620,47	842 825,37
Siirtovelat	4 073 487,09	4 354 326,61
	7 227 906,55	7 656 991,44
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	13 191 150,37	12 524 996,90
Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuus, %	45,2	38,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	19,2	20,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	2 958,5	1 521,6

5.1.4 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyviin vastaaviin ei ole kirjattu pieniä hankintoja, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, vaan ne on kirjattu tilikauden kuluksi. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain		
1 000 €	2016	2015
Jäsenkuntien toimintaosuudet		
Pelastustoimi	26 603	26 457
Ensihoito	8 354	7 810
Myynti- ja maksutulot		
Pelastuspalvelut	441	430
Ensihoitopalvelut	1 374	1 308
Yhteistoimintakorvaukset	426	438
Turvallisuuspalvelut (tarkastus- ja valvonta)	200	240
Liiketoiminnan muut tuotot (sis. valtionosuudet)	227	146
Toimintatuotot yhteensä	37 625	36 829

Valtionosuuksien erittely		
1 000 €	2016	2015
Palosuojelurahasto	153	150
Öljynsuojarahasto	19	0
Valtionosuuksien oikaisu v.2011-2015	-88	
Valtionosuudet yhteensä	84	150

Palosuojelurahastolta saaduissa rahoitusavustuksista 71 tEUR on merkitty hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi ja 32 tEUR on keskeneräisessä käyttöomaisuudessa

Valtuustoryhmille annetut tuet		
1 000 €	2016	2015
Keskustapuolue Uusimaa	0,1	0,1
Kokoomus Uusimaa	1,2	1,1
Perussuomalaiset Uusimaa	0,1	0,1
Suomen Sos.Dem. puolue Uusimaa	0,9	0,9
Vasemmistoliitto Uusimaa	0,2	0,2
Vihreä Uusimaa ry	0,3	0,3
Yhteensä	2,8	2,6

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet			
	Poistomenetelmä	Poistoaika ennen 1.1.2013 hankitut	Poistoaika 1.1.2013 alkaen hankitut
Aineettomat hyödykkeet			
ATK-ohjelmistot	tasapoisto	3 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	5 vuotta	4 vuotta
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
ATK-laitteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	-	-

Pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot		
1 000 €	2016	2015
Muut toimintatuotot		
Irtaimen omaisuuden myyntivoitot	182	131
Myyntivoitot yhteensä	182	131

Erittely poistoeron muutoksista		
1 000 €	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	1 835	884
Poistoeron muutokset yhteensä	1 835	884

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat				
Aineelliset hyödykkeet				
1 000 €	Kuljetus- välineet	Muut koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 826	292	1 243	5 361
Lisäykset tilikauden aikana	1 996	223	23	2 242
Rahoitusosuudet tilikaudella	-120	-15	32	-103
Vähennykset tilikauden aikana	-147	0	0	-147
Siirrot erien välillä	1 307	0	-1 307	0
Tilikauden poisto	-1 371	-158	0	-1 528
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 492	342	-9	5 826

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely		
1 000 €	2016	2015
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 522	1 356
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 522	1 356
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	1 437	166
Oma pääoma yhteensä	2 959	1 522

Erittely poistoerosta		
1 000 €	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	3 005	1 170
Poistoero yhteensä	3 005	1 170

Vieras pääoma		
1 000 €	2016 Lyhyt-aikainen	2015 Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	7	5
Yhteensä	7	5
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	911	682
Yhteensä	911	682
Vieras pääoma yhteensä	918	687

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 989	4 177
Muut tilinpäätösjaksotukset	84	177
Siirtovelat yhteensä	4 073	4 354

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vuokravastuut		
1 000 €	2016	2015
Vuokravastuut		
Vuokravastuut yhteensä	4 172	4 275
seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 172	4 275
Leasingvastuut		
Leasingvastuut yhteensä	1 338	1 711
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	552	650
Yhteensä	5 510	5 986

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt		
1 000 €	2016	2015
Muut sopimukset		
Seuraavan tilikauden sopimuspalokuntasopimukset	1 128	1 137
Sopimusvastuut yhteensä	1 128	1 137

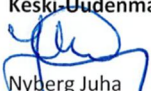
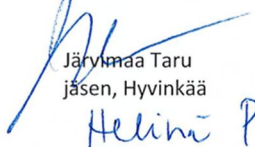
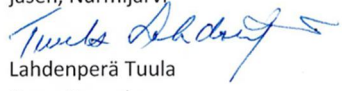
Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2016	2015
Virka- ja työsuhteisia	422	418
Määräaikaista	50	48
Yhteensä	472	466

5.1.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Vantaalla 28.2.2017

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta

Nyberg Juha
puheenjohtaja, Vantaa
Järvinen Taru
jäsen, Hyvinkää
Perttu Helinä
jäsen, Järvenpää
Kauranen Erkki
jäsen, Kerava
Salonen Timo
jäsen, Mäntsälä
Marttunen Seija
jäsen, Nurmijärvi
Palviainen Erja
jäsen, Pornainen
Landstedt Jyrki
pelastusjohtaja vs.
Nordström Ralf
varapuheenjohtaja, Vantaa
Lindholm Teuvo
jäsen, Hyvinkää
Taavitsainen Mikko
jäsen, Järvenpää
Kyrö Jaakko
jäsen, Mäntsälä
Lappalainen Mira
jäsen, Nurmijärvi
Lahdenperä Tuula
jäsen, Tuusula

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vantaalla 19.4 2017

BDO Auditor Oy

JHTT-yhteisö

Ulla-Maija Tuomela

JHT , KHT

5.2 Vantaan Työterveys liikelaitoksen tilinpäätös

5.2.1 Toimintakertomus

Vantaan Työterveys liikelaitos on Vantaan kaupungin organisaatiossa kunnallinen liikelaitos, jonka tehtävänä on vastata työterveyshuoltolaissa, kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetuista kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvista työterveyshuollon palveluista Vantaan kaupungille, Vantaan, Helsingin, Espoon ja Kauniaisten yrityksille sekä merimiesterveyspalveluiden palveluista Helsingin kaupungille. Espoo, Helsinki ja Kauniainen ovat eriyttäneet yritystyöterveyshuollon järjestämisvastuun muusta kunnan järjestämisvastuulla olevasta kansanterveystyöstä kansanterveyslain 5 §:n mahdollistamalla tavalla. Toimimme neljässä eri toimipisteessä pääkaupunkiseudulla.

Toimitusjohtajan katsaus

Vuosi 2016 oli Vantaan työterveys liikelaitokselle taloudellisesti ja toiminnallisesti hyvä vuosi. Liikelaitoksessa toteutettiin mm. yli 38.000 vastaanottokäyntiä ja asiakassopimusten määrä kasvoi n. 6 %.

Liikelaitos panosti vahvasti digitaalisiin ratkaisuihin vuonna 2016. eArkiston käyttöönotto tapahtui suunnitellusti ja hallitusti toukokuussa 2016. Liikelaitos laajensi työterveyshoitajan virtuaalivastaanottoa sekä otti käyttöön työterveyshoitajien nettiajanvarauksen. Muutokset sujuvoittavat ja nopeuttavat asiakaan asiointia työterveyshuollosta. Vuoden alusta kaikkiin yritysasiakkaiden terveystarkastuksiin liitettiin työhyvinvointikysely. Kysely tehostaa terveystarkastuksen kulkua ja parantaa terveystarkastuskokonaisuuden laatua. Käynnistimme ensimmäisenä Suomessa työpaikan etäkeuhkofunktiomittaukset menestyksekkäästi. Asiakkailta tullut palaute muutoksista on erittäin positiivista. Asiakasyritysten sopimusprosessia uusittiin nettisivuillamme täytettävällä sopimuslomakkeella, jolloin sopimusprosessi tehostuu ja nopeutuu entisestään.

Suoritimme vuosittaisen ostaja-asiakas asiakastyytyväisyyskyselyn ja jälleen kerran asiakkaamme antoivat meille arvosanaksi kaikista toiminnoistamme Hyvä. Palautteiden perusteella päätimme kehittää työterveyspalveluiden visualisointia työterveyshuollon tuotteiden ymmärtämisen edistämiseksi.

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vantaan Työterveys liikelaitos on kuntalain mukaisesti syksyllä 2008 erillisellä päätöksellä perustettu kunnallinen liikelaitos, jonka hallinto järjestetään liikelaitoksen johtosäännön sekä Vantaan kaupungin johtosääntöjen ja hallintosäännön määräyksiin. Kaupungin organisaatiossa Vantaan Työterveys liikelaitos kuuluu konsernihallinnon ja asukaspalveluiden toimialaan.

Liikelaitoksella on johtokunta, jossa on kuusi jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Vantaan Työterveys liikelaitoksen johtokunnan jäsenet 31.12.2016:

Varsinaiset jäsenet:

Helen Josefsson, puheenjohtaja
Sauli Heinonen, varapuheenjohtaja
Varpu Peltonen
Jussi Lempiäinen
Kirsi Mäkilaine
Hannu Kokko

Varajäsenet:

Mia Henriikka Salmivuo
Kari Hokkanen
Salla Lindblad-Palo
Pekka Polkko
Sari Kuula
Lasse Hyytiäinen

Liikelaitoksen johtokunnan jäsenistössä tapahtui 2016 muutos. Eila Hyttisen menehtymisen johdosta tilalle varsinaiseksi jäseneksi valittiin Varpu Peltonen ja varajäseneksi Salla Lindblad-Palo.

Vantaan Työterveys liikelaitosta johtaa johtoryhmä. Liikelaitoksen johtoryhmään kuuluu työterveysjohtaja, johtava työterveyslääkäri, kolme palvelupäällikköä sekä talouspäällikkö. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii liikelaitoksen työterveysjohtaja.

Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman jatkotoimenpiteiden toteuttaminen vuonna 2016

Talouden tasapaino ja henkilökunnan työn tuottavuus ja tehokkuus on edelleen keskeinen painopiste. Tavoitteisiin päästiin hyvin, sillä koko liikelaitoksen talousarvion mukainen toiminnallinen tulos (kate 3) ylitettiin 370 224 eurolla ja se parani 59 387 euroa vuoteen 2015 nähden.

Liikelaitosta sitova taloudellinen tavoite on pääoman tuottovaatimus. Laitos täytti sille asetetun vaatimuksen ja tuloutti kaupungille korvausta peruspääomasta 2 664 euroa (2 664 euroa vuonna 2015) ja korkoa kaupungin lainasta 10 658 euroa (10 658 euroa vuonna 2015).

Talousarvion toteutuminen

Rahoituserät olivat asetettujen raamien mukaiset; korkokulut kunnalle 10 658 euroa (korko 7 %) ja korvaus peruspääomasta 2 664 euroa (korko 7 %). Saamiset kunnalta olivat vuoden 2016 lopussa 2,4 milj. euroa (1,9 milj. euroa vuonna 2015). Tilikauden 2016 oman kunnan ulkopuolisesta työstä maksetaan tuloveroa 0,016 milj. euroa voitollisen tuloksen takia. Pankkitilillä olevat varat olivat 0,3 milj. euroa (0,45 milj. euroa vuonna 2015).

Liikevaihto oli 6,9 milj. euroa (7,1 milj. euroa vuonna 2015) ja muut tuet ja avustukset olivat 0,04 miljoonaa euroa (0,05 miljoonaa euroa vuonna 2015). Myynti ylitti talousarvion 3 %:lla.

Toimintakulut olivat 6,4 milj. euroa, mistä materiaaliostoja oli 0,08 milj. euroa ja palveluostoja oli 2,35 milj. euroa, henkilöstökuluja 3,4 milj. euroa ja liiketoiminnan muita kuluja 0,52 milj. euroa.

Liikelaitos teki Vantaalla, Espoossa, Helsingissä ja Kauniaisissa voitollisen tuloksen. Tilikaudelta 2016 laskutetaan Helsingin kaupungilta yritystyöterveyshuollon yhdistymissopimuksen tappiontasausjärjestelyn mukaisesti tappiontasausta yhteensä 28 272 euroa. Laskutettava summa muodostuu tilikauden 2016 merimies-toimipisteen tappiosta.

Investointivarausta purettiin tilikaudella 1.1-31.12.2016 34 521,01 euroa ja se käytettiin toimipisteiden kalusteinvestointeihin sekä e-arkisto –toiminnallisuuden käyttöönottoon.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvonalennuksia. Omaisuuden luovutuksia ei Vantaan Työterveys liikelaitoksella ole.

Henkilöstö

Henkilökuntaa oli vuoden 2016 lopussa 69 henkilöä (69 vuonna 2015).

Henkilöstökulut olivat 3,4 milj. euroa (3,4 milj. euroa vuonna 2015).

Vuokralääkäreiden kustannukset olivat 1,12 milj. euroa. (1,31 milj. euroa vuonna 2015)

Henkilöstömenot alittivat budjetoidun 6,2 %:lla. Vuokratyövoiman käyttö lasketaan palveluostoiksi ja palvelumenot ylittyivät 0,5 %:lla.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vantaan Työterveys liikelaitoksen riskienhallinta on kiinteä osa strategista ja operatiivista johtamista. Liikelaitoksessa suoritetaan jatkuvaa toimintaympäristön ja oman toiminnan riskienarviointityötä mm. toimintaym-

päristön analyysillä ja eri toimintojen raportoinnilla (mm. talous, asiakkuudet, palautteet). Johtamista ja työterveyshuollon työn riskienhallintaa toteutetaan laatujärjestelmään kirjattujen menettelyohjeiden avulla. Sisäinen auditointi aloitettiin keväällä 2015 ja sitä on jatkettu 2016. Auditointiin sisältyy johdon katselmus. Riskienarviointityöstä vastaa Vantaan Työterveys liikelaitoksessa työterveysjohtaja.

Talouden kehitystä ja tavoitteiden toteutumista raportoidaan Vantaan Työterveys liikelaitoksen johtokunnalle, johtoryhmälle, apulaiskaupunginjohtajalle sekä pääkaupunkiseudun yritystyöterveyshuollon neuvottelukunnalle kirjallisesti sekä säännöllisesti pidettävien kokousten yhteydessä.

Vantaan kaupunki -asiakkuudelle talousraportointi tapahtuu kuukausittain. Vantaan Työterveys liikelaitos suorittaa taloudellisuuden ja tuloksellisuuden vertailua neljän eri kaupungin alueella sijaitsevien toimipisteidensä välillä. Vantaan Työterveys liikelaitoksen varojen käyttöä valvoo työterveysjohtaja.

Lainsäädännölliset ja rakenteelliset uudistukset, mm. kuntalain vaikutukset, sote-ratkaisu ja työterveyshuollon kustannusten korvattavuus tulevat vaikuttamaan merkittävästi liikelaitoksen toimintaan tulevaisuudessa. Muutokset ovat ennen kaikkea mahdollisuus, mutta sisältävät luonnollisesti myös riskejä muutosvaiheessa. Näihin riskeihin on varauduttu vaikuttamisverkostolla, huomioimalla mahdollisuuksien mukaan muutokset sopimustasolla sekä hyvällä yhteistyöllä palveluiden tuottajien kanssa, sekä hyvällä ja avoimella henkilöstöjohtamisella.

Vantaan Työterveys liikelaitoksen sisäisen valvonnan järjestäminen

Vantaan Työterveysliikelaitoksen sisäinen valvonta kohdistuu organisaation kaikkeen toimintaan. Se käsittää tiedossa olevien riskien hallitsemiseksi käyttöön otettuja keinoja, toimintatapoja ja valvontatoimenpiteitä. Liikelaitoksen sisäinen valvonta on osa liikelaitoksen johtamisjärjestelmää ja työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja, raportoinnin ja tiedon luotettavuutta, resurssien ja omaisuuden turvaamista sekä lainsäädännön ja ohjeiden noudattamista. Esimiehet ohjaavat sekä valvovat alaistensa toimintaa ja he ryhtyvät toimenpiteisiin, mikäli havaitsevat väärinkäytöksiä johtamassaan toiminnassa. Henkilöstön on raportoitava epäilemänsä väärinkäytökset tai rikkomukset esimiehelleen.

Liikelaitoksen toimintaprosessit on kuvattu menettelyohjein, joihin toiminta perustuu ja joiden toteutumista seurataan päivittäisessä johtamisessa.

Säännölliseen valvontaan kuuluvat mm.

- johdolle laadittavat raportit (talous-, henkilöstö-, asiakkuus-, prosessiraportit sekä sisäinen auditointi)
- toiminnan ja toimintapoikkeamien seuranta (esim. lokitarkastukset, tietojärjestelmien ja puhelinjärjestelmien seurantaraportit)
- talousarvion toteutumisen seuranta (johtoryhmässä, johtokunnassa ja apulaiskaupunginjohtajan kanssa läpikäytävä kuukausiraportti).
- toimintaperiaatteiden sekä ohjeiden noudattamisen valvonta (mm. esimiestyönä kuukausipalavereissa ja työntekijävarteissa sekä päivittäisessä johtamisessa)
- Liikelaitokselle on johtosäännöissä määritellyn mukainen mm. sopimusten ja laskujen hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmä nimetyille henkilöille
- Riskienarviointi toteutetaan ja raportoidaan kaupunkitasoisesti määritellyn frekvenssin, sisällön ja menetelmän mukaisesti.

Sisäinen valvonnan kautta tulleiden havaintojen ja raporttien valossa voidaan sanoa, että liikelaitoksen vuodelle 2016 asetetut tavoitteet on saavutettu.

Arvio tulevasta kehityksestä

Valmisteilla olevan SOTE ratkaisun kaikkia vaikutuksia työterveyshuoltoon ei vielä tiedetä. Eduskuntakäsittelyyn tuleva lakiesitys sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä siirtää työterveyshuollon järjestämisvastuun 1.1.2019 maakunnalle. Palveluiden tuottajina ovat yksityiset, yleishyödylliset tai maakunnan palvelulai-

toksen yhtiöt sikäli kun toiminnan tulkitaan tapahtuvan kilpailluilla markkinoilla. Muut palvelut tuottaa maa-kunnan palvelulaitos. On todennäköistä, että työterveyshuollon palvelutuottajien palvelukonseptit, tuotteis-tus ja ansaintalogiikka tulevat lähivuosina muuttumaan merkittävästi ja liikelaitos on lähtenyt tähän muutok-seen jo nyt mukaan toiminnan digitalisaation ja uudenlaisten työterveyshuollon palveluiden kehittämiseksi.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Vantaan työterveys liikelaitoksen tilikauden ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja/ varauksia on 588 667 euroa. Tilikaudella kirjataan poistoeron vähennykseksi investointivarauksella hankittuun omaisuuteen kohdistuneet 36 020,19 euroa.

Työterveysjohtajan esitys tilikauden 2016 tuloksen käsittelystä Vantaan Työterveys liikelaitoksen johtokunnal-le on seuraava:

Vantaan työterveys liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 608 601,50 euroa siirretään ta-seen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.

5.2.2 Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman lyhennelmä 1 000 €	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	6 724	6 935	211
Liiketoiminnan muut tuotot	25	41	16
Henkilöstömenot	-3 625	-3 401	224
Materiaalit ja palvelut	-2 419	-2 435	-16
Muut kulut	-482	-505	-23
Poistot	-42	-36	6
Liikelylijäämä (alijäämä)	181	599	418
Muut rahoitustuotot ja kulut	-13	-11	2
Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	42	34	-8
Tuloverot	-10	-14	-4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	200	608	408

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman lyhennelmä 1 000 €	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Varsinaisen toiminnan rahavirta	200	609	409
Rahoitustoiminnan rahavirta	0	-713	-713
Investointien rahavirta	-60	-35	25
Muiden maksuvalmiuden muutosten rahavirta	0	0	0
Rahavarojen muutos	140	-139	-279

5.2.3 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Vantaan Työterveys liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat

Vantaan Työterveys liikelaitoksen tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	6 935 192,09	7 128 523,73
Liiketoiminnan muut tuotot	40 877,31	52 596,60
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 83 414,97	- 84 987,81
Palvelujen ostot	- 2 351 128,71	- 2 638 937,40
	- 2 434 543,68	- 2 723 925,21
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 2 659 845,52	- 2 641 153,08
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	- 595 243,33	- 605 886,36
Muut henkilösivukulut	- 146 358,31	- 150 069,36
	- 3 401 447,16	- 3 397 108,80
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 36 020,19	- 33 660,38
Liiketoiminnan muut kulut	- 504 287,55	- 474 514,42
Liikeliikennejäämä (-) alijäämä)	599 770,82	551 911,52
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	2 619,54	2 831,25
Kunnalle maksetut korkokulut	- 10 658,00	- 10 658,00
Korvaus peruspääomasta	- 2 664,00	- 2 664,00
Muut rahoituskulut	- 401,04	- 387,19
	- 11 103,50	- 10 877,94
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	588 667,32	541 033,58
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	1 499,18	- 9 036,22
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	34 521,01	42 696,61
Tuloverot	- 16 086,01	- 13 759,98
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	608 601,50	560 933,99
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	27,1	30,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	27,1	30,9
Voitto, %	8,5	7,6

Vantaan Työterveys liikelaitoksen rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikeliiketoiminta (-) alijäämä	599 770,82	551 911,52
Poistot ja arvonalentumiset	36 020,19	33 660,38
Rahoitustuotot ja -kulut	- 11 103,50	- 10 877,94
Tuloverot	- 16 086,01	- 13 759,98
	608 601,50	560 933,98
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 34 521,01	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	574 080,49	560 933,98
Rahoituksen rahavirta		
Oman pääoman muutokset	- 141 000,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	- 438 538,05	46 061,36
Saamisten muutos muilta	- 17 661,84	- 22 005,23
Korottomien velkojen muutos kunnalta	- 6 919,43	8 785,12
Korottomien velkojen muutos	- 109 068,18	240 455,46
Rahoituksen rahavirta	- 713 187,50	- 207 614,21
Rahavarojen muutos	- 139 107,01	353 319,77
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	307 504,04	446 611,05
Rahavarat 1.1.	446 611,05	93 291,28
	- 139 107,01	353 319,77
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., €	1 135 014	612 633
Investointien tulorahoitus, %	1 763,0	0,0
Lainanhoitokate	69,0	63,1
Kassan riittävyys, pv	17,5	24,6
Quick ratio	3,3	2,7
Current ratio	3,3	2,7

Vantaan Työterveys liikelaitoksen tase	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	39 061,44	40 560,62
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	9 473,81	26 538,11
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	0,00	0,00
	9 473,81	26 538,11
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	29 587,63	14 022,51
	29 587,63	14 022,51
Vaihtuvat vastaavat	3 116 923,28	2 799 830,40
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	447 994,35	427 894,90
Saamiset kunnalta	2 361 034,74	1 922 496,69
Muut saamiset	390,15	2 827,76
	2 809 419,24	2 353 219,35
Rahat ja pankkisaamiset	307 504,04	446 611,05
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 155 984,72	2 840 391,02
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	1 908 284,13	1 440 682,63
Peruspääoma	37 500,00	37 500,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	1 262 182,63	842 248,64
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	608 601,50	560 933,99
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	165 031,17	201 051,36
Poistoero	39 061,44	40 560,62
Vapaaehtoiset varaukset	125 969,73	160 490,74
Vieras pääoma	1 082 669,42	1 198 657,03
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	150 000,00	150 000,00
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	161 548,15	224 224,16
Korottomat velat kunnalta	3 081,16	10 000,59
Muut velat	115 802,16	120 997,74
Siirtovelat	652 237,95	693 434,54
	932 669,42	1 048 657,03
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 155 984,72	2 840 391,02

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuus, %	65,7	57,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	15,5	16,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	1 870,8	1 403,2
Lainakanta 31.12., 1000 €	150,0	150,0

5.2.4 Vantaan työterveys liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelmanmukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisen poistojen perusteet.

Pienet käyttöomaisuusinvestoinnit, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa on kirjattu tilikauden kuluksi.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain		
1 000 €	2016	2015
Liikelaitoksen tuotot alueittain		
Myyntituotot kunnalta	2 472	2 762
Myyntituotot muilta	4 463	4 366
Muut tuet ja avustukset	41	53
Toimintatuotot yhteensä	6 976	7 181

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet			
	Poistomenetelmä	Poistoaika ennen 1.1.2013 hankitut	Poistoaika 1.1.2013 alkaen hankitut
Aineettomat hyödykkeet			
ATK-ohjelmistot	tasapoisto	3 - 5 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa	-	-
Pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi			

Erittely poistoeron muutoksista		
1 000 €	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	-1	9
Poistoeron muutokset yhteensä	-1	9

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			
1 000 €	Aineettomat oikeudet	Enn. maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	27	0	27
Lisäykset tilikauden aikana	4	0	4
Siirrot erien välillä			0
Tilikauden poisto	-22	0	-22
Poistamaton hankintameno 31.12.	9	0	9

Aineelliset hyödykkeet			
1 000 €	Muu kalusto	Enn. maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	14	0	14
Lisäykset tilikauden aikana	30	0	30
Siirrot erien välillä	0	0	0
Tilikauden poisto	-14	0	-14
Poistamaton hankintameno 31.12.	30	0	30

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Muut siirtosaamiset	0	3
Siirtosaamiset yhteensä	0	3

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely		
1 000 €	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	38	38
Peruspääoma 31.12.	38	38
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 403	842
Ylijäämän siirto	-141	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 262	842
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	608	561
Oma pääoma yhteensä	1 908	1 441

Erittely poistoerosta		
1 000 €	2016	2015
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	39	41
Poistoero yhteensä	39	41

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	634	680
Muut tilinpäätösjaksotukset	18	14
Siirtovelat yhteensä	652	693

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2016	2015
Virka- ja työsuhteisia	69	69
Yhteensä	69	69

Luottamushenkilömaksut		
	2016	2015
Kansallinen Kokoomus Vantaa	0,8	0,9
Perussuomalaiset	0,1	0,1
Suomen Sos.Dem. puolue Vantaa	0,8	0,9
Vantaan vihreät	0,1	0,2
Yhteensä	1,8	2,1

5.2.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

VANTAAN TYÖTERVEYS LIIKELAITOS

Vantaan Työterveys liikelaitoksen johtokunnan ja työterveysjohtajan
allekirjoitukset

Vantaalla

Helen Josefsson
Puheenjohtaja

Sauli Heinonen
Varapuheenjohtaja

Varpu Peltonen

Jussi Lempiäinen

Kirsi Mäkilaine

Hannu Kokko
varajäsen Lasse Hyytiäinen

Anne-Marie Hovi
työterveysjohtaja

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Vantaalla 19 4 2017

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Ulla-Maija Tuomela
JHT , KHT

5.3 Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätös

5.3.1 Toimintakertomus

Suun terveydenhuollon liikelaitos on kunnallinen liikelaitos, jonka toiminnallisena tavoitteena on tuottaa suun terveydenhuollon palveluja Vantaan väestölle. Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tehtävänä on vastata kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetusta kaupungin järjestämisvastuulle kuuluvista suun terveydenhuollon palveluista palvelusopimuksen mukaisesti. Suun terveydenhuollon liikelaitos toimii asiantuntijana suun terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa yhteistyössä eri viranomaisten ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa.

Suun terveydenhuollon palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten suun terveyttä ja hyvinvointia ennalta ehkäisemällä ja sairauksia hoitamalla sekä toimintakykyä parantavilla kuntoutustoimenpiteillä. Työnjako on oleellinen osa kustannustehokasta suun terveydenhuollon toimintaa. Toiminnan järjestämisessä tukeudumme tutkittuun tietoon ja keskitymme asiakaslähtöiseen vaikuttavaan ja laadukkaaseen toimintaan.

Toimitusjohtajan katsaus

Toiminnan ja talouden tasapaino yhdessä liikelaitoksen alijäämän kattamisen kanssa olivat keskeiset tavoitteet toimintakaudella.

Suun terveydenhuollon palvelujen kysyntä pysyi lähes ennallaan 2016. Vuoden aikana annettiin palveluja 72 290 asiakkaalle. Asiakkaiden määrä väheni edelliseen vuoteen nähden 1,5 %.

Suun terveydenhuollossa toteutui v. 2016 147 043 hammaslääkärikäyntiä (144 287 käyntiä vuonna 2015, lisäystä edelliseen vuoteen 1,9 %), 45 388 suuhygienistikäyntiä (44 377 käyntiä vuonna 2015, lisäystä edelliseen vuoteen 2,3 %) sekä 9 541 hammashoitajakäyntiä (12 397 käyntiä vuonna 2015, vähennystä 23,0 %). Oikomishoidossa olevien potilaiden määrä oli 6698 (6 364 potilasta vuonna 2015).

Suun terveydenhuollon kiireelliseen ensiapuun pääsi saman päivän aikana. Ensiapukäynneissä ei ollut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna (2016 22 851 käyntiä, 2015 22 741). Pääkaupunkiseudun (PKS) virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen ja PKS-Suun erikoishoidon yksikön käyttö oli väestösuhdetta alhaisempaa.

Peruuttamattomat poisjäännit vähenivät 4,1 % (2016 8972 käyntiä ja 2015 9354 käyntiä). Lasten ja nuorten poisjäännit vähentyivät 6,0 %, ja aikuisten poisjäännit vähentyivät 1,0 %. Peruuttamattomien poisjääntien kliinisten tuntien määrä väheni 5,6 % vuoteen 2015 verrattuna (2016 5306 h ja 2015 5622 h).

Hampaiden reikiintymisindeksin d+D mukaan 5-vuotiaiden hammasterveys oli 0,5 (0,4 2015) 12-vuotiaiden hammasterveys oli 0,5 (0,6 2015) ja 15-vuotiaiden hammasterveys oli 0,9 (1,0 2015). Koko väestön hammasterveys on pysynyt lähes samana neljän vuoden aikana non-kumulatiivisen D+d tilaston mukaan.

Hoitotakuussa pysyttiin. Jonojärjestelmästä luovuttiin 30.4.2016, jonka jälkeen kiireettömään tutkimukseen pääsy on ollut noin 4 kk. Palvelut tuotettiin lähes 100 %:sti omana toimintana. Vuokratyövoiman käyttö oli vähäistä ja painottui henkilöstön koulutuspäiville.

Sosiaali- ja terveystoimen asiakastyytyväisyyskyselyssä suun terveydenhuollon asiakkaiden antamien kouluarvosanojen keskiarvo oli kiitettävä eli 9,39 vuonna 2016.

Kanteluiden ja asiakaspalautteiden määrä pysyi aikaisempien vuosien tasolla. Kirjattuja muistutuksia hoitoon tai kohteluun liittyen saapui yht. 67 kpl, joista 47 kpl asiakasmuistutuksia, Etelä-Suomen aluehallintovirastosta saapuneita 1 kpl, Potilasvakuutuskeskuksen kautta saapuneita selvityspyyntöjä 26 kpl.

Internetin kautta saapuneita asiakaspalautteita saapui v. 2016 yhteensä 166 kpl, joita positiivisia palautteita 37 kpl, toimenpide-ehdotuksia 7 kpl ja negatiivisia palautteita 122 kpl. Pääosa negatiivisista palautteista koski ajanvarauksen toimintaa/ajanvaraukseen pääsyä.

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen yhteistyösopimus Pääkaupunkiseudun suun erikoishoidon yksikön (PKS-SEHYK) kanssa irtisanottiin suun terveydenhuollon johtokunnan 11.5.2016 kokouksen päätöksen § 7 mukaisesti päättymään 31.12.2016, samalla Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta päätti korvaavan toiminnan toteuttamisesta liikelaitoksen omana tuotantona ja Vantaan suun erikoishoidon yksikön (VSEY) perustamisesta 2.1.2017 alkaen Myyrmäen terveysaseman hammashoitolassa.

Liikelaitos on kuluvana toimikautena kehittänyt ja tehostanut toimintojaan mm. sisäisesti standardoimalla ajankäyttöä sekä ottamalla käyttöön uusia tehostettuja seuranta ja toimintatapoja.

Lasten, aikuisten ja ikääntyneiden yksilöllistä suun hoitoa jatkettiin toimintamallien mukaisesti. Tuettiin eri ikäisten suun terveyden edistämistä ja omahoitoa yksilöllisten hoitovälien mukaisilla tutkimuskäynneillä.

Yhteistyötä lasten suun terveyden edistämiseksi tehtiin sosiaali- ja terveystoimen toimialan sisällä säännöllisissä tapaamisissa äitiys- ja lastenneuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa. Suun terveydenhuollon toimijat osallistuivat Vantaan monitoimijaisen perhevalmennuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen koko Vantaan alueella. Suun terveydenhuollon liikelaitos osallistui sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan TERHO-ryhmän toimintaan.

Päihdekuntoutujien yhteistyömallin mukaista toimintaa jatkettiin asumiskeskus Koisonrannan kanssa. Jatkettiin yhteistyötä terveystalveluiden asiakasvastaavahoitajien kanssa (Asva) palveluita paljon käyttävien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Ikääntyneiden suun terveyttä kehitettiin voimassa olevien toimintamallien mukaisesti niin avo- kuin hoiva-asumisen piirissä olevien sekä vanhus- ja vammaispalvelujen osalta.

Lastensuojelun ja suun terveydenhuollon yhteistyökäytäntöjä kehitettiin edelleen huolen puheeksi ottamiseksi suun terveydenhuollossa. Toimittiin aktiivisesti maahanmuuttajien palvelupisteessä ja kehitettiin yhteisiä toimintamalleja.

Varhaiskasvatuksen kanssa jatkettiin yhteistyötä Hymyhammas-terveystuokioiden pitämisessä esiopetuksessa. Sivistystoimen toimialan ja kouluterveydenhuollon kanssa jatkettiin yhteistyötä koululaisten hyvinvointiyhteistyön merkeissä ja päivitettiin jokaisen koulun syksyn tiedotteeseen liitettävä koululaisen hyvinvointitiedote sekä Vilma-tiedote kouluterveydenhuollon palveluista. Vantaan kaupungin Vantin ateriapalvelun kanssa tehtiin yhteistyötä lasten terveellisen ruokailun edistämiseksi. Suun terveydenhuollon liikelaitos haastoi Vantaan peruskoulujen vuoden 2017 7.-luokat kilpailemaan perumattomien poisjääntien vähentämisessä ja samalla käyttämään verkkomuotoista suun terveystiedon opetusta.

Suun terveydenhuolto osallistui erilaisiin tapahtumiin kuten hyvinvointimessuille, Vantaan hyvinvointiviikolle, Varian hyvinvointipäiviin, armeijan kutsuntoihin ja ehkäisevän päihdetyön viikolle tuoden suun terveyttä esille. Tapahtumien järjestelyssä tehtiin yhteistyötä Metropolia ammattikorkeakoulun suuhygienistikoulutuksen kanssa.

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen edustajat osallistuivat pääkaupunkiseudun kaupunkien suun terveydenhuollon yksiköiden hammasterveys eli HATE-hammasterveys-työryhmän toimintaan. Kuntayhteistyöllä toteutettiin Lapsi-messuille keväällä suun terveyden edistämisen messuosasto.

Oikomishoitoa annettiin Leinikkien hammashoitolassa, Myyrmäen ja Länsimäen terveysaseman hammashoitoloissa. Oikomishoidon tiimeissä työskenteli erikoishammaslääkärin johdolla oikomiseen perehtyneitä hammaslääkäreitä, suuhygienistejä ja hammashoitajia. Yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa toteutettiin Leinikkien hammashoitolassa kahden erikoistuvan hammaslääkärin oikomishoidon erikoistumiskoulutuksen mukaista kuntaharjoittelua. Oikomiskojeet valmistettiin pääosin omana tuotantona Myyrmäen terveysase-

man hammashoitolassa toimivassa hammaslaboratoriossa, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta oikomiskojeita hankittiin myös yksityisiltä hammasteknikoilta.

Anestesiapalveluja myytiin Keravan, Sipoon, Nurmijärven, Tuusulan, Järvenpään ja Inkoon kunnille.

Tunnusluvut

Terveydenhuollon palvelut Suun terveydenhuolto

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
suun terveydenhuollon asiakkaat	61 858	62 407	65 639	65 759	68 059	69 134	67 821	69 068	70 114	73 407	72 290
tutkitut	35 595	35 566	38 745	35 104	36 708	39 741	37 404	37 855	37 791	39 418	40 230
käynnit yhteensä	170 292	175 066	188 927	184 638	186 149	194 002	193 983	195 118	193 485	197 140	198 416
kliiniset tunnit (kaikki suorittajat)	95 611	100 216	109 343	105 149	114 059	125 960	125 787	130 493	129 537	123 611	122 338
käynnit hammaslääkärillä	134 127	135 279	144 047	139 678	137 426	138 942	144 147	146 032	144 238	144 287	147 073
käynnit suuhygienistillä	30 754	35 159	39 274	39 431	46 390	48 183	46 001	44 269	42 404	44 377	45 388
käynnit aikuissuuhygienistiyksikössä			5 267	6 582	-	-	-	-	-	-	-
aikuissuuhygienistiyksikön asiakkaat 1.4.2008 alkaen			4 999	5 238	-	-	-	-	-	-	-
käynnit hammashoitajalla	4 672	4 139	4 750	5 074	5 743	6 613	7 265	9 601	10 787	12 397	9 541
peruuttamattomat poisjäännit		11 771	11 829	11 498	12 034	11 986	9 619	9 752	9 526	9 354	8 972
peruuttamattomien poisjääntien kliiniset tunnit		6 710	6 793	6 661	7 279	7 329	5 870	5 881	5 746	5 621	5 306
kiireettömän hoidon jonossa		5 400	6 132	6 994	6 561	4 182	3 689	3 951	4 221	5 177	0
jonotusaika (joulukuun lopun poikkileikkaustieto)		6,5 kk	yli 8 kk	6,5kk	5kk 3vk	5kk 4vk	4kk 1vk	4kk	3kk 2vk	3kk 3vk	0
hammaslääkäriissäkävijöiden osuus väestöstä (peittävyys)	33,03	32,90	34,09	33,65	34,44	27,72	26,16	26,28	26,16	26,64	27,10
hammaslääkäriissäkäynti/ potilas (toistuvuus)	2,17	2,17	2,19	2,12	2,02	2,01	2,71	2,71	2,65	2,57	2,53
Kelan korvaama hammashoito											
asiakkaat/ lkm	39 241	39 758	40 387	40 612	39 661	40 614	41 548	41 906	41 454	41 407	39 124
hammashoitokorvausten saaneiden osuus Vantaan väestöstä/	20,7	20,6	20,7	20,5	19,8	20,0	20,2	20,1	19,9	19,6	18,2
Suun terveydenhuollon kustannukset											
kokonaiskustannukset (1000 €)	14 072	15 486	17 584	17 645	17 501	20 571	21 818	22 176	22 176	22 553	22 675
euroa/ tutkittu	395	440	454	503	477	518	583	585	587	572	564
Asiakasmaksutulot (1 000 €)	3 056	3 407	3 729	4 096	4 871	5 174	5 318	5 254	5 424	5 498	6 012
joista aikuissuuhygienistiyksikössä (1000 €) 1.4.2008 alkaen			203	332	-	-	-	-	-	-	-
toimeentulotuen asiakkailta perimättä jätetyt (1 000 €)	266	288	340	229	-	-	-	-	-	-	-

Suun terveydenhuollon liikelaitoksen talous, investoinnit ja rahoitus

Suun terveydenhuollon liikelaitosta sitova taloudellinen tavoite on pääoman tuottovaatimus. Liikelaitos täytti sille asetetun vaatimuksen ja tuloutti kaupungille korvausta peruspääomasta 68.210,00 euroa ja korkoa kaupungin lainasta 159.158,00 euroa.

Liikevaihto oli 22.577.926,48 euroa (21.955.679,30 vuonna 2015), kasvu edellisvuoteen verrattuna oli 2,8 % mikä johtuu pääosiltaan ulkoisten asiakasmaksutuottojen kasvusta. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 895.279,01 euroa (639.146,97 euroa vuonna 2015).

Asiakasmaksuasetuksen mukaiset potilastulot olivat 6.012.055,37 euroa (5.498.405,11 euroa vuonna 2015) ja palvelutuotot palvelusopimukseen perustuen olivat 16.033.290,00 euroa (15.958.601,64 euroa vuonna 2015), vuoden 2016 palvelutuotot perustuvat palvelusopimukseen, muutos vuoteen 2015 verrattuna oli +0,5 %, vuoden 2016 palvelusopimus oli määriltään ja hinnoiltaan kiinteä. Painotettujen toimenpiteiden määrä vuonna 2016 oli 430.566 kappaletta, joka ylitti palvelusopimuksen määrän 411 110 kappaletta +4,7 %:lla. Painotettujen toimenpiteiden määrä vuonna 2015 oli 415.263 kappaletta ja muutos vuoteen 2015 verrattuna oli +3,7 %. Muutos selittyy toisaalta oman työvoiman käytön jatkuvasta tehostamisesta (ml. aikakatto) sekä oman kapasiteetin kohdistamisesta vaativampiin hoitotoimenpiteisiin.

Operatiiviset kulut olivat 22.462.644,05 euroa (vuonna 2015 22.339.744,35 euroa), josta materiaali- ja palvelu-
luostoja oli 5.222.472,43 euroa (vuonna 2015 5.086.257,15 euroa), muutos johtuu toimenpiteiden kasvun joh-

dosta. Henkilöstökuluja 15.634.843,07 euroa (vuonna 2015 15.637.568,31 euroa). Liiketoiminnan muut kulut olivat vuonna 2016 1.534.779,00 euroa (vuonna 2015 1.546.478,62 euroa).

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen suunnitelman mukaiset poistot olivat 70.549,55 euroa (vuonna 2015 69.440,27 euroa).

Rahoituserät olivat annetun talouskehysten mukaiset: korkokulut kunnalle 159 158,00 euroa (korko 7,00 %) ja korvaus peruspääomasta 68 210,00 euroa.

Liikelaitoksen tulos oli 671.745,63 euroa ylijäämäinen (vuonna 2015 ylijäämä oli 41.339,33 euroa).

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen investoinnit vuonna 2016 olivat 174.374,50 euroa (vuonna 2015 65.860,00 euroa). Vuoden 2016 tulos sisältää 125.000,00 euron investointivarausten röntgenlaitteisiin.

Liikelaitoksen pysyvät vastaavat olivat vuoden 2016 lopussa 300.373,37 euroa, kasvua edellisestä vuodesta 103.824,95 euroa. Vaihtuvat vastaavat vuoden 2016 lopussa olivat 7.254.180,19 euroa (vuonna 2015 6.587.398,05 euroa). Yhdystilillä olevat rahat (=saamiset kunnalta) olivat vuoden 2016 lopussa 3.237.930,73 euroa (vuonna 2015 2.736.271,36 euroa). Liikelaitoksen pankkisaamiset vuoden 2016 lopulla olivat 2.776.423,10 euroa (vuonna 2015 1.780.177,66 euroa).

Liikelaitoksen oma pääoma vuoden 2016 lopussa oli 1.442.469,20 euroa. Liikelaitoksen peruspääoma on täysin katettu.

Toiminta vuonna 2016

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos on kuntalain 10 a luvun mukaisesti 1.6.2010 perustettu kunnallinen liikelaitos, jonka hallinto järjestetään liikelaitoksen johtosäännön sekä Vantaan kaupungin johtosääntöjen, hallintosäännön sekä kuntalain mukaisin määräyksin. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta huolehtii kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti tehtävälleen toiminnan tuloksellisuudesta. Johtokunta kokoontui vuoden 2016 aikana yhdeksän kertaa.

Liikelaitoksen johtokunta kaudella 2013-2017

Varsinaiset jäsenet:

Eija Grönfors pj.
Seija Puha vpj.
Kari Nyman
Timo Nyyssönen
Jussi Suoverinaho
Eve Rämö

Varajäsenet:

Hilkka Pokki
Raija Virta
Miika Huttunen
Markus Välimä
Markku Naumanen
Sirpa Mikonranta

Kaupungin organisaatiossa Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos kuuluu sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan. Liikelaitosta johtaa suun terveydenhuollon johtaja, joka toimii liikelaitoksen toimitusjohtajana. Toiminta on ollut organisoituna 1.1.2014 lähtien kolmeen tuloksikkoon: suun terveydenhuollon vastaanot-topalvelut

(keskitetyt palvelut), kiireetön vastaanottotoiminta sekä terveyden edistäminen ja oikomishoito, joita johtavat ylihammaslääkärit. Toimipisteitä on 29 sekä 1 liikkuva yksikkö. Lisäksi liikelaitoksella on käytössä kevyitä nk. Pop-Up-hoitoloita, joilla toteutetaan mm. koululaisten asetusten mukaisia suun terveydenhuollon tarkastuksia.

Henkilöstö

Henkilökuntaa oli vuoden 2016 aikana yhteensä 319 henkilöä (319 vuonna 2015), joista määräaikaisia oli 48 (46 vuonna 2015). Henkilöstökulut olivat 15.634.843,07 euroa (15.637.568,31 euroa vuonna 2015).

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Toiminnassa noudatetaan hyvän johtamis- ja hallintotavan periaatteita. Toimintaohjeistusta on kehitetty ohjaamaan sisäistä valvontaa tulostyöyksiköissä esimiestyön kautta. Säännöllisesti pidettävillä yhteisillä kokouksilla taataan yhteinen käytäntö. Suun terveydenhuollon ammattilaisten ja asiantuntijoiden sekä esimiesten järjestelmällisellä koulutuksella taataan yhteinen näkemys.

Liikelaitoksen varojen käyttöä valvoo toimitusjohtaja. Tavoitteiden toteutumisesta ja taloudesta raportoidaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunnalle säännöllisesti pidettävien kokousten yhteydessä. Vantaan kaupungille raportoidaan kolmannes vuosittain osavuositarkastuksin ja tilinpäätöksellä.

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta Vantaan kaupunkikonsernissa on keskitetty rahoituksen tulosalueelle. Vahinko- ja vastuuriskit on rajattu vakuuttamalla. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen vakuutukset ovat osana Vantaa kaupungin vakuutuksia ja niiden kilpailutus toteutetaan keskitetysti. Tämä varmistaa kattavan vakuutusturvan ja ajantasaisuuden.

Suun terveydenhuollon toimintaan on kohdistunut normaaleina pidettäviä potilasvalituksia. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksella ei ole tiedossa tilikaudella 2016 lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tai muu vaatimus tai oikeusseuraamus.

Tilikauden aikana ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvonalennuksia. Omaisuuden luovutuksia ei suun terveydenhuollon liikelaitoksella ole.

Hankintasopimuksissa käytetään kaupungin yleisiä sopimusehtoja. Erityissopimusten laadinnassa ja tulkinnassa käytetään mm. kaupungin sosiaali- ja terveystoimen hankintayksikön erityisasiantuntija- ja lakimiespalveluja.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä 671.745,63 euroa siirretään taseen oman pääoman eräksi. Aikaisempina vuosina kertynyt kumulatiivinen pääoman alijäämä on vuoden 2016 tilinpäätöksen jälkeen täysin katettu suunnitelman (vuosille 2015-2016) mukaisesti.

5.3.2 Johtokunnan hyväksymä talousarvion toteutumisvertailu

Tuloslaskelma

Tuloslaskelman lyhennelmä 1 000 €	Talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Liikevaihto	21918	22578	660
Liiketoiminnan muut tuotot	900	895	-5
Materiaalit ja palvelut	-4872	-5222	-350
Henkilöstökulut	-15789	-15635	154
Poistot ja arvonalentumiset	-70	-70	0
Liiketoiminnan muut kulut	-1685	-1535	150
Liikeliikemäärä (-alijäämä)	402	1011	609
Muut rahoitustuotot	0	14	14
Kunnalle maksetut korkokulut	-159	-159	0
Korvaus peruspääomasta	-68	-68	0
Rahoitustuotot ja -kulut	-227	-214	13
Poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	0	-125	-125
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	175	672	497

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman lyhennelmä 1 000€	Talousarvio	Toteuma	Poikkema
Toiminnan ja investointien rahavirta	45	693	648
Rahoituksen rahavirta	0	303	303
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	303	303
Rahavarojen muutos	45	996	951

Investoinnit

Investointien lyhennelmä 1 000€	Talousarvio	Toteuma	Poikkema
Irtain omaisuus	200	174	-26

5.3.3 Tilinpäätöslaskelmat ja tunnusluvut

Vantaan Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	22 577 926,48	21 955 679,30
Liiketoiminnan muut tuotot	895 279,01	639 146,97
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 236 439,00	- 1 116 745,84
Palveluiden ostot	- 3 986 033,43	- 3 969 511,31
	- 5 222 472,43	- 5 086 257,15
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	- 12 207 923,38	- 12 170 514,08
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	- 2 741 906,39	- 2 780 060,81
Muut henkilösivukulut	- 685 013,30	- 686 993,42
	- 15 634 843,07	- 15 637 568,31
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 70 549,55	- 69 440,27
Liiketoiminnan muut kulut	- 1 534 779,00	- 1 546 478,62
Liikelylijäämä (-) alijäämä)	1 010 561,44	255 081,92
Rahoitustuotot aj -kulut		
Korkotuotot	14 052,14	13 715,50
Kunnalle maksetut korkokulut	- 159 158,00	- 159 158,00
Korvaus peruspääomasta	- 68 210,00	- 68 210,00
Muut rahoituskulut	- 499,95	- 90,09
	- 213 815,81	- 213 742,59
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	796 745,63	41 339,33
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	-125 000,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	671 745,63	41 339,33
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	26,8	8,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	26,8	8,9
Voitto, %	3,5	0,2

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikeliijäämä (-alijäämä)	1 010 561,44	255 081,92
Poistot ja arvonalentumiset	70 549,55	69 440,27
Rahoitustuotot ja -kulut	- 213 815,81	- 213 742,59
	867 295,18	110 779,60
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 174 374,50	- 65 860,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	692 920,68	44 919,60
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	0,00	- 61 076,40
Saamisten muutos kunnalta	374 196,38	822 054,58
Saamisten muutos muilta	- 44 733,08	- 19 179,95
Korottomien velkojen muutos kunnalta	82 511,14	- 1 931,87
Korottomien velkojen muutos muilta	- 108 649,68	155 422,55
Rahoituksen rahavirta	303 324,76	895 288,91
Rahavarojen muutos	996 245,44	940 208,51
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	2 776 423,10	1 780 177,66
Rahavarat 1.1.	1 780 177,66	839 969,15
	996 245,44	940 208,51
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v., €	1 527 777	834 856
Investointien tulorahoitus, %	497,4	168,2
Lainanhoitokate	6,4	1,7
Kassan riittävyys, pv	44,5	28,8
Quick ratio	1,9	1,8
Current ratio	1,9	1,8

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen tase	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	300 373,37	196 548,42
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	300 373,37	196 548,42
	<u>300 373,37</u>	<u>196 548,42</u>
Vaihtuvat vastaavat	7 254 180,19	6 587 398,05
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	861 721,08	817 006,40
Saamiset kunnalta	3 615 971,37	3 990 167,75
Muut saamiset	64,64	46,24
	<u>4 477 757,09</u>	<u>4 807 220,39</u>
Rahat ja pankkisaamiset	2 776 423,10	1 780 177,66
VASTAAVAA YHTEENSÄ	7 554 553,56	6 783 946,47
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	1 429 469,20	757 723,57
Peruspääoma	974 435,00	974 435,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	- 216 711,43	- 258 050,76
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	671 745,63	41 339,33
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	125 000,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset	125 000,00	0,00
Toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	0,00	0,00
Vieras pääoma	6 000 084,36	6 026 222,90
Pitkäaikainen		
Lainat kunnalta	2 273 680,16	2 273 680,16
Lyhytaikainen		
Ostovelat	434 108,41	288 242,67
Korottomat velat kunnalta	82 511,14	0,00
Muut velat	648 539,96	688 572,20
Siirtovelat	<u>2 561 244,69</u>	<u>2 775 727,87</u>
	<u>3 726 404,20</u>	<u>3 752 542,74</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	7 554 553,56	6 783 946,47

Taseen tunnusluvut		
Omavaraisuus, %	20,6	11,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	25,6	26,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	455,0	-216,7
Lainakanta 31.12., 1000 €	2 273,7	2 273,7

5.3.4 Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyviin vastaaviin ei ole kirjattu pieniä hankintoja, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, vaan ne on kirjattu tilikauden kuluksi. Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain		
1 000 €	2016	2015
Liikelaitoksen tuotot alueittain		
Korvaukset valtiolta	108	90
Myyntituotot kunnilta ja kuntayhtymiltä	129	111
Myyntituotot muilta	6 020	5 512
Opetuspalvelumaksut	6	5
Palvelusopimukseen perustuvat tuotot	16 316	16 237
Liiketoiminnan muut tuotot	895	639
Toimintatuotot yhteensä	23 474	22 594

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

	Poistomenetelmä	Poistoaika ennen 1.1.2013 hankitut	Poistoaika 1.1.2013 alkaan hankitut
Aineelliset hyödykkeet			
Sairaala- ja terveydenhuoltolaitteet	tasapoisto	5 vuotta	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta	3 vuotta

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet	Koneet ja kalusto	
1 000 €	2016	2015
Poistamaton hankintameno 1.1.	197	200
Lisäykset tilikauden aikana	174	66
Tilikauden poisto	-71	-69
Poistamaton hankintameno 31.12.	300	197

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely		
1 000 €	2016	2015
Peruspääoma 1.1.	974	974
Peruspääoma 31.12.	974	974
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-217	-258
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-217	-258
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	672	41
Oma pääoma yhteensä	1 429	757

Vapaaehtoiset varaukset		
1 000 €	2016	2015
Investointivaraus	125	0
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	125	0

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilökulujen jaksotukset	2 523	2 748
Muut tilinpäätösjaksotukset	38	27
Siirtovelat yhteensä	2 561	2 775

Vakuudet ja vastuusitoumukset

Vuokravastuut		
1 000 €	2016	2015
Tilikaudella maksetut	129	140
Myöhemmin maksettavat	188	297
Leasingvastuut yhteensä	317	437

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2016	2015
Virka- ja työsuhteis	271	273
Määräaikaisia	48	46
Yhteensä	319	319

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2016	2015
Kansallinen kokoomus Vantaa	0	700
Perussuomalaiset	0	120
Suomen Sosialidemokraattinen puolue Vantaa	0	1 323
Vihreä liitto Vantaa	0	175
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	0	2 318

5.3.5 Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen tilinpäätöksen 2016 allekirjoitukset

Eija Grönfors
johtokunnan puheenjohtaja

Seija Puha
johtokunnan jäsen, vara pj.

Kari Nyman
johtokunnan jäsen

Timo Nyyssönen
johtokunnan jäsen

Jussi Suoverinaho
johtokunnan jäsen

Eve Rämö
johtokunnan jäsen

Joona Iso-Lotila
suun terveydenhuollon johtaja, tj.

Vantaalla 15.2.2017

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä
Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Vantaalla 19.4 2017

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT

5.4 Liikelaitosten vaikutus kaupungin talouteen

	Tuloslaskelman toteumat			Sisäisten erien eliminoinnit			Kokonais-
	milj. €			milj. €			tarkastelu mili. €
	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Tuloslaskelma yhteensä
Toimintatuotot							
Myyntituotot, ulkoiset	41,74	29,87	0,00				71,61
Myyntituotot, sisäiset	5,54	29,02	0,00	-5,54	-29,02	0,00	0,00
Maksutuotot, ulkoiset	103,97	6,89	0,00				110,86
Maksutuotot, sisäiset	0,54	0,03	0,03	-0,54	-0,03	-0,03	0,00
Tuet ja avustukset, ulkoiset	41,20	1,10	0,00				42,30
Tuet ja avustukset, sisäiset	0,00	0,89	0,00	0,00	-0,89	0,00	0,00
Muut toimintatuotot, ulkoiset	73,54	0,26	0,17				73,96
Muut toimintatuotot, sisäiset	121,80	0,01	0,42	-121,80	-0,01	-0,42	0,00
Valmistus omaan käyttöön	80,46	0,00	0,10				80,56
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-447,11	-44,11	0,00				-491,22
Palvelujen ostot, ulkoiset	-645,62	-7,54	-1,95				-655,12
Palvelujen ostot, sisäiset	-33,66	-1,97	0,00	33,66	1,97	0,00	0,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulk	-46,23	-3,04	0,00				-49,27
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sis.	-0,05	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00
Avustukset, ulkoiset	-124,84	-0,01	0,00				-124,85
Avustukset, sisäiset	-0,91	0,00	0,00	0,91			0,00
Muut toimintakulut, ulkoiset	-45,36	-3,50	0,00				-48,86
Muut toimintakulut, sisäiset	-118,12	-3,57	0,00	118,12	3,57	0,00	0,00
Toimintakate	-993,12	4,32	-1,24	24,86	-24,41	-0,45	-990,04
Verotulot	953,81						953,81
Valtionosuudet	189,35						189,35
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot, ulkoiset	12,63	0,00	1,62				14,26
Korkotuotot, sisäiset	0,17	0,00	0,00	-0,17			0,00
Muut rahoitustuotot, ulkoiset	15,38	0,02	0,06				15,46
Muut rahoitustuotot, sisäiset	0,07	0,00	0,00	-0,07			0,00
Korkokulut, ulkoiset	-3,88	0,00	0,00				-3,88
Korkokulut, sisäiset	0,00	-0,17	0,00	0,00	0,17		0,00
Muut rahoituskulut, ulkoiset	-0,11	0,00	-0,01				-0,12
Muut rahoituskulut, sisäiset	0,00	-0,07	0,00	0,00	0,07		0,00
Vuosikate	174,31	4,10	0,43	24,62	-24,17	-0,45	178,84
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-104,80	-1,63	-0,50				-106,94
Kertaluonteist poistot	-0,08						-0,08
Arvonalentumiset	-9,12						-9,12
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset tuotot	1,80						1,80
Tilikauden tulos	62,11	2,46	-0,06	24,62	-24,17	-0,45	64,50
Varausten ja rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		0,25	0,06				0,32
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	62,11	2,72	0,00	24,62	-24,17	-0,45	64,82

	Rahoituslaskelman toteumat mili. €			Sisäisten erien eliminoinnit milj. €			Kokonais- tarkastelu mili. €
	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Kaupunki	Liike- laitokset	Rahastot	Rahoitus- laskelma yhteensä
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	174,31	4,10	0,43	-24,62	24,17	0,45	178,84
Satunnaiset erät	1,80						1,80
Tulorahoituksen korjauserät	-48,70	-0,18					-48,89
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-144,14	-2,45	-0,10				-146,69
Rahoitusosuudet investointeihin	1,20	0,10					1,31
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	58,27	0,33	10,20				68,80
Toiminnan ja investointien rahavirta	42,74	1,90	10,53	-24,62	24,17	0,45	55,17
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-0,13						-0,13
Antolainasaamisten vähennykset	0,00		1,28				1,28
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	80,00						80,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-97,82						-97,82
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-24,74						-24,74
Oman pääoman muutokset	0,37						0,37
Ylijäämän palautus kunnalle	0,14	-0,14					0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,09						0,09
Vaihto-omaisuuden muutos	19,43						19,43
Saamisten muutos	2,18	0,77	-3,61	0,02	-0,90	3,89	2,34
Korottomien velkojen muutos	-5,17	-0,57	0,01	-2,93	-0,08		-8,74
Rahoituksen rahavirta	-25,66	0,06	-2,32	-2,91	-0,98	3,89	-27,92
Rahavarojen muutos	17,09	1,96	8,21	-27,53	23,18	4,34	27,25

5.5 Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset

5.5.1 Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tilinpäätös-laskelmat

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	660,00	494,00
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	- 60,18	- 53,49
Liikeliikennealijäämä (-alijäämä)	599,82	440,51
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 612 978,70	1 681 553,42
Muut rahoitustuotot	53 688,16	41 000,00
	<u>1 666 666,86</u>	<u>1 722 553,42</u>
Ylijäämä (alijäämä) ennen rahastosiirtoja	1 667 266,68	1 722 993,93
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	- 1 667 266,68	- 1 722 993,93
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikeliikennealijäämä (-alijäämä)	599,82	440,51
Rahoitustuotot ja -kulut	1 666 666,86	1 722 553,42
Toiminnan rahavirta	<u>1 667 266,68</u>	<u>1 722 993,93</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	- 2 904 060,78
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 282 614,06	2 192 389,46
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	- 3 893 916,03	- 41 338,38
Saamisten muutos muilta	301 005,74	292 680,72
Korottomien velkojen muutos muilta	0,00	103 577,39
Rahoituksen rahavirta	<u>- 2 310 296,23</u>	<u>- 1 149 267,81</u>
Rahavarojen muutos	- 643 029,55	573 726,12
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	643 029,55
Rahavarat 1.1.	<u>643 029,55</u>	<u>69 303,43</u>
	- 643 029,55	573 726,12

Vantaan kaupungin asuntolaina-, kiinteistö- ja rakentamisrahaston tase	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	56 399 351,92	57 681 965,98
Sijoitukset		
Muut lainasaamiset	56 399 351,92	57 681 965,98
Vaihtuvat vastaavat	34 776 853,54	31 826 972,80
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	34 446 425,82	30 552 509,79
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	191 316,85	498 766,39
Siirtosaamiset	139 110,87	132 667,07
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	643 029,55
VASTAAVAA YHTEENSÄ	91 176 205,46	89 508 938,78
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	91 159 782,85	89 492 516,17
Muut omat rahastot	91 159 782,85	89 492 516,17
Vieras pääoma	16 422,61	16 422,61
Siirtovelat	16 422,61	16 422,61
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	91 176 205,46	89 508 938,78

5.5.2 Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston tilinpäätöslaskelmat

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	0,00	2 980,64
Valmistus omaan käyttöön	102 956,73	1 311 874,19
Liiketoiminnan muut tuotot	165 493,67	756 082,95
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 1 489,94	- 37 480,59
Palvelujen ostot	- 236 471,62	- 2 215 354,48
	- 237 961,56	- 2 252 835,07
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0,00	- 220 606,57
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	0,00	- 52 417,19
Muut henkilösivukulut	0,00	- 8 032,98
	0,00	- 281 056,74
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	- 497 355,99	- 453 415,26
Liiketoiminnan muut kulut	- 3 736,15	- 47 305,92
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	0,00	- 48,47
Muut rahoituskulut	0,00	- 79,28
	0,00	- 127,75
Liikelylijäämä (-) alijäämä)	- 470 603,30	- 963 802,96
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	470 603,30	963 802,96
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämisrahaston rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 470 603,30	- 963 802,96
Poistot ja arvonalentumiset	497 355,99	453 415,26
	<u>26 752,69</u>	<u>- 510 387,70</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	- 102 956,73	- 4 313 150,58
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	10 199 215,44	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	10 123 011,40	- 4 823 538,28
Rahoituksen rahavirta		
Oman pääoman muutokset	0,00	2 000 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	- 10 055 220,54	- 46 912,91
Saamisten muutos muilta	- 101 060,10	2 976 228,39
Korottomien velkojen muutos muilta	33 269,24	105 777,20
Rahoituksen rahavirta	- 10 123 011,40	4 823 538,28
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
	0,00	0,00

Marja-Vantaan ja keskusten kehittämistärahaston tase	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat	6 283 373,30	16 876 988,00
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 180 416,57	6 670 777,86
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	102 956,73	6 994,70
	<u>6 283 373,30</u>	<u>6 677 772,56</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	0,00	10 199 215,44
Vaihtuvat vastaavat	17 581 730,38	7 425 449,74
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	17 380 460,65	7 325 240,11
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	126 108,10	25 048,00
Siirtosaamiset	75 161,63	75 161,63
VASTAAVAA YHTEENSÄ	23 865 103,68	24 302 437,74
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	23 803 841,41	24 274 444,71
Muut omat rahastot	23 803 841,41	24 274 444,71
Vieras pääoma	61 262,27	27 993,03
Lyhytaikainen		
Ostovelat	53 262,27	1 834,48
Muut velat	8 000,00	13 155,87
Siirtovelat	0,00	13 002,68
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	23 865 103,68	24 302 437,74

5.5.3 Sosiaalisen luototuksen rahaston tilinpäätöslaskelmat

Sosiaalisen luototuksen rahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liiketoiminnan muut tuotot	269,21	2 299,81
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	- 3 060,06	- 4 925,66
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	9 640,95	16 825,31
Muut rahoitustuotot	5 945,75	6 367,40
Muut rahoituskulut	- 10 744,72	- 61 957,38
Ylijäämä (alijäämä) ennen rahastosiirtoja	2 051,13	- 41 390,52
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	- 2 051,13	41 390,52
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Sosiaalisen luototuksen rahaston rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 2 790,85	- 2 625,85
Rahoitustuotot ja -kulut	4 841,98	38 764,67
Toiminnan rahavirta	2 051,13	41 390,52
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	964,31	- 97 038,58
Saamisten muutos muilta	78 626,72	184 761,56
Rahoituksen rahavirta	79 591,03	87 722,98
Rahavarojen muutos	81 642,16	46 332,46
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	159 148,47	77 506,31
Rahavarat 1.1.	77 506,31	31 173,85
	81 642,16	46 332,46

Sosiaalisen luototuksen rahaston tase	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Vaihtuvat vastaavat	1 830 804,53	1 828 753,40
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	346 664,65	339 289,04
Saamiset kunnalta	897 717,98	898 682,29
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	155 782,08	168 000,28
Lainasaamiset	271 491,35	345 275,48
Rahat ja pankkisaamiset	159 148,47	77 506,31
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 830 804,53	1 828 753,40
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	1 830 804,53	1 828 753,40
Muut omat rahastot	1 830 804,53	1 828 753,40
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 830 804,53	1 828 753,40

5.5.4 Vahinkorahaston tilinpäätöslaskelmat

Vahinkorahaston tuloslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Liikevaihto	30 000,00	30 000,00
Liiketoiminnan muut tuotot	422 333,07	418 813,91
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 2 785,50	- 8 930,96
Palvelujen ostot	- 1 712 785,98	- 1 443 407,06
	- 1 715 571,48	- 1 452 338,02
Liiketoiminnan muut kulut	0,00	111,11
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 1 263 238,41	- 1 003 413,00
Rahaston lisäys (-) tai vähennys (+)	1 263 238,41	1 003 413,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00

Vahinkorahaston rahoituslaskelma	1.1. - 31.12.2016	1.1. - 31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 1 263 238,41	- 1 003 413,00
Toiminnan rahavirta	- 1 263 238,41	- 1 003 413,00
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	1 286 426,56	983 050,17
Korottomien velkojen muutos muilta	- 23 188,15	20 362,83
Rahoituksen rahavirta	1 263 238,41	1 003 413,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
	0,00	0,00

Vahinkorahaston tase	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
Vaihtuvat vastaavat	6 120 721,95	7 407 148,51
Pitkäaikaiset saamiset		
Saamiset kunnalta	6 120 721,95	7 407 148,51
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 120 721,95	7 407 148,51
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	6 116 017,50	7 379 255,91
Muut omat rahastot	6 116 017,50	7 379 255,91
Vieras pääoma	4 704,45	27 892,60
Lyhytaikainen		
Ostovelat	4 704,45	27 892,60
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 120 721,95	7 407 148,51

6 Luettelot ja selvitykset

6.1 Käytetyt kirjanpitokirjat ja selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Tasekirja on Arkistolaitoksen päätöksen 3.9.2001 KA 158/43/2001 mukaan säilytettävä pysyvästi.

Muiden tilinpäätösasiakirjojen säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 § säännöksiä siten, että kirjanpitokirjat ja käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä lukien ja niin, että tietojenkäsittelyn suorittamistapa voidaan vaikeuksitta todeta.

Tositteet sekä muu kuin edellä mainittu kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. EU-hankkeiden kirjanpitoaineisto, joissa alkuperäisiä tositteita, säilytetään Kuntaliiton suosituksen mukaisesti 10 vuotta viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien.

Arkistoinnista vastaa tositteita käyttänyt toimiala.

Tilinpäätösasiakirjojen arkistointi

Tase- ja tuloslaskelmat	SAP -järjestelmässä
Rahoituslaskelmat	SAP -järjestelmässä
Tilikauden tapahtumat seurantakohteittain	SAP -järjestelmässä
Pysyvien vastaavien kohdeluettelo	SAP -järjestelmässä
Pysyvien vastaavien koontiluettelot	SAP -järjestelmässä

Päiväkirja	CD-R levy
Pääkirja	CD-R levy
Tilin 172000 Myyntisaamiset tytäryhteisöiltä	CD-R levy
Tilin 172500 Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä	CD-R levy
Tilin 173000 Myyntisaamiset, omistusyhteisöiltä, lyhytaikaiset	CD-R levy
Tilin 173500 Myyntisaamiset, kunnan sisäiset	CD-R levy
Tilin 174000 Myyntisaamiset muilta	CD-R levy
Tilin 254500 Ostovelat tytäryhteisöille	CD-R levy
Tilin 254600 Ostovelat jäsenkuntayhtymille	CD-R levy
Tilin 254700 Ostovelat osakkuusyhteisöille, lyhytaikaiset	CD-R levy
Tilin 254800 Ostovelat sisäiset, lyhytaikaiset	CD-R levy
Tilin 254900 Ostovelat muille	CD-R levy
Tilin 258820 Myyntisuoritukset Tulkikeskuksen laskuihin	CD-R levy
Tositelajit ja numerosarjat 2016	CD-R levy
Tililuettelo vuodelta 2016	CD-R levy

Varastokirjanpidot	
Materiaaliyksikkö	CD-R levy
Varikko	atk-tuloste
Vantaan työkeskuksen työainevarasto	manuaalisena

Tasekirja	erikseen sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina

Muilta osin kirjanpitoaineisto arkistoidaan paperille tulostetussa muodossa.

6.2 Luettelo tositelajeista

SAP -tositelajiluettelo 2016

Tositelaji	Numerosarja	Tositenumerot		Toimiala/tulosalue
01	A0	13802001 - 13802999	Palvelukassa	Varia, Tennistie
02	A1	13803001 - 13803999	Palvelukassa	Verkkomaksu
03	A2	13804001 - 13804999	Palvelukassa	Myyrmäen yht.palv.piste
04	A3	13806001 - 13806999	Palvelukassa	Tikkurilan uimahalli
05	A4	13809001 - 13809999	Palvelukassa	Matkakeskus
06	A5	13810001 - 13810999	Palvelukassa	Korson yhteispalvelupiste
07	A6	13811001 - 13811999	Palvelukassa	Varia, Myyrmäen opetuspiste
08	A7	13812001 - 13812999	Palvelukassa	Varia, Tikkurilan opetusyksikkö
09	A8	13813001 - 13813999	Palvelukassa	Maankäyttö, Kaupunkisuunnittelu
10	A9	13814001 - 13814999	Palvelukassa	Hakunilan uimahalli
11	B0	13815001 - 13815999	Palvelukassa	Korson uimahalli
12	B1	13816001 - 13816999	Palvelukassa	Martinlaakson uimahalli
13	B2	13817001 - 13817999	Palvelukassa	Myyrmäen uimahalli
14	B3	13818001 - 13818999	Palvelukassa	Tikkurilan kirjasto, aikuiset
16	B5	13819001 - 13820999	Palvelukassa	Käenkukka
18	B7	13822001 - 13822999	Palvelukassa	Hakunilan kirjasto
19	B8	13823001 - 13823999	Palvelukassa	Koivukylän kirjasto
20	B9	13824001 - 13824999	Palvelukassa	Korson kirjasto
22	C1	13826001 - 13826999	Palvelukassa	Länsimäen kirjasto
25	C4	13829001 - 13829999	Palvelukassa	Myyrmäen kirjasto, lainaus
27	C6	13831001 - 13831999	Palvelukassa	Kaupunginmuseo
28	C7	13832001 - 13832999	Palvelukassa	Ympäristökeskus, eläinlääkäri
29	C8	13834001 - 13834999	Palvelukassa	Varia, myymälä Tennistie
30	C9	13836001 - 13836999	Palvelukassa	Varia, Talvikkitie
31	D0	13838001 - 13838999	Palvelukassa	Kuvataide
33	D2	13840001 - 13840999	Palvelukassa	Koutsit
34	D3	13841001 - 13841999	Palvelukassa	Pointin kirjasto
35	D5	13842001 - 13842999	Palvelukassa	Vantaan Valo Minkkitie
AA	01	10000000 - 12999999	Käyttöom.kirjaus	Talousspalvelukeskus
AB	99	99000000 - 99999999	Kirjanpitosite	Talousspalvelukeskus
AF	03	30000000 - 38999999	Poistokirjaukset	Talousspalvelukeskus
AZ	02	20000000 - 23999999	Investointien purku	Talousspalvelukeskus
BA	06	60000000 - 60999999	Konekielinen tiliote	Talousspalvelukeskus
BM	24	24000000 - 24999999	Ostomaksu,autom.	Rahoitustoimi
DG	16	16000000 - 16999999	Asiakkaat-hyvitys	Talousspalvelukeskus
DL	31	31000000 - 31999999	Luottotappio	Talousspalvelukeskus
DP	08	80000000 - 89999999	Perintätoim.rahatil.	Talousspalvelukeskus
DR	18	18000000 - 18999999	Asiakk. -lasku	KuPeLa /1211

Tositelaji	Numerosarja	Tositenumerot		Toimiala/tulosalue
DT	19	190000000 - 199999999	Asiakkaat - tasaus	Talousspalvelukeskus
DV	14	140000000 - 149999999	Myyntisuor.autom.	Talousspalvelukeskus
DZ	14	140000000 - 149999999	Myyntisuor.manuaal.	Talousspalvelukeskus
K1	25	250000000 - 259999999	Konekeskus Kuljetus	Kuntatekniikan keskus
K2	26	260000000 - 269999999	Varikko Polttoaineet	Kuntatekniikan keskus
K5	33	330000000 - 339999999	PSOP toimittajalasku	Talousspalvelukeskus
KH	20	200000000 - 209999999	Toimittajat-vel.	Talousspalvelukeskus
KM	27	270000000 - 279999999	Toimittajat-matkust.	Talousspalvelukeskus
KP	48	480000001 - 489999999	*Tilin ylläpito	Talousspalvelukeskus
KR	21	210000000 - 219999999	Toimittajat - lasku	Talousspalvelukeskus
KS	23	230000000 - 239999999	Sisäiset maksut	Talousspalvelukeskus
KT	24	240000000 - 249999999	Toimittajat -tasaus	Talousspalvelukeskus
KX	28	280000000 - 289999999	Sisäiset ostolaskut	Talousspalvelukeskus
L1	L1	66400001 - 66499999	Konekeskus, uusi	Kuntatekniikan keskus
L2	L2	66500001 - 66599999	Varikko, uusi	Kuntatekniikan keskus
LE	LE	29100001 - 29199999	Asiakastietojärjeste	Sosiaali- ja terveystoimi
LF	LF	29200001 - 29299999	Asiakastietojärjeste	Sosiaali- ja terveystoimi
LG	LG	29300001 - 29399999	Asiakastietojärjeste	Sosiaali- ja terveystoimi
LJ	LJ	42300001 - 42399999	Sisäiset vuokrat/koki	Tilakeskus
LR	LR	52000000 - 52999999	Twin rahoitusvienti	Rahoitustoimi
LS	LS	53000000 - 53999999	Twin jaksotus/ arvost.	Rahoitustoimi
PA	PA	17110001 - 17119999	Tuntipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PC	PC	18110001 - 18119999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PD	PD	18140001 - 18149999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PF	PF	18150001 - 18159999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PG	PG	18160001 - 18169999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PH	PH	18170001 - 18179999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PK	PK	18190001 - 18199999	Kuukausipalkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PL	PL	19110001 - 19119999	Palkkiot	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PM	PM	19120001 - 19129999	Palkkiot	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PP	PP	19140001 - 19149999	Palkkiot	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PQ	PQ	39100001 - 39199999	Palkat	Henkilöstökeskus, palkanlask.
PR	42	420000000 - 429999999	Hinnanmuutos	Keskusvarasto
PY	PY	18200001 - 18299999	Ennak.kirjaus lomapalk	Henkilöstökeskus, palkanlask.
RE	44	440000000 - 449999999	Lasku - brutto(MM)	Keskusvarasto
RV	00	1000000000 - 9899999999	Myyntilasku(SD)	Talousspalvelukeskus
RX	93	930000000 - 939999999	Sisäinen laskutus	Talousspalvelukeskus
SA	11	110000000 - 118999999	Pääkirjatilitosite	Talousspalvelukeskus
ST	39	390000000 - 399999999	Pk-tilit - tasaus	Talousspalvelukeskus
SU	SU	119000000 - 119999999	Alv-jälkikirjaustos.	Talousspalvelukeskus
WA	45	450000000 - 459999999	Tavaranluovutus	Keskusvarasto
WE	46	460000000 - 469999999	Tavaranvastaanotto	Keskusvarasto
WI	47	470000000 - 479999999	Inventointitosite	Keskusvarasto
X2	D6	14800001 - 14899999	Kaupunkikortti	Ateriapalvelut

6.3 Tunnuslukujen laskentakaavat

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Vuosikate euroa/ asukas

$$= \text{Vuosikate} / \text{Asukasmäärä 31.12.}$$

Sijoitetun pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/ alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/ alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Voitto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/ alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

$$= \text{Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymä}$$

(Kunta ja konserni) Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

(Liikelaitos) Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * (\text{Yli-/ alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$$

(Kunta ja konserni) Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Jos lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla lainakanta 31.12. kahdeksalla.

(Liikelaitos) Lainanhoitokate

$$= (\text{Yli-/ alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Quick ratio

= (Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset)
/ (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Taseen tunnusluvut

(Kunta ja liikelaitos) Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

(Konserni) Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa/ asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä 31.12.}$

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainakanta euroa/ asukas

= Lainakanta / Asukasmäärä 31.12.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

7 Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

VANTAAN KAUPUNKI

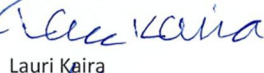
Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Vantaalla 20.3.2017

Vantaan kaupunginhallitus

Tapani Mäkinen

Pietari Jääskeläinen

Lauri Kaira

Lauri Kaira

Hannu Kokko

Niilo Kärki

Niilo Kärki

Taisto Mäntynen

Anu Hämäläinen

Anu Hämäläinen

Sirpa Pajunen

Jouko Suvensalmi

Jouko Suvensalmi

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Kari Nenonen

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Pirkko Letto

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Jasi Kugkanen

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vantaalla 19.4 2017

BDO Audiator Oy

JHTT-yhteisö

Ulla-Maija Tuomeja

Ulla-Maija Tuomeja

JHT , KHT

YHTEYSTIEDOT

Vantaan kaupunki
p. 839 11 (vaihde)
Asematie 7, 01300 Vantaa

